Ion Grecea

Într-o singură oră

Ion Grecea

Într-o singură oră

Ion Grecea

Într-o singură oră

nuvele

Editura militară,
București, 1978

Coperta : *N. Nobilescu*

ÎNTR-O SINGURĂ ORĂ

Trenul plecă şi Anuţa, subţirică şi plăpîndă ca un lujer de floare, în rochiţa ei de stambă, rămase în gară, fluturînd batista către fetele ce se vedeau ciorchine la ferestrele vagonului.

— Te aşteptăm ! Vezi să nu pierzi acceleratul !

— Complimente lui Pete şi să fii fericită !

— Ascultă, tu, dă-i un pupic de la noi ! Dar numai unul !

Strigătele lor vesele plutiră un timp peste zgomotul gării, după care se stinseră ca un ecou, pierind odată cu trenul ce se strecura cu încetul pe după alte garnituri, dincolo de macazuri. Anuţa mai merse cîţiva paşi pe peron, privind într-acolo, ca şi cînd ar fi vrut să ia urma vagoanelor, apoi se întoarse, strînse batista în pumn şi cu pas nesigur, şovăielnic trecu prin sala de aşteptare şi ieşi în spatele gării. O stăpînea un sentiment de nelinişte, de teamă, că nu se va putea descurca singură în oraşul acela şi că poate nu-l va găsi pe Pete în scurtul răgaz de timp ce-l avea, sentiment ce spori de îndată cînd văzu vînzoleala aceea de oameni din mica piaţă în care pătrunse. De jur-împrejur tarabe de ale căror streşini spînzurau la vedere basmale, papuci de muşama, ştergare, cămăşi, ciorapi, mărgele, oglinjoare şi piepteni din sticlă colorată. Altele cu tiribombe şi trageri la ţinte. Sau roata norocului... Tonete cu loz în plic... Mai încolo un grătar pe care sfîrîiau mici şi în jurul căruia, prin fum, se ve-

deau ţărani, aşteptînd, cu sticle de bere în mînă. Lîngă trotuare parcate maşini, căruţe, camioane cu prelate aruncate peste butoaie şi lăzi ; printre ele se strecurau zorind, speriate să nu piardă trenul, femei cu copii de mînă, cu valize burduşite şi legate în sfori, alergau bărbaţi, cărînd în spinare saci, făcîndu-şi gălăgios loc cu coatele şi vociferînd în dreapta şi-n stînga, supăraţi că n-au ajuns încă în gară şi nu ştiu dacă mai găsesc bilete pentru un tren sau altul. Alţii, abia sosiţi, strigau după cîte un camion să-i ducă, dacă se poate, pînă-n comuna cutare sau cutare, că n-o fi moarte de om şi ce nu face un şofer „pentru un pol acolea". Anuţa stătu cîteva clipe locului, parcă ameţită de mulţimea aceea aflată într-o continuă fierbere şi rătăci cu privirea în jur ca şi cînd ar fi căutat pe cineva. De fapt nu căuta pe nimeni. Se gîndea numai să întîlnească vreun militar pe care să-l întrebe ce şi cum să facă pentru a nimeri strada unde se afla cazarma lui Pete al ei. Dar nu se zărea nici unul. Şi nici, aşa, pe un oarecare nu îndrăznea să-l oprească de vorbă. „Unde să mă duc ? Încotro s-o iau ? se întrebă cuprinsă parcă de teamă, de teama acelui necunoscut ce-l stăpîneşte pe fiecare ajuns într-un oraş străin, cu atît mai mult cu cît ea călătorise foarte puţin, iar atunci cînd avusese ocazia s-o facă fusese însoţită de părinţi sau de colege, de prietene. Încotro să-mi îndrept paşii ? Oare, pe Pete, în clipele astea îl trece vreun gînd că are să mă vadă ? I-aş fi scris, dar am mai avut vreme pentru asta, cînd vestea că am să plec a venit atît de repede ?"

— Hei, porumbiţo, încotro frumoaso ?

În faţa unui birt, rezemat de cabina unui camion, un şofer tînăr, slab şi deşirat, cu bascul aruncat neglijent peste pletele ce-i acopereau fruntea, îi făcu un semn cu mîna, zîmbind. Purta o cămaşă cadrilată, descheiată mult la piept, încît i se vedea un medalion de aramă spînzurînd de-un lănţişor în jurul gîtului.

— Te-ai supărat ? insistă acela, obraznic, şi-şi dădu cu un gest repezit bascul mai pe ochi. Ia priveşte niţel la băiatu, hai şi lasă mofturile, te fac o cursă chiar pînă la Las Vegas, pe cinstea mea !

Anuța nici nu-l băgă în seamă, se făcu a nu fi auzit nimic din sporovăiala aceluia și-și văzu de drum, încercînd să iasă din piață. Dar pe care stradă s-o ia ? Nu cunoștea orașul, nu mai fusese niciodată prin aceste locuri, cu atît mai mult n-avea de unde să știe unde se afla cazarma. Și poate că or fi mai multe... Pete îi scrisese odată că din curtea unității vede uneori trenurile ce merg către orășelul lor, către ea, le petrece lung cu privirea și-l apucă parcă și mai mult dorul de ea, de Anuța... Ce s-ar mai agăța de-un vagon, în trei ceasuri ar fi lîngă ea, numai s-o vadă pentru cîteva clipe și tot și-ar mai ostoi aleanul. Au trecut cinci luni și e mult, parcă ar fi cinci ani, timpul se scurge greu, îl macină dorul după ea, îl mistuie, zilele mai sînt cum mai sînt, dar nopțile sînt adevărate coșmare, visele sînt toate pentru ea, ah, depărtarea, dar nu, nimic nu va destrăma povestea lor, care e numai a lor... „Deci din curtea cazărmii Pete vede trenurile, își spuse într-un tîrziu Anuța rămînînd în colțul unei străzi. Asta înseamnă că regimentul lui nu este departe de locurile astea, de gară, de șinele de fier. Bine, dar unde ? Încotro ? În sus sau în jos ? Aș merge pe lîngă calea ferată..."

Tocmai cînd chibzuia astfel, zări un subofițer ieșind din mulțimea pieții și se duse drept către el. După ce-și ceru scuze, puțin jenată, îi spuse ce unitate caută, îi arătă și adresa de pe plicul ce-l trase repede din poșetă și acela binevoitor îi arătă prelungirea străzii ce trecea chiar prin spatele gării.

— Nu-i departe, spuse el înapoind plicul. Zece minute de mers pe jos. Soț ? Logodnic ?

— Secret militar ! rîse Anuța, de-acum liniștită, bucuroasă că nu va trece mult și va da cu ochii de Pete. Dar dacă vă interesează, îmi este iubit...

— O, felicitări și să-l găsiți cu bine !

— Mulțumesc...

Soarele acelei amieze de vară își arunca sulițele toride peste orașul toropit de arșiță. Casele mici, din două, trei camere, stăteau tupilate în umbra pomilor ce stăpîneau cu coroanele lor bogate în frunziș curțile. Unele cu feres-

trele deschise larg către stradă. Altele cu ele oblonite sau acoperite cu hîrtie albastră. Dar toate tăcute, liniştite, de parcă ar fi fost pustii. „Gospodării tot ca pe la noi, îşi spunea Anuţa privindu-le în timp ce mergea pe sub teii bătrîni, cu frunza prăfuită, ce mărgineau trotuarele pavate cu piatră. Flori pe pervazuri, flori în curţi, totul străluceşte de curăţenie..."

După un timp îşi privi ceasul de la mînă şi zori pasul. Nu mai tîrziu de-o oră voia să fie înapoi la gară ca să prindă acceleratul. Pe peron, la Bucureşti, o aşteptau colegele să continue drumul spre Moldova. Valiza o lăsase în grija lor. Şi balonzaidul. Chiar şi ochelarii de soare îi uitase pe măsuţa compartimentului. Se grăbise să coboare şi...

Trecu un camion militar cu un tun legat după el, apoi un soldat pe bicicletă, transpirat tot, cu bluza udă în spate, undeva se auzi sunînd prelung o goarnă, curînd aceasta încetă şi îndată un zgomot de motoare umplu ca la o comandă văzduhul. „Precis nu mai e mult, îşi spuse ea căutînd să ghicească de departe cam pe unde ar putea fi unitatea. În orice caz, în cîteva minute sînt acolo, a avut dreptate subofiţerul..." Şi cu cît se apropia mai mult de cazarmă, cu atîta o stăpînea mai intens emoţia, un fel de nelinişte o învăluia tandru, toropind-o, iar inima o simţea zbătîndu-se tot mai tare în coşul pieptului. Îl va găsi, oare, pe Pete ? N-o fi cumva plecat, în delegaţie, sau la instrucţie, sau cine ştie unde ? I se va da voie să vorbească măcar cîteva minute cu el ? Dar cum arată în uniformă de soldat ? I-a tot promis că-i va trimite o fotografie, însă nu s-a ţinut de cuvînt... „Oricum, e frumuşel, dragul de el, îşi spunea amintindu-şi despărţirea lor din urmă cu cinci luni. Oare aici, în cazarmă, ceilalţi îi vor spune tot Pete ca şi colegii lui din uzină ? Ar trebui să ştie că de mic el nu putea spune Petre, corect, limpede, şi-l omitea pe *r*, greu de pronunţat, aşa încît întrebat cum îl cheamă, răspundea repede „Pete" şi aşa i-a rămas numele pînă ce s-a făcut mare. De fapt în acest fel îl alintă toată lumea şi acum la vremea adolescenţei. Chiar şi părinţii lui, surorile..."

Nu după mult, de după un şir de plopi, înalţi şi drepţi în semeţia lor, începură a se zări clădirile masive ale cazărmii, mari şi trainice, cu acoperişuri de ţiglă şi geamuri înalte, sclipind în razele soarelui. Într-acolo se desluşea acuma tot mai puternic uruitul acela de motoare. Parcă şi cîntece... Şi cu fiecare pas, emoţia punea şi mai stăruitor stăpînire pe inima Anuţei. „Nu ştie că vin, vai ce surpriză am să-i fac, dragul de el. De nu va fi în unitate, măcar să-i las un bilet şi l-oi vedea cînd am să mă întorc din Moldova. Dar poate că am noroc şi este în cazarmă. Două cuvinte, numai atît, două cuvinte să schimb cu el şi aş fi fericită... Ah, tare mult îmi lipseşte, tare mult..."

În colţul cazărmii, acolo unde printre grilajul de fier al gardului se zăreau cîteva maşini grele, aliniate ca la paradă, Anuţa zări o santinelă. Ostaşul înalt, subţirel, cu automatul pe piept şi boneta pe-o sprînceană veghea sectorul acela, privind cînd şi cînd către şoferii ce meştereau cîte ceva pe la motoarele maşinilor. Căuta umbra plopilor, dar lua seama să nu se îndepărteze prea mult de locul unde era pus să facă de pază. Şi acesta ca şi soldatul de pe bicicletă avea bluza udă în spate, semn că docul ţinea totuşi căldură, în orice caz era mai bine decît cu vestonul gros din postav, cum îşi văzuse Anuţa un văr, cu mulţi ani în urmă, venind acasă în permisie în toiul verii. „Am să-l întreb pe militarul ăsta care e santinelă despre Pete, îşi spuse Anuţa apropiindu-se. Poate că-l cunoaşte şi-i dă într-un fel de veste..."

Dar cînd mai avu cîţiva paşi pînă la el, ostaşul, auzindu-i apropierea se întoarse şi-i făcu semn să treacă pe trotuarul celălalt. Gestul îi era puţin repezit, trăda vădita lui enervare. Cum de nu văzuse tăbliţa indicatoare, prinsă de tulpina primului plop de la colţul cazărmii ? Pe unde-i umblau ochii ? Ea se supuse, puţin îmbufnată de nepoliteţea lui şi traversînd strada, se uită pentru o clipă înapoi, ca să-l apostrofeze măcar cu privirea, dacă o vorbă nu putuse rosti. Nu făcu, însă, decît un pas, că deodată se

opri locului ca electrizată şi un val de căldură îi împurpură pe dată obrajii.

— Pete ! exclamă ea simţind cum glasul i se frînge şi ceva îi taie răsuflarea. Tu eşti ? Dragul meu, Pete...

— Anuţa ! şopti soldatul, cu ochii măriţi de uimire, stăpînit în acelaşi timp de-o mare bucurie. Ce-i cu tine ?

— Pete...

— Cînd ai venit ? Cînd ?

Îi tremura vocea, glasu-i venea parcă de undeva, dinafara fiinţei lui, totul prinsese să se învîrtă în juru-i, avea senzaţia că visează, nu, nu se poate, cum de răsărise ea aici, acum, în clipa asta ? Cum ?

Scoase batista, îşi şterse repede, aproape neîndemînatic, fruntea îmbrobonată de sudoare, în timp ce de-acolo, de la locul lui o îmbrăţişa cald, cu privirea, pe Anuţa. Ea, precipitată, dădu să se apropie de îndată, glasul lui semănase doar a dulce chemare, dar el, neliniştit, îi făcu semn că nu este voie, să se ducă, să se îndepărteze, se află în post de santinelă, consemnu-i sever, aspru, nu-l poate călca, şi aşa, luat cu totul pe neaşteptate schimbase cu ea cîteva cuvinte, de ajuns pentru a cădea în greşeală, şi nu, nu vroia asta, desigur nici ea nu vroia...

— Mai multe fete de la noi din fabrică am fost trimise la Iaşi, în schimb de experienţă. Pentru zece zile... Mă aşteaptă în Gara de Nord... Am coborît aici pentru tine... Să te văd... Mi-a fost dor... Peste o oră am tren... Pete, mă asculţi ?

— Nu... nu mai îmi vorbi ! zise el şi-i făcu din nou semn cu mîna să plece, să se îndepărteze. Nu se poate... Înţelege...

— Te iubesc, dragul meu... Ţi-am spus, mi-a fost şi-mi este tare mult dor de tine. Ce faci ? Cum te simţi ?

— Du-te... Du-te....

— Pete... dragule...

— Nu, Anuţa... Nu...

Căuta să fie hotărît, autoritar, aşa cum îi stă bine unui soldat, mai ales cînd are de îndeplinit o misiune, dar porunca îi era străină, falsă, înţelegea bine lucrul ăsta, nu, nu era glasul lui, nu putea fi al lui, pentru că inima

îi spunea altfel, cu totul altfel, dar datoria, da, datoria... Cu ochii încețoșați, tulburi, privi după fată cum supusă, ascultătoare trece pe trotuarul celălalt, subțirică și plăpîndă cum o știa, cu pas moale, nehotărît, evident tristă, abătută, poate că îi lăcrimau ochii, sau numai i se părea lui, sau suspina, în orice caz se vedea că-i copleșită de durere, aproape zdrobită, ținea privirea tot plecată ca și cînd ar fi pierdut ceva și căuta în clipele acelea sau își număra pașii, da, poate că-i număra, depărtîndu-se. Desigur, ea nu înțelege, totul i se pare nelalocul lui, nefiresc, ilogic, sentimentele pe care le are pentru el o făcea să gîndească cine știe ce, normal, dar trebuie să știe că el e ostaș, i se cere să respecte îndatoririle lui de militar, de ce n-a venit duminică sau în altă zi, era altfel, se schimba situația, poate căpăta o învoire de două-trei ceasuri, stăteau de vorbă, se plimbau... Dar acum era în serviciul de gardă, ce putea face ?

Anuța se rezemă cu spatele de trunchiul unui plop, își șterse încet ochii cu dosul palmei, — da, lăcrimau, se vedea limpede că lăcrimau —, își potrivi o șuviță de păr pe frunte și rămase cu privirea ațintită către Pete, lung, stăruitor, ca spre o zeitate ce nu poate fi atinsă cu mîna, ci numai cu închipuirea. Stătu așa cam aproape un ceas, nemișcată, una cu tulpina copacului și cu încetul, clipă de clipă, privirea îi deveni caldă, drăgăstoasă, învăluitoare, comunicîndu-i gîndurile, mai mult poate decît prin cuvintele ce nu putuseră fi rostite, atunci, acolo, în timpul acela. Într-un tîrziu, buzele prinseră a schița un zîmbet ce poate întruchipa nostalgia dorului ei nestăpînit ce-i legănase zilele și nopțile de așteptare. Îi zîmbi la rîndu-i și cînd ea în sfîrșit, privindu-și pentru ultima oară ceasul de la mînă, plecă cu ochii iară triști ca la început, el îi făcu un semn discret cu mîna, de salut, sau poate o urare de drum bun, așa ceva, după care o petrecu cu privirea în lungul drumului pînă ce nu o mai văzu...

Spre seară, în Gara de Nord, pe unul dintre peroane Anuța fu primită cu entuziasm de veselele ei colege, strînse în juru-i, lîngă maldărele de valize și sacoșe. Evident, nu mai pridideau cu întrebările, fiecare voind să afle, dacă

se poate cu cît mai multe amănunte, cum a fost întîlnirea cu Pete...

— Cum să fie ? zise Anuța cu glasul abia șoptit, dar cu ochii încă înrourați de urmele lacrimilor. Voi nu știți ? Ca orice întîlnire... Ne-am plimbat prin parc... pe străzi... a fost drăguț ca întotdeauna... mi-a vorbit mult despre el, despre noi... am fost la cofetărie, apoi la un film... Mi-a cumpărat flori, m-a condus la gară...

— Și cum, toate astea într-o singură oară ?

— Numai... Da, numai... vorbi ea cu același glas șoptit și izbucni în plîns. Într-o singură oră...

DRUMUL TATĂLUI...

De trei zile, caporalul Vasile Timuş se afla acasă în permisie. Venise într-o seară, cu personalul ce opreşte la Halta Măriei, coborîse sprinten cu cufărul de lemn în mînă şi pînă a nu se lăsa de tot noaptea trecuse dealul, printre livezile de meri, ajungînd în sat cînd prin ogrăzi încă mai fumegau focurile sub ceaune şi lumea umbla încolo şi-ncoace pe uliţă. De cum îl văzuse în poartă, maică-sa şi izbucnise în plîns :

— De un an muică numai cu părtretu tău stau sară de sară şi mă uit la el. Bine că ai venit. Stai mult ?

— Şapte zile...

— Hai în odaie. Ai fi ostenit de pe drum. Da' cu trinu ai venit ?

— Da, cu trenul. Cu personalul...

— Hai, hai muică, dă cuferaşu la mine. Oh, doamne, că parcă nici nu-mi vine a crede ochilor că eşti tu. Hai în odaie...

Chiar în seara aceea au venit rudele, cunoscuţii, a mai stat de vorbă cu fiecare povestindu-le cum este la armată, după care Vasile, puţin ameţit de vinul cu care şi-a cinstit oaspeţii, s-a culcat. Dar înainte de a închide ochii, a întrebat pe maică-sa unde este bunicul, că se făcuse miezul nopţii şi încă nu se arătase în ogradă.

— Apăi, Vasile muică, e sus în munte, cu oile. S-a băgat cioban la *ceapé* şi e tocma în poiană, la Izvoru răpide, dacă ştii...

— Știu, cum să nu ? Și cum o duce acolo ?

— D-apăi crezi că noi știm ? Cică bine. E cu alde Toderică a lu Moțatu, cu Ilie a lu Gurămare și nu mai știu cu cine...

— Păi am să mă duc să-l văd, nu se poate să nu dau ochii cu el ! hotărî Vasile. S-ar supăra dac-ar afla că am fost în sat și nu am schimbat o vorbă cu el.

— Apăi n-ai face rău Vasile, muică, s-ar bucura, știi bine cum te ținea pe genunchi, te punea pe cal și-ți făcea fluiere din salcie. Da' numa să ai timp, că-i cam departe, e lung drumu...

— Mă descurc eu. Găsesc vreo ocazie. E drum forestier, nimeresc vreo mașină și un om de inimă...

— Oi nimeri că și tu ai dus pe mulți cu camionu pe la armată, zise bătrîna și-și lăsă băiatul să se odihnească.

Vasile se născuse aci în sat, dar nu avusese bucuria să-și cunoască tatăl. Cînd era încă micuț, încît abia se ținea pe picioare, Dumitru Timuș, șofer la „exploatarea forestieră" se prăpădise într-un accident de mașină, într-o noapte ploioasă de toamnă, cînd venind la vale, pe un drum prăpăstios, numai curbe și strîmtorat încît de abia putea lua virajele, i se rupsese bara de direcție și se prăbușise în hăul negru al despicăturii dintre munți. Copilul fusese crescut mai mult de către bunic, care, de cînd îi urmărise joaca, îl învățase și rostul muncii, al împlinirii unei meserii. „Silicuță, taică, îi spunea el, eu am meșterit la dulgherie, porțile din satul ăsta și din alte sate îs ridicate de mîna mea. E bine să prinzi și tu o meserie. Știi, vorba aia, meseria îi brățară de aur." Vasile a urmat școala elementară în sat, după care a cerut să se ducă la o școală profesională de conductori auto. Îi plăceau mașinile, motoarele, fusese meseria tatălui și vroia măcar într-acest fel să-i semene lui.

— Orice să te faci, numa pe camion să nu te văd ! se împotrivise bunicul. Șoferia nu-i un lucru sigur. Mașina îi fier și nu ascultă ca omul. Se rupe una, se rupe alta, nu știi de ajungi la capătul drumului. Mai bine o meserie, într-un atelier, ceva... Pleci liniștit, vii liniștit. Uite, lăcătuș, sus la „exploatare". Sau mecanic la funiculare...

— Ba, eu şofer mă fac ! se împotrivise Vasile şi bunicului nu-i plăcuse vorba lui cam repezită, aruncată după părerea lui cam fără socoteală.

— Ai să asculţi măcar de bătrîneţele mele, spusese el blînd şi-şi privise nepotul drept în ochi.

— Ascult, dar mă fac şofer...

— Mă, tu eşti într-o ureche ?, se burzuluise bătrînul şi cu un gest repezit îşi dăduse pălăria pe ceafă. Eşti căpiat ?

— Nu, nu sînt...

— Atunci ?

— Ţi-am spus, vreau să mă fac şofer...

— Să lucrezi undeva, la oraş ?

— Nu, tot la „exploatare", sus, în munte, vorbise calm băiatul. Nu mă îndepărtez de sat.

— N-ai să-ţi faci de cap, cîtă vreme îmi mai judecă mintea asta a mea, a bătrînă, se opusese bunicul şi ochii parcă îi scăpărau scîntei. Asta s-o ştii !

— Bine, taică mare, vom vedea. Deocamdată mai e timp...

Şi timpul acela sosise. A plîns băiatul, s-a zbătut să se ducă la oraş, la şcoala de şoferi, dar nu l-a putut îndupleca în nici un fel pe bătrîn. „Pe tine te mai am de porţi numele meu şi al tătîne-tu. Faci cum îţi poruncesc eu, pentru că nu vreau să mă mai lovească o durere, îmi ajunge una."

Vasile a urmat şcoala profesională şi s-a calificat lăcătuş mecanic. A lucrat un timp la oraş, apoi a venit în sat şi s-a angajat la moară. Iar cînd i-a sosit ordinul de încorporare şi s-a văzut în curtea centrului militar unde a intrat în vorbă ba cu unul, ba cu altul, auzind că mulţi dintre cei ce plecau să-şi satisfacă stagiul militar vor să se facă şoferi, i-a revenit gîndul dintîi aşa încît atunci cînd a ajuns în faţa comisiei, şi-a spus dorinţa tare şi răspicat. Să fie dat la tancuri, la autocamioane, la buldozere, la ce-o fi, numai să înveţe să conducă autovehicule şi încă de mare tonaj. Simte o chemare lăuntrică pentru această meserie şi cum în armată tinerii pot să-şi împlinească nişte visuri, el de ce nu s-ar număra printre aceştia ?

— Deci vrei să te faci şofer...

— Da, tovarăşe colonel, afirmase el cu tărie, fără să clipească din ochi.

— Bine, te vom trimite la o unitate de acest fel...

În cîteva luni, Vasile avea carnetul de conducător auto în buzunar. Bucuria lui nu mai avea margini ! Într-atît se simţea de fericit, încît în primele zile îi venea să doarmă noaptea în remiză pe perna autocamionului ce-i fusese dat în primire. Făcuse apoi cîteva curse pentru aprovizionarea unităţii, luase parte la unele aplicaţii, dar marele lui examen fuseseră zilele şi nopţile cînd lucrase la tăierea în munţi a drumului carpatic „Transfăgărăşanul". Efectuase transporturi în condiţii deosebit de dificile, pe drumuri abia deschise, pline de grohotiş, întortocheate şi strîmte, urcînd autobasculanta la mari înălţimi, prin ceţuri şi ploi, zloată şi ninsoare, încît abia desluşea curbele prin parbrizul îngheţat şi plin de mîzgă. Pentru strădania lui de a fi mereu primul în îndeplinirea misiunilor, conducînd maşina cu atenţie, îngrijind-o, economisind combustibil, fusese avansat direct la gradul de caporal, printre primii dintre tovarăşii săi de meserie. Îi scrisese apoi mamei că a devenit şofer, mama se bucurase, dar bunicul nu primise vestea cu inima împăcată. „Nu m-a ascultat, să-i fie de bine, dar sufletul meu e încărcat de durere. Să am mereu grija lui, aşa cum am avut-o şi pe-a lui tătîne-su ? E încă necopt la minte, altfel ar judeca lucrurile cum trebuie şi ar fi cu picioarele pe pămînt !"

Cînd s-a trezit dimineaţa, Vasile a văzut printre pleoape odaia plină de lumina soarelui. Odaia copilăriei lui. Aci a crescut, aci a învăţat pentru şcoală şi tot aci şi-a făcut primele visuri pentru mai tîrziu. Pe rafturile unei etajere se vedeau cîteva cărţi, caiete, din primii ani de învăţătură, o ramă din placaj lucrată de el la traforaj pe vremea aceea şi în care maică-sa îi pusese poza lui înfăţişîndu-l militar, ceasul bătrînesc de masă, cam ruginit, cu ticăitul lui monoton şi statornic pe care cînd îl punea să sune pisica se repezea de pe pat drept asupra lui şi-l lovea cu laba, jucîndu-se, socotindu-l o vietate iar el rîdea să se prăpădească... Deodată, privind cadranul tresări şi în clipa aceea scutură capul de oboseala somnului. Era opt şi douăzeci... Tîrziu... Sări jos din pat, îşi căută hainele.

Pe un scaun vestonul, pantalonii, boneta, centura, erau toate rînduite frumos, așa cum învățase la cazarmă, deprindere care, iată, și aci, acasă, îi era intrată în obișnuință.

Auzind că se îmbracă, de îndată mama intră în odaie, cu o ulcică de lapte cald în mînă.

— Te-ai sculat, muică ?

— M-am sculat, dar uite că abia am venit acasă şi m-am lenevit. La ceasul ăsta, acolo, eram ori în cursă, ori în remiză, la treabă...

— Lasă, mai hodină şi tu, că destul te-ai fi trezit cu noaptea-n cap. Uite, ţi-am adus lapte, bei ?

— Beau...

— E vreme frumoasă, te duci sus, la Izvorul răpide, pe la ăl bătrîn ? Că aşa ai spus asară...

— Mă duc, zise Vasile și întinse larg brațele să se dezmorțească. Acuma trebuia să fiu pe drum...

— Ajungi răpide muică, dacă dai pe scurtătură... Ți-aș da și ceva de-ale gurii să-i duci. Și-o sticlă de răchie...

— Îi duc. Uite, îndată am să plec...

— Sau ai alte treburi prin sat ?

— N-am, ce treburi să am ? făcu el înălțînd din umeri. Și-apoi ori ce-ar fi, înainte de toate vreau să-l văd pe taica-mare...

— Bine, muică, uite îți pregătesc ce să-i duci.

Peste vreun ceas și ceva, Vasile urca deja drumul întortocheat ce suia pieptiş în munte, prin umbra deasă a stejarilor. Se vedeau prin grohotişul spălat de ape urme de cauciucuri duble, desigur ale autocamioanelor ce urcau spre „exploatarea forestieră“ de unde aduceau la vale buştenii, lungi, fasonați. Era răcoare și cu cît urca mai mult, cu atît simțea că-l pătrunde un frig ca de toamnă. Prin văile întunecate lunecau fuioare de cețuri albe, ca niște umbre alungite, umede, iar jos, departe în urmă, în despicătura dintre pereții stîncoși se zăreau casele pitice ale satului, albe, cu acoperișuri de tablă zincată sclipind în lumina aprinsă a soarelui. O linişte adîncă stăpînea totul în jur şi doar susurul şoptit al unui firicel de apă se auzea undeva în preajmă, coborînd printre pietrele înverzite de mușchi și acoperite de jnepeni. Și cu cît trecea vremea, cu atît urcușul devenea tot mai anevoios. Din

loc în loc se vedeau tăbliţe cu semne de circulaţie rutiere, îndemnînd şoferii la prudenţă şi atenţie mărită, întrucît drumul prăpăstios devenea alunecos, iar curbele neasigurate lateral de vreo balustradă erau tot mai dese, lipsite de vizibilitate. „Drum de munte, forestier cum se zice, ce poţi să-i ceri ? îşi spunea deseori Vasile mergînd tot mai anevoie pe marginea lui. Bine că are căptuşeală de piatră jos, altfel ar fi pe aici numai derapări."

Ajunse pe o înălţime de unde se zăreau pînă departe în zare coamele de piatră ale munţilor, scînteind în soare de parcă ar fi fost poleite cu staniol. Piscuri semeţe, în tăietura cărora se mai vedeau ici, colo urme de zăpadă, desigur troiene viscolite din vremea iernii şi pe care aci, sus nu le ajunsese căldura verii. Norii pluteau alburii învăluind acele piscuri cu caiere ca de fum, se destrămau şi iar se apropiau, vînzolindu-se de colo, colo purtaţi de vîntul înălţimilor. Şi cum privea în jur încîntat de privelişte, într-un luminiş, peste valea prin care pluteau scame de ceaţă, Vasile zări un grup de oameni lucrînd de zor, cu lopeţi şi cazmale, cu roabe şi tîrnăcoape... După cîte se desluşea de la acea depărtare turnau o fundaţie de beton sau aşa ceva. Pentru că lîngă ei, întins în toată lungimea lui, se vedea un stîlp electric de înaltă tensiune, închegat din şine de fier vopsite în roşu şi alb. „Pe aici, peste munte am auzit că va trece linia electrică, îşi spuse Vasile privind oamenii aceia cu palma streaşină la ochi. Greu, destul de greu să ridici stîlpii ăia, dar şi mai greu cred, să-i aduci pînă aci în vîrful muntelui !" Văzuse la televizor că în alte părţi, după ce se turnau fundaţiile din beton, stîlpii aceştia se aduceau pe sus cu elicopterele, trecînd peste creste şi văi, le aflau locul şi apoi aparatele cu elicele învîrtindu-se uşor le lăsau cît mai jos pînă ce atingeau pămîntul. Poate că şi aci, tot aşa erau aduşi stîlpii de fier, gîndi el, întrucît drumul pe latura muntelui era greu şi întortocheat, ascuns pe după pereţii stîncoşi, trecînd pe sub bolţi de piatră şi colţuri de stei înalte şi dure.

Cum stătea aşa şi contempla muntele, privind munca celor de pe versantul de dincolo, auzi în apropiere un clinchet de clopoţel şi vorba unui om. Întoarse îndată capul

și zări un bătrîn, slab și înalt, în ițari și cu sumanul pe umeri, ducînd de căpăstru un cal pe grumazul căruia se aflau cîțiva saci bine legați, burdușiți cu lînă sau altceva asemănător.

— Bună vremea, cătănașule ! zise acela dînd bineţe lui Vasile care-l privea cu bunăvoință. Încotro ?

— Sus la Izvorul repede, răspunse caporalul și duse palma la bonetă, salutînd milităreşte.

— La stînă ?

— Acolo...

— Da' cu ce trebuință ?

— Uite așa, de plimbare, zîmbi Vasile. Să-l văd pe taica mare al meu...

— Că n-ai fi nepotu lu Toader a lu Timuș ?

— Al lui, de bunăsamă...

— Măi, că mare te-ai făcut și te-ai împlinit voinicel ! Pe deasupra și cătană... Eu știi care sînt ? întrebă bătrînul mijind ochii, în timp ce strunea calul de căpăstru să-l potolească. Ia sama și uită-te bine la chipu meu... Ei, hai, acu să te văd cît îți e de sprintenă mintea... Că pe cînd erai mititel erai spirt, nu alta !

Vasile se mai apropie, bătu calul cu palma pe greabăn, îl privi cu luare-aminte pe bătrîn măsurîndu-l de sus pînă jos și apoi dînd cu un gest repezit boneta pe ceafă, exclamă plin de bucurie :

— Nea Ilie al lui Tudosie, nu ? Nea Tilincă...

— Apoi, așa cătănașule, uite că veniși de-acasă ! zise vesel bătrînul și ochii îi sclipiră ca de-un ascuns fulger. Om de-un leat cu Toader, taica mare al tău...

— Te știu, nea Ilie, cum să nu te știu, vorbi înflăcărat Vasile. Cine mai zicea ca mata din tilincă la hore și la petreceri ? Eram mic, abia te zăream prin lume dar tot te țin minte... Ai venit de atîtea ori și la noi în ogradă... Thii, nea Tilincă...

— Că de-aia mi-a și rămas policra așa... Tilincă... Ei, vezi, îmi pare bine că mă ții minte...

Dintr-una într-alta, bătrînul întrebă cum e azi pe la oaste, că știe din spusa unora, din povestirile altora, dar a mai văzut și pe la televizor, alta e viața cătănașilor acuma în cazarmă și nu cum a apucat-o el, Toader și alții

din leatul lor, pe vremea cînd majurul companiei spunea că bătaia și ghiontul sub coastă fac parte din „micul echipament al soldatului așa precum lopata, centura și moleteru". Dar totodată Vasile află că bunicul său coboară în dimineața asta la vale, vine în sat, întrucît a auzit de sosirea nepotului și e musai să dea ochii cu el.

— Precis vine la vale ? întrebă neîncrezător Vasile.

— Așa după cum îți spun taică, încheie bătrînul mîngîind cu blîndețe coama calului. Eu trecui pe la stîna lui, că a mea e mai sus, tocma în poala pădurii de la Toporașu, și-mi spuse că vine devale, da mai pe la amiază...

— Bine, nea Ilie, îți mulțumesc de informație, zise Vasile și-i întinse mîna. Acuma că am făcut drumul mai mult de jumătate, m-oi duce tot în sus, poate că-l apuc la stînă. Vreau să văd cum o duce pe-acolo...

— Apoi ești tînăr, drumu-i o jucărie pentru picioarele tale. Mergi cu sănătate !

— S-auzim de bine, nea Ilie !

Zicînd acestea, Vasile porni tot pe marginea drumului, cu boneta în mînă, urcînd pas cu pas pe poteca ce tăia grohotișul ici-colo, urmînd cînd buza prăpastiei, cînd pe lîngă peretele de stîncă cenușie. Aerul se făcea parcă tot mai curat și mai limpede, iar cerul se albăstrea cu încetul deasupra piscurilor scăldate în soare. Acum peste vale parcă se auzea și mai deslușit vorba oamenilor ce lucrau la fundația de beton, loviturile de tîrnăcop și scîrțîitul roților de la roabele ce cărau pietriș. Jos, în hăuri, ceața se mai subțiase, așa încît se putea zări din loc în loc, sclipind, firicelul de apă ce sălta printre stînci la vale, înspumat și vesel ca și dimineața aceea de vară.

Deodată, liniștea aceea adîncă a înălțimilor fu spartă de huruitul greoi al unui motor. Și nu după mult timp, Vasile văzu coborînd de sus, pe drumul șerpuind pe după pereții de granit, un camion cu remorcă, pe care erau stivuiți brazi lungi și fasonați, strînși în chingi de fier să nu se desprindă unul de altul. Se dădu, așadar, la o parte din drum, alegîndu-și un loc cît mai ferit și așteptă. Camionul se apropie, coborînd încet, luînd virajele cît mai ușor — se vedea că șoferul conduce cu mare atenție — și curînd se ivi de după un colț de stîncă, cu parbrizul mur-

dar, plin de praf și de noroi, ceea ce însemna că nu-l spălaseră ploile cam de multă vreme. Trecînd pe lîngă Vasile, șoferul, un tînăr cu fața negricioasă, nebărbierit și cu părul lățos sub bascul mototolit, scoase capul peste portieră și, zîmbind, duse două degete la frunte în semn de salut. Vasile îi răspunse, apoi cu mîinile în șold privi trecerea înceată a remorcii, cu lemnele legănîndu-se între barele de fier, roțile camionului călcînd la cîteva palme de buza prăpastiei. „Desigur, n-are ce face, trebuie să ia virajul larg, altfel coada remorcii ar lovi pereții de stîncă. La fel de adevărat este, însă, faptul că pe drumul acesta conducerea camionului cere foarte multă atenție. Cum se spune, trebuie pipăit cu pneurile fiecare centimetru de drum, iar piciorul să înghețe tot timpul pe frînă!"

Gîndindu-se la toate acestea, după ce camionul se pierdu înapoia unui cot de stîncă, Vasile își aminti de moartea tatălui său. Era mic în vremea aceea, dar după ce mai crescuse, venise în aceste locuri cu bunicul și bătrînul îi povestise tot ce se întîmplase, arătîndu-i, după spusa celor ce anchetaseră cazul, fiecare amănunt ce era legat de groaznicul accident ce zguduise lumea satelor din jur. Și doar Dumitru Timuș fusese unul dintre cei mai experimentați șoferi de la „exploatarea forestieră". Dar vremea ploioasă, rece, cu ceață umedă și deasă, poate și camionul supraîncărcat, noaptea întunecoasă, ca și oboseala celui de la volan l-au făcut să intre în derapaj cu ultima roată a remorcii, la un viraj luat poate prea strîns sau dimpotrivă prea larg. În orice caz nimeni și nimic nu a putut determina vreodată adevărata cauză a prăbușirii camionului în hăurile negre ale prăpastiei. Miliția a stabilit vinovăția barei de direcție, care a cedat la unul dintre viraje, dar cine mai putea constata cu adevărat, jos, între mormanul de fiare împrăștiate între stînci adevărata defecțiune a mașinii ?

Vasile urca acuma drumul, privea fiecare cot al lui pe după steiurile cenușii, despicate, căuta să-și amintească, dacă-i era cu putință, locul unde în noaptea aceea de toamnă, omul căruia îi purta numele și căruia îi urmase meseria se despărțise de viață în chipul acela destul de tragic. Nu-l afla, dar putea fi aici sau dincolo, sau mai

departe, oriunde camionul tatălui său călcase în zeci și sute de curse acest grohotiș strivit de penuri și măcinat de ploi. Și, nu o dată, cu luni în urmă, fiind la volanul basculantei, sus pe înălțimile Făgărașului, trecînd pe drumurile abia deschise în stîncă, pe marginile văilor adînci și amețitoare, se gîndise la tatăl său, la meseria aceasta frumoasă, dar grea, plină de răspunderi dar și aureolată de împliniri cînd știi să ți-o faci cu chibzuință și înțelegere.

O ghindă i se rostogoli la picioare și el se opri locului privind în sus. Pe creanga întinsă a unui stejar falnic se mișca încolo și-ncoace o veveriță mică, a cărei coadă stufoasă și-o trăgea după ea ca o trenă. Vietatea se ascunse între frunzele dese ale rămurișului, apoi dintr-un salt sări în alt copac și începu să urce vertiginos pe tulpina acestuia către vîrf. Vasile căută s-o descopere din nou, dar renunță. Îi plăceau animalele pădurii, aceste sălbăticiuni care fugeau de oameni, căutîndu-și ascunzișuri în fel și chip, numai să scape de urmăririle lor. Cînd lucra pe basculantă la „Transfăgărășan" avusese loc o întîmplare de-a dreptul amuzantă, cu toate că alți militari cam intraseră în panică și nu aveau deloc surîsul pe buze așa după cum s-ar fi așteptat Vasile și cîțiva dintre prietenii săi. Într-o dimineață, în tabăra de la Cîrțișoara unde-și ținea basculanta, ducîndu-se să-și ia mașina în primire, mare i-a fost uimirea cînd a zărit de departe, culcat pe capota motorului un pui de urs ce dormea cu capul rezemat de parbriz. Cum de ajunsese acolo, nimeni nu-și putea da seama. De bunăseamă, coborîse din pădurile din jur, la miez de noapte, în căutare de hrană și se cățărase pe motor unde dăduse de-o gamelă cu resturi de mîncare. Apoi simțind căldura tablei se culcase și acum dormea cu o labă sub cap, iar cealaltă înălțată ca pentru o chemare. Chiar sforăia, fără să-i pese de ce avea să se întîmple în jurul său. Bineînțeles că îndată s-a dus vorba din om în om și nu după mult timp, înconjurînd basculanta, dar cu teamă să se apropie mai mult, s-au adunat mai toți șoferii și au început să rîdă, întrucît cu toate fluierăturile, strigătele și îndemnurile lor, Martinică nici că se sinchisea să ia pe careva în seamă. Au început atunci

să arunce cu pietre, dar au renunţat curînd la treaba asta, deoarece le era teamă să nu spargă cumva parbrizul basculantei. Dar hazul a fost şi mai mare, cînd ofiţerul de serviciu pe barcamente l-a luat la rost pe cel ce fusese santinelă în ultimul schimb, spre ziuă, şi care nu-şi putea da în nici un fel seama cum de nu auzise paşii apropiindu-se şi nici măcar un cît de mic zgomot nu-i ajunsese la urechi precum că cineva străin ar umbla prin preajmă.

— Tovarăşe locotenent-major, cred că „individul" s-a urcat pe motorul maşinii în schimbul doi ! a căutat să se dezvinovăţească soldatul. Eu dacă auzeam ceva suspect, somam !

— Ce făceai ?

— Somam, aşa cum v-am raportat...

— Şi dacă-l somai, se oprea la somaţie ?

— De bunăseamă că da ! a întărit ostaşul cu o certitudine ce nu mai dădea loc la replică. Să zicem că de nu se oprea la întîia somaţie, dar la a doua, cum am eu o voce de îngheaţă omul, cred că-i intra frica-n oase şi gata!

— Dar ce măi, ursul îţi înţelegea vorba ?

Evident, rîsul s-a pornit şi mai tare şi parcă nu era chip să se oprească cu una cu două. Dar după puţin timp fiecare a plecat la treaba lui şi numai Vasile a rămas la o anume distanţă de basculantă, rugîndu-l parcă din priviri pe Martinică să coboare de pe motor şi să se ducă unde i-o fi voia, numai să-l lase să plece cu maşina, că-l apucă amiaza şi nu-şi îndeplineşte norma la numărul de curse programat în ziua aceea. Ursul însă a plecat cînd a vroit el, şi anume cam la un ceas după aceea. A coborît încet de pe capota motorului, rostogolindu-se lîngă maşină, şi-a scuturat apoi blana şi adulmecînd în jur a plecat liniştit pe după barcamente, pierzîndu-se în desişul pădurii. În zilele următoare s-a mai arătat el de cîteva ori prin preajmă, iar după un timp nimeni nu l-a mai văzut.

Vasile mergea acum prin pădure şi se gîndea la toată această întîmplare, întrebîndu-se dacă nu cumva şi pe aci i se poate ivi în cale un frate de-al lui Martinică. Cînd era mai mic auzise oamenii din sat că o ursoaică băgase groaza în ţăranii din împrejurimi, venind la miez

de noapte pînă în preajma ogrăzilor să dea iama printre oi. Fusese poate numai un zvon, pentru că nimeni nu putea spune că o văzuse într-adevăr. Dealtfel, nici bunicul său nu-i vorbise vreodată că pădurea ce învăluia muntele la poalele căruia se înşirau satele ar fi adăpostul vreunei sălbăticiuni din cale afară de agresivă.

Nu merse însă mult că auzi un nou zgomot de motor. Venea de undeva din susul drumului ce-l urca. Ascultă puţin şi înţelese că maşina nu cobora, ci după felul cum era ambalat motorul luase panta pieptiş şi înainta către vîrful muntelui. „O fi iar vreun camion cu remorcă, se duce sus la „exploatare“ să ia buştenii la vale, îşi zise el, zorind puţin pasul. Dar cînd oare să mă fi depăşit ? Sau a venit pe un alt drum, peste munte şi a intrat într-acesta ce urcă din sat ?“ După cîteva sute de paşi se lămuri însă pe dată. La un cot al drumului forestier, un autocamion cu o lungă remorcă pe care era purtat un stîlp de fier pentru linia de înaltă tensiune, era oprit în marginea şoselei iar în jurul lui se învîrteau cîţiva oameni, agitaţi şi neliniştiţi, de parcă nu-şi mai aflau locul. La ultimele roţi ale remorcii, erau fixaţi bolovani mari, să oprească pornirea către înapoi a autocamionului. Vasile veni aproape, dădu bună-ziua şi rămase locului, privind lunga remorcă a maşinii, a cărei primă roată din faţă stînga călca chiar pe marginea prăpastiei. La volan, un om între două vîrste, cu faţa aspră, asudată şi părul căzut pe frunte, crispat, dar mai mult speriat, încerca să manevreze maşina către înainte, privind prin portiera deschisă roata din faţă a remorcii, care din ce se mişca, dintr-aceea îşi făcea mai mult loc, gata să surpe pămîntul din buza prăpastiei. Şoferul stătea aplecat mult înafară, parcă să cadă din cabină, cu ochii holbaţi spre înapoi, ţinîndu-se strîns de volan şi cu piciorul întins puncta cînd şi cînd pedala acceleraţiei, încercînd să mişte măcar cu un centimetru maşina din loc, îndreptînd-o pe făgaşul trainic al drumului. Cînd şi cînd înjura de mama focului — se vedea că era din cale-afară de supărat — şi în panica ce-l cuprinsese, un singur cuvînt să-i fi adresat careva, poate l-ar fi făcut să-şi piardă definitiv cumpătul şi calmul, răs-

turnînd maşina în văgăuna neagră deasupra căreia se mistuiau nori de ceaţă. Lîngă camion se mai găseau alţi trei oameni, după îmbrăcăminte arătînd a fi muncitori la întinderea liniei de înaltă tensiune, care-şi vorbeau în şoaptă, făcînd fel şi fel de planuri, de bunăseamă socotind cam în ce mod să evite catastrofalul accident ce se putea declanşa din clipă în clipă.

Vasile stătea deoparte şi privea întreaga scenă tăcut, fără să scoată un cuvînt. Feţele cătrănite ale oamenilor, fără să mai vorbim de cea a şoferului, spuneau destul de limpede că toţi se aflau într-o situaţie deosebit de grea. Nimeni nu i-ar fi iertat vreunuia dintre ei pierderea camionului, a remorcii şi a stîlpului din bare de fier, care s-ar fi prăbuşit la cea mai mică greşeală de manevră în prăpastia adîncă. Dar, oare, şoferul s-ar fi putut salva, părăsind în secunda aceea maşina ? Şi cine ar fi răspuns de viaţa lui ?

— Nea Trandafire ! Auzi, nea Trandafire ?

— Da, tovarăşe inginer, se ivi mai mult capul şoferului peste portiera maşinii.

— Trage frîna de mînă şi stai puţin aşa...

— Cum să stau ?

— Bine, cum se stă !

— Păi ce mai putem face ? întrebă şoferul cu faţa lac de sudoare şi ochii înneguraţi, privind parcă speriat pe sub sprîncenele stufoase.

— O să vedem... Dă-te jos şi odihneşte-te. Noi o să punem bolovani şi la celelalte roţi. Dumneata, uite stai colo, pe piatra aceea şi te mai linişteşte puţin.

— Să mai încercăm o dată...

— Fă ce-ţi spun ! hotărî inginerul şi glasul lui poruncitor lăsa să se înţeleagă că nu mai aştepta nici un răspuns.

Era un tînăr nu prea înalt, îmbrăcat într-o salopetă cenuşie, la fel ca ceilalţi muncitori, încît nu-l deosebeai de ei, cu capul descoperit şi părul negru, bogat, pieptănat spre spate. Ochii săi albaştri, neliniştiţi, aruncau parcă fulgere, dar se vedea cu uşurinţă că făcea totul să se stăpînească şi să-şi păstreze calmul. Cu mîinile tremurînde se căută prin buzunare, scoase şi puse între buze o ţigară,

şi în aceeaşi clipă unul dintre însoţitorii săi, văzîndu-l, scăpără repede un chibrit şi i-l întinse.

— Mulţumesc, nea Traiane. Iei şi dumneata o ţigară ?

— Acuşica am aruncat-o...

Şoferul coborî din maşină, încet, cu grijă, parcă să n-o clintească din loc, şi cu pas nesigur începu să-i dea ocol, privind totodată drumul şi înainte şi înapoi, de cîteva ori, tăcut şi încruntat, apăsat de aceeaşi grijă ce-i întunecase chipul. Cămaşa scoasă afară din pantalonii mototoliţi îi era udă în spate de sudoare, părul năclăit, mîinile murdare, iar bocancii deveniseră alburii încărcaţi de atîta noroi uscat, aşa cum poate îi purta de multă vreme pe drumurile acelea de munte.

— A dracului de meserie şi cu cine mi-a pus volanul în mînă ! zise el, tot supărat, ştergîndu-şi cu latul palmei fruntea îmbrobonată. Mai bine mă făceam îngrijitor de porci, sau chelner, sau hingher, dar am zis că şoferia, de...

— Lasă, nea Trandafire, lasă şi dumneata... căută să-l liniştească inginerul. Hai, ia o ţigară, trage cîteva fumuri şi pe urmă om mai vedea...

— Mulţumesc, tovarăşe inginer, dar cred că nici ţigara n-o mai pot ţine între degete. Ia uite mata cum îmi tremură mîna...

Şi întinse palma lui mare, bătucită, plină de unsoare şi noroi, arătînd-o celor de faţă.

— Parcă m-au prins nişte friguri, nu-ş ce am...

— Stai puţin şi linişteşte-te, îl povăţui din nou inginerul. Pînă atunci ne mai gîndim, trebuie să găsim o soluţie...

Vasile se apropie şi mai mult şi dădu din nou „bună ziua" socotind că n-a fost auzit de prima dată. Oamenii care abia acuma îl văzură îi răspunseră cam rece la salut şi urmară a sporovăi între ei, împreună cu inginerul. Şoferul se aşezase pe şanţul dinspre peretele de stîncă al muntelui şi gînditor îşi sprijinise fruntea în palme, copleşit parcă de toate cîte i se întîmplaseră. Omul era abătut, nu-i ardea de vorbă, de nimic. Mereu îşi privea mîinile, apoi le ducea iarăşi la frunte şi sta cu privirea tot plecată, tăcut ca mai înainte. Vasile vru să se ducă la el, să schimbe cîteva cuvinte, dar renunţă, înţelegînd că omu-

lui numai de vorbă nu-i ardea în clipele acelea. Se apropie totuşi de maşină şi-i studie cu de-amănuntul întreaga poziţie : felul cum era oprită, unde se aflau roţile, atît ale cabinei cît şi ale remorcii, cum se prezenta terenul în partea dinspre prăpastie şi care ar fi fost locul de manevră atît către înapoi, cît şi către înainte.

— Ce este, tovarăşe militar, ce te interesează ? îl întrebă inginerul văzîndu-l pe Vasile cum lua seama la toate, dînd ocol maşinii.

— Mă uit şi eu. Grea situaţie...

— Grea...

— Bine că a oprit dumnealui la timp, zise Vasile şi arătă cu capul către marginea şanţului unde se odihnea şoferul. Din două pneuri, unul spînzură în gol, vedeţi ?

— Am văzut, dar ce putem face ? Drumul prost, însă cîte transporturi am făcut, nu ni s-a mai întîmplat aşa ceva...

— E de-ajuns să se întîmple o dată, zîmbi amar Vasile.

— Asta aşa este...

Vasile se mai învîrti de cîteva ori pe lîngă camion şi remorcă, apoi se duse cîţiva paşi înainte, privi drumul, după care se întoarse iar lîngă maşină. Inginerul şi cu ceilalţi muncitori îl priveau în tăcere, urmărindu-i fiecare mişcare şi nu-i înţelegeau în nici un fel curiozitatea. Ce-l interesa pe un ostaş soarta unei maşini aflate în pragul prăbuşirii ? Numai ca să înregistreze senzaţionalul situaţiei ? Să aibă ce povesti şi altora ?

— La „Transfăgărăşan" am fost în situaţii şi mai grele!, zise Vasile apropiindu-se de inginer. Acolo croiam drum metru cu metru, în stîncă, am urcat screpere şi buldozere la două mii de metri altitudine...

— Ai lucrat la „Transfăgărăşan" ?, întrebă plin de curiozitate unul dintre muncitori.

— Am lucrat ! vorbi moale Vasile şi puse jos traista în care ducea merinde bătrînului. Nu numai eu, ci mii de militari...

— Ce meserie ai ? interveni inginerul.

— Şofer. Am condus o basculantă, o „Tatra" grea, de mare tonaj...

— Şi cu ce rost prin părţile astea ?

— Sînt din vale, din sat, mă aflu în permisie şi mă duc pînă sus la stînă, la Izvorul repede, la bunicu-meu...

— E cioban ?

— A fost dulgher de case, dar acu' la bătrîneţe a zis că e bine să stea între oi...

Oamenii fumau în tăcere, privind maşina şi remorca şi fiecare se gîndea cum să-l sfătuiască mai bine pe Trandafir sau cum să-l ajute să iasă din acel greu impas. Începură şi ei poate pentru a suta oară să se învîrtă pe lîngă lunga remorcă, dar oricît îşi frămîntau mintea nu aflau nici o dezlegare. Una dintre roţi, cea din faţă, spînzura cu unul din pneuri în gol şi orice mişcare greşită a volanului însemna un dezastru de neînchipuit.

— Pot să vă dau şi eu o soluţie ? întrebă Vasile, adresîndu-se inginerului.

— Referitoare la ce ?

— La chestiunea asta cu maşina. Cum s-o scoatem la drum... V-am spus, am experienţa unui şantier ce a lucrat în condiţii cum nici nu vă închipuiţi de grele... Vreţi să vă arăt carnetul de şofer ?

— Lasă, nu-i nevoie. Şi ce soluţie propui dumneata ?

— Vreau să ştiu mai întîi dacă autocamionul are un vinciu.

— Vinciu ? înălţă sprîncenele a mirare inginerul.

— Da, vinciu. În mod normal trebuie să aibă...

— Eu ştiu ? Nea Trandafire, ai un vinciu ? se întoarse inginerul şi strigă către şoferul ce stătea încă pe marginea şanţului, fără să scoată o vorbă.

— Vinciu aţi întrebat ? tresări el ca dintr-o amorţire.

— Da, vinciu.

— Am, dar la ce vă trebuie ?

— Auzi, are, zise inginerul vorbindu-i lui Vasile.

— Ei, atunci uitaţi ce vă propun eu...

Şi în cîteva cuvinte, caporalul explică întregul său plan ce avea după părerea sa să readucă roata din faţă a remorcii pe terasamentul drumului. Se va monta vinciul, ridicat cu placa pînă sprijină laterala dinspre prăpastie a remorcii, cu alte cuvinte a întregului stîlp metalic, timp în care, cu multă atenţie maşina va fi manevrată pe loc, puţin cîte puţin, dar numai înainte, sub siguranţa frînei

de mînă, pînă ce şi al doilea pneu, cel din exterior, va prinde sub el pămînt. Apoi o îndreptare bruscă a volanului va smuci remorca în sensul mersului, după care cu un viraj puţin lărgit va începe urcuşul mai departe în aşa fel încît stîlpul metalic să nu atingă peretele de stîncă în urma lui.

— Se cere mult calm, multă pricepere, mult sînge rece, tovarăşe inginer, încheie Vasile spusa lui. Dacă mi-aţi permite, aş trece eu la volan, dar tovarăşii să monteze şi să supravegheze vinciul după cum am să le explic...

— Aiureală ! zise supărat Trandafir, ridicîndu-se anevoie de pe marginea şanţului şi venind mai aproape. Curată aiureală !

— De ce, nea Trandafire ? îl întrebă mirat inginerul, şi din ochi îi ceru parcă scuze militarului pentru ieşirea nepotrivită a şoferului. De ce-i aiureală, cum spui dumneata ?

— L-am auzit pe tinerelul ăsta, pe tovarăşul caporal, de-o manevră scurtă a volanului cînd maşina trebuie ambalată înainte...

— Chiar aşa ? Ei, şi ?

— Păi cum faci manevra, frăţioare ? puse şoferul mîinile în şolduri, cu glasul puţin ridicat, privindu-l superior pe Vasile. Hai, cum o faci ? Nu loveşti peretele de stîncă cu bara ? Nu vezi că maşina îi pusă cam de-a curmezişul ?

— O văd ! vorbi calm Vasile. Tocmai de aceea se cere dibăcie în manevrarea scurtă a volanului. Repet, manevrare scurtă a volanului...

— Aşa, şi ce-i cu asta ? continuă Trandafir să-l privească ironic pe militar.

— Punctînd acceleraţia, urmă Vasile parcă fără să ia în seamă aroganţa şoferului, maşina va trage remorca înainte dintr-o singură smucitură, punîndu-i roata pe drum, sub siguranţa vinciului, dar şi a frînei de mînă.

— Asta s-o crezi dumneata !, dădu Trandafir a lehamite din mînă. Poveşti, aiureală, am spus eu. Păi ce crezi că maşina la tonajul ăsta-i o jucărie ? Gata, „punctezi acceleraţia", astea-s vorbe, tinerelule, teorie de şcoală, nu manevră serioasă cum se cere aici. Zău, nu te supăra, dar ai nimerit-o ca nuca-n perete.

— Nu mă supăr, zise Vasile, dar care e soluția dumitale ?

— N-am nici o soluție !

— Și-atunci ?

— Uite, stau așa... aștept... dar ce, îți dau dumitale socoteală ? Ei, uite drăcia dracului !

— Tovarășe inginer, urmă Vasile întorcîndu-se către tînărul cu părul ondulat, și fără să-l mai bage în seamă pe Trandafir, dați-mi voie să încerc. Vă rog, dați-mi voie. Armata m-a învățat multe, să știți, iar „Transfăgărășanul" a fost, aș putea spune, o universitate pentru cei mai mulți dintre noi, șoferii militari... În fond, ce așteptați ? Nu vedeți că dumnealui n-are nici o idee ? Zice că stă așa... așteaptă... Ce așteaptă ? Minuni ? Astea nu cad din cer. Minunile dacă sînt le fac oamenii... Vă rog, așadar, dați-mi voie... Am să reușesc, pe cuvînt, am să reușesc...

Vorbise repede, înflăcărat, căutase a fi cît mai convingător, sperînd a găsi înțelegerea așteptată în inima inginerului. Era vorba, doar, de-un bun al întregii colectivități, un bun ce putea fi salvat. Trebuia însă puțină îndrăzneală, curaj, încredere...

Inginerul căzu pe gînduri, vădit încurcat de hotărîrea ce trebuia să o ia. Dacă nu va reuși manevra propusă de tînărul militar, ivit aci de nu se știe unde ? Cine putea pune bază pe măiestria-i șoferească, cînd iată, Trandafir ținea volanul în mînă de aproape patruzeci de ani și mîinile începuseră să-i tremure numai gîndindu-se la un singur centimetru ce avea să mai miște mașina înainte sau înapoi ? Dar dacă planul propus de militar avea să reușească ? Știa că armata călise mulți șoferi, avusese de-a face cu ei pe alte șantiere, toți se dovediseră băieți foarte buni, oameni dintr-o bucată, îndrăzneți și hotărîți în tot ceea ce întreprindeau. S-ar putea ca acest caporal să fi venit într-un ceas bun. Dar, oare, nu va risca ? În definitiv, își risca propria lui viață. Nu-i ceruse nimeni acest lucru, se oferise singur. Și atunci ? Putea, oare, refuza o inițiativă, într-adevăr plină de risc, dar care venea din partea unui ins străin problemelor șantierului de montaj și totuși se vedea interesat ca să salveze un autocamion, o remorcă și un stîlp metalic, toate la un loc

de-o valoare considerabilă ? În fond, tînărul militar își putea vedea de drum înainte, nici să nu-i pese de necazul altora, dar în mod categoric, ceva lăuntric îl îndemnase să se oprească și să dea o mînă de ajutor, desigur după cum se pricepea. Și atunci ?

Inginerul tăcea, evident se afla în încurcătură, știa că ceilalți muncitori așteptau de la el o hotărîre, să iasă din impasul în care se aflau, numai Trandafir, total în dezacord cu cele ce se discutau, plecase în mod ostentativ și se așezase din nou pe marginea șanțului, lîngă peretele de stîncă. „Faceți ce știți, nu mă bag, nu mă amestec, deci nu răspund !“, părea să spună atitudinea lui. Se arăta la fel de cătrănit ca și înainte, copleșit de necazul ce dăduse peste el și acum fața-i aspră, cenușie, chinuită de-o ascunsă deznădejde parcă i se alungise și mai mult, iar țepii cărunți ai bărbii i se înmulțiseră, năpădindu-i obrazul bătucit, brăzdat de cute adînci.

— Dă cheile mașinii, nea Trandafire ! zise într-un tîrziu inginerul și glasul său arăta că luase o hotărîre definitivă, care nu mai dădea loc la controverse. Hai, mai repede !

Întinse apoi mîna, așteptînd, stăpînit de-o ascunsă nerăbdare.

— Nu dau nici o cheie ! răspunse la fel de hotărît Trandafir și plecă fruntea făcîndu-și de lucru cu un bețișor în nisipul șanțului. Am mașina în primire, am semnat un proces-verbal, o să mă doară la pungă dac-o văd răsturnată, colo-n prăpastie. Așa că... Și-apoi legea nu-mi dă voie să dau volanul, asta o știți ?

— O știu !

— Și-atunci ? Îmi cereți să calc legea circulației ? Ce să mai vorbesc de cele ce au să se întîmple, de nenorocirea în care vreți să mă trageți !

— Nu-i vorba de nici o nenorocire, vorbi calm inginerul și se îndreptă către Trandafir să poată discuta cu el mai de aproape. Uite, am stat și am chibzuit, ideea caporalului nu este rea...

— Dar nici bună nu poate fi !

— Propune dumneata alta, zise liniștit inginerul și puse brațele cruciș pe piept, așteptînd. Hai, propune, e

mașina dumitale, de acord, dar trebuie să ducem stîlpul sus, așa că uite continuă cursa. Cred că înțelegi că nu putem rămîne aici, în drum, nu ? Nu mai vorbesc de faptul că încurcăm și circulația. Uite, te ascult...

— N-am ce să propun ! înălță Trandafir din umeri, cu fața tot acră, neprietenoasă și zvîrli cît colo bețișorul cu care scormonise pînă atunci nisipul dinaintea sa. Nu eu sînt de vină...

— Dar cine ? Nu dumneata ai adus mașina pînă aci și ai pus-o de-a curmezișul ?

— Vă luați după militarul ăla, cum că am luat virajul prea larg ? înălță sprîncenele a întrebare Trandafir. Desigur, e ușor de vorbit, dar uite drumul ce al dracului este, că eu am spus totdeauna, măi oameni buni, remorcile astea lungi nu-și pot face loc pe „forestierul" ăsta, dar cine să mă asculte ?

— Tot dumneata ai dus pînă astăzi șapte sau opt stîlpi, acolo sus și văd că drumul nu ți-a fost nici o piedică, așa este ? nu se lăsă inginerul. Dar acuma ai încurcat-o și nu vrei deloc s-o descurci...

— Dar cum s-o descurc, tovarășe inginer ? ridică glasul Trandafir și enervat se lovi cu palma peste genunchi. Să-mi pierd viața ? Să mi-o risc ?

— Uite că altul și-o riscă ! vorbi tăios inginerul, arătînd cu capul către militar. Și n-are nici un amestec în treburile șantierului nostru...

— Totdeauna tinerii ăștia cred că sînt mai grozavi ca noi cei de modă veche, cum se spune, zise Trandafir clătinînd capul dojenitor. Ei știu mai multe, fac pe îndrăzneții, se cred buricul pămîntului... Or fi, nu zic ba, dar și capul unuia cu experiența mea mai poate judeca cîte ceva...

— N-a zis nimeni că nu poți judeca, cîte ceva, cum spui dumneata, căută să fie concesiv inginerul și glasul său blînd, liniștit, arăta că este plin de înțelegere și bunăvoință. Și tocmai de aceea, uite, mă bizui pe experiența dumitale și dacă-i așa, hai să urnim lucrurile din loc. Ei, ce zici ? Militarul a venit cu o soluție, nu-i bună, nu ești de acord cu ea, foarte bine, hai propune dumneata

alta. Ce vrei, să ne-apuce noaptea aici ? Şi în ce situaţie ! Dacă pămîntul de sub roata aceea începe să se surpe ?

— Uite cum stă treaba, tovarăşe inginer, zise Trandafir şi se ridică, ştergîndu-şi cu palma fundul pantalonilor. Eu v-am spus punctul meu de vedere...

— Dar n-ai spus nimic, măi omule ! îi sări ţandăra inginerului şi faţa parcă i se aprinse de-o ascunsă revoltă. N-ai propus nimic ! Te-ai aşezat aici, cum s-ar spune te-ai dat deoparte şi ne-ai lăsat pe noi, ăştia, ceilalţi să ne batem capetele şi să vedem ce şi cum putem să ieşim din beleaua asta. Cînd în primul rînd e de datoria dumitale să ne scoţi din impas. Eşti şofer, ai primit dispoziţie să faci transportul, păi fă-l, du lucrurile pînă la capăt...

— M-aţi întrerupt, vroiam să vă spun ceva, vorbi Trandafir cu glasul moale.

— Spune, te ascult... Ce punct de vedere ai ? Că nu ai nici unul...

— Un moment ! tăie aerul cu palma Trandafir după care şi-o trecu peste ţepii aspri ai bărbii. Dumneavoastră sînteţi şef, răspundeţi de lucrări, de materiale, de maşini, mă rog ca orice şef. Eu sînt un simplu şofer. Vedeţi dumneavoastră, nu vreau ca un act din ăsta nechibzuit să mă coste viaţa sau să plătesc pînă la adînci bătrîneţe oalele sparte că n-am avut cap şi m-am luat după unul şi după altul. Deci sînteţi şef, aveţi răspunderea. Uitaţi, dacă aşa aţi hotărît în faţa oamenilor vă dau cheile maşinii şi tot în faţa lor vă spun, să se ştie, că ceea ce vreţi să faceţi e nebunie curată...

— Dar n-am auzit punctul dumitale de vedere... Propunerea dumitale...

— Punctul de vedere l-aţi auzit : vă dau cheile maşinii şi faceţi ce vreţi. Iar cît despre propunere, eu nu am nici una. Cam asta e ! încheie el, desfăcînd larg braţele şi veni către remorcă. Dumneavoastră hotărîţi pînă la urmă. Eu nu m-amestec, nu mă bag, e clar ?

Între timp, mai sosiseră două autocamioane, coborau de sus, venise şi un turism, un „Aro“ cu cîţiva pasageri ce se duceau pesemne undeva peste munte — se auzea că avea să se proiecteze un fel de sanatoriu, chiar sus pe creastă —,

așa că în jurul remorcii se adunaseră destui curioşi care așteptau să vadă ce are să se întîmple. Bineînțeles că începuseră şi discuțiile, fiecare cu părerea lui, se vorbea în contradictoriu, se făceau planuri peste planuri, unul spunea una, altul alta, care mai de care socotea că soluția propusă de el este cea mai realizabilă şi avea să dea bune rezultate. Dar, inginerul, ascultîndu-i şi pe alți şoferi, rămase pînă la urmă tot la cele propuse de Vasile.

— Nu-i rău planul ăsta, zise un bătrîn şofer, de pe unul dintre autocamioane, dar riscul e mare, să ştiţi. Aici, totul e cum dai volanul la prima pedală de accelerație şi cum lucrezi cu frîna. Că uite, are dreptate dumnealui — și arătă către Trandafir — o clipă de neatenție și loveşti stînca, în față. Cît despre vinciu, cred că-l puneți de pomană...

— Dar nea Costică, interveni un altul, nu vezi cum spînzură roata asta din față a remorcii ? Dacă scapă mașina un milimetru către înapoi ?

— Mă, eu am spus că aici e vorba de dibăcia mişcării volanului şi a accelerației ! nu se lăsă bătrînul şofer. Trebuie un fel de, cum să spun eu, un fel de salt, o smucitură, dar în secunda aia să şi iei scurt volanul la stînga. Înțelegi ? În secunda aia ! Că altfel ai şi lovit peretele de piatră din față.

— Exact ce-a spus şi militarul, zise inginerul, ținînd de-acuma cheile mașinii în mînă. Ei, ce zici tovarăşe caporal, îți mai menții propunerea ?

— Desigur, tovarăşe inginer ! răspunse hotărît Vasile și făcu un pas înainte. Dați-mi cheile...

— Poftim, zise inginerul şi întinzînd mîna, parcă avu un uşor gest de ezitare. Și... succes !

— Vă mulțumesc !

Vasile luă cheile, dezbrăcă apoi vestonul, îl puse jos, cu boneta şi centura peste el, puse alături şi trăistuța cu mîncare, după care dădu o dată roată maşinii privind-o cu stăruință din toate părțile. Va ceda, oare, roata asta ? se întrebă el şi după puțin timp de gîndire lovi uşor pneul cu vîrful bocancului. Sau nu va ceda ? Ceru să se pună, totuși, vinciul ca să se asigure cît de cît partea remorcii către prăpastie, apoi după ce mai privi odată maşina se

urcă la volan şi cît mai hotărît se aşeză pe scaunul tapisat cu vinilin. Avea o siguranţă în tot ceea ce făcea, o certitudine în mişcări şi o stăpînire de sine, încît felul cum se comporta în împrejurarea aceea plină de încordare, de tensiune, aproape că-i electrizase pe toţi cei din jur. Stînd deoparte, oamenii îl urmăreau tăcuţi, nu mai vorbea acuma nimeni, fiecare înţelegea că sosise clipa aceea supremă şi încărcată de neprevăzut, cînd se hotăra soarta transportului. Unii priveau cînd şi cînd hăul prăpastiei, alţii se aplecaseră să vadă ce va face roata al cărui pneu suspendat parcă atingea grohotişul mişcător de sub ea...

— Mare curaj pe băiatul ăsta ! şopti careva, clătinînd capul a nedumerire. Aş putea spune că e o nebunie...

— A lucrat luni de zile, sus, la „Transfăgărăşan", îi răspunse tot în şoaptă un altul. Mi-a spus inginerul...

— Şi ce-i cu asta ? Riscul e risc...

— Într-adevăr...

Vasile, însă, nu avea cum să audă toate acestea. Pornise motorul şi deschisese portiera să vadă pentru ultima oară de acolo, de sus, din cabină, poziţia remorcii. Aplecat mult în afară stătu cîteva clipe cu ochii aţintiţi asupra roţii ce parcă numai printr-o minune mai atingea cu un pneu pămîntul, apoi privi înainte, chibzuind la mişcarea de salt ce avea s-o facă, smucind remorca, dar fără să lovească, aşa cum de fapt presupuneau toţi, peretele de stîncă ce stătea ca un paravan la aproape un metru în faţă-i.

— Ţineţi bine vinciul ! strigă el, peste zgomotul motorului. Am să pornesc...

Clipa era aproape de groază. Toţi, dar aproape toţi cei de faţă rămăseseră stane de piatră, încremeniţi, cu feţele crispate, încordaţi şi stăpîniţi de acea nelinişte dinaintea marilor catastrofe ce se aşteaptă dezlănţuite din secundă în secundă. Trandafir plecase la vale, pe drum, cu mîinile în buzunare, fără să se uite înapoi, ca omul fără treabă. Nu vroia să fie martorul unei nenorociri, cum îi spusese el unuia dintre şoferi. A văzut multe în viaţa lui... Iar inginerul, tot numai o apă, nu-şi dezlipea ochii de pe figura caporalului, privindu-l acolo, sus, în cabină, cum

stă, cu mîinile strînse pe volan, accelerînd uşor motorul, ascultîndu-i turaţia, vroind parcă să-i pătrundă tainele, să-l înţeleagă, să-i ceară să-l ajute în temerara-i acţiune ce-o întreprindea în clipele acelea. Vasile aruncă şi el o privire inginerului, îi citi încordarea de pe chip şi-i zîmbi. Un zîmbet cald, liniştitor, de om stăpîn pe puterile sale, pe voinţa sa, pe tot ceea ce-şi pusese în gînd să înfăptuiască. Şi-atunci zîmbi şi inginerul şi parcă surîsul acela tineresc de pe chipul militarului îi întări încrederea în reuşita acestei manevre destul de periculoasă.

— Ai grijă cum debreiezi ! strigă unul dintre şoferii aflaţi lîngă remorcă.

— Sssttt ! Linişte ! Lasă-l, ştie el meserie ! zise unul dintre cei de faţă. Să nu mai vorbească nimeni.

Vasile mai privi o dată roata remorcii, privi şi înainte. debreie, băgă repede în viteză, motorul începu să urle, făcînd să trepideze întreaga caroserie, întreaga vale dintre munţi vuia ca înaintea unei furtuni, apoi deodată maşina făcu un salt, sărind din loc spre înainte, către peretele de stîncă, gata parcă să se înfigă în el, dar în clipa aceea caporalul răsuci cu atîta repeziciune volanul spre stînga, încît bara trecu numai la un milimetru de steiul de piatră, iar camionul intră drept pe drum. Remorca era salvată ! Vasile mai conduse maşina cîţiva metri, apoi opri, trase frîna de mînă şi coborî. Zîmbetul acela de pe buze îi pierise acuma şi lui, iar faţa îi era lividă, crispată, la fel ca ale celorlalţi. Poate că abia acuma, după ce totul se terminase îl înlănţuise şi pe el pentru o clipă teama. Dar strigătele de bucurie ale celor din jur, care năvăliseră către cabina maşinii, îl făcură să se scuture de acea scurtă stare de încordare şi să revină la calmul ce-l stăpînise pînă atunci.

Primul care-l îmbrăţişă fu inginerul.

— Îţi mulţumesc din inimă, caporale ! spuse el cu glasul întretăiat, încărcat de emoţie. Îţi spun drept, am în buzunar o diplomă inginerească, dar crede-mă, tot o diplomă din asta ai şi dumneata. Într-adevăr, se vede, aşa după cum ai spus că „Transfăgărăşanul“ a fost o uni-

versitate pentru oamenii volanului. Încă o dată, îți mulțumesc !

Fiecare ținu să-i strîngă mîna lui Vasile. El simțea cămașa udă în spate de sudoare, careva văzu lucrul acesta, îi puse de îndată vestonul pe umeri și el îi zîmbi, mulțumindu-i din priviri. Un altul îi întinse boneta și centura. Și cînd să se îmbrace, deodată, ochii i se măriră de uimire și în același timp de bucurie. Printre cei de față îl văzu pe bunicul său, mult îmbătrînit, cu o traistă pe braț și un toiag în mînă. Ochii săi încețoșați erau adînciți în orbitele uscate, dar privirea lor încerca să fie tot vie și aprinsă ca odinioară.

— Sărut-mîna, taică-mare! exclamă Vasile și-l cuprinse de după umeri pe bătrîn apropiindu-și-l la piept. Ce faci ? Cum te simți ? Veneam la dumneata, sus, la stînă. Am sosit aseară...

— Am pornit la vale, vorbi tremurat moșneagul. Am auzit că ai venit și n-am mai avut răbdare. Dar..., se opri el din vorbă, tu ai tras camionul ăsta înainte ? Că am auzit oamenii spunînd că-i un oștean, sus, la volan...

— Eu, taică-mare ! răspunse plin de semeție Vasile. Ai fost aici... cînd...

— Am fost. Dar nu-mi închipuiam că...

— Am luat meseria lui tata, taică-mare ! zise Vasile și-i ceru traista s-o ducă el. În armată mi-am împlinit un vis. Îl știi dumneata... Că ambiția mea... Nu, nu mă privi așa. Știu, tata s-a prăpădit prin locurile astea, dar drumul, oricît de potrivnic ar fi, trebuie să știe că un alt Timuș îl supune sub roțile camionului. Drumul tatălui...

— Cînd vii de tot acasă, ai să lucri tot la „exploatare" ca tătîne-tu...

— Chiar așa...

— Fă cum ți-e voia băiete. Eu ce să mai spun ?

Porniră amîndoi la vale, Vasile ținîndu-l pe bătrîn de după umeri, iar acesta încercînd să calce voinicește alături de nepotul său. Oamenii de lîngă remorcă îi urmară cu

privirea pînă ce cei doi se pierdură după colţul unei stînci. Cunoscîndu-l pe moşneag, ştiau acuma cine se încumetase să se urce la volanul autoremorcii ca s-o salveze, Vasile, feciorul lui Dumitru Timuş. Şi şoferii de la „exploatare“ înţelegeau că nu peste mult timp vor avea între ei un tovarăş de nădejde, un tînăr pe care armata îl călise, dîndu-i bărbăţie, curaj, dar îl şi învăţase să-şi aleagă drumul în viaţă.

DESTĂINUIREA

De dimineață venise la remize căpitanul Dumitrescu, un ins subțirel, înalt, cu trăsături fine, ca totdeauna bine îmbrăcat — cămașă albă, imaculată, vestonul ca turnat, pantalonul lung la dungă —, intrase, stătuse o clipă locului și privise de departe șirul de autocamioane înșiruite „la linie“, cu caroseriile sclipind de curățenie, prelatele noi-nouțe și parbrizele oglindă nu alta. Pe un singur șir în fața lor șoferii, în ținuta de oraș, spilcuiți și aranjați ca scoși din cutie. Așteptau comandantul...

Dumitrescu primi raportul, își trecu o dată privirea peste chipurile grave ale militarilor, apoi ceru din mîna plutonierului tabelul cu cei ce aveau să plece în duminica aceea în învoire în oraș.

— Ei, băieți, ne plimbăm și azi ? întrebă el și în colțul gurii îi înflori un zîmbet ghiduș, abia schițat. Ia să vedem ce-am scris aici. Și ce o să mai scriem ? Tomescule, ia un creion, dă-te mai aproape și notează...

Șoferii cunoșteau obiceiul căpitanului. Puteai să te evidențiezi în tot cursul săptămînii, să fii primul la instrucție, la îndeplinirea oricărui ordin, cît despre disciplină să nu mai vorbim, dar dacă duminică dimineață te găsea cu autocamionul în neregulă, nu numai că nu plecai în ziua aceea în oraș, dar te și pedepsea după litera regulamentului. Om bun la inimă, prietenos din cale afară cu subalternii, îi asculta fiecăruia păsul, îl ajuta cu ce putea, glumea, fiind o fire veselă, dar cînd era vorba de

starea mașinilor, parcă-i puneai sare pe-o rană deschisă. „Mașina-i ca și omul, spunea el deseori. Ai grijă de ea, controlezi în fiecare zi să vezi ce-o doare, o alimentezi la timp, atunci merge și încă foarte bine. De nu, ea n-are gură să ți se plîngă. Și „cade“ într-o zi. Și dacă a „căzut“, cu greu o mai pui pe picioare !“

Căpitanul, urmat de comandanții de plutoane, de-un subofițer tehnic, de plutonierul Tomescu ce ținea sub braț un registru și carnetul cu biletele de ieșire în învoire, iar mai în urma lor sergentul de zi pe subunitate trecu prin dreptul fiecărei mașini și începu să le studieze cu atenție dîndu-le ocol jur-împrejur.

— A cui este 2248 ?

— A caporalului Stănicioiu !

— Dați-mi cheile de contact. Ridică apoi capota motorului...

Deschise portiera, se urcă sprinten în autocamion, cercetă îndelung cabina, bordul, porni motorul, îl opri, iar îl porni, ambală puternic, de cîteva ori, după care îl lăsă să meargă un timp la relanti, ascultîndu-l. Sări apoi jos, se duse și băgă capul sub capota de tablă.

— Bate un tachet. Cureaua de ventilator crestată... Ei, ce zici Stănicioiule ?

— Tovarășe căpitan, permiteți să raportez ! ieși din rînd caporalul negricios, proaspăt ras, cu boneta pusă șmecherește pe-o sprînceană. De tachet știam, de curea însă nu...

— Bagă autocamionul în atelier și distrează-te astăzi în cazarmă ! ordonă scurt căpitanul. Ia-ți și ajutorul cu dumneata. În permanență, mașinile, sufletul unității, trebuie să fie în perfectă stare de funcționare. Nu merge o mașină, împiedici o subunitate să intre în luptă ! Se poate ? Cheile de la 2206 !

Militarii stăteau înmărmuriți în front, fără să scoată un cuvînt, gîndind fiecare că poate se nimerește ca mașina lui să nu fie controlată în dimineața aceea. De fapt, așa și proceda căpitanul, iar șoferii îi cunoșteau de-acuma obiceiul : făcea inspecția pe sărite, o mașină de ici, una tocmai de dincolo și nu erau rare cazurile cînd, bizuindu-se pe conștiinciozitatea subordonaților, în cîte o duminică nu se

urca în cabina nici unui autocamion. Sau dimpotrivă, venea mai de dimineaţă şi le controla pe toate la rînd, de parcă s-ar fi aflat la recepţionarea lor, luîndu-le în primire de la uzina constructoare.

Caporalul Tutuneac era tot numai ochi şi urechi. Maşina lui era penultima din şirul din faţă. Va sări, oare, comandantul peste ea? Sau se va îndrepta chiar într-acolo? De fapt, totul era în perfectă ordine. Motorul mergea ceas, avea alimentarea făcută cu benzină, uleiul la nivel, barem de curăţenie nici nu putea fi vorba. Sclipea ca la o expoziţie cu autocamioane de reclamă!

— Eşti neliniştit, Traiane? se aplecă şi-i şopti la ureche Pascu, ce stătea în front umăr lîngă umăr. N-ai pentru ce, îl îmbărbătă el, doar ştii cum am pus-o la punct...

— Să vedem...

— Ştii...

— Lasă acuma! îi reteză vorba, repezit, Tutuneac. Ne vede comandantul că vorbim în front. Şi ştii cît ţine la disciplină!

Într-adevăr, căpitanul nu se împăca deloc cu cei care în subunitate socoteau că pe primul loc stă tehnica, apoi disciplina. „Lasă şoferul să mai răsufle puţin, doar nu se face gaură-n cer! spunea cîte unul, înţelegînd să-i răsfeţe pe subalterni. Merge maşina? Merge! Asta-i problema numărul unu, să meargă tehnica de luptă!“ „Greşit, greşit, de trei ori greşit!“. sărea Dumitrescu, aprinzîndu-se la faţă. „Unui şofer indisciplinat, din întîmplare îi merge maşina bine. Cît îi merge. Disciplina stă la baza tuturor activităţilor. Disciplină înseamnă şi punctualitate la program, şi întreţinerea maşinilor, şi grija pentru materiale, şi tot ce vreţi! Lipsa de disciplină înseamnă lipsă de ordine. Nu avem aici şoferi de autobaze — mă rog şi acolo trebuie să fie o disciplină a muncii — dar ştim cum îşi dau cîte unii în petic, prin civilie. Aici este armată şi totul trebuie să meargă în cadenţa cerinţelor, a sarcinilor, a timpului!“

În sfîrşit, căpitanul termină controlul, nu înainte, însă, de a face unele observaţii în privinţa întreţinerii maşinilor. Şi nu înainte de a le aminti celor ce vor părăsi uni-

tatea că ţinuta militarului nu trebuie să fie una între zidurile cazărmii sau pe cîmpul de instrucţie şi alta pe străzile oraşului, în relaţiile cu populaţia civilă.

— Militarul este militar oriunde s-ar afla ! încheie el şi făcu semn plutonierului să împartă biletele de voie. Cîtă vreme porţi uniforma militară cinsteşti această haină printr-o comportare demnă, care să-ţi facă cinste ! Cu alte cuvinte să nu uitaţi disciplina în cazarmă. Să nu aud că vreunul dintre dumneavoastră s-a întors deseară peste ora stabilită, sau a venit pe două cărări ! Liber şi petrecere frumoasă !

— Să trăiţi, tovarăşe căpitan ! strigară şoferii toţi deodată, ca la o comandă, aliniaţi şi în poziţie de drepţi.

— Mergeţi cu bine !

De un ceas şi ceva, Tutuneac şi cu Pascu mergeau agale pe străzile micului oraş, toropit parcă sub arşiţa soarelui de vară. Magazinele erau închise, unele cu vitrinele zăbrelite, altele cu umbrare din pînză colorată întinse deasupra trotuarelor. Pe străzi, ici-colo cîte un trecător lac de sudoare, cu haina pe umeri şi pălăria în mînă, iar în piaţă mai nimeni. Cîţiva ţărani, rămaşi de dimineaţă, mîncau sub o copertină de plastic, cocoţaţi pe o tarabă şi beau bere, veselindu-se şi rîzînd de glumele unuia dintre ei.

— Ce facem, Traiane ? întrebă Pascu parcă plictisit privind roată în jur. Cu ce ne umplem vremea ? Hai pe la gară...

— Şi ce să facem la gară ?

— Mai vedem lume. În vagoane, pe peron. Ehei, ce-aş mai pleca şi eu. Nu ştiu, de cîte ori văd un tren, parcă-mi vine să mă urc şi să mă tot duc pînă nu mă mai opresc !

— Decît la Tanţa ! rîse Tutuneac şi-şi prinse prietenul de braţ.

— La ea, desigur. Ce-o face acuma mititica ? Precis că-i la ştrand...

— Tot ce se poate...

Cei doi şoferi militari se cunoscuseră încă înainte de încorporare în împrejurări cu totul deosebite. Stelian Pascu era magazioner la o întreprindere metalurgică şi

juca fotbal în echipa orașului. Traian Tutuneac, în civilie lăcătuș la o cooperativă meșteșugărească, la fel ca și Pascu juca și el fotbal în echipa orașului său, cele două localități fiind foarte apropiate una de alta. S-au întîlnit de cîteva ori pe terenul de sport și la unul dintre meciuri, cu totul involuntar, Pascu l-a lovit atît de tare pe Tutuneac în glezna piciorului drept, încît acesta a fost nevoit să stea trei săptămîni în spital. Om de inimă, bine crescut, și cu educație deosebită, Pascu nu numai că și-a cerut iertare la sfîrșitul meciului, dar s-a dus deseori la spital să-l viziteze pe cel accidentat fără voie și să-i fie în apropiere în acele momente grele pentru el. Ultima dată a găsit-o la patul bolnavului și pe Tanța, sora lui Tutuneac, casieră la o parfumerie, care venise să-și vadă fratele. Prietenia s-a legat repede, și-au scris, s-au vizitat de multe ori, ba fata a venit după el și fratele ei și aci la cazarmă, așa încît de la un timp încoace Tutuneac nu-i mai zice lui Pascu decît „cumnățele". Pentru că trebuie precizat un lucru : cei doi au fost încorporați la aceeași unitate și tot împreună au urmat și școala de șoferi pe care au absolvit-o printre cei dintîi. Iar la repartizare s-au întîlnit din nou în aceeași subunitate, spre bucuria amîndurora și a Tanței, bineînțeles, care cu un singur drum își vizita și fratele, dar și iubitul. „Cumnățeii", însă, cum le spuneau militarii ceilalți, au depus aceeași rîvnă și aci în subunitatea din care făceau parte, fiind deseori evidențiați pentru conștiinciozitatea cu care-și îndeplineau serviciul, așa că nu era duminică să nu-i vezi pe străzile orașului, fie cu Tanța, fie singuri.

— Azi n-a venit puștanca ! zise Pascu căutînd umbra unor salcîmi, ale căror ramuri se întindeau protector peste trotuarele pustii.

— Spuneai că o fi la ștrand, răspunse Tutuneac, dar cred că s-a dus cu frati-miu cel mic la liceul militar. Auzi, Tică dă examen, vrea să se facă ofițer...

— Ce vorbești ?

— Pe cuvînt...

— Să se facă, dacă-i place...

— Păi de ce să nu-i placă ? Vrea să se ducă la aviație...

— Io-te-te, mă, mucosul, că la mașini ca noi i-o sta rău, nu ? rîse Pascu, scoțînd batista și ștergîndu-și fruntea de sudoare. Nu-l vezi pe tovarășul căpitan al nostru ? Meserie, meserie, ofițer, însurat, apartament, mașină mică, ce mai vrei ?

— Ei, nu știi cum sînt copiii ? îi luă Tutuneac apărarea fratelui său. Visează și ei...

— Măi, acuma dacă i-o fi capul la avioane, acolo să se ducă, ce mai ! consimți Pascu. Că și acolo trebuie să se ducă cineva, nu ?

Intrară pe strada principală a orașului. De o parte și de alta a trotuarelor erau înșiruite magazine mari, spațioase, cu mărfurile frumos aranjate în vitrine, blocuri de locuințe cu grădinițe de flori în fața fiecăruia, pe alei parcate autoturisme, iar ici-colo copii ce se jucau în spațiile special amenajate pentru ei. Iată și clădirea cinematografului. Sus, pe o placardă lată, reclama filmului, viu colorată. La intrare mulțime de oameni ce se înghesuiau în fața ușilor larg deschise.

— Ce film o fi, frate ? întrebă Tutuneac și-și miji ochii să citească de departe scrisul pe placarda înălțată pe fațada blocului. Aha ! desluși el și fața i se lumină deodată. „Centrul înaintaș a murit în zori." Mă, e grozav filmul ăsta ! adăugă bucuros. Mergem să-l vedem ? Tot n-avem ce face. Pe urmă...

— Mergem, fu de acord Pascu. Dar de ce oare o fi murit ăla și tocmai în zori ? se miră el, privindu-și întrebător prietenul.

— Nu știu ! înălță din umeri Tutuneac. Ce importanță are ? E film despre sportivi și cum noi, de...

— Fotbaliști categoria oraș ! rîse Pascu.

— Ești cam zeflemitor tu, dar într-o zi ne vezi în finală pentru „Cupa României" !, vorbi cu seriozitate Tutuneac. S-au mai văzut chestii din astea ca o echipă mai neînsemnată să facă zile fripte ălora cu internaționali prin formație !

— S-au mai văzut, zise Pascu, dar ia seama pînă la finala aceea să nu mori cumva... în zori !

— Dacă mă mai „ataci“ tu, trăgînd în gleznă și nu în minge cum ai mai făcut, n-o să mor nici în zori şi nici altădată, dar iar mai zac prin spital...

— Lasă, c-a ieșit frumos pînă la urmă, îl linişti Pascu. Uite, n-o cunoşteam pe Tanța...

— Asta aşa este. Dar cu ce preţ...

— Ei, scump dar face ! rîse Pascu și-i dădu una cu palma peste spate lui Tutuneac. Unde mai găseam eu un bobocel ca ea ?

Mai vorbind, mai glumind ajunseră în fața cinematografului. Vînzoleala parcă era și mai mare. N-aveai, vorba aceea, loc unde să arunci un ac. Cei mai mulţi tineri, băieți și fete...

— Găsim oare bilete ? întrebă Pascu înălțîndu-se peste capetele tuturor să zărească măcar cîteva poze de-ale filmului expuse sub geamurile vitrinelor. Cam slabă speranță...

— Găsim, cum să nu ? răspunse hotărît Tutuneac. Fac eu rost...

— De la ăștia ce le vînd cu preţ dublu ?

— Nu, frate, de la casă...

— Păi nu vezi ce coadă este ? Și ce înghesuială ?

— Ei, și ce-i cu asta ? zîmbi cu un aer de superioritate Tutuneac. În chestiunea de faţă trebuie numai puţină dibăcie și gata ! Puţină tactică cum ar veni treaba...

— Cred că mai bine ar fi să renunțăm... se cam îndoi Pascu de posibilitatea de a se vedea cu un bilet în mînă. Tu nu vezi ce este aici ?

— Să renunţ ? se miră Tutuneac. Și mai ales la un film despre fotbal ? Și mai ales cînd mă aflu în oraş și n-am ce face pînă deseară ? Nici vorbă, băiete ! Ia stai tu colo, frumușel, lîngă ușă și așteaptă-mă, să vezi cum vine subsemnatul cu două bilete în doi timpi şi trei mişcări !

Zicînd acestea, Tutuneac își potrivi mai bine boneta pe cap, își aranjă centura de parcă se ducea să se prezinte în faţa unui superior și după ce făcu complice cu ochiul lui Pascu, începu să-și facă loc cu coatele prin mulţime avîntîndu-se către casa de bilete din holul larg și spaţios, al cinematografului, acum înţesat de lume. Aci un vacarm

de nedescris : vociferări, scandal, țipete, mîini ridicate pe deasupra capetelor, o înghesuială fără seamăn de mare. Tutuneac se strecură cu greu prin îngrămădirea de oameni, cu toții foarte agitați și nu după mult timp Pascu îl și zări postîndu-se în fața ghișeului, unde o funcționară tînără, drăguță, cu halat vișiniu și guleraș alb nu mai pridideа cu vînzarea biletelor și numărarea banilor.

— Sărut mîinile floare de nu-mă-uita ! zise Tutuneac casierei și-și vîrî de îndată capul sub sticla ghișeului. Era cunoscut ca unul dintre puținii băieți din unitate care știa prin vorbe meșteșugite și maniere deosebite să se facă deîndată plăcut oricărei fete. Ce spuneți, armata poate să vadă acest film la ora asta ?

Fata zîmbi, clipind mărunt din genele-i lungi, rimelate, dar nu-i răspunse, fiind ocupată cu număratul unor hîrtii de cinci lei, restul la o sută pentru un ins ce abia cumpărase patru bilete.

— Vezi să nu greșești ! îi spuse Tutuneac, încercînd să se facă plăcut pe mai departe. Să nu greșești la numărat, vreau să spun ! găsi el nimerit să adauge, zîmbind semnificativ.

Fata tot nu-i răspunse, îi aruncă numai o privire prietenoasă, plină de lumină și-și văzu mai departe de treabă, însemnînd repede cu creionul pe graficul din față locurile deja ocupate în sală.

— Cîte bilete dorești ? întrebă ea mai apoi, bătînd cu creionul în ghișeu, semn că se grăbește. Și unde ? Cam ce locuri ? îi arăta ea graficul sălii.

— Două bilete. Unul chiar lîngă dumneata, dacă s-ar putea ! zîmbi Tutuneac și-i întinse banii.

— Hei, militarul de acolo din față, de ce nu stai la rînd tovarășe ? strigă careva din rînd, o voce de bărbat, răgușită, dar plină de asprime. Noi stăm la coadă și dumneata ne sfidezi ?

Tutuneac întoarse capul să-l vadă pe cel care vorbise. Era un ins înalt, voinic, trecut de șaizeci de ani, cu o pălărie de pai alb de orez și gulerul bleumarin al cămășii răsfrînt peste haină.

— Ce te uiți la mine ? Ori n-am vorbit românește ? insistă acela, foarte aprins și agitat. Oameni bătrîni stăm

în picioare de-un ceas și ceva și dumneata te bagi în față...

— Lăsați ostașul să ia bilete ! interveni un alt bărbat, mai tînăr, cu aliură de sportiv, numai în cămașă și pe cap cu o șapcă albă de ciclist... N-are timp s-aștepte... E învoit cu ora. Numai cine a făcut armata cunoaște timpul soldatului...

— Uite la el ! sări bătrînul cu vocea lui răgușită. Că eu n-am făcut-o, ce crezi ! Dar am fost model...

— Ai fost... dar nu mai ești ! se auzi o voce peste mulțime.

— Glume proaste ca și cei care le fac ! interveni o femeie tînără, distinsă, cu ochelari în rame de aur ce se afla înapoia lui Tutuneac. Dumneata de ce n-ai venit mai devreme, tovarășe militar ? urmă ea, adresîndu-se caporalului, pe un ton de dojană. Bine, ești învoit cu ora, dar trebuia să te gîndești mai devreme la treaba asta, nu să vii aici și să deranjezi lumea. Iar pe deasupra mai ești lipsit și de politețe !

— Și dumneata de ce te bagi ? îi sări țandăra lui Tutuneac, întorcîndu-se pe jumătate către femeia cu ochelari.

— O fac pentru respectul bunei-cuviințe ! replică femeia autoritar. Și te rog să-mi vorbești frumos. Nu permit !

— Uite, nene, dumneaei nu permite ! zîmbi amar Tutuneac și o privi sfidător pe femeie. Asta-i bună ! Nu permite... Au venit femeile să vadă filme despre fotbal ! Culmea ! Aici nu-i parada modei tovarășă, urmă aprins caporalul, cu ochii sclipind de tulburare. E un film sportiv și dacă-i un film sportiv...

— Nu e nici un film sportiv ! sări din rînd bătrînul cu pălăria din pai alb. E un film demascator care...

— Lasă nu ne mai spune și dumneata subiectul filmului că nu ești cronică de ziar ! îi strigă Tutuneac și mulțimea iar se porni pe rîs. Sînt militar și cum a spus dumnealui sînt învoit cu ora. Dacă nu văd filmul acuma, adio, nu mai am cînd, duminica viitoare nu știu dacă mai ies în oraș...

— Cu așa comportare m-aș mira dacă ai mai ieși! zise iar femeia îmbujorată la față de enervare. Ai rămas în urmă cu buna-creștere, iar cît despre maniere, ce să mai vorbim!

— Ei, lasă! zîmbi ironic Tutuneac. Nu vrei să-mi faci dumneata educație?

— Hai tovarășe, ia biletele și du-te! strigă cel cu șapca albă de ciclist. Măi oameni buni, ce tot trăncănim aicea fără rost? E militar și disciplina-i cere să fie la timp în cazarmă! Ce dracu, nu vrem să înțelegem situația...

— Tot disciplina îi cere ca în oraș să fie cuviincios! nu se lăsă femeia cu ochelari, care după înfățișare părea să fie profesoară sau funcționară, în orice caz o intelectuală mai deosebită, însă tare aprigă în discuție.

— Hei, spune ce locuri dorești! interveni casiera și bătu tare cu creionul în sticla ghișeului ca să pună capăt discuției. Repede! Aici și aici? Deci rîndul k, locurile 13 și 14! Altul la rînd!

Tutuneac îi mulțumi funcționarei de la ghișeu, își făcu loc prin mulțime și cu greu ajunse lîngă ușă unde-l aștepta Pascu, stînd mai deoparte și citind un ziar. Cum veni, îi arătă triumfător biletele.

— Uite la băiatu! zise el și le flutură pe sub nasul prietenului său. Ei, ți-a plăcut cum le-am luat?

— Să-ți spun drept, nu prea! răspunse Pascu, împăturind ziarul. Am văzut toată scena și pe cinstea mea ai fost de nerecunoscut. Te știam, zău, crede-mă, mai cu scaun la cap, cum se spune...

— Poate că ai dreptate, zise Tutuneac, dar altfel cum puteam pune mîna pe bilete? Lasă, iese la spălat, vorba aceea! Își privi apoi ceasul de mînă și adăugă: Mai sînt douăzeci de minute. Hai să luăm cîte o înghețată de colo de la colț după care ne întoarcem. Pînă intrăm, pînă ne găsim locurile, începe filmul...

Cînd cei doi au ieșit din sala cinematografului, afară se întunecase de-a binelea. Vitrinele își aprinseseră luminile, deasupra străzii principale liniile continue, fluorescente, se înșiruiau pînă departe ca un fluviu de foc, iar

trotuarele se umpluseră de lume. Odată cu lăsatul serii, cu adierea molcomă a răcorii, localnicii ieșiseră la plimbare și pe ambele trotuare, pînă în apropierea parcului era un continuu du-te-vino de bărbați și femei, cu copii de mînă, mai mult însă fete și băieți, glumind și rîzînd. unii purtînd tranzistoare în mînă, cu tonalitatea dată la maximum. Pascu și Tutuneac porniră și ei agale prin mulțimea aceea, privind în dreapta și-n stînga, salutînd regulamentar ori de cîte ori întîlneau un ofițer sau subofițer, mergînd cu grijă să nu se lovească de careva sau să se rătăcească unul de altul.

— Fir-ar să fie, ce de lume ! observă Tutuneac prinzîndu-și prietenul de braț. Ce le pasă ăstora cu tranzistoare ? Nu tu armă de curățat, nu tu mașină-n remiză să aibă motorul ceas, nu tu schimb de santinelă...

— Lasă că le vine și lor rîndul, îl liniști Pascu. Și-atunci plimbi tu tranzistorul...

— Eu ? se miră Tutuneac. Asta-i o chestie de prost gust, pe cuvînt. Cum să deranjezi, mă, lumea cu muzica ta cînd omul a ieșit la plimbare să-și mai liniștească creierul ?

— Ai dreptate...

La un colț de stradă zăriră o tonetă, înapoia căreia. pe un scaun de pînză stătea un bătrînel cu părul alb și țăcălie, prin ai cărui ochelari cu rame de sîrmă priveau doi ochi albaștri, blajini, dar plini de vioiciune. Pe tăblia tonetei se vedeau înșiruite mulțime de bilete de loz în plic, altele pe sîrmă sau îngrămădite în cîteva borcane de sticlă. Iar în jur, o mulțime de curioși, oameni fără treabă. ce așteptau să vadă vreun norocos plecînd cu cîștigul cel mare.

De bagi mîna în borcan,
Nu-ți mai trebuie bani un an !

striga bătrînelul, cu glasul lui pițigăiat, ascuțit, de parcă îl strîngea careva de gît, în timp ce bătea cu creionul într-o cutie de tablă, de pe masă, să se facă auzit, peste murmurul celor din jur.

Poţi spune că ai noroc
Dacă n-ai jucat deloc ?
Bagă mîna în borcane
Şi scoate lozul cel mare !

Pascu şi cu Tutuneac se opriră şi ei, amestecaţi printrei ceilalţi gură-cască şi priviră un timp, cum ba unul, ba altul rupeau de pe sîrmă cîte un bilet, îl cercetau îndelung să vadă scrisul la lumina neonului de deasupra străzii şi dezamăgiţi îl mototoleau şi-l aruncau cu un fel de ciudă la coşul de gunoi prins de stîlpul electric.

Dacă vrei maşină mică
Vino, ţi-o dă moşulică,
C-un bilet de şase lei,
Te poţi plimba unde vrei !

— Bătrînul ăsta vorbeşte numai în versuri, o fi vreun poet scăpătat, rîse Tutuneac şi-l trase pe Pascu de mînă să vină mai în faţă. I-auzi cum îi merge gura !

— Vrei să-ţi încerci norocul ? întrebă Pascu.

— Nu prea...

— Atunci de ce te bagi în faţă ?

— Îmi plac versurile astea de reclamă ale bătrînului, spuse zîmbind Tutuneac. De unde le-o mai scoate ? Ţi-am spus, o fi fost poet la viaţa lui. Din ăla pentru ai lui, pentru familie... E tare zglobiu moşul...

— Într-adevăr, e spiritual !

După un timp, Pascu îşi privi ceasul de mînă şi spuse :

— Mai avem o oră şi trebuie să fim la cazarmă. Ce facem ? N-o să stăm aici lîngă borcanele cu loz în plic... Ori vrei să-nveţi poezioarele ăstuia pe dinafară ?

— Şi ce propui ?

— Să mergem. Uf şi ce cald mai este ! Uite, s-a lăsat seara, dar n-a pierit încă zăpuşeala de peste zi.

— Vrei să bem ceva ? întrebă Tutuneac ieşind din mulţimea de lîngă toneta bătrînelului. Aş „rade“ o bere pe cinste !

— Te cred, dar n-avem voie în restaurant. Hai mai bine la o cofetărie, zise Pascu pornind în susul străzii. Bem cîte un Pepsi rece. De acord ?

— De acord ! Bem Pepsi şi ne gîndim la bere...

— Poţi să te gîndeşti şi la un Cotnari, nu te opreşte nimeni ! rîse Pascu mergînd alături de Tutuneac. Important este să bem ceva rece...

Intrară la cofetăria „Primăvara“, cea mai mare şi mai elegantă de pe strada principală a oraşului. Localul era ticsit de lume. Toate mesele ocupate. De undeva, de la un difuzor nevăzut, probabil că era un magnetofon, se auzea o muzică discretă, plăcută şi odihnitoare. Fetele care serveau, tinere, drăguţe, în uniforme portocalii, cu guleraşe albe şi părul strîns în bentiţe tot albe, umblau repede printre mese, purtînd în mîini tăvi pe care se vedeau cupe cu îngheţată, farfuriuţe cu prăjituri şi pahare aburinde, pline cu apă rece.

Cei doi rămaseră în uşă neştiind ce să facă. Nici nu bănuiseră că şi aci, la fel ca şi la cinematograf, va fi o atît de mare înghesuială.

— Măi şi ce-aş mai bea ceva rece ! zise puţin dezamăgit Pascu privind în toate părţile, doar va zări vreo masă liberă. Chiar şi apă şi tot ar fi bună !

Trecu o fată grăbită, ducînd într-o singură mînă vreo şase sticle de Pepsi.

— Hei, tovarăşă ! o opri Pascu, am vrea şi noi cîte o sticlă de Pepsi !

— Nu servim decît la mese ! veni răspunsul prompt şi categoric peste umăr.

— Numai cîte o sticlă şi...

Dar fata dispăruse de mult înapoia unei perdele de pluş roşu, aşa încît vorbele lui Pascu plutiră în aer fără rost.

— Ce facem, băiete ? îl întrebă apoi dezolat pe Tutuneac. N-am trecere şi gata la fetele astea. Încearcă tu, poate eşti mai norocos. Ca la cinematograf, cu casieriţa...

— Nu mai încerc, zise cu glasul aproape stins Tutuneac. Mi-a pierit pofta de orice. Tu nu vezi ce-i aicea ? Stau şi cîte zece la o masă. Hai să mergem...

Dar cînd să se întoarcă şi să se îndrepte către uşă, le apăru în faţă, ieşind ca din pămînt căpitanul Dumitrescu. Era îmbrăcat civil, într-o cămaşă albă şi pantalon gri, cu ţigara neaprinsă între degete.

— Ce-i băieţi, ce doriţi să luaţi ? îi întrebă el zîmbind, privindu-i pe fiecare în parte cu prietenie.

— A, tovarăşul căpitan ! sări ca ars Tutuneac şi luă repede poziţia de drepţi, acelaşi lucru făcîndu-l şi Pascu. Să trăiţi. Nici nu v-am observat...

— Sînt la o masă în colţul acela din dreapta, zise ofiţerul şi vîrî la loc ţigara în pachetul ce-l scoase din buzunar. Vroiam să ies să fumez, că aici nu este voie, cînd v-am văzut pe amîndoi.

— Intenţionam să luăm şi noi cîte un Pepsi, vorbi cu amărăciune Pascu, dar fetele astea nici nu ne bagă în seamă. Spun că trebuie să luăm loc la o masă. Aşa că...

— Veniţi la masa mea ! propuse căpitanul cu multă amabilitate. Este loc berechet. Sînt numai eu cu soţia...

Cei doi militari, adînc mişcaţi de gestul căpitanului, roşii în obraji de emoţie se priviră unul pe altul în tăcere, neştiind ce să răspundă. Cum să-l deranjeze pe comandant ? Şi mai mult, pe soţia acestuia ? Pentru o sticlă de Pepsi... Ducă-se încolo de răcoritoare, că la primul colţ de stradă găsesc o cişmea şi-şi astîmpără setea fără prea multe probleme.

— Haideţi băieţi, ce aţi rămas aşa ? îi luă la rost, glumind, căpitanul. Aveţi nişte mutre grave, de parcă cine ştie ce hotărîre vreţi să luaţi !

— Tovarăşe căpitan, zise Tutuneac, fără să se clintească din poziţia de drepţi, vă mulţumim, dar... nu ştiu... vedeţi dumneavoastră...

— Ştiţi o treabă ? zise ofiţerul rîzînd. Eu n-am văzut şoferi ruşinoşi în viaţa mea ! Şi vorba aceea, stau de ani de zile între ei ! Aşa că ce vă mai codiţi ? Nu mă deranjaţi de loc. Dimpotrivă, îmi place să mai schimbăm o vorbă, aşa în afara cazărmii, să-mi povestiţi şi mie cum v-aţi distrat, cum v-aţi petrecut timpul, ce mai ştiţi de pe la cei de-acasă... Hai, Tutuneac, ia-o dumneata înainte. Uite. masa aceea liberă din colţ. Soţia mea se vede treaba s-a dus să facă comanda, că pînă ce vin fetele astea, îţi piere pofta de orice...

Cu pas moale, nehotărîţi, cei doi militari au pornit printre mese şi s-au aşezat la cea arătată de comandant, pe care se afla o revistă, nişte ochelari de soare şi o poşetă de damă.

— Luaţi loc, băieţi ! zise căpitanul şi le arătă scaunele. Hai şi lăsaţi ruşinea, se poate ?

S-au aşezat, mai întîi Tutuneac, apoi şi Pascu, tăcuţi, tot îmbujoraţi, cu privirile plecate, mîngîind bonetele ce le ţineau pe genunchi, fără a îndrăzni să ridice ochii către căpitan. Se aflau la masă cu comandantul lor, nici nu visaseră vreodată că are să se întîmple lucrul acesta şi doar îl vedeau zilnic de dimineaţa şi pînă seara în mijlocul lor, intransigent, grav, cerîndu-i fiecăruia să-şi facă datoria cum se cuvine, dar şi prietenos şi din cale afară de amabil, bineînţeles cu cei ce meritau. Prin ce emoţii trecuseră de dimineaţă acolo în remiză ! Aşa cum de fapt treceau în fiece zi cînd el inspecta subunitatea... Şi acum ? La aceeaşi masă împreună... Nici nu le venea a crede...

— Ei, cum v-aţi petrecut timpul ? începu vorba căpitanul ca să anuleze starea aceea de stînjeneală ce se lăsase total nedorită din partea lui. Aţi fost la meci ?

— Ce meci ? se miră Tutuneac, privindu-l în acelaşi timp întrebător şi pe Pascu.

— A fost un meci pe stadionul oraşului, spuse căpitanul şi luă poşeta soţiei, punînd-o mai în marginea mesei. Un „amical“ între „Gloria“ de aici şi rezervele echipei „Steaua“ din Bucureşti. A fost un joc foarte frumos.

— Extraordinar ! Şi noi n-am ştiut de chestiunea asta! se arătă mirat Tutuneac. A fost anunţat undeva ?

— E plin oraşul de afişe ! zîmbi căpitanul. Cum de nu le-aţi văzut ? Mi se pare că unul a fost şi la panoul de afişaj la noi în cazarmă...

— Tare mult aş fi vrut să-i văd pe cei de la „Steaua“...

— Ei, n-a fost echipa lor numărul unu, căută Pascu să-şi consoleze prietenul. Şi dacă n-a fost cred că nici jocul n-a prea strălucit. Nu-i aşa, tovarăşe căpitan ?

— Nu-i adevărat ! îl contrazise ofiţerul. A fost un joc frumos şi ai noştri, vorbesc de băieţii de aici, şi-au dat toată silinţa să facă o partidă mare...

— Şi cu ce rezultat s-a terminat ?

— Cu 6 la 0 pentru „Steaua“...

— Oho ! se mirară cei doi militari.

— Scorul putea fi şi mai mare, dar bucureştenii pare-se că mai mult s-au distrat, au făcut un fel de demonstraţie...

— E și normal...

Între timp sosi şi soţia căpitanului şi oferindu-i scaunul, ofiţerul o prezentă imediat subordonaţilor săi. Cei doi se ridicară de îndată în picioare, dar cum o văzură, amîndoi rămaseră stană de piatră, cu ochii mari de uimire, fără să scoată un cuvînt. Nu era alta decît femeia cu ochelari în ramă de aur, cu care Tutuneac, necuviincios, schimbase cîteva cuvinte la casa de bilete a cinematografului.

— Uite, Amalia, doi băieţi de la mine, din subunitate, zise căpitanul cu faţa numai zîmbet. N-au avut loc unde să stea, să servească ceva și i-am invitat la masa noastră. Amîndoi băieţi buni, fruntaşi acolo în cazarmă, disciplinaţi...

— Îmi pare bine, zise femeia şi întinse pe rînd mîna celor doi, care mai mult bîlbîindu-se îşi murmurară numele, numai de ei auzite. Sînt profesoara Dumitrescu. Luaţi loc, vă rog ! îi invită ea, cu un aer puţin grav, după care se așeză şi începu să scotocească prin poșeta ce-o avea pe masă.

Mai mult speriaţi de întîmplarea total neprevăzută la care luau parte, neîndemînatici şi completamente fîstîciţi, cei doi îşi traseră scaunele mai lîngă masă şi se aşezară fără un pic de chef, Tutuneac fiind chiar gata-gata să se împiedice și să cadă alături. Cum de nimeriseră în cofetăria asta ? Şi cum de dăduseră chiar peste soţia căpitanului, care fără îndoială era una şi aceeaşi persoană cu cea care îi făcuse observaţie lui Tutuneac, acolo la casa de bilete a cinematografului ? Sau poate că nu era ea... S-ar putea, dar asemănarea era prea izbitoare şi nu încăpea nici o îndoială că ar fi vorba despre altcineva. Aceeaşi rochie... ochelari cu ramă de aur... Apoi poşeta albă, cu o floare nichelată prinsă într-un colţ... Şi pantofii albi...

— Este tare cald aici ! zise soţia căpitanului şi scoţînd batista din poşetă începu să-şi tamponeze uşor fruntea. Barem dacă găseam o masă afară. Dar în oraşul ăsta este înghesuială peste tot. Ştii, Nicule, ce-am păţit la cinematograf ? Vai, ce de lume ! Mai bine de tine că ai fost la stadion.

— Şi tu tot la sport ai fost ! rîse căpitanul. „Centrul înaintaş a murit în zori“, nu ? Aşa că...

— Dragă, te rog să mă crezi, aş fi rămas bucuroasă acasă, dar o ştii pe Mica a noastră cum e de moartă după filme. Bune, rele, ea să le vadă pe toate. Şi doar i-am spus, „măi fetiţo, mai alege şi tu, eşti doar la o vîrstă cînd poţi selecţiona calitatea de necalitate !“, dar ţi-ai găsit ! Ştiţi, se adresă ea militarilor, este vorba de nepoţica mea, elevă, a venit să-şi petreacă vreo cîteva zile din vacanţă la noi. Acuma s-a dus acasă, că la televizor este un alt film, ceva cu Jean Marais...

— Ei, e încă un copil, ce ştie ea ? căută căpitanul să-i ia apărarea fetei.

— Da, dar cu pretenţii. „Să mă duci la film, să mă duci la film !“, uite aşa a ţinut-o toată dimineaţa şi doar i-am explicat ce mizerie de înghesuială este duminica la cinematograful ăsta al oraşului...

— Ce serviţi, băieţi ? îi întrebă căpitanul pe cei doi, observînd că la masă sosise una dintre fetele cofetăriei cu o tavă pe care se aflau două prăjituri şi două pahare. Uite, să facem comanda...

— Tovarăşe căpitan, vă mulţumim foarte mult, se bîlbîi în continuare Tutuneac, ferindu-şi parcă privirea de aceea a ofiţerului, dar am vrea să plecăm. Ştiţi, e ora tîrzie, trebuie să fim la cazarmă...

Dumitrescu îşi privi ceasul de la mînă şi zîmbi.

— Lasă că mai aveţi timp berechet ! zise el. Ei, doriţi cîte un Pepsi ? Parcă aşa am înţeles...

— Da... cîte... un Pepsi, murmură Pascu.

— Tovarăşă, se întoarse căpitanul către fata în uniformă portocalie, vă rog două sticle cu Pepsi şi două prăjituri...

— Nu, prăjituri nu, tovarăşe căpitan ! protestă timid Tutuneac. Numai Pepsi...

— Lasă. Deci, tovarăşă dragă, două sticle de Pepsi şi două prăjituri...

— Tot din acestea cu ciocolată ? întrebă fata şi arătă la cele ce abia le adusese şi le pusese pe masă.

— Tot. Nu-i aşa băieţi ? se întoarse căpitanul către militari. Cu ciocolată. De fapt ciocolata place oricui. Cu ciocolată... deci...

— Am înţeles...

— Dar repede, că băieţii se grăbesc.

— Am să vă servesc.

— De fapt ne grăbim şi noi, urmă, căpitanul. Nici nu ştiu dacă o fi ajuns fetiţa acasă...

— A ajuns ! asigură profesoara punînd palma sa pe cea a soţului. Am fost la telefon și am vorbit cu ea.

— Și eu care credeam că ai fost să cumperi prăjiturile astea...

— Le-am comandat și apoi am dat și un telefon...

— Mai ești supărată ?

— Nu mai sînt, zise femeia, tamponîndu-și mereu fruntea cu batista. De fapt nici n-am fost. Am avut numai aşa o stare de indispoziţie. Îţi dai seama, filmul prost, nici nu merita înghesuiala. Și-apoi unde mai pui nervii de la coada pentru bilete...

Fata aduse prăjiturile, le puse în faţa militarilor, după care le turnă în pahare Pepsi şi se retrase.

— Aţi văzut ce repede a venit ? zise căpitanul zîmbind. Execută ordinele ca la noi la armată. Ei, băieţi, luaţi, serviţi...

Cu o anume timiditate, stîngaci, Tutuneac luă linguriţa, rupse o margine a prăjiturii și încercă să mănînce. Însă mîna îi tremura de parcă ar fi fost cuprins de friguri. Ţinea privirea plecată, mesteca rar, abia de înghiţea, în timp ce cu coada ochiului trăgea pe furiș la soţia căpitanului care cu un aer dezinvolt savura fiecare bucăţică de ciocolată. „Ea este, în mod sigur, ea, nu, nu mă în-

şală pe mine memoria, îşi spuse Tutuneac, cu inima strînsă de emoţie, dar în acelaşi timp şi de teamă. A fost la un pas de mine, am discutat cu dumneaei... Sau poate că acum, aici, nu m-a recunoscut ? îl încercă o uşurare. Tot ce este posibil. În definitiv, datorită uniformei, toţi militarii seamănă între ei. Numai după chip îi poţi deosebi pe unul de altul. Ori eu am stat pe jumătate întors cu faţa către casieriţă..."

Pascu încerca şi el să mănînce, însă îl stăpînea aceeaşi stînjeneală ca şi pe prietenul său. Din prima clipă îşi dăduse seama că soţia comandantului lor nu era alta decît cea care avusese scurta şi aprinsa discuţie cu Tutuneac, acolo, la casa de bilete a cinematografului şi acum aştepta cu sufletul la gură ca intrigată de cele întîmplate, femeia să înceapă a-i povesti soţului ei totul. Chiar îi făcuse cu ochiul un semn discret lui Tutuneac şi acesta negru de supărare îl aprobase tăcut, consimţind la rîndu-i că îşi dă seama de situaţia grea în care se afla. Dar oare ce mai puteau face acuma ? „Măi să fie ! îşi zise pînă la urmă Pascu, înghiţind cu greu fiecare dumicătură. Uite în ce belea m-a băgat şi pe mine Traian ăsta. Cînd i-am spus că-i un repezit şi că face pe deşteptul în cîte o împrejurare, m-a luat peste picior. Să vedem acuma pe unde scoate cămaşa ? În definitiv, eu am stat deoparte, n-am văzut, n-am auzit nimic !"

— Ştii, Nicule, să-ţi povestesc ce mi s-a întîmplat azi după-amiază la casa de bilete a cinematografului, zise soţia căpitanului şi bău puţin din paharul cu Pepsi. A, e nostim de tot !

Tutuneac tresări şi electrizat rămase cu linguriţa în aer, fără să o mai ducă la gură. Şi în aceeaşi clipă, parcă, întregul tavan al cofetăriei se prăbuşi asupră-i, iar mesele şi scaunele din jur prinseră a se învîrti într-o horă drăcească, nebună, ameţitoare. Vroi să înghită ce avea în gură, dar se înecă, tuşi, scăpă linguriţa sub masă, se aplecă şi bîjbîind începu s-o caute cu febrilitate. N-o găsea. Dar o mie de ani ar fi căutat-o, numai să nu se ridice şi să dea ochii cu căpitanul şi cu soţia acestuia. Se lăsă într-un

genunchi, gata, gata să-i plesnească pantalonii, iar centura îl strîngea să-l despice în două, nu alta. Scăpă şi boneta sub un scaun...

— Ce-i, Tutuneac, ce s-a întîmplat ? întrebă căpitanul, ridicînd faţa de masă să-l vadă ce face.

— Ştiţi... linguriţa...

— Lasă că aduce fata alta. Nu te osteni atîta. Se întîmplă...

El se ridică, aprins la faţă, cu ochii bulbucaţi de emoţie, începu să-şi aranjeze ţinuta, hainele parcă nu i se mai potriveau, stăteau anapoda pe el, centura i se desprinsese din cataramă... Îndată, fata îi aduse o nouă linguriţă şi el îi mulţumi fîstîcit, fără să-şi găsească locul pe scaun.

— Şi cum îţi spuneam, urmă profesoara, acolo la casa de bilete, cînd să caut banii în poşetă dau peste hîrtiile de 25 de lei ude într-un aşa hal de se lipeau de degete. Se vărsase sticluţa cu parfum...

— Cred c-ai parfumat tot holul acela ! rîse căpitanul.

— Chiar aşa, dar unde pui că mă simţeam jenată faţă de cei din jur. Nu mai spun de casieriţă...

Tutuneac răsuflă uşurat. I se luase o piatră de pe inimă. Va să zică nu vroise să povestească despre el... O întîmplare cu o sticluţă de parfum şi nişte bani... Foarte bine. Dar cînd va începe să-i relateze soţului despre indisciplina subordonaţilor lui ? O va face ? N-o va face ? Să fi uitat, oare, toate cele întîmplate ? Sau să nu le fi acordat vreo importanţă anume ? Tot ce se poate. Sau amînă istorisirea pentru mai tîrziu ? Simţea că-i ard obrajii, tîmplele, iar maioul era tot numai o apă sub bluza de doc. „Mamă, măiculiţă prin ce clipe trec ! îşi zicea el privind prăjitura din faţa sa din care nu apucase să ia decît o singură dată. Numai de coca asta dulce nu-mi arde mie acum.“ Nici nu pusese mîna pe noua linguriţă adusă de fata din cofetărie.

Observîndu-i rezerva şi oarecum stînjeneala, căpitanul găsi nimerit să intervină :

— Ce ai ? Nu-ţi este bine ? De ce nu mănînci ?

— Știți... eu...

— E o prăjitură foarte bună...

— Parcă e puțin amară, răspunse pripit Tutuneac și simți cum o sudoare rece îi năpădește fruntea.

— Amară ? se miră căpitanul și-și privi întrebător soția. Și a dumitale Pascule este amară ?

— Eu știu ? înălță acesta din umeri, total nedumerit. Parcă și... a mea. Dealtfel mie nici nu-mi prea plac dulciurile...

— Nicule dragă, interveni profesoara cu amabilitate, să le comandăm altceva băieților.

— Nu... nu... vă rugăm, nu mai luăm nimic, vorbi bîlbîindu-se Tutuneac care parcă nu avea astîmpăr pe scaun. Dealtfel, zise el privindu-și ceasul de la mînă, e și timpul să pornim către cazarmă. Nu vrem să întîrziem...

— Desigur... desigur, acceptă căpitanul, vă știu printre cei mai disciplinați. Dar puteți lua alte prăjituri la pachet, nu ?

— Foarte bine te-ai gîndit, Nicule...

— Tovarășe dragă, se întoarse îndată căpitanul către fata de serviciu din cofetărie, ce tocmai trecea pe-alăturea, pune dumneata repede două prăjituri la pachet. Dar altele decît din cele ce ne-ai servit. Pentru cei doi flăcăi...

— Tot cu ciocolată ? Sau savarine. Sau mă rog...

— Ce vrei dumneata, numai nu din acestea din care au servit băieții...

— Am înțeles, le aduc îndată...

Toată noaptea, acolo în dormitorul ostășesc Tutuneac s-a zvîrcolit în așternut fără să-și afle o clipă odihna. Somnul îl ocolea ca o pasăre nevăzută și oricît se străduia nu putea pune geană pe geană. Căuta să-și abată gîndurile în altă parte, dar ele nu se învîrteau decît în jurul celor întîmplate peste zi, la cinematograf și mai apoi la cofetărie. Fără îndoială, femeia cu care avusese acea scurtă altercație nu era alta decît soția comandantului. Păr lung, blond, ochelari cu ramă de aur, în mînă umbreluța roșie, poșeta albă. Dar de ce oare la masă, în cofetărie, n-a

amintit un cuvînt despre cele ce i s-au întîmplat acolo, în fața casei de bilete ? Doar avea posibilitatea să pună niște lucruri la punct, să i se dea satisfacție și iată că n-a făcut-o. Care să fie motivul ? Ca să nu-și dezamăgească soțul aflînd că are în subordine militari care într-un fel se comportă în cazarmă și altfel în afara ei ? Poate, că uneori în discuțiile dintre ei, așa cum se întîmplă în orice familie, face caz de ordinea din subunitatea lui, vorbindu-i despre băieții cu care stă de dimineața pînă seara în cazarmă printre mașini. Iar acuma ? „La urma urmei, eu sînt un om disciplinat, își spunea Tutuneac ca să-și mai alunge necazul. Nu o dată m-a dat tovarășul căpitan de exemplu cu diferite prilejuri. Dar tot dumnealui ne spunea că disciplina din cazarmă s-o luăm cu noi în învoire în oraș. Oare nu am uitat-o de data asta între mașinile din remiză ? Măi să fie, simt că-mi plesnește capul de necaz ! Nu-mi puteam vedea de treabă și să nu mă bag ca musca-n lapte acolo la casa de bilete a cinematografului ?“

Caporalul sta întins în pat, cu ochii către becul albastru din tavan și se gîndea la toate acestea fără să-și afle o clipă liniștea. Afară începuse să plouă. Stropii de apă loveau ușor geamurile și frunzele castanilor dintre pavilioanele cazărmii foșneau ușor, abia auzit. În patul alăturat, Pascu dormea dus, cu cearșaful tras pînă peste frunte, fără să se clintească. Tutuneac se duse încetișor lîngă el, să-l scoale, să-i vorbească, dar constată cu surprindere că și acesta stătea cu ochii deschiși parcă la pîndă.

— Ce-i, nu dormi ? șopti Tutuneac.

— Nu. Mă gîndesc...

— La ce te gîndești ?

— Ei, la o chestie...

— La ce chestie ?

— Ascultă, Traiane, aseară la cofetărie, prăjitura ta a fost într-adevăr amară. ori numai ai spus și tu... așa...

— Dar a ta cum a fost ?

— A mea a fost bună, dar dacă te-am văzut pe tine că nu-ți arde să rămîi la masă și ai găsit un motiv să pleci, puteam spune altfel ?

— A mea a fost bună. Şi a ta a fost bună. Toate prăjiturile din lume ori fi bune, că de-aia sînt prăjituri. Dar a mea, frate, atunci, o simţeam amară în cerul gurii. Îţi spun drept că nu puteam mînca. Închipuieşte-ţi şi tu, venim la masă, tovarăşul căpitan ne prezintă soţiei dumnealui ca pe doi băieţi „a-ntîia" şi cînd colo, uite cu cine găsisem eu să intru în conflict în oraş ! Ei, ce spui ?

— Şi doar de dimineaţă ne-a atras atenţia cum să ne comportăm în învoire...

— Da, aşa este, dar vezi cum a devenit chestiunea că tocmai eu ăla, lăudatul, că aşa şi pe dincolo, mi-am dat în petic. Şi uite, tot gîndindu-mă la cele petrecute, acum nu se prinde somnul de mine. Că tot stau şi mă întreb, de ce dumneaei n-a scos un singur cuvînt despre toată întîmplarea ? Putea s-o facă, nu ? Putea ! Şi uite că n-a făcut-o ! De ce frate ? De ce ? Se juca cu mine, ştii, ca şoarecele cu pisica...

— E delicată mă, cum sînt toate femeile !

— Ia, mai lăsaţi discuţiile acum la miezul nopţii ! interveni autoritar plantonul din celălalt capăt al dormitorului. Toată ziua v-aţi distrat, acuma lăsaţi-i pe ceilalţi să se odihnească !

Supus, Tutuneac se duse tiptil la patul lui, se culcă, dar tot nu adormi. Rămase cu ochii deschişi pînă aproape către ziuă.

Dimineaţa, cînd căpitanul Dumitrescu veni la cancelaria companiei, îl găsi în faţa uşii pe caporal. Îl aştepta.

— Ei, ce s-a întîmplat ? îl întrebă căpitanul zîmbind. Iar vreo problemă şi cu celelalte prăjituri ? Te văd cam nedormit. Eşti bolnav ?

— Nu, nu sînt bolnav, răspunse cu privirea plecată Tutuneac. Vreau numai, dacă-mi permiteţi şi nu vă supăraţi, să vă întreb ceva...

— Ce anume ? se arătă mirat căpitanul. Hai, spune...

— Aseară, soţia dumneavoastră nu v-a vorbit nimic despre mine ?

— Despre dumneata ? făcu ochii mari căpitanul. Ce să-mi vorbească ?

— Nimic, nimic ?
— Absolut nimic, zise căpitanul și, intrînd în cameră, îşi puse cascheta în cuier. Ce-mi putea spune ?
— Atunci vă rog să-mi permiteţi să vă raportez eu. Dar mai întîi să lămuresc de ce au fost prăjiturile amare, adică de ce n-am putut să mănînc.
— Ei, de ce ? zîmbi căpitanul.
— Ieri am uitat disciplina în cazarmă, tovarăşe căpitan. Și dacă am uitat-o...
— Ce vorbeşti ? zîmbi iarăși căpitanul și ochii i se luminară pe dată. Interesant. Foarte interesant. Ia te rog loc pe scaunul ăsta. Te ascult...
— Apoi de-abia aştept să cunoaşteţi totul, zise Tutuneac şi dădu drumul unui oftat din adîncul pieptului. Aşa ca o uşurare a inimii...

DOLICĂ

— Dolică ! Unde ești Dolică ?

În ușa remizei se ivise statura înaltă, impunătoare a plutonierului Avrămuș, îmbrăcat într-o salopetă neagră, cu un registru sub braț. Era un om voinic, cu fața tuciurie și ochi negri, pătrunzători, un om pe al cărui chip se spunea că nu înflorise niciodată lumina unui zîmbet. Mai demult, cică fusese o fire veselă, pus mereu pe glume, dar de cînd în urmă cu zece ani îi murise singurul copil, un băiețel în vîrstă de nouă ani lovit în plină stradă de-o basculantă, omul se închisese în el și durerea n-o putea uita în nici un chip. Umbla mereu întunecat la chip, cu vorba aspră, repezită, evita orice discuție în care colegii lui aminteau de copiii ce-i aveau prin școli sau pe la meserii, îi plăcea singurătatea și vorba cît mai puțină.

— Măi Stoichiță, nu l-ai văzut pe Dolică ?

— Ba da, tovarășe plutonier, este colo sub camionul lui...

— Tu unde te duci ?

— La atelier, vreau să aranjez nițel filtrul ăsta de ulei că nu „s-așază"...

— Hai, umblă trap că pleci cu Dolică !

Soldatul salută și o luă la fugă prin curtea unității, cu filtrul de ulei în mînă. Avrămuș ocoli cîteva mașini parcate la locurile lor în remiză și se opri la ultimul camion, tras pe rampa din margine. Era un „Bucegi" mare,

nou-nouț, cu caroseria sclipind de lustru și prelata bine întinsă pe suporții ei.

— Dolică ! strigă din nou plutonierul și se apleacă să privească sub camion. Ia ieși afară, băiatule !

Din groapa rampei ieși în grabă un militar mic de statură, subțirel, cu fața trasă și niște ochi mari, neliniștiți. cu privirea parcă mereu speriată. Era mînjit de ulei pe mîini și pe obraji, salopeta îi era descheiată la piept, iar boneta îi stătea aruncată pe creștetul capului, ca și cînd i-o pusese careva într-o joacă.

— Ordonați, tovarășe plutonier ! zise Dolică și dînd cu ochii de subofițer îndată degetele începură să-i alerge pe încheietorile salopetei, potrivindu-și totodată și boneta pe cap. Eram aici. jos, și...

— Ce făceai acolo ?

— Am controlat capetele de bară și am strîns puțin frîna de mînă...

— Tu, mă ?

— Eu, dară cine ? Mă pricep, am lucrat trei ani într-un atiler...

Dolică trecea în rîndul militarilor de la volan drept un șofer nu prea experimentat, dar cu mare dragoste pentru mașini. Ce-i drept, conducea corect, nu avusese nici o abatere, era disciplinat, dar colegii îl luau mereu peste picior, zicîndu-i că-i o fire prea înceată, nu-l scoteau din „molău“ în sus și „molău“ în jos, așa încît nici nu prea puneau preț pe el cînd era vorba de curse mai grele. Dar de fiecare dată, Dolică făcea ce făcea și prin comportarea sa le infirma cu fapte părerile greșite și mai ales rău intenționate, ce stăruiau în juru-i pe nedrept. Atmosfera aceasta nefavorabilă poate că și-o crease singur și desigur fără voia sa. Era mai retras, așezat, nu prea avea prieteni. de fapt mulți îl și ocoleau pentru că deseori în oraș căuta să meargă de unul singur, ceilalți socotindu-l un zgîrcit întrucît niciodată nu făcea cinste cuiva nici măcar cu o țigară.

— Și ce are frîna de mînă, Dolică ? întrebă plutonierul încruntîndu-se.

— Ține, dar la ultimul dinte, tovarășe plutonier. Am reglat-o, am mai strîns-o, știți cum e treaba...

— Şi capetele de bară ?

— N-au nimic, numa m-am uitat şi eu aşa...

— Maşină nouă, Dolică, să n-aud ceva că... de... mă cunoşti...

— Ce s-auziţi, tovarăşe plutonier ? se miră Dolică şi ochii parcă i se făcură şi mai mari de uimire şi în acelaşi timp de teamă. Merge ceas... Şi eu, de, o îngrijesc ca şi cînd ar fi a mea...

— Păi nu este a ta ? Ai învăţat doar : bunurile poporului, bunurile noastre, noi sîntem stăpînii...

— Aşa e, tovarăşe plutonier ! consimţi Dolică şi un zîmbet firav îi înflori pe faţa lui suptă şi negricioasă. Le ştiţi ca la carte...

— Păi, ce crezi ! Da ia să chemi tu pe unul de la atelier, din ordinul meu, să se uite la frîna asta a ta, ai înţeles ?

— Tovarăşe plutonier, sări Dolică cu palma pe piept, total contrariat, păi n-aveţi încredere în mine ? Mamă, măiculiţă, da trei ani am lucrat în atiler la IRTA, pe viaţa mea ! Am adus şi dovadă la recrutare... Adicătelea nu ştiu să reglez, acolo, o frînă ?

— Ascultă, Dolică, mie nu-mi place vorba multă ! i-o reteză plutonierul şi începu să dea ocol maşinii să vadă dacă nu mai are cumva vreo defecţiune. Te duci, vii cu mecanicul, vede frîna, îmi raportează, îi spui ce mai este de făcut dacă e cazul şi la ora unu maşina iese din remiză ! Ai înţeles ?

— Plec în misiune, tovarăşe plutonier ?

— Pleci. Duci nişte marmite cu mîncare, sus, la poligon. Dar ştii cum te duci, nu ? Ceas ! Nici un minut întîrziere...

— Am înţeles, să trăiţi !

La ora unu fără cinci, autocamionul nou-nouţ — poate de aceea îl şi pizmuiau unii dintre şoferi că tocmai „molăul" primise printre cei dintîi maşină nouă — era tras în faţa bucătăriei. Dolică, corect îmbrăcat, cu bocancii oglindă şi boneta pe-o sprînceană stătea în cabină şi aşteptînd, citea o scrisoare primită de-acasă. Soră-sa, Vetuţa, felceră la dispensar, îi vestea că se mărită cu un plutonier de miliţie, „gata am şi băgat actele, în toamnă facem nunta, să vii şi tu, frati-miu", Nică, ăl mic a intrat la profesională, la Uzina de ţevi, e bucuros nevoie mare,

dar i-au furat ghetele la scăldat şi s-a dus desculţ în prima zi la atelier de-au rîs toţi că nici n-a ieşit pe banii lui şi a şi dat încălţările pe băutură...

— Salut, zmeul șoferilor ! Ţi-a scris sufleţelul ?

Dolică tresări, împături scrisoarea, o băgă repede în buzunar şi privi peste parbrizul lăsat la jumătate. Era Stoichiță, ajutorul lui.

— E de acasă, răspunse serios Dolică fără să ia în seamă gluma aceluia. Mergi cu mine, ştii ?

— Ştiu. Dar văd că nici n-au încărcat...

— Îndată. Ia să iau eu sama cum stau lucrurile...

Zicînd acestea, sări jos şi trînti portiera, aşa, ca să se facă auzit, să se ştie că el este gata de mult şi-l încearcă un fel de supărare dacă se mai întîrzie cu plecarea. Dar nu stătea nimeni degeaba. Înapoia camionului, bucătarii, asudaţi de căldura cazanelor şi aproape împiedicîndu-se în şorţurile albe puse pe dinainte, cărau marmitele, una cîte una şi le puneau sus, sub prelată, cu grijă să nu se răstoarne. Urcară mai apoi și cîţiva saci cu pîine, iar după aceea încă vreo zece marmite cu apă.

Dolică tocmai vroia să se urce la loc în cabina maşinii, cînd văzu că unul dintre bucătari se prinsese cu mîna de-o latură a prelatei și se și zărea urma unde apăsaseră degetele pline de sosul mîncării.

— Mă, polonic ! îi sări ţandăra lui Dolică şi cu ochii aprinşi de mînie trînti la loc portiera și se duse către acela, păi aşa umbli cu mîinile ? Ce, prelata asta e-o fleandură de-a ta de la bucătărie să dai lustru la cratiţe ? Ia şterge imediat aici ! În doi timpi şi trei mişcări !

— Fugi, mă, d-aci, Dolică-Ţăndărică ! îi zise acela zîmbind și-i dădu cu tifla fără să-i pese de răbufnirea șoferului. Spală-ţi singur maşina, ce, tu vii să-mi speli mie marmitele ?

— Să fiu al dracului dacă plec de aici, cu prelata murdară ! zise Dolică autoritar și se dădu de-o parte învîrtind cu nervozitate cheile de la contact pe degete. Și-i raportez și tovarășului plutonier. Chiar la tovarășul căpitan mă duc... Păi ce, vă bateţi joc ? Eu ţin maşina oglindă şi voi o murdăriţi ?

— Hai, mă, şi lasă pliscul că nu se prinde ! îi zise un altul dintre bucătari. Ce ţi-a făcut ? Ia, o mică dîră de iahnie pe pînza aia ! Mare lucru... Aşa e, unde se munceşte se cunoaşte... Hai, valea, plimbă ursul, că aşteaptă leţii castraveţii !

Dar Dolică nici nu se clinti din loc. Sosi plutonierul, făcu puţină gălăgie şi trei bucătari, sub supravegherea atentă a lui Dolică, făcură prelata lună, nu alta.

— Te-ai dat dracului, mă, îi şopti unul la ureche ambiţiosului şofer în aşa fel ca să nu fie auzit de către subofiţer. Ne-ai pus la treabă. Dar te mai prind eu prin bucătărie !

— N-am fost şi nici n-am să vin vreodată.

— Bine, vom vedea noi...

În sfîrşit, Dolică, plin de importanţă se urcă la volan. Stoichiţă, ajutorul lui se aşeză şi el în dreapta pe canapeaua de vinilin. Era un flăcău mic şi îndesat, bun meseriaş în ceea ce priveşte conducerea maşinilor. De mult aştepta să primească şi el un autocamion, dar pînă să vină cele cîteva trimise de unitate la atelierele de reparaţii, îl făcea pe ajutorul acolo unde era nevoie.

— Ai maşină a-ntîia ! observă Stoichiţă şi arătă cu privirea cabina nou-nouţă. Norocul tău...

— Ce, tu n-ai să primeşti ? Ai să primeşti..., zise Dolică într-un fel puţin cunoscător şi se aşeză mai bine la volan, privindu-se fugar în oglinda retrovizoare. Ne-au dat mai întîi ăstora, nouă, care de... avem ceva experienţă... am făcut în civilie curse lungi... grele...

— Tu, mă ?

— Eu, ce mă priveşti aşa ? Am spus, curse grele...

— Te pomeneşti că ai fi lucrat la TIR ? rîse Stoichiţă zeflemitor. Sau la O.N.T...

— Încă n-am ajuns pe-acolo, dar la IRTA tot am fost... Ştiu şi tovarăşii comandanţi... Am hîrtii... Şi-apoi, ce mi-e TIR-ul, ce mi-e IRTA, cam tot o treabă. Ba, dacă vrei să ştii mai grele trasee avem noi la IRTA, cu probleme...

— Mă rog, poate că ai dreptate, cedă Stoichiţă, dar tu crezi că dacă-mi dau maşină nimeresc un „Bucegi" din ăsta ? Precis îmi dă una abia venită de la „reca"... [1].

---

[1] reca = reparaţie capitală (n.a.).

— Dacă-i de la „reca“ înseamnează că-i tot nouă. Cilindri noi, pistoane la fel, vilbrochenul poate la cota a doua... A, uite-l pe tovarăşul plutonier...

Grăbit, Avrămuș veni lîngă cabină şi lovi cu palma tabla caroseriei să-l facă atent pe șofer.

— Dolică !

— Ordonaţi ! sări Dolică și dădu să coboare.

— Nu, stai acolo, îl opri subofițerul. Fii atent, băiatule. Ai actele mașinii ? Le ai. Foarte bine. Este, va să zică ora — urmă el privindu-şi ceasul de la mînă — unu și douăzeci. La două şi treizeci eşti acolo, știi unde...

— Pădurea Zamfira, sus, la poligon, am mai fost...

— Aşa, ajungi, descarci, aştepţi să ia băieții masa și trap cu marmitele înapoi. La patru ești în cazarmă...

— Am înţeles, tovarăşe plutonier ! zise Dolică supus. La patru-n cazarmă... Altceva mai aduc de acolo ? Materiale de tragere, panouri, lăzi...

— Vezi ce ţi se dă, ca să nu vii pe gol, vorbi Avrămus și cu mîneca halatului șterse o mică pată de noroi ce-o văzu lîngă balamaua uşii. Raportează tovarășului maior Grigoriu. Spune, „tovarăşe maior, eu mă-ntorc, duc ceva la cazarmă ?“, știi tu, ești băiat deştept...

— Nici o grijă, tovarăşe plutonier ! îl asigură Dolică, potrivind cheile în contactul de la bord.

— Și atenţie la mașină. Hai, bagă a-ntîia și vira !

— Să trăiți !

Peste cîteva minute, camionul trecea, pe străzile pietruite ale oraşului, mergînd încet, cu grijă, strecurîndu-se printre celelalte maşini sau căruţe ce veneau dinspre piață. Apoi, părăsind ultimele case, ieși la şoseaua asfaltată, în largul cîmpiei și se aşternu la drum, gonind către o pantă ce nu după mulţi kilometri urca în curbă, pierzîndu-se în pădurea ce acoperea dealul din faţă.

— Trage bine ! observă cu plăcere Stoichiță și arătă către motor. Se vede că-i nou...

— Merge „rotund“, frati-miu, i-am reglat relantiul eu personal, ce crezi că mă tot rog de ăia pe la atiler pentru orice fleac ? Păi cînd lucram la IRTA cine-mi făcea chestiile astea ? De curăţat o bujie, de strîns o frînă, de schimbat cureaua la ventilator și cîte și mai cîte ?

Da aici la armată, boierie curată, pe cuvînt, șoferul nu pune mîna pe nimic, nu i se dă voie, pentru orice fleac, gata, să intre pe fir specialistul, ăla de la atiler. Dar eu ce am ? Am deștele-nțepenite ? Sau ce-o fi-n capul ăsta ? Ehei, trei ani am lucrat în atiler și mă pricep la cîte ceva, ca să nu zic că pot să dau jos și-un motor...

— Aiurea ! zîmbi Stoichiță neîncrezător. Un motor, mă ? Păi nu te supăra, mătăluță, dar un motor e-o adevărată uzină, frățioare ! Nu e o bujie acolo, gata, pui cheia tubulară și-ntr-o secundă o dai afară.

— Nu-ți dau jos un motor ? sări completamente lezat Dolică și-și dădu cu un gest repezit boneta pe ceafă. Mamă-măiculiță ! Cît ai fuma o țigară ți-l întind pe prelată pînă la ultima șaibă, pe viața mea !

— A, să-l scoți cu macaraua ! rîse Stoichiță. Asta, da, e altă chestie !

— Mă, nu face pe deșteptu cu mine, că nu se prinde ! i-o reteză scurt Dolică. Am zis că dau jos un motor, am zis, înseamnă că-l demontez și-l fac la loc. Motor de camion, uite de „Bucegi“ din ăsta. Păi ce, am stat degeaba trei ani în atiler ?

— Eu mă prind cu tine că nu știi nici să reglezi un tachete ! zise Stoichiță zîmbind. Pe cinstea mea !

— Un tachete ? sări iară Dolică și de astădată își împinse boneta pe ochi. Hai, că mă iei la vale, am priceput problema, băiete ! Păi orice șofer știe asta, frati-miu, vorbesc de-un ăla, de-un ageamiu, dar eu care am lucrat și-n atiler trei ani, ți-am spus...

— Eu te cred că ai lucrat, nu zic ba, nu se lăsă Stoichiță, dar prin atelierul ăsta, vezi tu, umblă fel și fel de oameni. Vreau să zic meșteri, ajutori, ucenici, unii care dau cu mătura seara și curăță rampele, adună sculele...

— Cînd ți-am spus că mă iei la vale, ți-am spus ! făcu pe supăratul Dolică și dînd a lehamite din cap rămase să privească drumul înainte. Credeam că ești mai ceva decît ăilalți, dar și tu faci parte dintre ăia care nu prea dau doi bani pe meseria mea. Da puțin îmi pasă ! înălță el din umeri. Sînt bine văzut de tovarășul plutonier, de tovarășul căpitan, îmi fac serviciul cum scrie la carte, restul nu mă privește ! Fiecare cu părerea lui...

— Te superi degeaba, căută să-l domolească Stoichiță, dar uite, îți pun o întrebare și dacă-mi răspunzi la ea, duminică dau o bere în oraș, e bine ?

— Ce întrebare ? întoarse puțin capul mirat Dolică.

— O întrebare de mecanică, bineînțeles...

— Una din alea de încuietoare, cum se pun pe la școlile profesionale, nu ? Că din asta ai urmat, mi se pare...

— Nu, o întrebare ușoară, încă prea ușoară...

— De mecanică ?

— De mecanică !

— Hai zi-i ! fu de acord Dolică și schimbă viteza, întrucît mașina intrase în curba de la piciorul pantei de unde de fapt începea și pădurea. Am să-ți răspund, dar trebuie mai întîi să fiu atent la drum...

— Dacă ești deștept, nici n-apuci să schimbi într-a doua și ai și dat răspunsul, zîmbi Stoichiță.

— Ei, s-aud...

Stoichiță se așeză mai bine pe scaun, făcu un semn de binețe unor fete ce coborau pe biciclete la vale, cu panere mari de scorușe prinse de ghidoane și zise :

— Tu ca orice șofer îți dai seama dacă-ți „lucrează" o bujie sau nu...

— De bunăseamă...

— Vezi că merge motorul în trei și ce mai calea-valea, oprești, controlezi ce bujie nu „lucrează" — nu te mai întreb cum apreciezi treaba asta, că iar te superi spunînd că te fac nepriceput — deci afli care-i bujia, o dai afară și te uiți la ea...

— Da, mă uit la ea, confirmă Dolică, sigur că mă uit, doar de-aia am dat-o afară. Ei, și ce-i cu asta ?

— Vezi cum este de arsă...

— Da, o curăț cu periuța de sîrmă, cu șmirghel, o curăț și înăuntru cu un vîrf de ac să-i scot toate impuritățile alea...

— Foarte bine, aprobă Stoichiță, dar acuma vine întrebarea : spune, cum controlezi apropierea sau depărtarea brațului, că prin încălzire după cîte știi el se dilată...

— Brațul ăla al bujiei ? Electrodul ?

— Ăla...

— Păi cu lera...

— Şi dacă n-ai leră ? Ce, toţi şoferii au leră ?
— Mă uit aşa pe ochi, cam cum vine, nici prea larg, nici prea strîns...
— Pe ochi te uiţi, ochii îi sare ! zise Stoichiță în zeflemea. Tot n-o să „lucreze“ cum trebuie...
— Şi atunci ? se arătă mirat Dolică, dîndu-se învins că nu prea ştia ce să răspundă.
— Atunci în lipsă de leră, orice şofer ştie, sau trebuie să ştie, că pentru distanța electrodului la bujii poţi întrebuința o carte poştală îndoită. Asta este distanţa corectă, ce ţi-o dă exact ca lera. Ei, ce zici ?
Dolică dădu din cap, fără să mai scoată vreun cuvînt. Ce mai, fusese învins, n-avea ce mai putea spune. Vru totuşi să adauge ceva, dar deodată deveni atent privind în susul drumului. În dreptul unui refugiu de parcare, un om ieșise în mijlocul șoselei şi făcea semne disperate cu mîna să oprească autocamionul militar.
— Ce-i, ce s-a întîmplat ? întrebă Stoichiță care deveni și el atent.
— Nu ştiu. Văd un om... A, uite pe stînga trasă și-o ambulanţă...
— Poate că vrea să-l luăm, crezînd că trecem prin comunele alea...
— Autostopist care va să zică...
Dolică urcă cu grijă panta, găsi un loc pe dreapta de oprire în afara părții carosabile a șoselei și frînă.
— Ce faci, oprești ? întrebă Stoichiță.
— Să văd ce vrea omul...
Coborî apoi din cabină şi după el se dădu jos și Stoichiță. Cel ce făcuse semne cu mîna era un om cam la șaizeci de ani, neras, într-o bluză albastră de salopetă, murdară de ulei, cu mîinile tot murdare, pe cap cu o șapcă de pînză trasă într-o parte. Ochii îi erau roșii, injectaţi, iar buzele vinete, strînse de supărare.
— Să trăiţi, tovarășilor ! zise el adresîndu-se militarilor și înălță şapca în semn de salut. Sînteți șoferi ca şi mine, uite m-a năpăstuit un necaz, daţi-mi o mînă de ajutor...
— Dar ce s-a întîmplat ? întrebă îngrijorat Dolică și trecu drumul îndreptîndu-se către ambulanţă. Stoichiță după el.

— M-a lăsat motorul...
— Ce are ?
— Nu porneşte. Am venit la vale, aşa „la rece“, dar cît pot merge aşa ?
— Ai curent ? întrebă Dolică cunoscător.
— Am...
— Bendixul „duce“ ?
— E bun, dă-l dracului, „duce“, dar „duce“ două-trei învîrtituri şi gata !
— Ia să vedem despre ce-i vorba, zise Dolică şi se apropie de ambulanţă. Poate că, de, o facem să meargă... E cineva în spate ? Ai vreun bolnav ?
— Am. Un ţapinar de sus de la „exploatare“. Cică ar avea ulcer perforat. Lîngă el o doctoriţă. Doctoriţa din sat, de la Strunga...
— Oho, păi chestia e gravă...
— Este...
Dolică, urmat de Stoichiţă trecu înapoia ambulanţei, deschise uşa şi amîndoi militarii salutară printr-o uşoară înclinare a capului o fată tînără, cu păr negru, îmbrăcată într-un halat alb, ce veghea la căpătîiul unui bătrîn, slab, tras la faţă, neras, întins pe targa de jos şi învelit pînă sub bărbie cu un cearşaf mototolit. Omul avea fruntea îmbrobonită de sudoare, sufla din greu, cu ochii daţi jumătate peste cap, iar gura îi era strînsă într-un rictus de durere şi chin. Gemea surd, iar cu mîinile-i ciolănoase şi aspre îşi apăsa deseori abdomenul, parcă să-l sfîşie cu ghearele.
— După cîte am înţeles sînteţi şoferi, zise doctoriţa cu glasul stins, puţin impacientată de situaţia în care se afla. Daţi-ne o mînă de ajutor. Dacă pînă într-o oră... cred că înţelegeţi... Injecţiile nu mai ajută...
— Sînt mecanic auto ! zise Dolică, accentuîndu-şi meseria cu un fel de mîndrie. Trei ani meserie la cataramă. Nici o grijă, se face. Haide, Stoichiţă !
Şi zicînd acestea, îşi suflecă mînecile vestonului şi ocolind ambulanţa veni în faţă la motor.
— Te apuci de meşterit ? îi vorbi încet la ureche Stoichiţă, prinzîndu-l de braţ.

— Păi, ce să zici, nu e cazul ? se miră Dolică, înălţînd sprîncenele. Cum să se ducă omul ăsta la vale, spre oraş ?

— Bine, dar...

— Ce „dar“... se miră iară Dolică, continuînd a-şi aranja mînecile vestonului. Ce „dar“, mă ?

— Pierdem vremea. Şi misiunea noastră este să ajungem la oră fixă, sus, în poligon. Ştii cum e ordinul...

— Şi ce, dacă mănîncă fraţii cu o jumătate de oră mai tîrziu leşină pînă atunci ? zîmbi acru Dolică şi începu să controleze fişele de la bujii. Nu vezi că e în joc viaţa unui om ?

— Văd...

— Şi atunci ?

— Ştii misiunea...

— Lasă-mă odată cu misiunea ! Misiunea noastră, a militarilor, este să fim în primul rînd oameni. Ce, între unul căruia-i jinduieşte buza după mîncare şi altul care-şi dă sufletul, tu pe care sari să-l salvezi ?

Stoichiţă înălţă din umeri, nu mai zise nimic şi se trase mai la o parte să-i facă loc lui Dolică să intre sub capota motorului. Bătrînul şofer al ambulanţei cu faţa împietrită de supărare veni şi el aproape, grijuliu, gata să-i fie de ajutor militarului.

— Tataie, îi dăm de cap acuşica ! zise Dolică liniştitor şi zîmbi cu un aer de superioritate profesională. Omul face motorul şi nu motorul pe om, nu-i aşa ?

— Aşa e, cum spui mata, da uite că ne mai dă şi bătaie de cap. Nu-i vorbă că şi maşina asta şi-a trăit traiul şi-a mîncat mălaiul, cum spune o vorbă pe la noi...

— Cît are ?

— Păi, se gîndi puţin bătrînul, după o sută douăştrei de mii, au băgat-o la „reca“, şi uite mai duse treizeci şi cinci de mii...

— Şi încă mai duce, tataie ! zise Dolică în timp ce se apucase să deşurubeze bujiile. Astea-s maşini de-o viaţă. Marfă de Braşov, n-avem probleme...

Ceru nişte chei, le puse pe aripa maşinii, controlă delcoul, îl şterse cu o cîrpă...

— E cam aburit, observă el, atrăgîndu-i atenţia bătrînului şofer. Cum stai cu platinele ?

— Bune. Curățate...

— Ia treci mătăluță și „dă puțin la cheie“, zise Dolică și-i făcu semn bătrînului să se urce la volan. Dar așa, la sfert, mă înțelegi ?

— Știu...

Omul se urcă cu greutate în cabină, puse cheile în contact, învîrti puțin...

— Hop, așa ! strigă Dolică. Un monument, tataie ! Încă o dată... Așa, buun. Dă-mi matale o șurubelniță, ai ?

— Am, cum să nu am ?

Omul coborî, trase din lada cu scule o mică gentuță din piele scorojită plină cu scule și o puse tot pe aripa mașinii.

— Ai și puțin șmirghel ?

— Am, am de toate...

— Dă-mi și șmirghel...

Dolică se apucă să curețe platinele, le reglă, puse omul „să dea din nou la cheie“...

— Aici e bine, constată Dolică punînd capacul delcoului la loc și prinzîndu-l în clamele metalice. Așaaa... Bendixul, va să zică merge, electromotorul e bun, păi cu curentul stăm bine, dar să vedem ce zice carburatorul. Poate că nu-i vine benzină...

Cam o jumătate de oră meșteri el la carburator, controlînd jiglerele, clapetele, cum se face admisia, evacuarea, și pînă la urmă constată că pompa nu trăgea benzină...

— Poate că nu-i pompa de vină, își dădu cu părerea Stoichiță.

— Nu-i pompa ? îi vorbi cam de sus și peste umăr Dolică, plin de sudoare pe față. Ia uite tu aicea, trag de tijă, accelerez și scuipă cîțiva stropi acolo... Și zici că nu-i pompa de vină... Ia dă-mi tu puțină benzină din canistră să pun cam un păhărel în carburator și să vezi cum o ia din loc...

Stoichiță se supuse și aduse benzina. Dolică o turnă în cilindrul carburatorului și spuse bătrînului „să dea la cheie“ din nou. Motorul tuși de cîteva ori. Dolică se repezi, manevră de cîteva ori tija acceleratorului și motorul porni. Merse cîteva secunde și se opri, tușind sec, stropindu-l pe Dolică pe frunte cu benzina zvîrlită prin jiglere.

— Ai văzut frăţioare ? zise el către Stoichiţă. Pui benzină, cîntă, nu-i pui, te scuipă-n ochi. Pompa de benzină are mebrana spartă ! puse el de îndată diagnosticul. Nu trage, nu alimentează...

— Sau o fi vreo conductă înfundată...

— Să vedem...

Încet, cu meticulozitate, demontă pompa de benzină şi într-adevăr membrana era crăpată, ferfeniţită, numai zdrenţe.

— Asta-i buba ! zise satisfăcut Dolică, bucuros că găsise, în sfîrşit, meteahna motorului. Ai văzut Stoichiţă ? Tataie, dă-mi o membrană. Ai ?

— Nu ştiu, să văd...

Omul cotrobăi prin gentuţa lui, se duse apoi în spate la ambulanţă şi trase de sub o targă încă o cutie de placaj prin care-i umblară mîinile cu înfrigurare cîteva minute, căută în buzunarele portierelor şi veni cu faţa întunecată, aspră, plin de mîhnire şi spuse că n-a găsit.

— Ascultă, Stoichiţă, noi avem aşa ceva ? se întoarse Dolică spre ajutorul său.

— Nu ştiu, mă duc să văd...

Stoichiţă se înapoie de îndată şi el cu chipul tot întunecat.

— N-avem nici noi, zise el înălţînd din umeri.

— N-avem ?

— Nu, ţi-am spus...

— Măi, să fie a dracului de treabă ! izbucni Dolică de astă dată supărat pe el însuşi şi lovi cu şurubelniţa în chiulasa motorului. Nu ştiu cum se face că şoferii au de toate la ei, numai membrane din astea nu. Ce facem acuma ?

Necăjit, îşi împinse cu palma murdară boneta pe ceafă, îşi privi ceasul de mînă, după care aruncă o uitătură fugară spre Stoichiţă, ce stătea alături şi îl privea mut, fără să ia vreo hotărîre. În acest timp, din ambulanţă, gemetele bolnavului erau tot mai stridente, iar printre ele se auzea cînd şi cînd glasul blînd al doctoriţei, cerîndu-i să-şi înăbuşe chinul, să mai rabde niţeluş că îndată vor ajunge la spital. Şi la spital...

— Tataie, n-avem ce face ! zise Dolică și cu fața înnegurată desfăcu larg brațele, arătînd că de fapt el nu se poate transforma în pompă de benzină. Ori te lăsăm în drum, ori...

— Ori ce ? întrebă precipitat bătrînul cu o lumină de speranță în privire și-l prinse pe militar de braț. Poate că...

— Te remorcăm, asta-i soluția ! hotărî Dolică, în timp ce-și ștergea cu latul palmei sudoarea de pe frunte. Ce vrei să facem ? Am ștangă, uite întorc și te remorcăm... Dumneata vezi altfel lucrurile ?

— Nu... Cum să le văd ? E foarte bine așa..., vorbi cu glasul parcă mai liniștit bătrînul. Ai chibzuit bine dumneata. Și poate că — arătă el cu capul spre bolnavul din ambulanță — o să ajungem la timp... Ar fi păcat... Îl cunosc...

— Nici vorbă ! zise Dolică, tăind aerul cu palma. Eu „trag“ tare în chestii din astea, nu mă știi... Ce, ne jucăm cu viața omului ? încheie el și-i întinse mănunchiul de scule după ce trîntise capota motorului. Așa, că...

— Și... poligonul ? întrebă venind lîngă el, Stoichiță. Ce facem cu poligonul ? Cu misiunea ?

— Ți-am spus o dată, frățioare, care-i misiunea noastră ! îl repezi supărat Dolică, privindu-l tăios. Să fim oameni. Oameni de omenie, înțelegi ? Asta este ! Lasă, îmi iau eu răspunderea... Eu așa văd problema și gata !

— Bine... o vezi... dar...

Dolică nu-l mai ascultă. Își îndreptă vestonul, își șterse mîinile cu o cîrpă și trecînd drumul se duse cu pași hotărîți spre autocamion. Deschise portiera și dintr-o singură mișcare fu sus, la volan. Porni apoi zorit motorul și, virînd brusc, întoarse mașina, oprind-o înaintea ambulanței.

— Ai făcut o manevră în mijlocul pantei ! observă Stoichiță, văzîndu-l pe Dolică sărind jos din cabină. Știi că nu este voie...

— Azi mă ții numai în teorii ! îi aruncă ironic Dolică, dîndu-și cu un gest repezit boneta pe ceafă. Pe cinstea mea, ești o dădacă automată ! Pune mai bine mîna, ia ștanga de sus și hai să facem remorca...

— Bine..., vorbi moale Stoichiță, eu fac ce zici tu, tu ești șoferul, ai răspunderea, eu sînt numai ajutorul. De fapt și eu am răspunderea...

— Ascultă bre, urît mi-a fost în viață de omul pisălog ! nu se lăsă Dolică, privindu-l aspru pe Stoichiță. Pisălog și fricos, fără curajul răspunderii de faptele sale...

— Dar ce-am făcut de mă iei așa ?

— Hai, zor băiete, nu-l slăbi Dolică, lasă, vorbim noi altă dată. Tataie, se întoarse el apoi către bătrînul șofer, ai la bară o ureche de prindere ? Sau legăm cu un lanț ? Am și lanț, să știi...

— Am, cum să n-am...

În cîteva minute remorca fu gata. Dolică se urcă la volanul autocamionului, porni motorul, deschise portiera. se aplecă în afară și strigă în urmă, către ambulanță, tare, să fie auzit :

— Tataie, ai grijă la viraje, te ții în roata mea, să nu deplasăm prea mult stanga, ai înțeles ?

— Înțeles, flăcăule, lasă, am eu grijă, ce numai o dată am mers „la cravată“ ?

După o jumătate de oră, autocamionul militar, cu farurile aprinse, urmat de ambulanță, alerga pe străzile orașului și, claxonînd la intervale scurte, își făcea loc printre șirul de mașini și căruțe ce inundau parcă piața centrală. Iar după o altă jumătate de oră, mașina urca înapoi panta către poligon, luînd viraje repezi și scurte pe drumul ce tăia pădurea, în sus către creasta aprinsă de soare. Curînd, intră pe un drum desfundat de ploaie, numai hîrtoape, încetini mersul, aproape la relanti și după vreun kilometru se pomeni într-un luminiș larg, scăldat în lumina amiezii. În poiană, mulțime de militari, împrăștiați care-ncotro, unii curățindu-și armele, alții cărînd panouri sau lăzi goale de muniție, cei mai mulți odihnindu-se la umbra copacilor încărcați de verdeață.

Cum zăriră mașina apropiindu-se, cea mai mare parte dintre ei se ridicară de pe unde se aciuaseră să-și petreacă repaosul și-i ieșiră în întîmpinare, înconjurînd-o, unii explodînd de bucurie, salutîndu-l pe Dolică cu mîinile înălțate, alții cu fețele încruntate de supărare, amenințîndu-l în fel și chip, porniți să se ia la harță cu el.

— Acuma vii, mă, cu mîncarea ? Ce-ţi pasă, eşti sătul, poate că ai tras şi un pui de somn !

— Ai plecat de două ceasuri, pe unde ai consumat benzina statului ?

— Lăsaţi-l mă, că a făcut şi el un ciubuc. A mutat o mireasă la casa ei. Ehei, cîte nu învîrtesc şoferii !

— Sau a făcut două-trei curse cu lemne de sus, de la „exploatare". Cine ştie ce văduvioară s-o încălzi la iarnă şi l-o pomeni de bine pe Dolică !

Dolică însă se făcu a nu fi auzit vorba celor din jur. Încruntat, fără să-i ia în seamă pe cei care îl însoţeau pe-o parte şi alta a maşinii, trase autocamionul la umbra unor stejari înalţi, opri motorul, puse frîna de mînă şi sări jos din cabină. Stoichiţă coborî şi el şi zărindu-l pe căpitanul Nedelcu, comandantul tragerii, apropindu-se de grabă, îi şi şopti lui Dolică :

— Acuma să văd pe unde ai să scoţi cămaşa ! Vine întins căpitanul... Ai spus că-ţi iei răspunderea, răspunde !

— Du-te mă, şi plimbă ursul ! îi aruncă Dolică supărat, în timp ce-şi aranja vestonul şi-şi strîngea centura. Ce-am făcut ? Am fost la iarbă verde cu maşina ? Am fost la mama acasă ? Am salvat viaţa unui om, asta am făcut ! Şi dacă cineva mă poate pedepsi pentru chestiunea asta, să mă pedepsească şi gata, n-are decît ! Am însă conştiinţa curată şi sînt împăcat sufleteşte că am făcut, zic eu, după capul meu o faptă bună. Ai văzut cum ne-a mulţumit medicul de gardă ?

— Am văzut...

— Atunci ? Ce să...

Dolică vru să mai spună ceva, dar căpitanul Nedelcu era deja la un pas de el. Un ins scund şi îndesat, negricios, cu faţa aspră, strîns în curelele diagonalei, ale porthartei şi binoclului ce-l ţinea atîrnat de după gît.

— De ce-aţi întîrziat ostaşi ? întrebă el repezit şi rămase înfipt locului, în cizmele lui scurte, prăfuite, cu carîmbii strînşi pe pulpele vînjoase. Am telefonat la unitate, aţi plecat cam de mult, pe unde aţi umblat ? Sau poate că aţi rătăcit drumul ?

— Tovarăşe căpitan, permiteţi să raportez ! spuse Dolică şi luă poziţia de drepţi. Am încărcat maşina, aşa cum am primit ordin, am...

— La ce oră ? Ia dă-mi foaia de parcurs !

— Imediat, tovarăşe căpitan !

Zicînd acestea, Dolică se răsuci pe călcîie ca o sfîrlează, deschise portiera şi dintr-o mişcare fu sus, în cabina camionului. Coborî tot atît de repede cu o foaie de hîrtie pe care i-o întinse ofiţerului. Acesta o luă, îşi privi ceasul de mînă şi începu să citească datele însăilate între coloanele frumos liniate.

— Ei, hai, raportează mai departe ! îl îndemnă căpitanul pe Dolică. Să vedem ce şi cum stau lucrurile. Mi-aţi încurcat tot programul de tragere... Se poate ? Ascult...

În cîteva cuvinte, Dolică relată întreaga întîmplare cu ambulanţa rămasă în pană pe dealul Rotunda, cum încercase să repare motorul autosanitarei şi nu reuşise, fiind nevoit ca pînă la urmă s-o ducă la remorcă la spital. Apoi venise tot într-o goană, să cîştige ceva timp şi...

— Asta este tot, tovarăşe căpitan ! încheie Dolică stînd mai departe în poziţie de drepţi şi privindu-l pe căpitan, drept în ochi. Uitaţi, soldatul Stoichiţă a fost cu mine, vă poate raporta acelaşi lucru...

— Aşa este, Stoichiţă ? întoarse căpitanul privirea-i tot aspră către ajutorul lui Dolică ce stătea alături, aşteptînd.

— Aşa este, tovarăşe căpitan, confirmă el, dar eu... ştiţi...

— Ce, „dar“, ce s-a mai întîmplat ?

— Eu i-am spus să nu se bage la maşina aia, că misiunea noastră era poligonul, dar el, Dolică, nu şi nu, că omenia şi mai ştiu eu ce...

Căpitanul rămase niţel pe gînduri cu fruntea plecată şi mîinile la spate, parcă nu ştia ce să răspundă, ce să facă, ce măsură să ia. Militarii stăteau mai de o parte, roată în jurul lor, aşteptau să vadă ce are să se întîmple, nu auzeau cuvintele ce se rosteau, dar îşi închipuiau că ofiţerul, repezit şi neînduplecat cum îl ştiau, şi peste toate enervat la culme pentru întîrzierea maşinii, nu-l va ierta în nici un fel pe şofer, oricîte explicaţii încerca

acesta să dea. Bine, că cei ce urmau să tragă în poligon își continuaseră activitatea, intraseră pe linia de tragere, executaseră ședința respectivă și în așteptarea mașinii alții le luaseră locul așa încît în permanență se auziseră răpăiturile pistoalelor-mitralieră și șuierul gloanțelor peste dealul împădurit. Cu alte cuvinte, timpul nu fusese irosit fără rost, dar toată întîmplarea dereglase puțin mecanismul desfășurării programului, ori căpitanul Nedelcu era cunoscut pentru felul cum ținea la punctualitate, la ordine, la disciplină. Maiorul Grigoriu, comandantul batalionului, nu se vedea pe nicăieri, poate că era sus, în turnul de unde se dădeau comenzile electrice pentru ridicarea țintelor, sau în controlul pazei, în orice caz, cu certitudine nici el n-ar fi procedat în altfel decît avea să procedeze căpitanul Nedelcu ce primise misiunea să răspundă de buna desfășurare a tragerilor în timpul stabilit prin programul ordonat de către comandant.

Dolică parcă amuțise. Stătea în aceeași poziție rigidă de drepți, nu privea pe nimeni, ochii îi rătăceau peste coamele copacilor din jur, parcă nu era vorba de el și nu-l încerca nici un fel de neliniște ca urmare a celor săvîrșite. Se știa cu conștiința împăcată după cum îi spusese lui Stoichiță și chiar îi raportase ofițerului și pentru fapta lui de omenie ce-o considera firească în acea împrejurare, socotea că n-are de ce să-și facă gînduri negre. În definitiv, salvase viața unui om. Așa cel puțin afirmase medicul de gardă care-l luase în primire pe bolnav. Dar oare, într-adevăr, acel bătrîn muncitor forestier fusese salvat ? În clipele astea, poate omul se afla pe masa de operație, medicii erau adunați în jurul lui să-i mențină ultima scînteie de viață sau poate că nici nu mai apucaseră să-și îmbrace halatele și bietul de el își dăduse sfîrșitul, undeva în camera de reanimare... I-ar fi părut rău lui Dolică să se fi întîmplat astfel, toată strădania lui de a-l duce la timp către spital ar fi fost socotită ca un act lipsit de importanță, gratuit, nu, nu-i pasă cum va fi judecat de tovarășii lui de arme, indiferent ce pedeapsă i se va da pentru neexecutarea ordinului de a fi la timp în poligon, inima i-ar fi ușurată numai dacă ar ști că ceea

ce a făcut l-a ajutat pe bătrînul ţapinar să fie în afară de orice pericol.

Căpitanul îşi dădu cu un gest repezit cascheta pe ceafă, scoase o batistă şi-şi şterse cu gesturi leneşe sudoarea de pe frunte, privindu-l o clipă pieziş pe Dolică. Spuse, apoi, strîngînd batista în pumn, gata parcă s-o sfîşie :

— Ştii ce s-ar fi întîmplat pe front într-o asemenea situaţie de neexecutare la timp a ordinului ?

Dolică tăcea mai departe şi privirea îi umbla peste vîrfurile copacilor către nişte scame alburii de nori ce pluteau lin în înalt pe cerul albastru şi limpede ca sticla. Păreau petale de nufăr pe-o apă întinsă...

— Ştii sau nu, soldat Dolică ?

— Ştiu, tovarăşe căpitan ! răspunse acesta tresărind, şi vorba repezită a ofiţerului îl aduse parcă pe pămînt.

— Închipuieşte-ţi că trebuia să duci muniţie în linia întîi şi în loc să ajungi la timp pe poziţie, soseai cu o oră şi jumătate întîrziere. Ei, ce zici ?

— Ce să zic ? înălţă Dolică, din umeri. Nu era muniţie... ataca duşmanul... intra în poziţie... ce mai, era vai de măiculiţa alor noştri...

— Ei vezi ? Iar pe tine te trimiteau la Curtea marţială. Ai favorizat acţiunea duşmanului... L-ai ajutat să dobîndească victoria...

— Totuşi, tovarăşe căpitan, îndrăzni Dolică, nu se prea compară...

— Ce nu se compară ? făcu ochii mici căpitanul, ascultînd.

— Una este să aştepţi mîncarea şi alta muniţia. Chiar pe front...

— Misiunea este misiune şi în orice împrejurare trebuie îndeplinită la fel, răspunse tăios şi autoritar căpitanul. Ce este aceea „nu se compară“ ? căută el să-l imite pe Dolică. Crezi că în armată, fiecare este chemat să discute ordinele ce i se dau ? Dacă „se compară“ sau nu ? Uite ce mentalitate la el ! urmă tot mai aprins ofiţerul. I-auzi, „nu se compară“... Parcă militarul în timp de pace este una, iar în timp de război alta ! Indiferent de situaţie, tovarăşe soldat, regulamentul spune că ordinul se execută la timp şi în bune condiţiuni ! Nu fiecare după cum îl taie

capul ! Eu nu zic că n-ai dus un om la spital, vorbi el mai domolit, dar ce dovezi am în chestiunea asta ?

Căpitanul scutură batista, o mai trecu o dată peste frunte și apoi cu palma își netezi părul năclăit de sudoare. În juru-i militarii veniseră tot mai aproape să tragă cu urechea și stăteau tăcuți, meșterind fiecare la arma lui cîte ceva, așa, ca să-și treacă timpul pînă se dădea ordinul pentru masă. Bucătarii dăduseră jos marmitele din camion, pregătiseră polonicele, tăiaseră pîinea pe care o făcuseră grămăjoare pe cîteva foi de cort întinse pe iarbă și așteptau și ei cuvîntul căpitanului. Dar ofițerul nu luă în seamă toate acestea. Se întoarse și-i întrebă pe militari :

— Voi ce ziceți, băieți ? Hai ? Poate că ați auzit cele ce i-am spus eu tovarășului vostru, Dolică. Am sau nu dreptate ?

Nici unul, însă, dintre cei de față nu scoase un cuvînt. Tăceau. Desigur le era foame, dar cum puteau judeca, oare, fapta șoferului ? În definitiv, cum ar fi procedat fiecare dintre ei, dacă ar fi fost în locul lui ?

— Ei, nu spuneți nimic ? insistă căpitanul și privind roată în jur întrebă : unde este secretarul biroului UTC ?

Dintre militari se desprinse un flăcău înalt, robust, cu o față bălană și ochi albaștri, care prezentîndu-se în fața ofițerului luă o impecabilă poziție de drepți.

— Uite, Dumitrache, cred că ai auzit despre ce este vorba, i se adresă căpitanul. Dacă-i așa cum a raportat Dolică, eu zic că trebuie felicitat întrucît bănuiesc că a salvat viața unui om. Dar dacă a umblat într-aiurea cu mașina, atunci să discutați cazul lui în viitoarea adunare a organizației voastre. Să se sune adunarea pentru masă !

Militarii se împrăștiară care încotro. Dolică, puțin abătut, se îndreptă spre autocamion, cu mersul agale, parcă plictisit de toate cele întîmplate. Stoichiță după el.

— Ai văzut, mă ? încercă acesta să-l scoată din muțenia lui. Ți-am spus eu. Tu nu, „am să-mi iau răspunderea". Uite că...

— Mai du-te dracului ! îl repezi Dolică înfuriat și grăbi pasul. Regulamente, regulamente, dar unde-i omenia, mă ? Unde ? Și de ce să nu mă creadă pe cuvînt ?

Începuse să se lase amurgul, cînd militarii încolonați, cîntînd, mergeau pe drumul de pe dealul Rotunda coborînd la vale către oraș. Se terminase tragerea și cu toții se duceau acuma spre cazarmă. Pe margine, cu cizmele prăfuite, strîns în curelele diagonalei și ale porthartei, mergea căpitanul, călcînd apăsat, înfipt, urmărind cadența ostașilor, cînd și cînd îndemnîndu-i să cînte mai vioi și mai avîntat, sînt doară tineri și textul marșului nu avea decît să-i înflăcăreze. La cotitura unei pante, auziră deodată motorul unei mașini. O ambulanță urca încet, pe dreapta, cu grijă să nu stîrnească praful și să facă loc militarilor ce mergeau încolonați. Apropiindu-se, ea opri între două grămezi de pietriș și din cabină coborî o fată tînără, în halat alb, cu părul negru căzîndu-i bogat pe umeri. Coborî și șoferul, pe cealaltă parte a cabinei, un bătrînel cam slăbit, cu șapca trasă pe frunte, în hainele lui ponosite și murdare.

Fata, puțin îndrăzneață, așteptă pînă ce se scurse jumătate din coloana militarilor, de parcă ar fi primit defilarea lor, cu bătrînul șofer alături, apoi zărindu-l pe căpitan îi făcu un semn să se oprească și acesta se execută de îndată, nu mai înainte de a-și potrivi vestonul și cascheta, să fie cît mai arătos.

— Bună ziua ! spuse fata, roșind nițeluș, încît obrajii pînă atunci albi se împurpurară. Dumneavoastră sînteți comandantul militarilor ?

— Să zicem că da ! răspunse puțin plin de el căpitanul, îmbățoșîndu-se și zîmbind în același timp.

— Sînt doctorița din comuna Strunga, urmă fata precipitat. Acum cîtva timp, cu ambulanța am dus un bolnav la spital, unde a fost operat de urgență. Însă n-am fi ajuns la vreme dacă nu ne ajuta un băiat, un șofer, mi se pare din unitatea dumneavoastră. Nu-i știu numele, am scăpat din vedere să i-l cer, dealtfel a plecat și foarte repede din curtea spitalului. Dar aș vrea să-i mulțumesc din inimă pentru omenia lui. Știți, pacientul a fost salvat. Și aceleași mulțumiri aș dori să i le transmit și din partea medicilor chirurgi. Dealtfel, dumnealor au spus că vă vor trimite și o scrisoare la unitate. M-au rugat, însă, să aflu

numele băiatului. Îmi puteţi spune sau este secret militar ?

— O, nu, nu este nici un secret, spuse căpitanul zîmbind, privind-o cu vădită plăcere pe doctoriță. Se numește Dolică. Dolică și... iată nu mai știu cum. Dar mi-aţi putea da un telefon...

— Nu, nu vă mai deranjez, zise fata, cu faţa tot îmbujorată. Este de-ajuns atîta. Încă o dată, vă mulțumesc în numele medicilor şi al bolnavului. Bună ziua !

Zicînd acestea, doctorița făcu un semn bătrînului șofer şi amîndoi urcară în cabina ambulanței sub privirile admirative ale ofiţerului ce rămăsese cu mîna la cozorocul caschetei într-un salut prelung, nu lipsit însă de intenţia dezvăluirii satisfacției ce-i fusese prilejuită de scurta conversație cu fata în halat alb. Apoi se întoarse și se adresă primului militar, ce mărșăluia în clipa aceea în coloană prin dreptul lui.

— Măi flăcău, ia cheamă-l pe secretarul vostru de la UTC pînă la mine...

După cîteva clipe, alergînd, militarul cel înalt și voinic, cu faţa bălană şi ochi albaștri, se prezentă în fața căpitanului.

— Ştii ce, Dumitrache, îi zise ofiţerul mergînd alăturea de el şi prinzîndu-l prieteneşte de braţ. Vino mîine la mine să discutăm ceva despre Dolică...

— Știu... cunosc... tovarăşe căpitan... Mi-aţi ordonat la poligon...

— Lasă, nu cunoşti nimic... N-am ordonat nimic... Vii la mine, ai înţeles ? Tot despre Dolică vom vorbi în adunarea aceea, dar altfel se pune problema...

— Nu pricep...

— Ai să pricepi, n-avea grijă, îl asigură căpitanul. Gata, intră în formaţie !

— Am înţeles !

Soldaţii călcau voiniceşte răpăind cu bocancii, în cadență, pe drumul bătătorit ce cobora la vale.

Cîntecul lor tineresc răsuna în ecouri prelungi peste umbra deasă a pădurilor, al căror contur se estompa tot mai mult în amurgul serii aceleia de vară.

PLOAIE ȘI SOARE

1

Ploua de cîteva zile într-atît de abundent și de năvalnic, încît în după-amiaza aceea rece și sumbră de toamnă, orășelul tăcut, modest, cu aspect medieval părea realmente copleșit de revărsarea nestăvilită a apelor. O pîclă cenușie, leșioasă și densă cobora din înalt, învăluind acoperișurile de gresie și olane ale caselor, pe care stropii de ploaie jucau de zile și nopți o drăcească și continuă sarabandă. Ici-colo, prin jgheaburile și burlanele sparte, apa se prelingea în șuvoaie pe zidurile vechi și coșcovite ale masivelor clădiri ce stăteau parcă pitite, strînse unele într-altele în contraforturile puternice ca de cetate. Nici o mișcare la geamurile cu perdele de ață sau sub bolțile scunde și întunecate ale gangurilor, străjuite de porți grele din lemn de stejar. Și nici pe străzile strîmte și întortocheate, pavate cu bolovani, ale căror trotuare din dale de granit, sparte de vreme, erau acum din plin spălate de ape. Doar cînd și cînd, cîte un trecător, ascuns sub umbrelă și înfășurat în balonzaid, se strecura grăbit pe sub streșini, ocolind cu grijă bălțile și dispărînd în negura acelor tuneluri către curțile mici, pătrate, înconjurate de cerdacuri cu sticlă ce protejau zeci de uși și ferestre ca la chiliile mînăstirilor. Curți pustii, cu lemne de foc tocate mărunt și stivuite pe lîngă ziduri să fie ferite de ploaie, cu cotețe de păsări și containere de tablă pentru gunoaie așezate lîngă treptele de piatră ale fiecărei locuințe.

Dintr-una din aceste curţi, la vremea amurgului, ieşi grăbit un tînăr ofiţer, înalt şi suplu, într-o manta de ploaie, cu gluga ce-i acoperea cascheta trasă mult peste ochi. Ajuns în stradă, stătu o clipă locului sub frontonul încărcat de ciubucării al gangului, parcă nehotărît, îşi privi fugar ceasul de la mînă, după care, strîngîndu-şi mai bine mantaua cauciucată în jurul trupului, o luă către piaţa centrală, călcînd apăsat şi hotărît, parcă fără să-i pese de năvala apelor ce nu mai contenea. Viorel Datcu, căci aşa îl chema pe ofiţer, nu venise de mult în acest străvechi oraş, ci numai cu două luni şi ceva în urmă, după ce îşi petrecuse concediul în portul de la Dunăre unde-şi avea părinţii, concediu ce-l primise la absolvirea şcolii militare ca orice tînăr locotenent. Desigur, în timp ce urma cursurile, acolo la Sibiu, şi se gîndea la vremea cînd cele două steluţe îi vor împodobi epoletul, visase să fie repartizat într-o garnizoană mare, deosebită ca aspect arhitectural şi ca tradiţie culturală, oricare ar fi fost aceea, numai să fi avut un teatru sau o operă, restaurante dintre cele mai alese, şcoli, instituţii de învăţămînt superior, bulevarde, stadioane, parcuri, într-un cuvînt plănuia să-şi ducă viaţa într-un oraş în care după orele de serviciu să aibă multiple posibilităţi de destindere, de distracţii, în aşa fel încît timpul liber să constituie într-adevăr o relaxare fizică şi spirituală. O dorinţă pe cît de firească, pe atît de lesne de înţeles pentru oricare tînăr de vîrsta lui... Dar totul se petrecuse altfel de cum îşi făurise visul. Nimerise în această urbe veche, liniştită şi tăcută, cu aer de cetate medievală, înghesuită de ziduri grele, cenuşii, acoperite de muşchi putred şi iederă căţărătoare. Cu un singur liceu în a cărui sală de festivităţi, înaltă şi austeră, se ţineau şedinţele oraşului sau aveau loc rarele spectacole ale vreunui teatru aflat în turneu. Cu o Casă de cultură modestă, dar animată de mari ambiţii, situată într-o clădire veche în care funcţionase pe vremuri un tribunal, clădire prin ale cărei ferestre deschise se auzeau zilnic melodiile ritmate ale unui pian, sunetele melodice ale viorilor, strigăturile celor ce exersau învăţarea dansurilor populare sau zumzuitul maşinilor de cusut la care îşi însuşeau arta croitoriei, în

afară de alte preocupări, unele dintre soţiile multor localnici. Cu două catedrale, un mic restaurant, cîteva birturi şi o mică piaţetă acoperită cu dale de granit, în care din primăvară pînă spre sfîrşitul toamnei se zbenguiau sute de porumbei sub privirile admirative ale copiilor şi bunicilor ieşiţi la plimbare. Descinzînd aici şi văzînd toate acestea, evident, în primele zile pe Viorel Datcu îl cuprinsese dezolarea, tristeţea, ceva din cenuşiul zidurilor vechi părea împrumutat chipului său, de obicei vesel, luminos, acum aspru şi întunecat, iar un soi de amărăciune, de neîmplinire, simţea că-i macină clipă de clipă nervii aflaţi într-o continuă încordare ; pentru că el, cel învăţat în oraşul copilăriei cu străzile largi, luminoase şi aerisite ce coborau lin spre Dunăre, cu grădinile vesele şi multicolore ale curţilor încărcate de flori şi verdeaţă, cu umbra liniştită şi odihnitoare a parcurilor, se vedea acuma strivit, apăsat pînă la sufocare de clădirile de piatră inestetice şi greoaie ca nişte cazărmi teutone, cu temeliile igrasioase, reci şi neprimitoare, înghesuite unele într-altele, în gangurile cărora paşii răsunau prelung şi sinistru ca pe lespezile de sub bolţile vechilor catedrale. Dar o vorbă înţeleaptă spune că timpul vindecă totul. Aşa că nu după multă vreme şi fără un efort anume, se obişnuise să trăiască în acest cadru ce începuse a-i deveni cu fiecare zi tot mai familiar, ba chiar socotindu-l pitoresc, de un anume farmec şi mai deosebit decît oricare altul, mai ales că atmosfera îi fusese întregită de unele prietenii ce le legase repede cu alţi tineri ofiţeri şi mai cu osebire aceea ce-l dusese în întîmpinarea unei frumoase şi distinse fete pe care o cunoscuse într-o după-amiază cu totul întîmplător în holul poştei. Se numea Corola şi era o tînără subţire şi mlădie, cu ochii şi părul negru, cu mişcări reţinute şi gesturi pline de gingăşie. Dădea lecţii de balet la Casa de cultură şi venise să ridice un colet cu dantele pentru unele costume, trimise de o prietenă a ei din Bucureşti. Normal, trebuia să completeze un formular, dar ghinionul sau neşansa, ori cum i-ar fi spus, o adusese într-o mare încurcătură din care nu ştia cum să iasă : îi lipsea un stilou, ceva, cu care să scrie, întrucît cele două tocuri mînjite cu cerneală violetă şi

aflate pe masa din fața ghișeului avea fiecare cîte un rest de peniță cu rol mai mult decorativ, așa încît nu se puteau folosi. Și-atunci, Viorel Datcu atent și curtenitor cum nu și-a amintit să mai fi fost vreodată, dar mai ales plin de îndrăzneală, și-a oferit serviciile. Și nu numai să scoată din buzunar frumosul său „Parker", din dublé, dar chiar să o și însoțească pe tînăra și frumoasa profesoară de balet, ducîndu-i micuțul colet pînă la Casa de cultură, aflată la doi pași. Evident, după această întîmplătoare și agreabilă cunoștință, cei doi s-au întîlnit de cîteva ori, după-amiezele, prilej cu care, din pricina vremii neprielnice neputîndu-se plimba pe stradă, au fost ori să vizioneze un film la „Cetate", o sală ce servise pe vremuri pentru nunțile simandicoase ale burgheziei locale și diferitor petreceri, transformată ad-hoc în cinematograf, ori la singura cofetărie mai acătării din piața centrală, denumită „Garofița", unde în fața unei prăjituri și a unui pahar de Pepsi-cola au putut să-și destăinuiască unul altuia cîte ceva din viața lor. Ea nu-și cunoștea părinții, fusese luată de la un leagăn și crescută ca fată în casă în gospodăria unui preot catolic, Falkay, un ins corpolent, masiv, cu ceafa revărsată peste gulerul de celuloid al sutanei și căruia îi plăcea să bea destul de zdravăn, obicei ce se spunea nu-l căpătase decît în ultimii ani din pricini numai de el știute. Și o făcea cu totul discret, în cancelaria din curtea catedralei, unde-și avea și locuința și evident era ferit de orice ochi străin. Și aceasta mai mult după-amiezile. După cîteva pahare de votcă sau coniac, date peste cap, buzele lui groase și umede ca două lipitori începeau să plescăie, ochii apoși și încercănați își dilatau nefiresc pupilele, privind agresiv, vulturește, mîinile prindeau un ușor și continuu tremur ; iar întregul trup mătăhălos parcă vibra intens, surescitat, cuprins de-o ascunsă și chinuitoare febră. Din jilțul lui de piele, ascuns după un birou imens, încărcat de cărți legate în chenare aurii, în odaia căptușită cu mătase veche, ale cărei ferestre erau acoperite de draperii grele de pluș, o striga pe fată și cerea să vină aproape. Ea avea doisprezece ani, lăsa vasele în bucătărie, își potrivea părul și fusta să aibă o ținută cît mai demnă,

cum îi cerea protectorul său, și apărea în ușa cancelariei unde se oprea pentru o clipă, cu inima bătînd să-i spargă coșul pieptului. Apoi intra, sfioasă, făcînd cîțiva pași la îndemnul blînd al preotului, totuși cutremurată de privirea aceea dementă, ascuțită și bolnavă a lui, el o chema mai aproape, tot mai aproape, după care întindea mîinile și precipitat îi mîngîia ușor și patern părul negru, lăsat în voie pe umeri, obrazul smead și neted, puțin catifelat, sînii abia ghiciți ce împungeau bluza de stambă, apoi șoldurile...

— O, *Domini Deus*, șoptea el ca o rugăciune cu privirea pierdută în extaz, către candelabrul imens cu țurțuri de cristal, *vivit sub pectore vulnus*... [1].

Ferestrele înalte, cu vitralii, filtrau o lumină galbenroșietică și în acele clipe chipul lui părea de ceară, imobil și sobru, contrastînd violent cu sutana neagră, revărsată din plin în fotoliul din piele.

Stătea astfel un minut sau două într-o cucernică evlavie, cu mîinile albe încărcate de inele pipăind trupul firav, neîmplinit, cu ochii albaștri, apoși, pe jumătate închiși, acoperiți de pleoapele grele, vineții, lăsate ca-ntr-o adormire, după care se închina cu mișcări încete și largi, săruta crucea mare, aurită ce-i spînzura pe piept și aceeași șoaptă încărcată de evlavie se auzea în încăperea înaltă și austeră :

— O, *Domini Deus, salvari animam meam. Amen !* [2]

Apoi făcea un semn cu mîna de îndepărtare și fata pleca, încet, ca o umbră, pierzîndu-se în semiobscuritatea odăii. Ușa, înaltă, sculptată, cu mîner de bronz decupa pentru o clipă un dreptunghi de lumină, după care se închidea în urma ei. Rămas singur prelatul lua dintr-un raft alăturat mai mult bîjbîind sticla de coniac, își punea un nou păhărel, îl dădea repede pe gît, după care adormea cu bărbia-n piept sau numai stătea astfel într-o adîncă contemplare pînă ce odaia era cuprinsă de întuneric.

Într-o dimineață a fost găsit mort, în jilțul lui de piele cu capul plecat, dat puțin într-o parte, ca și cînd ar fi

---

[1] O doamne, dumnezeule, în adîncul inimii rana e vie... (lat.)
[2] O doamne, dumnezeule, mi-am izbăvit sufletul. Amin. (lat.)

privit ceva sub biroul lui imens încărcat cu cărți. Un atac de cord, a constatat medicul legist chemat de îndată la fața locului. Dar și un jaf cum nu se știe să se fi întîmplat vreodată în micul orășel atît de tăcut și lipsit de evenimente deosebite. Atît din cancelaria preotului, cît și din seiful aflat în catedrală dispăruseră obiecte de cult din aur de valoare considerabilă. Cheile, se presupunea, fuseseră găsite de către răufăcători în sertarul biroului. Iar aurul, după cum constataseră autoritățile, nu fusese declarat, deci nu exista o evidență a lui. Făptașii se bănuia a fi fost niște țigani nomazi care se cam învîrtiseră pe lîngă catedrală cu cîtva timp mai înainte. Dar nici cei din anturajul preotului nu fuseseră scoși de pe lista suspecților. Iar strădaniile depistării celor ce săvîrșiseră jaful s-au dovedit zadarnice, fără rezultat. Obiectele acelea, deși se găsiseră trecute într-un registru-inventar, nici nu se știe dacă la ora furtului mai existau în acel seif din catedrală. Hoții, pesemne informați din scripte, nimeriseră în gol, întrucît se presupunea după unii martori că Falkay ar fi trecut de mult aurul peste hotare, iar evidența aceea era fictivă. Întrebat cînd și cînd de mai marii săi asupra existenței obiectelor de cult, recunoștea a fi în posesia lor, fără ca cineva să controleze acest lucru ; în realitate se spune, ele erau de mult puse la adăpost la cineva în străinătate. Așa încît făptașii, la vederea cărora, înfricoșat, preotul sucombase, scotociseră în zadar ungherele cancelariei și seiful din catedrală. Iar din lipsă de probe, dosarul urmăririi lor fusese închis.

În această situație, fata plecase la internatul liceului. A urmat cursurile, fiind întreținută de stat, după care s-a înscris la un Institut pedagogic, cu gîndul să se facă profesoară de educație fizică și sport. După absolvire însă, n-a găsit un asemenea post în oraș dar cum cunoștea din facultate cîte ceva despre balet, s-a angajat la Casa de cultură, ca instructoare de dans, unde se descurca destul de bine, socotind că noua ei profesiune o satisfăcea pe deplin și că rezultatele nu erau nici ele de neglijat.

— Și de unde pînă unde numele de Corola ? întrebase Viorel Datcu într-un tîrziu, mișcat de cele povestite

de noua lui cunoştinţă. Mi se pare interesant...

— Şi mie... Mi l-au dat băieţii, în anul întîi de institut, cînd la o reuniune, aceea de început de an, „balul bobocilor“ cum se spune, m-au ales a fi... cea mai frumoasă. Mă rog, gustul lor...

— Dar eşti...

— Am fost, poate vrei să spui. Acuma grijile, eforturile, viaţa de una singură în oraşul ăsta în care am crescut, dar de care nu mă leagă nimic, lasă urme. Şi urmele se văd...

— Este o presupunere...

— Nu, o realitate. O firească realitate cu care am început să mă obişnuiesc... Mă rog, asta-i situaţia...

— Deci... Corola...

— Da... Corola, a zîmbit ea puţin jenată. A fost ideea unuia Titi Costescu, un nebun, un tip deosebit de interesant, acuma cică e în lotul naţional de handbal, dar n-am citit încă nimic despre el, prin vreun ziar, că ar face sport de performanţă, mi se pare că este profesor la o şcoală generală, undeva prin Oltenia. A ţinut el atunci un mic spici, mă rog era preşedintele juriului, şi a spus că... semăn cu petalele colorate ale unei flori, sînt ca o corolă. Şi aşa mi-a rămas numele. De fapt mă numesc Ana...

— Şi eu cum să-ţi spun ?

— Cum vrei...

— Tot Corola. Ana-Corola...

— Eşti drăguţ...

În ultima vreme începuseră a se întîlni aproape zilnic. Se plimbau pe străzile strîmte, bolovănoase, ce urcau în pante către partea de sus a oraşului, el o vizita la Casa de cultură, asistînd deseori la lecţiile ei, mergeau prin magazine, la unele concursuri sportive ale liceului, ascultau muzică la cofetăria din piaţa centrală, unde exista o discotecă şi o ambianţă destul de relaxantă, într-un cuvînt căutau să-şi petreacă timpul cît mai plăcut cu putinţă, bineînţeles în raport de posibilităţile ce li se ofereau.

De cum venise în oraş, Viorel sperase că repede va ocupa o garsonieră într-unul din noile blocuri ce se construiau la marginea urbei. Dar avea numai promisiuni.

Pînă a i se împlini această dorință, găsise găzduire într-una din acele curți pătrate, ca de cetate, la „frau“ Rozalia, o femeie în vîrstă, grasă, cu fața ovală, albă și părul cenușiu tăiat scurt, ai cărei ochi albaștri arătau tot timpul obosiți și încercănați de umbre vineții. Ocupa una din cele două camere, încăperi despărțite printr-un mic salonaș în care se intra dintr-o săliță închisă cu geamuri și în care se aflau claie peste grămadă fel și fel de lucruri de gospodărie de la cazan de fiert rufe și putină cu borș pentru vînzare, la fier de călcat, răcitor cu gheață, burlane uzate și pantofi vechi, scălîmbăiați de atîta umblet. Frau Rozalia fusese multă vreme bucătăreasa vechiului restaurant al orașului denumit spre hazul tuturor „La ceasul rău“. Devenind obeză și cu sănătatea șubredă, se pensionase la puțină vreme după ce localul fusese trecut în patrimoniul statului și acum, ca să-și omoare într-un fel timpul și să mai cîștige un ban, pe lîngă borșul ce-l vindea prin vecini, se ducea de două ori pe săptămînă la cantina „Ajutorul popular“ unde în schimbul unui mic salariu și a cîtorva alimente gătea bătrînilor lipsiți de mijloace materiale. În afară de acestea se mai ocupa și cu creșterea iepurilor de casă pe care-i vindea unei cooperative, îndeletnicire din pricina căreia se afla mereu în conflict cu cei din curte, deoarece le acaparase cam mult spațiu cu cele patru cotețe ale sale, fără să mai vorbim de murdăria și mirosul deloc plăcut provenind de la zburdalnicele animale.

— Ce să fac ? se scuza ea, cu glasu-i răgușit, cîte unui ins ce aștepta în săliță să i se umple sticla cu borș. Se supere vecini, dar n-au decît ! Spune lege că trebe se muncește, eu muncește. Cu borș asta, cu iepuroaice, cu ce găsește...

De vreo cîțiva ani, însă, lucrurile se complicaseră și mai mult, iar exasperarea celor din curte ajunsese la culme. Încă de pe cînd era bucătăreasă la restaurant, frau Rozalia cunoscuse un ins blond, înalt și slab, adus puțin de spate, om în vîrstă, care seară de seară intra în local, ducînd o imensă sacoșă din pînză de doc și în care se găseau fel și fel de instrumente muzicale. Tăcut, rezervat, se așeza la una dintre mese, comanda

niște cîrnăciori cu bere și muștar și mînca în liniște, ducînd cînd și cînd halba la gură, cu un gest delicat, nu lipsit de atenție. Îl chema Gustav, după cum avea să afle frau Rozalia mai tîrziu, și era de origine suedez, dar încă de pe cînd avea numai cîțiva ani, părinții săi, medici, se stabiliseră la Berlin. Băiatul crescuse într-o casă bogată, îndestulată, fără să ducă lipsă de ceva, dar spiritul său aventurier îl făcuse să neglijeze învățătura și plecase în lumea largă cu un circ unde făcea acrobație pe sîrmă la mare înălțime. Dar după ce-și fracturase un picior căzînd de la cîțiva metri în mijlocul manejului, rămăsese să cînte în orchestră, la trompetă, instrument pe care-l cunoștea încă din anii liceului ca și pianul dealtfel. Văzuse astfel, în peregrinările sale, marile capitale ale Europei și se simțea fericit ca nimeni altul. Dar în acel timp, în țara lui Hitler evenimentele se precipitau : nazismul pregătea marile invazii, prin războiul atît de cunoscut. Ca cetățean german, Gustav fusese chemat sub arme și mobilizat într-o unitate motorizată, stătuse un timp pentru un stagiu de pregătire la München, după care, îmbarcat împreună cu camarazii lui într-un tren foarte lung, ajunsese în România, unde unitatea avea să staționeze puțin timp înainte de a porni spre Răsărit. Gustav, însă, n-a mai avut prilejul să-și urmeze camarazii. După cum spunea tuturor, multă vreme mai tîrziu, s-a îndrăgostit de-o anume Helga, de prin părțile Sibiului, a abandonat motocicleta cu care făcea pe curierul și, dezertînd, a stat ascuns într-o șură pînă ce regimentul s-a îmbarcat iarăși în vagoane și a pornit pe drumul morții. Apoi, după un timp, a ieșit la lumină și plin de curaj, îmbrăcat în straie țărănești, fără să-l întrebe careva ceva, a trăit multă vreme în gospodăria Helgăi, ducîndu-se cu părinții acesteia la pus cartofi, la cositul fînului sau la cules merele din livadă. Mai mult chiar, își făcuse prieteni în comuna aceea ca și în cele din jur și nu era nuntă sau petrecere fără ca el să nu fie chemat să cînte din trompetă, reușind să se facă admirat de toată lumea. Iar cînd lucrurile s-au liniștit, la vreo trei ani după terminarea războiului a făcut o cerere către autorități arătînd de-a fir a păr totul despre el și a obținut cetă-

ţenia română. Dar n-a mai apucat să se căsătorească, aşa cum a dorit, cu Helga. Într-o iarnă, pe uliţă, fata a fost muşcată de un cîine turbat şi cu toate îngrijirile ce i s-au dat, a murit la spital în chinuri groaznice. La puţin timp după aceea, Gustav a părăsit şi el satul şi s-a stabilit în micul orăşel, unde şi-a deschis un atelier de reparat instrumente muzicale. Ba se mai îngrijea şi de orga de la catedrala unde slujea eminenţa sa, Falkay şi căruia, la început, pînă a-şi încropi micul atelier, îi făcea şi diferite servicii, numai să primească bani. Treburile au mers bine la început, dar cu timpul, după ce s-a deschis cooperativa, în care n-a vrut să lucreze, meşterul instrumentelor şi-a cam pierdut clientela. Rareori îi mai călca pragul un copil ducînd sub braţ un acordeon cu burduful spart sau vreun ţăran cu un clarinet căruia i se rupsese o clapă. Şi ajunsese într-un aşa hal de sărăcie, încît nu numai că nu avea cu ce plăti chiria, dar mînca o dată în zi, mai nimica toată ; slab cum era arăta ca o umbră. Şi a dus-o astfel, de pe o zi pe alta, pînă ce a întîlnit-o pe frau Rozalia, la restaurantul acela, unde în cîte o seară îşi consuma liniştit porţia de cîrnăciori şi-şi bea halba cu bere. S-au împrietenit repede, găsindu-şi unele afinităţi comune şi nu mult după aceea într-o după-amiază, Gustav, lung şi deşirat, cu plapuma sub braţ şi un sac în spinare în care înghesuise ceva lenjerie, paltonul şi cîteva lucruri casnice, s-a mutat la noua lui cunoştinţă, devenindu-i un fel de soţ nelegitim, cu perspectiva însă de a perfecta căsătoria într-un viitor nu prea îndepărtat. Iar de a doua zi dimineaţa, vecinii au înţeles că s-a dus liniştea curţii în care, ce-i drept, mai guiţau cînd şi cînd vreo doi purcei sau cîrîiau găinile prin coteţe. De-acum însă, clarinetele, trompetele, acordeoanele încercate de noul locatar în săliţa din faţa odăilor, unde acesta îşi încropise un mic atelier, dădeau adevărate concerte şi într-atît de strident executate încît, evident, nu se putea odihni nimeni. Zadarnic au încercat cei din curte să schimbe într-un fel situaţia — trebuie spus că el era un om supus, ascultător şi s-ar fi înduplecat repede —, dar frau Rozalia nici n-a vrut să audă. Enervată, suflînd din greu, ieşea repede în faţa

săliței, pe treptele de piatră, voinică și împieptoșată ca un zdrahon și cu un făcăleț în mînă amenința pe cel care îndrăznise să-i bată în ușă.

— Ce ? Ce este ? Nu lase se muncește ? Trebe se muncește, se cîștiga, cum dai instrument la client dacă n-ai suflat în el ? Spune lege că trebe să muncește, Gustav muncește ! Asta-i !

— Înțelegem, dar n-avem odihnă în curtea asta...

— Odihna noaptea. Noaptea vise ușor. Ziua muncește. Nu muncește, nu-i ban. *Jedwede mensch hat seine Wehen ! Fertig ! Aufviedersehen !* [1]

Și întorcînd spatele, intra în săliță, trîntind ușa în nasul aceluia, care pleca resemnat, înălțînd din umeri.

La început, Viorel Datcu crezuse că va fi și el torturat de concertul instrumentelor ce avea loc în odaia de alături, dar Gustav lucra numai diminețile, rareori după-amiezile, timp în care tînărul nostru ofițer era mai mult plecat. Iar seara se lasa o liniște desăvîrșită. Citind sau scriind ceva la masa lui nu se auzea decît afară cum apa șiroia în burlane, sau dincolo, la gazdă, vocile scăzute ale lui Gustav și frau Rozalia care fumau și jucau tabinet pînă noaptea tîrziu, așa ca să-și omoare vremea. Încolo nimic...

Acum, el mergea către regiment, se gîndea la tot ce se întîmplase de cînd poposise în acest mic orășel, înțelegînd că se familiarizase într-un fel cu noua lui situație. Dar, oare, ce altceva ar fi putut întreprinde ca să o schimbe ? Și în ce fel anume ?

Ploua torențial în seara aceea, era frig și apa răpăia pe acoperișuri, lovea geamurile vitrinelor, bubuia în burlanele din care se revărsa în șuvoaie pe trotuare, ca din niște cișmele fără oprire. Ajuns în piața centrală a orășelului, dominată de turlele înalte ale celor două catedrale, una romano-catolică în curtea căreia crescuse Corola, cealaltă ortodoxă, precum și de clădirile vechi din cărămidă roșie, cu ferestre înalte încheiate cu ceramică viu colorată, în care se aflau primăria, O.C.L.-ul, o policlinică și alte instituții publice, Viorel se opri în dreptul

---

[1] Fiecare om are durerile lui. Gata. La revedere ! (l. germ.)

unei vitrine ce abia își aprinsese lumina și își privi ceasul de mînă. Nu era tîrziu, dar nici prea devreme. Trebuia totuși să se grăbească pentru a fi la timp la cazarmă, întrucît nu vroia să-l supere cu nimic pe comandantul său, căpitanul Savu, cu atît mai mult cu cît se găsea la începutul carierei militare și vroia să lase o impresie destul de bună. În afară de aceasta, asigurările ce i le dăduse în privința îndeplinirii serviciului și a comportării sale fuseseră atunci, în prima zi, mai mult decît promițătoare. Dealtfel, punctualitatea, considera Viorel Datcu, era una din principalele trăsături ale personalității sale, calitate ce-o dobîndise încă din anii liceului și pe care, firesc, o consolidase în timpul școlii militare.

Se întunecase de-a-binelea. Atent, să nu-și stropească hainele, traversă piața spălată de ape, și pe celălalt trotuar trecu pe lîngă clădirea Casei de cultură. Toate ferestrele, spre stradă erau luminate. De undeva, de la etaj, răzbătea melodia sprințară a unui pian reluată la intervale scurte, cu insistență, și Viorel înțelese că în clipele acelea Corola își făcea obișnuita lecție cu fetițele, viitoarele balerine. Ajunse apoi în dreptul cofetăriei „Garofița“ prin a cărei ușă deschisă ca și prin geamul vitrinei văzu puțină lume la mese. De fapt, cine se încumeta să iasă pe ploaia aceea pentru o prăjitură sau să se ducă la un film ? Era bine de stat acasă, la căldură, într-un fotoliu, cu o carte în față sau privind un program interesant la televizor, sau să întreții o conversație cu cineva, sau chiar numai să dormitezi, tolănit pe pat, cu gîndurile zburînd într-aiurea și ascultînd apa cum lovește acoperișurile de olane și tabla burlanelor. Într-un rînd, Viorel vroise s-o invite pe Ana-Corola la el, să nu-și mai piardă vremea la cofetărie sau pe străzile pustii ale orașului, dar își dăduse seama că mica lui odăiță, sărăcăcios mobilată, cu lucruri vechi de-ale gazdei, nu i-ar fi lăsat o impresie prea bună fetei, așa că renunțase. Nici ea nu făcuse o invitație asemănătoare, cu toate că după spusele ei locuia într-o cameră destul de bună, mare, luminoasă, pe o stradă nu departe de piața centrală. Nu motivase în nici un fel acest lucru, cum dealtfel nici Viorel nu deschisese vorba despre o eventuală vizită la el. „Poate la iarnă, socotise el că ar fi fost cel mai nimerit. Atunci, cu gerurile care

aud că se lasă pe aici, chiar că nu mai este de ieşit din casă".

Părăsind perimetrul central al oraşului, el intră pe străzile ce duceau către periferie, străzi întunecate, rareori luminate la cîte un colţ de cîte un bec ce abia se zărea, sus, în înalt prin pîcla densă a ploii. Ici-colo, ferestre luminate, cu perdele de aţă, pe pervazurile cărora se vedeau stive de gutui galbene puse la păstrare. Dincolo de perdele, odăi scunde, cu tavane joase, de care spînzurau lustre bătrîneşti, cu un singur bec aprins, în razele căruia palide, bolnăvicioase se zăreau mobilele vechi, grele ce umpleau inestetic încăperile. La mese, copii care-şi făceau lecţiile, supravegheaţi de bătrîne ce croşetau sau dormitau în balansoare lîngă sobele de teracotă, în care abia se făcuse focul.

Trecînd pe sub castanii dezgoliţi de frunze, ale căror ramuri se întindeau pînă sub streşinile late ale caselor, Viorel Datcu îşi ferea deseori capul să nu se lovească. Şi cu cît se apropia mai mult de marginea urbei, cu atît străzile erau tot mai pustii. Nu trecu mult şi curînd un miros de fum acru de cărbune începu a se simţi în atmosfera umedă şi rece. Parcă înţepa nările şi ustura ochii. Apoi şuierul ascuţit al unei locomotive, repezit la intervale scurte, sparse liniştea grea a serii, pluti înalt în noaptea ploioasă şi după o clipă ecoul lui se stinse strivit între dealurile de dincolo de oraş. Iar nu după mult timp, undeva în vale, peste casele aşezate în pantă, prinseră a se auzi din ce în ce mai limpede loviturile scurte ale unor tampoane de vagoane, semn că gara nu era departe. Într-adevăr, cum coti pe-o stradă lăturalnică şi mai făcu cîţiva paşi, deodată orizontul întunecat se umplu de zecile de lumini ale staţiei, spînzurate în necunoscut, dezvăluind ochiului, atît cît se vedea prin pîcla serii, mulţimea liniilor de fier ce sclipeau palid, încrucişîndu-se şi depărtîndu-se la acele macazurilor. Şi odată cu ele, mica şi vechea clădire a gării, înconjurată de magazii şi şoproane, cu toate ferestrele aprinse, învăluită la intervale scurte de fumul gros al unei locomotive ce se vălătucea negru peste acoperişul de gresie, lucioasă de apele ploii. Cînd şi cînd, glasul de tinichea al unui megafon, neînţeles

şi zumzuitor, trezea noaptea, probabil cineva de la „mişcare“ dădea ordine mecanicilor de manevră, acarilor sau celor de la „revizie“ privind plecarea vreunui tren. Apoi se lăsa acea linişte de la început în care numai pufăitul ritmic al locomotivei şi zgomotul sec al tampoanelor de vagoane semnalau viaţa în acele locuri singuratice şi pustii...

Toate acestea îi treziră tînărului ofiţer o plăcută şi nedisimulată nostalgie după oraşul copilăriei sale. Acum, ca şi de fiecare dată cînd se afla în preajma unei gări, sau chiar urma să plece cu trenul, intrînd în atmosfera fumului de cărbune şi a vagoanelor ce se lovesc uşor unele de altele, cuplîndu-se sau ţăcănindu-şi roţile la încheietura liniilor, gîndul îi zbura către depoul cu ferestrele negre de funingine în care tatăl său, cu bidonul de ulei într-o mînă şi cheile într-alta, trecea pe la fiecare locomotivă, le controla roţile, bielele, pistoanele, se căţăra pe pasarela cazanului cu aburi urmărind linia conductelor de aramă, robinetele de presiune, totul. Acolo, într-o zi, urcat în cabina unui „Diesel“ nou nouţ, abia sosit din fabrică, în faţa tabloului de comandă încărcat de manete şi cadrane, elev de liceu fiind în primele clase, hotărîse patetic şi irevocabil, desigur încîntat de cele ce-i vedeau ochii, că viaţa lui o va închina bolizilor de oţel, adevărate uzine moderne pe drumurile de fier. Dar cu timpul, lucrurile se rînduiseră altfel de cum îi fusese vrerea. Şi aceasta datorită faptului că prea de mic poate se gîndise la ce va fi mai tîrziu. Sau poate că odată cu trecerea vremii, în inimă îi încolţise dorinţa de a purta uniforma militară şi, încălzit de legendele istoriei, să pătrundă ştiinţa conducerii unui război, să cunoască şi să stăpînească tehnica modernă ce se foloseşte în luptă, să ajungă un mare şi temut comandant de oşti, aşa cum văzuse în atîtea filme ce-i încîntaseră copilăria. Şi iată-l, aşadar, locotenent, poate prea tînăr pentru a-şi împlini marile lui visuri sau stăpînit de prea mari visuri pentru a fi tînăr...

Însoţit de aceste aduceri-aminte, Viorel Datcu trecu pe lîngă magaziile gării, în care la lumina unor felinare se descărcau butoaie din cîteva camioane, traversă cu

grijă liniile ferate, prin mîzga ploii, ca să scurteze din drum, urcă nişte trepte de piatră tocite de vreme şi în cîteva minute se pomeni în strada largă, pietruită ce ducea drept în poarta cazărmii. Un bec puternic, agăţat deasupra intrării, lumina ca ziua atît ghereta santinelei cît şi gardul de fier, căptuşit cu tablă, pentru ca să nu se vadă în curtea regimentului. Intră în mica încăpere a punctului de control, prezentă legitimaţia unui subofiţer de serviciu şi porni apoi pe aleea întunecată, pe sub castanii văduviţi de frunze spre pavilionul în care se afla plutonul său.

2

Intră în cancelaria companiei şi-şi scoase mantaua de ploaie, pe care o scutură puţin şi o agăţă în cuier. Puse şi cascheta, după care trase din buzunar pieptenele şi-şi aranjă părul blond, frizat într-o parte, ce-i încadra perfect faţa bălaie de adolescent, luminată de ochii săi albaştri, cu privire vie, surîzătoare, ce-i dădea chipului său un aer optimist şi plin de înţelegere. Încăperea, abia zugrăvită, mirosea a var proaspăt şi vopsea. Ferestrele, strălucind de curăţenie, nu aveau încă montate perdelele Abia se aranjaseră birourile şi dulapurile de fier, iar cimentul pardoselii, frecat cu apă şi rumeguş de lemn, părea o oglindă. Într-un colţ, făcute sul, se vedeau hărţile, ca şi tablourile ce urmau a fi fixate la locurile lor.

Nu venise încă nici unul dintre ofiţeri. Poate că nici comandantul. Altfel le-ar fi văzut mantalele de ploaie şi caschetele la cuier. „Deci sînt primul, îşi spuse. Şi cît m-am grăbit...". Îşi privi ceasul. Era ora cînd trebuia să apară şi ceilalţi sau poate că trecuseră direct la magazie să vadă dacă militarii ce-i aveau în subordine, abia încorporaţi, primiseră armele cu care urmau să se instruiască. Ceea ce de fapt avea să facă şi el, după ce mai întîi avea să vadă cum se instalaseră paturile în dormitorul companiei. Ordonase o anume schimbare a poziţiei lor, interesat mai ales de plutonul ce-l comanda şi vroia

să-şi dea seama dacă lucrurile se prezentau mai bine aşà sau va reveni la hotărîrea inițială care de fapt era a căpitanului Savu. Vru, aşadar, să-şi ia cascheta şi să iasă, dar în clipa aceea în prag se ivi un caporal scund şi îndesat, cu fălci puternice şi ochii neastîmpăraţi, ca de viezure, într-o impecabilă ţinută, care-şi pocni tocurile bocancilor, sec, milităreşte, duse zvîcnit palma la boneta lăsată pe-o sprînceană şi raportă cu glasul puţin strigat şi răguşit ca şi cînd vorbea cuiva la cel puţin o sută de paşi depărtare :

— Să trăiţi, tovarăşe locotenent, permiteţi să raportez...

— Ia zi-i Croitorule, cum merge treaba ?

Era unul dintre comandanţii de grupă ai plutonului şi în acelaşi timp locţiitorul la comandă. Nu întîmplător Viorel Datcu hotărîse să-i dea această funcţie, ce presupunea o responsabilitate în plus faţă de ceilalţi gradaţi. Băiat bun, disciplinat, de la ţară, caporalul se mişca la orice treabă ca o zvîrlugă, încît văzîndu-l cum execută ordinele, fără să vrei îl asemuiai cu o păpuşă mecanică acţionată de sute de resorturi.

— Tovarăşe locotenent, începu el, vorbind tare, răspicat, aşa cum a fost programul s-au împărţit armili pe oameni, acolo la magazie. Acuma în timpul ăsta, la mesili speciale, din remiză se curăţă de unsoare. Ailalţi comandanţi de grupă sînt acolo...

— Tovarăşii ofiţeri de la celălalte plutoane au venit ?

— Încă nu.

— Nici tovarăşul căpitan Savu ?

— Nici.

— Cine a asistat la împărţirea armelor ? Plutonierul Bănică ?

— Da. Dînsul a făcut tabelili, dînsul i-a pus pe răcruţi să dea iscălitură...

— Deci, cu alte cuvinte totu-i în regulă, zise Datcu şi-şi puse cascheta pe cap, semn că vrea să iasă, să meargă şi el la remiză să-şi vadă subordonaţii. Dormitorul îl vedea după aceea. Nici o problemă care va să zică...

Croitorul dădu din cap, puţin abătut, dar văzîndu-se observat de către ofiţer tresări, îşi încordă trupul şi înălţă bărbia, corectîndu-şi poziţia de drepţi în care se afla.

— Ce este, s-a întîmplat ceva ? îl întrebă Viorel Datcu privindu-l cu stăruință. Te văd cam neliniștit. Ia zi-i, Croitorule !

— Tovarăşe locotenent, avem un năcaz, vorbi de astă dată cu glasul scăzut ostaşul și pe chipu-i îmbujorat trecu o umbră de întristare. Eu zic că-i un mare năcaz...

— Ce vorbeşti ! se miră ofiţerul şi se retrase către birou, făcîndu-i semn caporalului să intre în încăpere. Ia vino-ncoace... Ia repaos și spune-mi despre ce este vorba. A dezertat vreunul ? Sau ce s-a întîmplat ?

Băieţii veniseră de puţine săptămîni în cazarmă, abia se cunoscuseră, erau de prin diferite colţuri ale ţării şi de felurite meserii, greu se legaseră unele prietenii, umblau de colo pînă colo parcă speriaţi, se mişcau greu în hainele groase din postav mirosind a naftalină şi-n bocancii noi-nouţi ce parcă le stînjeneau mersul. Pe capetele tunse chilug bonetele stăteau aruncate cam într-o parte, iar centurile nestrînse se răsuceau mereu pe trupurile lor tinere, deseori ajungînd cu paftalele pe la spate, spre disperarea sergenţilor şi caporalilor care-i tot dădăceau și le arătau la tot pasul cum să se îmbrace, cum să calce, cum să salute şi să se adreseze superiorilor. Abia veniţi în cazarmă, toți acești copilandri intraseră într-o viață nouă, poate alta de cum și-o închipuiseră, neobișnuiţi cu rigurozitatea programului, cu disciplina lui, cu anumite cerințe, evident totul deosebit de felul cum trăiseră pînă atunci. În definitiv, trebuiau să înţeleagă că asta era armata şi exigenţele o caracterizau ca pe o instituţie aparte, încît nimeni şi nimic nu putea trece peste ele. La toate acestea, evident, se adăuga plecarea pe un timp îndelungat de lîngă familie, din mijlocul prietenilor, de lîngă fata iubită sau soţia lăsată de una singură să-şi ducă viaţa în oraşul sau satul aflat la sute de kilometri depărtare. Firesc, pe toţi îi copleşea o anume nostalgie, ceva cenușiu le învăluia sentimentele, le apăsa inimile, bine, urmau scrisorile, tot era ceva, dar ele nu puteau înlocui totul, cum apa nu poate ţine loc de mîncare și cămaşa de frigul iernii. Iar parcă înadins ca să completeze suita stărilor puţin deprimante, se statornicise

şi vremea neprielnică, rece, leşioasă, cu ploile ce parcă nu se mai sfîrşeau, cu noroaiele de pe cîmp în care se înglodau bocanii, fără să mai vorbim de asprimea vestoanelor umede îngreunate de apă, aburind a naftalină...

Viorel Datcu îi înţelegea pe băieţi, doară trecuse şi el prin asemenea stări de lucruri fără de care parcă armata n-ar mai avea frumuseţea de mai tîrziu şi de aceea încă din prima zi căutase să fie foarte apropiat de recruţi, lucru ce le ceruse cu autoritate şi caporalilor. „Ascultaţi-le păsurile, spusese el comandanţilor de grupe la prima lor instruire. Staţi mai mult de vorbă cu ei, ajutaţi-i să treacă greul acestor zile cînd totul li se pare potrivnic şi neprietenos. Nu uitaţi, aţi fost ca ei, n-a rămas cu mult în urmă timpul acela !“ De aceea, văzînd chipul întunecat al lui Croitoru, un mare semn de întrebare se iscă în sufletul lui şi o nelinişte tulbure îl învălui pe dată. Despre ce, oare, putea fi vorba ?

— Hai, Croitorule, raportează... Te ascult...

Caporalul tuşi scurt, parcă să-şi dreagă glasul sau să cîştige timp pentru a găsi cuvintele cele mai potrivite prin care să explice starea *aceea* de fapt ce-l neliniştea pur şi simplu şi căreia, oricît se străduise pînă a veni comandantul, nu-i găsise o anume rezolvare. Cum de se ivise în plutonul lor şi chiar în grupa de sub comanda lui ?

— Tovarăşe locotenent, începu el, ştiţi... toţi militarii au primit arme...

— Mi-ai raportat, Croitorule. Altceva ?

— Avem un năcaz cu unul Visu Gherasim, tovarăşe locotenent...

— Visu Gherasim ?

— Da, e chiar din grupa mea, ăla înaltul, slăbănog, cu faţa adormită şi cu capul mic cît o totîlcă, vorbi parcă mai cu însufleţire caporalul, mutîndu-se cînd pe un picior, cînd pe celălalt. Care l-aţi pus dumneavoastră în prima zi în capul plutonului, dar mergea împiedicat, ca un cal cu şleaul la picioare...

— Îl ştiu, lasă... spuse ofiţerul, nerăbdător să afle despre ce este vorba. Ei, ce este cu el ?

— Păi ăsta, Visu Gherasim, cînd a fost strigat de tovarăşul plotonier Bănică să-şi dea semnătura şi să primească arma, a zis că el nu pune mîna pe ea în ruptul capului şi gata !

— Pe ce nu pune mîna ? înălţă sprîncenele locotenentul şi-şi trecu mîinile cruciş peste piept, să asculte.

— Pe armă...

— Păi de ce ?

— A zis că lui nu-i trebuie, n-are ce face cu ea, că nu-l lasă credinţa lui şi... ce mai... asta e !

— Credinţa lui ?

— Da, credinţa lui, întări caporalul şi cu latul palmei îşi şterse repede fruntea de sudoare sau de apa ploii ce-i biciuise faţa cu cîteva clipe mai înainte. Nu-ş ce zicea de credinţa asta, că n-a fost chip să se înţeleagă tovarăşul plotonier cu el şi pace...

— Dar despre ce credinţă vorbea acest Visu Gherasim ? se interesă ofiţerul, încruntîndu-şi fruntea, parcă să priceapă mai bine cele ce-i auzeau urechile. Tu n-ai înţeles ?

— De unde să înţeleg, tovarăşe locotenent ? se apără ca de-o năpastă caporalul, desfăcînd larg braţele a neputinţă. Zice că are el o credinţă a lui... o credinţă specială... care nu seamănă cu a noastră...

— Cu a noastră ?

— Da, cu a noastră, asigură caporalul parcă tot mai mult stăpîn pe sine. Zice că credinţa asta a lui e... separată.

— Ce vorbeşti ! zîmbi amar ofiţerul şi-şi trecu palma peste faţă parcă să alunge o pînză cenuşie ce-i acoperea în clipele acelea ochii. Foarte interesant cele ce aud... Deci soldatul Visu Gherasim are o credinţă, după cum spui tu, separată de a... noastră.

— El a zis că-i separată, tovarăşe locotenent, nu eu ! interveni pe acelaşi ton de apărare caporalul. Eu v-am raportat cu vorbele lui...

— Mă rog, n-are importanţă, îl linişti ofiţerul. Cert este, după cît pricep, că are o credinţă alta decît a noastră. Dar a noastră, a cui, caporal Croitoru ? făcu ochii mici locotenentul, în aşteptarea răspunsului. Ia să aud...

— Păi... a noastră, a tuturora... a ăstora cîţi sîntem pe pămînt...

— Adică şi... eu, nu ? îl privi pe sub sprîncene comandantul.

— Păi eu ştiu ? se fîstîci caporalul şi faţa i se îmbujoră pe dată. De un'să ştiu ?

— Dar credinţa ta care este ?

— A mea ?

— Da, a ta. Credinţa ta pe care Visu Gherasim o consideră... separată de a lui...

Caporalul, cu faţa tot mai aprinsă, plecă privirea şi rămase cu ea pironită în podeaua de ciment a cancelariei, fără să ştie pe moment ce să răspundă. Îl cunoştea pe ofiţer, încă din prima zi de cînd venise la plutonul lor îşi dăduse seama că era un om tare dibaci în a pune întrebările, în a scormoni lucrurile şi a întoarce problemele pe toate feţele, tot sîcîindu-l pe cel cu care vorbea pînă ce se convingea că acela a înţeles ce trebuia înţeles şi că nu are nici un dubiu. De pildă, uite, şi-acuma... Ce putea şti el ? Avea el darul ăsta să scotocească în mintea ăluia ? Să-i întoarcă glava pe dos, tocmai ca pe-un buzunar şi să vadă ce-i în ea, cîte parale face ? Dracul îl mai adusese şi pe lunganul ăsta în plutonul lor şi chiar în grupa lui ? Un mormoloc, un tîrîie brîu, de-abia se mişcă, umblă mereu adormit, cu pleoapele lăsate de parcă visează-n bocanci, nu alta ! Trebuie să-l împungi mereu c-o ţeapă în fund ca să umble mai vioi şi să se ţină de ăilalţi ! Şi-acuma, după ce că-i lasă-mă să te las, uite în ce bocluc bagă pe toată lumea !

— Ei, Croitorule, ce zici ? îl trezi ca dintr-o amorţire ofiţerul. Ce poţi să-mi spui ?

— Cu... credinţa ?

— Cu... că despre ea era vorba.

— Păi, tovarăşe locotenent, începu caporalul să-şi frămînte mîinile, cu faţa tot aprinsă, chinuită de neştiinţă, eu de-o pildă ce pot să vă spun ? Că nu prea vin cu ideia unde bateţi apripontu... Vă duce mintea cumva la... biserică ? Nu ? îi scăpă lui şi văzînd aprobarea din cap a locotenentului, parcă se mai lumină. Păi dacă-i vorba de asta, atuncea da, se schimbă socoteala, ştiu, cum să nu

știu... Vedeți, biserica e una singură în sat la noi, dar nu-i cunosc hramul, zău că nu i-l cunosc, a fost scris acolo, sus, sub icoana de la intrare, dar ploile au șters și chipul sfîntului și numele lui, dacă acolo se află hramul sau închinarea cum se spune. Acuma eu vă spun drept, nici n-am luat sama dacă sfîntul ăla o fi avut vreun nume sau a fost așa nebotezat, că știți, eu de mic n-am mai dat pe-acolo...

— Dar parcă ești însurat, n-ai făcut cununia la biserică ?

— A, nu-s însurat, tovarășe locotenent ! zîmbi caporalul și plecă rușinat privirea. Eu... știți... v-am raportat... mă țin numai așa cu o fată, tot rostul e gata, dar ne luăm cu acte după ce trec în rezervă. Așa că n-am zis de cununie...

— Dar o faci ? stărui ofițerul, privindu-l cu înțelegere pe caporal și un zîmbet fugar îi înflori în colțul buzelor.

— Păi, eu știu ? înălță militarul din umeri. Cum o spune și taica al meu și taica al ei, că de, sîntem la porunca lor, știți cum e obiceiul, dar dacă ar fi după cugetul meu și după gîndirea mea, eu nu m-aș băga sub patrafir ! Pe cinstea mea dacă m-aș băga ! Că la urma-urmei la ce mi-ajută asta ? Actul de la primărie, ăla întărește căsătoria, dar așa ?

— Eu sînt de părerea ta, Croitorule, zise ofițerul și-i puse prietenește mîna pe umăr, dar te-am întrebat să văd cum stă chestiunea, cam ce gîndești tu în problema asta, ești doar comandant de grupă, iar după aceea să vedem ce gîndește și acest Visu Gherasim pe care tu trebuie să-l instruiești, să-l faci soldat, așa cum scrie la carte și cum ne cere țara...

— Așa am să-l fac, tovarășe locotenent ! pocni deodată tocurile bocancilor caporalul și înălță fruntea cu semeție, scoțînd pieptul în afară. Ori de ce credință o fi, eu să știți, îl fac soldat, o să vedeți...

— Bine... fu de acord locotenentul și trecu înapoia biroului, se așeză pe scaun și trase sertarul, de unde scoase un caiet gros, cu coperți de vinilin. Pînă atunci să vedem cine-i acest Visu Gherasim, să-l cunoaștem mai bine, să știm care-i drumul pe care vom merge...

Zicînd acestea, începu să răsfoiască filele caietului, una cîte una sub privirile curioase ale caporalului, care continua să stea tot lîngă ușă, într-o poziție cît mai respectuoasă, însă nu rigidă. Afară ploaia bătea în geamuri, răpăia pe acoperișurile de tablă ale dormitoarelor, iar vîntul ce se pornise făcea crengile copacilor să trosnească ușor ca și cum cineva ar fi încercat să le rupă. Era cald în încăpere, parcă se încinsese vopseaua cu care fuseseră date tocul ușii, cercevelele și pervazul, că mirosea destul de puternic a terebentină sau așa ceva. Fără perdele și fără tablouri pe pereți odaia părea sărăcăcioasă, neprimitoare, zidurile albe aduceau cu pereții unui salon de spital, iar lumina palidă, difuză, a singurului bec ce spînzura provizoriu de tavan, lăsa mai mult umbre întristînd involuntar încăperea...

Viorel Datcu se opri la una dintre file, o netezi ușor cu palma și începu să citească, încet, parcă silabisind cuvintele, de fapt căuta să înțeleagă sensul unor date, nuanțele lor, și tot gîndind și stăruind să pătrundă puținul scris inserat acolo pe hîrtia albă cu pătrățele se ivea parcă ușor cu încetul ca dintr-un abur chipul soldatului ce nu vroise în ruptul capului să ia în primire o armă ca oricare alt militar ce venise să-și facă datoria către țară. Băiatul era de fel din partea de nord a Transilvaniei, necăsătorit, părinții, țărani, trăiau amîndoi în satul în care se născuse feciorul lor. Ca meserie se îndeletnicea cu munca la pădure, tăia lemne și nu avea decît patru clase elementare. Cînd avusese zece ani suferise de plămîni, dar se vindecase, nu mai avea nimic, rareori accese de tuse, dar astea se datorau mai mult faptului că bea apă rece și de timpuriu primăvara umbla mai mult dezbrăcat în umezeala pădurii. Nu suferise nici o condamnare. Nu avea frați, nici surori. În comună era socotit un tînăr pașnic, retras, fără altă preocupare în afara celei ce-l făcea să stea ziua întreagă în împărăția copacilor înalți și falnici... Fusese utecist la I.P.I.L., dar la încorporare nu îl luaseră în evidență, întrucît nu adusese documentele respective. Iar aici, la unitate, cînd venise — acuma, da, își amintea bine, chiar locotenentul stătuse de vorbă cu el despre chestiunea asta — tînărul spusese

că are să scrie acolo să i se trimită actele, altfel n-are cum, el nu ştiuse că-i trebuie aşa ceva. Dar tot atunci, Datcu, trecînd de la una la alta şi întrebîndu-l cîte ceva despre viaţa lui în organizaţia aceea de tineret, înţelesese că Visu Gherasim nu prea ştia mai nimic despre ea. Nu-l cunoştea nici pe secretar şi nici pe un altul din echipa lui de acolo, de la pădure care să fi fost utecist. Atunci despre ce fel de acte spunea el că va scrie să i se trimită ? Şi de către cine ? Era ceva neclar, ceva care trebuia lămurit fără întîrziere, iar atitudinea lui din după-amiaza aceasta, refuzînd să primească arma, dădea de gîndit. În sfîrşit, va vedea despre ce este vorba şi va lua măsurile ce se cuvin în raport de situaţie. Situaţie pe care nu o cunoştea încă...

— Croitorule ! zise locotenentul după un timp, închizînd caietul cu coperţi de vinilin şi punîndu-l în sertar.

— Ordonaţi !

— Te duci în remiză, acolo unde se curăţă armele, îi iei pe ceilalţi comandanţi de grupă de-o parte şi comunici ordinul meu : nici un om din pluton, dar absolut nici unul, sub nici un pretext, să nu-i zică vreo vorbă de ocară lui Visu Gherasim pentru faptul că n-a vrut să ia arma ! Ne-am înţeles ?

— Am înţeles... dar...

— Ei, ce-i „dar" ?

— S-au şi luat de el, spuse cu glasul moale, puţin vinovat, caporalul. Aproape toţi i-au zis cîte ceva. În primul rînd tovarăşul plutonier Bănică. Mamă, ce i-a făcut ! „Ce, măi tovarăşe — i-a spus — tu nu vrei să aperi ţara asta ? E numai a mea ? Sau numai a ăstora, cîţi sînt aicea ? Nu trăieşti pe pămîntul ăsta, nu mănînci pîine din ţărîna lui, de unde dracului ai răsărit ? Ehei, mie să nu-mi umbli cu fasoane că... de, nu se prinde !..." Cam aşa i-a zis... Ăsta, Visu Gherasim, tăcea mîlc, n-a scos o vorbă, stătea lipit de-un zid şi asculta ca o oaie beată...

— Ei, a cam sărit peste cal Bănică ! se supără locotenentul. Păi aşa se procedează ? Aşa se vorbeşte cu subordonaţii ?

— Tovarăşe locotenent, zise şoptit Croitoru de parcă ar fi vrut să-i dezvăluie ofiţerului o mare taină în timp ce tot

privea înapoi către ușă, pesemne să nu fie auzit de careva. Cred că tovarășul plutonier Bănică are dreptate. Știți, ăsta, Visu, e pocăit sau așa ceva, șușoti el cu o privire de om speriat, neliniștit. Nu cunosc exact, că n-am mai văzut de-al ca el... De-aia s-a înfuriat dumnealui... Da ia zis frumos... de țară... de pămînt...

— Ei, i-a zis... murmură în barbă locotenentul, cu fața tot încruntată. Nu zic că n-are dreptate, dar trebuie să știi cum să-ți expui punctul de vedere. Nu în mod repezit, lipsit de tact. Ce-i asta ? Metodă pedagogică ? V-am spus și vouă, comandanților de grupă...

— Tovarășe locotenent, se apără Croitoru și pocni din nou tocurile bocancilor înțepenind în poziția de drepți ca o stană de piatră, noi nu ! N-am făcut nimic... Noi, gradații, de... cum ne-ați învățat... Știți... cu dialectica... vorbă frumoasă, ținută ca la carte, ce mai... sîntem un fel de profesori... gata, noi am băgat la cap încă din școala de gradați. Așa ne spunea un tovarăș maior acolo : „Nu uitați băieți, veți purta galoane pe umăr, dar în primul rînd sînteți educatori, profesori, cum ar deveni chestiunea“ ! Așa că... despre noi... ce să mai vorbim... profesori sîntem, ne purtăm ca profesorii, nici o grijă în privința noastră, ne cunoaștem misiunea... Să știți, tovarășe locotenent, noi nu... Așa că... Pot să plec ?

— Da, du-te, am să vin și eu îndată...

Caporalul pocni iară tocurile bocancilor, după care ieși, închizînd ușa încet, cu multă băgare de seamă, parcă să nu trezească somnul cuiva. Viorel Datcu mai stătu puțin la birou, gînditor, cu fruntea cuprinsă în palme, apoi cu mișcări puțin obosite se ridică, se duse la fereastră și căută a privi în întunericul de afară. Nu se zărea nimic în bezna aceea, cu toate că un bec lumina slab scările de piatră ale pavilionului. Se auzea numai în curtea întunecată cum ploaia cade repede printre crengile mult desfrunzite ale castanilor de pe alee și țîrîie monoton și continuu în burlanele de tablă de la colțurile clădirii. Iar după o clipă glasul de tinichea al goarnei izbucni înalt, undeva peste remize, chemînd sergenții de serviciu la ordine.

Locotenentul nu mai zăbovi. Își luă cascheta din cuier, și-o puse pe cap și ieși și el în curte. Coborî treptele de

piatră ale dormitorului şi o luă la fugă pe sub castani, ferindu-se cît putea să nu-l ude ploaia şi într-o clipă fu la uşa remizei în care ştia că se află soldaţii plutonului său. Stătu o clipă în prag, îşi scutură hainele de apa ce-l picurase şi apoi intră. Nu făcu decît un pas, că deodată răsună o comandă scurtă ca şi cum de undeva, din înalt, s-ar fi prăbuşit un trăznet. Glasul repezit, de tunet. al lui Croitoru, amplificat într-un ecou prelung sub bolta arcuită larg a remizei. Ostaşii, care pe unde se aflau, cu armele în mîini şi cîrpe pentru curăţat, se opriră din lucru ca electrizaţi şi luară poziţia de drepţi. Păreau puţin speriaţi sau surprinşi, întrucît priveau cu nelinişte către comandant. Poate că nu se aşteptau să-l vadă atunci, acolo, sau, chiar dacă-i anticipaseră venirea, îl credeau supărat din pricina celor întîmplate cu Visu Gherasim. În mod sigur aflase despre el, doar cu cîteva clipe mai înainte venise caporalul Croitoru de la cancelaria companiei şi nu se poate să nu-i fi spus. Dar în timp ce primea raportul, locotenentul le zîmbi, privindu-i încet, fără grabă, pe fiecare în parte, după care ordonă continuarea lucrului. Destinzîndu-se parcă din încordarea aceea, soldaţii se întoarseră către mesele pe care se aflau cîlţi, cîrpe, bidoane cu unsoare, vergele şi, tăcuţi, sub supravegherea gradaţilor, începură a dichisi armele care mai de care cu mult spor arătînd un interes deosebit. Ofiţerul cu mersul lui calm, de om liniştit, fără a arăta că urmăreşte ceva anume, trecu pe la fiecare, urmat la un pas de Croitoru, şi luă seama cum se curăţau pistoalele automate, puştile-mitralieră şi toate celelalte. Bineînţeles că nu lipsiră sfaturile în ceea ce privea buna întreţinere a armamentului. Unul nu putea fixa încărcătorul la pistolul-mitralieră şi vroia să-l lovească de vreo două ori cu o vergea, dar fu oprit de către locotenent care aruncă, totodată şi o privire mustrătoare gradatului ce nu observase acest lucru la timp. Un altul luase în mînă prea mulţi cîlţi, făcuse un şomoiog destul de gros şi încerca să-l vîre pe gura ţevii cu tot dinadinsul. Se mai întîmpla că unii din grabă nu erau atenţi şi în timpul curăţatului loveau aparatele de ochire sau se apucau să demonteze ceea ce nu era necesar... Încet, cu tact, Viorel Datcu explica fiecăruia

în parte ce şi cum trebuia făcut, dar îi făcea atenţi şi pe ceilalţi din jur ce urmări puteau surveni, pentru buna funcţionare a armei, dacă nu se respectau anumite reguli pentru a se evita de pildă decalibrarea sau dereglarea aparatelor de ochire.

La una dintre mese, locotenentul îl zări şi pe Visu Gherasim. Lunganul, căci într-adevăr era cel mai înalt din pluton, stătea între militari puţin adus de spate, rupea cu o anume migală fîşii dintr-o cîrpă şi le întindea pe rînd celor din jur să le bage în ochiul vergelelor. Se arăta foarte serviabil, atent, încerca să facă şi el ceva şi să se arate întreprinzător ca toţi ceilalţi. Locotenentul trecu pe lîngă el, îl privi fără să-i acorde o atenţie mai deosebită decît celorlalţi din grupa lui și tot încet, fără grabă, cum îi era felul, merse mai departe la mesele vecine. Bineînţeles, se făcu a nu observa că nu avea armă şi deci nu se ocupa de curăţirea ei. Dar Visu tocmai acest lucru îl sesiză şi-l făcu să fie stăpînit de nelinişte. Văzîndu-l pe comandant aproape, faţa i se îmbrobonise brusc de sudoare şi ochii încărcaţi de un soi de spaimă îi trădau întreaga lui frămîntare. Căuta să se stăpînească, să nu-şi dezvăluie starea aceea de surescitare, și după ce locotenentul se opri la cealaltă masă păru a răsufla niţel uşurat. Dar nu, era numai o aparenţă. Cu un cap mai înalt decît ceilalţi, deşirat dar vînos, continua să rupă mecanic, cu palmele lui mari, aspre, dintr-o treanţă, fîşie după fîşie, fără să le privească, la nimereală, întrucît se uita numai după ofiţer, tot gîndind, pesemne, că are să se întoarcă şi are să-l ia la rost aşa cum făcuseră cu un ceas mai devreme plutonierul Bănică şi chiar unii dintre soldaţii din pluton. Dar ofiţerul se opri la următoarea masă, luă o puşcă-mitralieră, îi privi ţeava, mecanismul de darea focului, încărcătorul, și începu să le explice ceva militarilor din juru-i, preocupat de acel lucru și de nimic altceva. Apoi reveni iar la masa unde se afla Visu Gherasim, stătu de astă dată cîteva clipe și aci, luă un pistol-mitralieră de la unul din mînă, îl studie, apoi un altul, încercă fixarea încărcătorului, trăgaciul, le armă, trăgînd închizătorul, apoi le înapoie.

— Ei, vă plac armele ? întrebă el zîmbind şi-şi plimbă privirea roată în jur către fiecare în parte. Ce ziceţi ?

— Sînt faine, zise un ardelean voinic, cu faţa parcă cioplită din stîncă şi ochi mari, negri, scăpărători. Şi-s uşoare bată-le să le bată, că zici numa că-s din lemn doar şi că n-au nici o ţîr de fier în ele...

— Da, sînt foarte uşoare, confirmă ofiţerul. Au mult mai puţin în greutate decît cele cu care au luptat soldaţii noştri în război. Aşa sînt armele moderne. Cît mai uşoare şi cu eficacitate cît mai mare...

— Cînd tragem la ţintă ? fu curios un altul să ştie.

— Cît de curînd, îl asigură locotenentul. Atunci să vă văd care va fi primul...

— Apăi ne vom da silinţa să fim tot pe-ntîiul loc ! zise ardeleanul sigur de el. Eu am tras odată la un bîlci ce s-o făcut prin părţile noastre, da' cu puşcă de-aceea cu ţinte şi numa din două ţăcănituri am luat o găleată faină, de smalţ, de şi acuma ţine muma laptele în ea. Eu zîc că mi-s bun ochitor, numa nu mă prea laud, deoarece puşca asta, după cîte văd, are altă socoteală...

— Dumneata eşti Sînedru, nu ? îl întrebă Datcu vorbindu-i prieteneşte.

— Da, tovarăşe locotenent. Sînt soldatul Sînedru Simion Gavrilă...

— De ce şi Simion ?

— Videţi, la noi în sat îs mai mulţi Sînedru. Eu îs al lui Simion. Aşa spunem noi să se ştie...

Visu Gherasim era tot numai o apă. Faţa lui subţiată, palidă, cu creţuri mărunte în jurul gurii, ochii spălăciţi şi trişti ca şi gura strînsă, muşcîndu-şi mărunt buzele vineţii, îl arătau într-atît de cuprins de nelinişte încît părea aproape bolnav. Degetele lui aspre, noduroase, rupeau mai departe în neştire cîrpe, fîşie după fîşie, mari, mici, cum apuca, în timp ce privirea ceţoasă, tulbure, o ţinea numai către ofiţerul ce nici de astă dată nu-i acorda un pic de atenţie.

— Gata, mă, ai trenţuit toată cămaşa asta, nu mai trebe ! îi zise unul şi îi smulse restul din mînă. Mîine de unde mai luăm ?

Visu nu zise nimic. Supus, lăsă cîrpa din mînă și se apucă să strîngă cîlți, făcîndu-i ghemotoace unul cîte unul cu o anume meticulozitate. Apoi alinie frumos la capul mesei bidoanele cu ulei. Și începu a șterge tăblia cu latul palmei, așa, să facă oleacă de curățenie. Se arăta preocupat de treaba aceea, dar tremurul mîinilor ca și al bărbiei sale ascuțite îi trădau frămîntarea, se vedea că ceva îl macină în adîncul sufletului. Bineînțeles, locotenentul sesiză lucrul acesta, dar afișînd aceeași totală indiferență nu-l privi nici de astă dată, nu-i vorbi și trecu din nou mai departe, la masa vecină, unde soldații plini de respect se traseră mai de o parte să-i facă loc între ei. Visu privea acum într-acolo, îl urmărea, nu-l scăpa o clipă din ochi, desigur aștepta să se întoarcă iară și să-l întrebe unde este arma lui, de ce n-o curăță și cîte altele. Dar ofițerul, gîndea el, ori nu observase lucrul acesta, ori știa dar nu-i dăduse importanța cuvenită atunci, în clipele acelea. Nu, nu se poate să nu-i fi raportat plutonierul Bănică... Sau comandantul de grupă, caporalul Croitoru. Prea se făcuse mare vîlvă pentru refuzul lui și acuma iată, deodată, după venirea locotenentului totul se liniștise, ca întinsul unei ape după furtună, plutonierul nu se mai vedea prin remiză, plecase acasă sau era pe la cancelarie, caporalii își vedeau de-ale lor, soldații la fel, într-un cuvînt nimeni nu mai spunea nimic. Oare să se încheie totul atît de simplu și fără nici o urmare ?

— Măi, Gherasime, zise ardeleanul dîndu-i un ghiont zdravăn, ai avut noroc că nu te-o văzut comandantu făr' de armă, că minten te țîpa afară din remiză ! Ce mumă-ta ai în scăfîrlia aia a ta, mă ? Mi-ai făcut fîrtații de rîs, bată-te să te bată de bolînd !

— Ssst ! Liniște ! ordonă Croitoru din capul mesei unde încerca să monteze un pistol-mitralieră. Ce v-a găsit iară ? Lăsați-l în pace ! Treaba lui...

— Dar trebuia raportat la tovarășu locotenent ! Să știe...

— Nu te privește ! îi tăie vorba, autoritar, Croitoru. Hai, grăbiți treaba, să strîngem materialele și să ducem armamentul în camera lui.

— O să-l vază mîne comandantu făr' de armă. Toţi avem, numa el nu !

— Măi, Sînedru, vrei să te pedepsesc ? îl săgetă caporalul cu privirea. Ţine-ţi gura, ce dracului ! Am ordonat să nu se mai discute chestiunea asta, apoi ordinul trebuie executat, ne-am înţeles ?

— M-o făcut de rîs, tovarăşu caporal, nu se lăsă Sînedru şi fălcile lui late şi puternice trosniră sec parcă mestecînd pietre. O făcut ardelenii de rîs, care toţi îs numa unu şi unu, ăi mai prima în tăte, soarele cui l-o făcut pe lumea asta !

— Sînedru ! ordonă scurt Croitoru şi faţa caporalului se aprinse pe dată. Nu ştii să respecţi ordinul ? Păi ce, sîntem la tîrg aicea ? Vorbim fiecare cum ne vine la gură ?

— Am înţăles, tovarăşu caporal, vorbi spăşit Sînedru şi fălcile lui iar îi trosniră. Dar eu pe ăsta tot am să-l beteşugesc odată...

— Soldat Sînedru ! ordonă aspru Croitoru şi trînti o vergea pe masă, plin de supărare. Unde te trezeşti aicea ?

— La armată, tovarăşu caporal. La armată unde ştiu să-mi fac datoria către ţară. Către ţara asta care ne dă pită să ne ţînem oamini aşa cum bine o spus tovarăşu plotonier... Nu ca ăla, ca...

3

Viorel Datcu, în pelerina lui de ploaie, cu gluga peste caschetă, mergea către casă pe aceleaşi străzi strîmte şi întortocheate, fără să-i pese de apa ce cădea ca turnată cu găleata. Se gîndea, desigur, la acel Visu Gherasim şi parcă îi părea rău că nu stătuse de vorbă cu el să vadă ce spune, de ce n-a vrut să primească armă şi tot ce era legat de această chestiune. Desigur, ar fi vrut să ştie din ce sectă religioasă face parte, întrucît, neîndoielnic, acesta era motivul gestului său. Altfel nu i-ar fi spus-o direct plutonierul Bănică. Pesemne, soldatul îi dăduse o anume

explicație și de aceea subofițerul, cam nestăpînit din fire, explodase în felul acela. Dar nici Croitoru nu-i putuse raporta mai mult. Ceea ce aflase de la el era ultimul incident cu soldatul Sînedru pe care caporarul fusese nevoit să-l mustre în fața tuturor numai să întroneze disciplina în rîndul militarilor. Altfel nu se putea. Evident, locotenentul ascultase cu atenție cele raportate de către comandantul de grupă, dar dincolo de faptul în sine, cam neplăcut dealtfel, îl bucura atitudinea colectivă a subordonaților, care nu se împăcau în nici un fel cu cele ce făptuise Visu Gherasim. Băieții erau, cum se spune, cu picioarele pe pămînt, aveau o anume maturitate, o educație primită în colectivele de muncă de unde veneau și asta era un lucru bun. Însemna că avea la dispoziție un efectiv de oameni aleși, hotărîți să facă treabă, caracterizați prin seriozitate și conștiinciozitate, ceea ce îl făcea să întrevadă bune rezultate în pregătirea lor militară. Era, dealtfel, primul contingent ce-l primea sub arme, deci primii lui recruți din care trebuia să facă adevărați ostași, așa cum se angajase față de comandantul unității, de cel al companiei, dar mai ales de sine însuși. Acesta era rostul pregătirii lui, al profesiei ce și-o alesese, și rezultatele ce întrezărea să le obțină nu aveau decît să încununeze un ideal pentru care muncise și pe care visase să-l materializeze prin ceva deosebit.

Ajunse. Intră sub bolta rece și întunecoasă a gangului și porni spre curtea pătrată, înconjurată de sălițe cu geamuri înapoia cărora în întuneric se decupau ici, colo ferestre luminate, unele cu draperiile trase, altele întunecate, semn că parte dintre locatarii odăilor se culcaseră. O baltă mare se întindea în mijlocul curții și în lumina palidă ce se revărsa din sălițe se vedea pe suprafața-i lucie căzînd mii de stropi, într-o întrecere fără sfîrșit. Cotețele erau liniștite. Cîinii, în lanțuri, stăteau zgribuliți pe lîngă ziduri, la adăpostul streșinilor și la apariția ofițerului nici unul dintre ei nu scoase măcar un scîncet, într-atît erau de murați de ploaie și înfrigurați de seara rece a toamnei.

Locotenentul vru să ocolească balta, să se îndrepte către locuința sa, cînd se auzi strigat de undeva din întuneric.

Se opri şi întoarse capul. Peste drum, pe cealaltă latură a curţii, în pragul săliţei, stătea un ins, mic şi gîrbov, într-un halat lung, aproape măturînd podeaua, cu o tichie neagră pe cap. Nu fu nevoit să facă un efort deosebit să ştie cine este, întrucît Viorel Datcu îl recunoscu pe dată. Era Moişe Rubin, ceasornicarul, un evreu bătrîn, cu faţa ca de pergament, slăbită, osoasă, încadrată de perciuni zulufaţi şi sprîncene roşcate, stufoase, de sub care te priveau doi ochi mari, bulbucaţi, albaştri în care pîlpîiau veşnic umbre de nelinişte. Încă de a doua zi de la mutarea în locuinţa lui frau Rozalia, Moişe Rubin îi reparase ceasul de mînă şi cu toate insistenţele ofiţerului de a-i plăti, acesta nu vroise să-i ia nici un ban.

— Ce-mi trebui banii dumitale ? se apărase bătrînul ceasornicar, ferindu-şi mîinile de moneda de hîrtie cu care Datcu îl tot îmbia s-o ia. Ori cu ei, ori fără ei, bogat n-am să ajung. Poati odată mi-ai faci şi dumneata un bini, ceva...

— Totuşi, insistase Viorel, vă rog, dumneavoastră aţi muncit...

— Ia, un fleac, acolo, asta-i muncă ? Un mic şurub, puţin ghivent, ce problemă ?

Datcu îi mulţumise şi plecase. De atunci, de cîte ori îl vedea în pragul săliţei, sub firma pe care scria „Ceasornicărie şi giuvaeruri, Bruhă Rubin, autorizaţia nr...“, se salutau cu mult respect, bătrînul plecîndu-se mult din şale, cu palma pe piept, într-o largă şi respectuoasă reverenţă. Nu rareori, ceasornicarul, văzîndu-l că intră în curte, îi făcea semne discrete ofiţerului, îl chema în pragul săliţei şi cu lupa-monoclu în mînă, aşa cum se sculase repede de la masa lui de lucru, îl întreba în şoaptă, stăpînit de-o mare teamă :

— Ce se mai aude dom'le ofiţer, va fi iară război ? Citesc ziarul... se mişcă ceva-n lume... ce poate fi ? Acolo în Orient... În Africa... Dincolo peste ocean...

— Totul e bine, îl asigura Viorel Datcu, nu vă faceţi griji. Oamenii ştiu ce-i războiul, n-aduce nimic bun, luptă pentru pace...

— Războiul ? Ce poati s-aducă războiul ? se tînguia el, tremurîndu-i lupa în mînă. Numai nenorociri... Frate-meu

Doli a murit la Auschwitz... Soră-mea, Sura, într-un ghetou, în Germania... Eu cu nevastă-mea, Bruhă, am scăpat. Dar cum am scăpat, nu mă-ntrebi ?... Asta-i...

Văzîndu-l, deci, în pragul săliței, în lumina slabă a ferestrelor, strigat să se ducă pînă acolo, Viorel Datcu se abătu din drum și-i făcu pe voie. Ce mai vroia Moișe Rubin ? Iar îl mai neliniștea ceva ? Îi dădu bună seara și bătrînul îl pofti înăuntru, dar Datcu refuză. Se grăbea, avea treabă...

— Măcar aici, în atelier... insistă ceasornicarul. De ce să stăm în ploaie ?

Datcu trecu pragul săliței și rămase în picioare în fața măsuței încărcată cu rotițe, șuruburi minuscule, arculețe, cadrane de ceas, capace, sticluțe și diferite scule, peste care era aplecată o lampă cu un abajur negru. Pe un perete erau agățate două pendule mari, grele, care țăcăneau ritmic, parcă pe întrecute, și un ceas cu cuc, vechi, demodat, al cărui lanț, terminat cu două ghinde metalice. spînzura pînă aproape de podea. Într-o mică vitrină se vedeau pe pernuțe de catifea roșie, roasă de vreme și prăfuită, inele, verighete, cîteva ceasuri de mînă, fiecare cu cîte o etichetă, scrisă stîngaci și care indica, desigur, numele posesorului acelor obiecte. Fără o introducere prealabilă, ținînd cont că musafirul său se grăbea după cum și spusese din capul locului, Moișe Rubin își spuse păsul dintr-o răsuflare, ținîndu-l strîns pe ofițer de cordonul mantalei cauciucate de care-l trăgea mereu, să-i atragă parcă atenția că cele ce-i mărturisea este adevărul adevărat și nu mai încape nici o îndoială în privința aceasta. De fapt ce se întîmplase ? Îndată după ce a plecat el, ofițerul, la vreo jumătate de oră și ceva cînd de-acuma s-a întunecat de-a binelea, numai ce a ieșit frau Rozalia în pragul săliței ei, cu mîinile în șold și a început să facă o așa de mare gălăgie, să țipe și să ocărască, încît nu știai dacă a apucat-o nebunia sau i-a dat foc careva. Abia de puteai înțelege în văicăreala aceea că i s-a întîmplat o mare nenorocire. Cum se lăsase noaptea, cineva, în ascuns, deschisese ușile la cele patru cotețe și în aceeași clipă zecile de iepuri albi o zbughiseră cu toții afară, rostogolindu-se ca niște gheme de vată prin bezna gàngului către

stradă. Nu mai rămăsese picior de rozătoare în curte, iar în vreun coteţ nici pomeneală. Se auzeau numai către piaţă cum chiuie copiii, fluieră miliţienii şi claxonează maşinile, toţi, alarmaţi de năvala aceea albă, neaşteptată şi parcă ireală. Ba se spune că au fost anunţaţi şi pompierii.

Viorel Datcu asculta, îl încerca rîsul imaginîndu-şi cohortele de iepuri inundînd într-o clipă strada centrală a oraşului, dar se stăpînea, întrucît bătrînul ceasornicar se arăta prea afectat de toată această întîmplare, care se pare îl viza direct. Numai că locotenentul nu prea înţelegea care ar fi legătura...

— Legătură ? se arătă uimit de atîta neştiinţă Moişe Rubin. Legătură întrebi dumneata ? Legătură este că femeia asta, bucătăreasă, este tare de treabă, îi muncitoare şi plezneşte di deşteaptă, dar are un singur cusur : nu crapă odată, să se ducă dracului ! Spune că eu am dat drumul la iepuroaice !

— Cum dumneata ? se miră Viorel Datcu şi ochii săi albaştri sclipiră sub cozorocul şepcii. Se poate ?

— Aşa cum ai auzit, întări Moişe Rubin, şi, simţind cum îl apucă astma, trase adînc aer în pieptul scobit şi-şi apăsă gîtul zbîrcit cu palma. Şi di ce, poati ai să întrebi dumneata ? urmă el, tuşind sec în pumn. Pentru că am zîs odată ce-i trebui iepuroaice, că pute curtea, asta e ! Că eu am trimis la ea pe domnu' Anghel, fostul perceptor, de aici, de-alături, să-i facă gălăgie şi mizerie. Că domnu' Anghel ţini cu mini, că îs nebun, dar cu ajutor de la el că era la fisc am putut deschidi atelier pe numele lui nevastă-mea, Bruhă. Dar spune prostii, că nevasta a avut capital şi cine-i cu capital ăla-i şi cu firma, şi-apoi ce se bagă ea unde nu-i fierbe oală ? Eu mă bag la borşul ei ? Că nu cumpăr borş... Dar mie nu-mi place borş şi ce-i cu asta ? Trebui să mănînc zeama aia, dacă nu-mi place nici mie, nici lui Bruhă ? Spune şi dumneata ! Că am luat gutaperca de la Gustav pe nimica toată, ca un evreu şmecher ce sînt, că l-am găsit pe ăla la strîmtoare şi şi-a dat haina di ploaie di pi el. Şi-acuma îmi strigă, auzi dumneata, că eu evreu port pi mini gutapercă fascistă, că Gustav o are de la armata germană, cînd a fost soldat

sau ce-a fost... Și eu port acuma pi mini. Port că am dat bani, nu ? Și am luat ca orice afacere, nu ? Mă rog, ce-i drept, un chilipir... Mai zice că eu am pus iară pe domnu' Anghel să reclame pe Gustav că face negustorie cu instrumente fără autorizație... că repară... că vinde... Dar treaba lui, ce-mi pasă mie ? Că a dat norocul peste ea, de cînd lucrează Gustav, dar eu, zice, îi sparg norocul ăsta. Norocul ăsta, ascultă dumneata, las' să fie la ea, ce-i la mini ? Ce-mi trebuie mie norocul ei ?

Moișe Rubin tuși iară, ducîndu-și palma la gît, apoi își apăsă pieptul și mai trase o dată aer în plămîni. Ochii îi lăcrimau de supărare, se vedea în lumina lămpii sclipindu-le umezeala, tremura tot încît aproape că nu-și afla locul. Viorel Datcu îl ascultase cu multă atenție, așa socotea că este bine, să-i respecte durerea, să arate că-l înțelege și-i alături de el. Era un om bătrîn și de cînd îl știa nu se gîlcevise cu nimeni în curte, umbla tot tăcut de colo pînă colo, evitînd vecinii, discuțiile cu ei, asta-i adevărat, dar nu prea vedea ce putea face el în toată problema asta ? De ce i se aduceau la cunoștință niște incidente care probabil se iscau în orice curte cu atîția locatari, oameni cu felurite caractere, ce nu știau cum să-și mai împartă spațiul ca fiecăruia să-i fie mai bine decît celuilalt ? De fapt, abia aștepta să se mute la bloc, așa cum îi promisese comandantul că avea să se întîmple nu peste multă vreme, însă pînă atuncea trebuia să suporte toate mahalagismele astea care nu-i făceau nici o plăcere. Dar deocamdată asta era situația și trebuia s-o accepte în tot dezgustul ei...

— Dar v-a văzut frau Rozalia pe dumneavoastră că ați dat drumul la iepuri ? întrebă într-un tîrziu Viorel Datcu, numai așa să vadă bătrînul că-l interesează plîngerea lui.

— Pi mini ? se apără el, punînd iară palma cu degete subțiri, noduroase, pe piept. Uite dumneata, mă jur pe *Talmud* și pe *magendavid* dacă știu ceva ! Încă aveam client, pe domnu' Stavăr, pălărierul, era aicea, tocmai asculta ceasul de buzunar pe care l-am reparat, un „Doxa" original, cînd am auzit chițăitul acela de iepuroaice și ne-am speriat și noi că toate au năvălit ca o turmă către stradă... Încă Bruhă, nevastă, din pat, că-i bolnavă de la

Şevouth sau de la *Iom Kipur,* că a postit, nu mai ştiu, şi cum zic a strigat şi ea că ce se întîmplă ? Cini trage mîţîli di coadă şi e aşa un infern ? Ei, asta-i, vezi dumneata ! Aşa stă chestiunea...

— Şi eu ce pot face pentru dumneata, Moişe Rubin ? întrebă Viorel Datcu, dînd semne de plecare. Cu ce-ţi pot fi de folos ?

— Cu ce ? se miră bătrînul ceasornicar şi ochii săi albaştri, bulbucaţi priviră o clipă nedumeriţi către ofiţer. Dumneata eşti armată, autoritate, trebi să pună lucrurile la punct, trebi dreptate. Dar înainte de asta să crezi că nu eu sînt vinovat de plecarea iepuroaicelor...

— Eu cred, Moişe Rubin, cred... îl asigură locotenentul şi puse mîna pe umărul slăbit şi ascuţit al ceasornicarului. Dar cît despre dreptatea aceea, vezi dumneata, n-am căderea să mă apuc de cercetări, nu e de competenţa mea, înţelegi ? V-aţi certat, nu-i nimic, vă înţelegeţi, mai e vreme, aşa e între vecini...

— Vecini spui dumneata ? Aşa vecini să fie la duşmani !

— Mă rog... Dar cu bătrînul Gustav cum te împaci ? îl iscodi el. Poate că dumnealui ar avea o vorbă de spus, am înţeles că sînteţi prieteni...

— Cu Gustav ? Cu dobitocul ăla ? se miră iară ceasornicarul şi dădu a lehamite din mînă. Asta să ştii dumneata e un cotoi leneş care a dat di mîncare şi di căldurică şi toarce toată ziua pi cuptor. Ce-i trebui lui necaz cu binefăcătoarea lui ? Dacă lucrează, bini, dacă nu, se găseşte un blid de mîncare şi un şip de rachiu pentru sufletul lui păcătos. Asta e ! Un dobitoc... Se spuni că n-ar fi străin de aurul de la catedrala „Sfîntul Iosif", poate ştiţi, povestea cu moartea subită a eminenţei sale Falkay... Mă rog, vorbe, dar ştiţi, pînă ce nu faci foc, fum nu iese, nu ? Apoi dacă-i aşa, unde-i capitalul ? Unde-i aurul ? Îl ţini ascuns ca să fugă într-o zi în Germania sau în Suedia lui ? Că ce gheşeft poati faci cu el aici ? Aurul nu aduce decît puşcărie...

— Păi dacă sînt numai aşa, nişte vorbe, încercă să liniştească spiritele locotenentul, nu e bine să-l acuzi, Moişe Rubin...

— Să-l acuz ? Dar cini îl acuză ? Eu numai am spus ce vorbești tîrgul și atît, se apără bătrînul ceasornicar. Că de atunci îl cunosc, de cînd mergea de cîte două, trei ori pe an la catedrală. El repara orga, eu ceasul din turn... Asta e...

Moișe Rubin tuși din nou, își strînse mai bine halatul pe el, închizîndu-i reverele uzate și slinoase la piept și-l privi lung și rugător pe locotenent, așteptînd, poate, de la el o vorbă, ceva de încurajare, să vadă că i se dă dreptate, nu, nu vroia să se știe singur în conflictul cu scandalagioaica aceea de bucătăreasă căreia îi sărea țandăra din te miri ce și pizmuia pe toată lumea din curte. Dar ce mai putea spune Viorel Datcu ? După el, totul era cît se poate de limpede, a mai vorbit despre treaba asta, s-au certat, se vor împăca...

— Trebuie să plec, e tîrziu, zise ofițerul și-și potrivi mai bine cascheta pe cap. Fiți liniștit Moișe Rubin, treburile se vor aranja, am eu credința asta...

— Să dea Dumnezeu ! clătină cam nesigur din cap bătrînul. Să fie cum spui dumneata... Dacă mă mai învinuie de iepuroaicele ei, eu o dau în judecată... Toată lumea mă știi de evreu cinstit și drept. Tatăl meu a fost rabin, multă vreme a fost rabin, sus în Moldova, eu sînt crescut în credința adevărului, dar ce știi ea ?

— Mă rog, v-am spus, fiți liniștit... Bună seara...

— Mergeți cu sănătate și fericiri !

Locotenentul ieși în curte și după aerul acela din săliță, mirosind a gaz și ulei rînced, ploaia parcă îl învioră pe dată. Balta clipocea sub năvala apelor și în lumina palidă a zecilor de ferestre ale cerdacurilor din jur întreaga-i suprafață părea o oglindă ștearsă ce se sparge mereu în mii și mii de bucățele. Burlanele duruiau sec și bulboane înspumate izbucneau jos, lîngă temelii, din gurile lor negre, în parte nevăzute. Căutînd să calce cu grijă, pentru a se feri de noroi, ajunse la sălița odăilor lui frau Rozalia, deschise ușa și intră, după ce mai întîi își șterse îndelung tălpile de treanța pusă în chip de carpetă pe pragul abia spălat. În salonaș nu era nimeni. Numai dincolo, în odaia ei, prin perdeaua de ață de la ușă se vedea proprietăreasa, stînd la masă, cu o ceașcă în față, cosînd ceva la lumina

unei veioze a cărei calotă din porțelan colorat era crăpată în mai multe locuri. De sub bascu-i albastru, tras pînă pe frunte și de care pesemne nu se despărțea nici noaptea, îi ieșeau într-o parte și alta a obrazului buhăit lațe cînepii, sîrmoase și crețe, încadrîndu-i nefericit fața, tăiată de riduri adînci pe care jucau umbre, dîndu-i un aspect bizar de mască prost desenată. Cînd și cînd trăgea dintr-un chiștoc de țigară ce-i spînzura în colțul gurii, slobozind din plin fumul pe nările dilatate și înroșite de guturai. Curios, nu purta ochelari, cosea fără ajutorul lor la vîrsta aceea, dar, ce-i drept, ținea pînza cam departe și încerca de două-trei ori într-un loc cu acul pînă să nimerească punctul dorit. Auzind ușa tresări, înțelese că este chiriașul și își văzu mai departe de treabă fără să se sinchisească. Locotenentul intră în odaia sa, aprinse lumina de la șaltărul de după ușă și deodată încăperea i se înfățișă, ca de fiecare dată, neprimitoare și rece, așa cum o cunoscuse din primul ceas și de care spera că se va despărți într-una din zilele nu prea îndepărtate. Un pat vechi, cu tăblii înalte de lemn, acoperit cu o cuvertură de ață, o noptieră alături, pe care se aflau într-o pomieră de sticlă ieftină cîteva pere din ceară drept ornament, un dulap cu două uși, pe una dintre ele fiind o oglindă cu luciul șters, traversată de dîre ruginii și a cărei imagine te disproporționa în chip hazliu, iar pe dulap un gramofon, cu pîlnia mare, ondulată, dominînd parcă încăperea. O masă de tablă, vopsită în alb, luată probabil de la vreun restaurant, acoperită cu mușama și pe ea cu o glastră încărcată de florile artificiale ale unui liliac, era pusă lîngă fereastră, iar în colțul în care se afla soba de cărămidă, alături, fusese instalată o mică etajeră pe care încă de la venirea sa se odihneau cîteva teancuri de cărți și caiete învelite în hîrtie albastră, legate zdravăn în sfori. Pe eticheta albă a unuia dintre caiete se putea descifra scrisul mărunt, frumos caligrafiat, ce dezvăluia un nume : „Eliza Pănescu, clasa a IX-a B". Dar ce era cu acest misterios pachet el nu aflase, dar nici n-o întrebase vreodată pe frau Rozalia. Și ar fi avut nevoie de etajera aceea, întrucît nu avea unde-și pune cărțile, destul de multe dealtfel, pe care le strînsese în ultima vreme, pregătindu-și viitoarea bibliotecă din viitoarea gar-

sonieră pe care o visa zi şi noapte. Întregul decor, dezolant şi mizer, era completat de cîteva tablouri înşiruite pe pereţi, mai toate reprezentînd scene de vînătoare, de fapt cadre tăiate din reviste şi puse în rame simple, din lemn, de o oglindă prinsă într-un dreptunghi de scoici, un cuier după uşă şi cam atît. Becul din tavan avea un abajur din mătase verde uzată şi cîrpită în mai multe locuri, ai cărui ciucuri şi dantele mai spînzurau ici, colo, din loc în loc. Pe jos, duşumeaua putredă era acoperită cu un covor trenţuit, de o culoare nedefinită, ale cărui margini fuseseră tigheluite de curînd cu o pînză din dril.

Viorel Datcu îşi scoase mantaua de ploaie, o agăţă în cuier, unde puse şi cascheta. Apoi dezbrăcă vestonul şi-l aşeză pe spătarul singurului scaun aflat în faţa mesei de la fereastră. Dincolo, în săliţă, pe-un banc improvizat zări un trombon demontat, cu pîrghiile clapelor alături, ceea ce însemna că bătrînul Gustav primise de lucru. Se întoarse, deschise uşa dulapului din care năvăli în odaie un miros de lemn vechi şi naftalină, scoase valiza în care-şi ţinea lenjeria, dar tocmai atunci se auzi o discretă bătaie în uşă. Era frau Rozalia...

— Bună seara, zise ea, legănîndu-se pe picioarele scurte şi groase ca două butii, vreau să-ntreb, aveţi nevoie de ceva ? O cafea ? Un ceai ?

— Nu, vă mulţumesc, spuse Datcu îndatoritor, am luat masa...

— Aşaaaa, făcu femeia potrivindu-şi pe cap bascul albastru şi mare cît un ceaun ce se răsucise într-o parte şi sub care cu degetele-i ca nişte cîrnăciori încerca să ascundă laţele părului cînepiu. Dacă cumva... vreodată... v-am spus... ştiţi, o mîncare se găseşte, gătesc *erste Klasse,* iar cu preţul ne-nţelegem, nu-i vorbă...

— Nu, nu-i nevoie, vă mulţumesc...

— Sînteţi tînăr, ce vă pasă, n-aveţi griji, n-aveţi nimic...

— Mda, nu prea am...

— Eh, oftă ea punîndu-şi mîinile cruciş peste pieptul voluminos, numai eu am dat de-un mare necaz, dom'le ofiţir, un necaz... care... ce mai, vă deranjez şi poate nu vă interesează...

Bănuia Viorel Datcu cam despre ce era vorba, i-o luase Moișe Rubin înainte cu spovedania, dar, oricît, trebuia s-o asculte, nu se făcea să se arate indiferent la supărarea ei. Desigur, nu mai suporta lunga perorație a expunerii situației, susținută de argumente, acuzații, invective și tot arsenalul ce însoțește un scandal, toate astea l-ar fi enervat, ce dracului, nu era împărțitor de dreptate, avea și el pe-ale lui, uite cazul cu Visu Gherasim, a doua zi trebuia să întreprindă ceva, urma să-l întrebe comandantul de companie ce și cum stau lucrurile, ce-i va spune ? Și în loc să se preocupe de chestiunea asta, să afle o dezlegare, o rezolvare, ceva, era amețit de jelaniile unuia ca Moișe Rubin sau de văicărelile lui frau Rozalia. Și pentru ce ? Pentru slobozenia misterioasă a sutelor de iepurași din cele patru cotețe, pentru gîlcevile ce poate că se țineau lanț între locatarii curții, dar de care nu vroia să audă, nu vroia să știe, deoarece nu numai că nu-i făceau nici o plăcere, dar îl și deranjau foarte mult. Căutase o casă, un colț de liniște, bineînțeles în mod provizoriu, în care să poată medita, să-și întocmească programul de instruire pentru a doua zi, să citească o carte, să însăileze o scrisoare, mă rog, în care să se știe numai el cu gîndurile lui, și iată, nimerise într-o curte vulcanică în care fiecare se lua de celălalt din lucruri de nimic.

— Ce necaz, frau Rozalia ? se făcu a fi atent Viorel Datcu.

Femeia își netezi încet, cu palma, rochia ce-i mirosea a rîntaș și a fum de țigară, o duse apoi la ochi, ștergîndu-și o lacrimă imaginară, suspină din adîncul pieptului și-i înșiră locotenentului toată povestea cu iepurii, bineînțeles învinuindu-l pe bătrînul ceasornicar, dar și pe fostul perceptor Anghel, care cu toate că era pensionar avea încă relații la fostul lui serviciu, de unde-i veneau amenzi ba pentru vînzarea borșului, ba pentru iepuri, sau pentru lucrul ce-l făcea la domiciliu Gustav. Și pentru amenzi trebuiau bani. Dar pînă cînd să tot plătești ? Nici nu aveai cui să te plîngi de răutatea unuia și altuia, invidioși fără pereche că te poți descurca într-un fel să poți trăi mai bine, dar pe muncă cinstită. Acuma iepurii s-au dus

dracului, aleargă pe străzi sau or fi prin curţile oamenilor. cine-i mai putea găsi, dar cum s-o scoţi la capăt cu cooperativa, unde la data cutare, în strada cutare trebuia să ducă după contract atîţia urechiaţi ?

— Vai, vai, ce nenorocire dom'le ofiţer ! Ce nenorocire ! încheie ea suspinînd, trecîndu-şi deseori palma peste ochi.

— Şi cu ce pot eu să vă fiu de folos, frau Rozalia ? întrebă Datcu, arătîndu-se binevoitor, întrucît de-acuma femeia lăcrima de-a binelea şi masca feţei căpătase un aspect de nerecunoscut. Ce pot face eu în toată chestiunea asta ?

— Ce puteţi face ? repetă ea printre sughiţuri. M-am gîndit să vă duceţi la tovarăşii de la cooperativă şi să le spuneţi cum stă toată treaba. Sînteţi martor, aţi văzut iepurii, acuma coteţele sînt goale, nu e vina mea, să pună alt termen la contract, eu nu am bani să dau acontul înapoi, ce pot face ? Sînteţi ofiţer, cuvîntul dumneavoastră e cuvînt...

Viorel Datcu rămase puţin pe gînduri, chibzuind cum să iasă din această încurcătură, bineînţeles fără să o supere pe gazdă. Dar nici nu putea să-i împlinească rugămintea... Cum, oare, s-ar fi putut prezenta la cooperativa aceea şi să ducă astfel de tratative în numele ei ?

— Frau Rozalia, spuse el într-un tîrziu şi femeia făcu ochii mari, semn că-i gata să-i asculte sfatul. Vedeţi dumneavoastră, lucrurile nu sînt chiar atît de simple cum le judecaţi în clipa asta. Spuneţi ca să mă duc şi să-i conving pe aceia că au fost iepuri în coteţe şi acuma nu mai sînt...

— Da, chiar aşa ! întări femeia. Nu mai sînt...

— Că au fost, ştiu, zise Datcu cît mai convingător, dar cum de nu mai sînt, vedeţi, eu n-am de unde s-o ştiu...

— Ceasornicarul le-a dat drumul, uite Iezus Maria, asta mi-e crucea...

— Poate, dar eu n-am văzut. Şi dacă n-am văzut, cum pot spune aşa ceva ?

— Dar nu credeţi cuvîntul meu ?

— Eu vă cred, dar... desfăcu Datcu larg braţele, ce pot să zic ? Apoi am atîta treabă acolo la armată, încît nu pot lipsi nici un minut. Ştiţi, la noi sînt nişte reguli...

— Și dacă vine de-acolo pentru o declarație ? stărui femeia, cu o speranță în privire. Poate că...

— Nici asta nu vă pot promite, zise Datcu și deschise capacul valizei, dînd să înțeleagă că are treabă. V-am spus, nu pot face niște afirmații atîta timp cît eu n-am văzut nimic. Meșterul unde este ?

— Gustav ?

— Da, dumnealui.

— Cum s-a întîmplat nenorocirea, i-am spus să lase dracului instrumentul acela, l-o face mîine, și să alerge după iepuri. Din atîtea sute, pe ploaia asta s-a întors cu o iepuroaică șchioapă, zice că a călcat-o o mașină, uite, a închis-o în coteț. Atît. Încolo nimic... Acum, oftă ea din adîncul pieptului, a plecat iar, măcar pe un iepure să pună mîna, știți, un iepure bărbat, că femeie am, așa șchioapă e bună, în trei-patru luni umplu cotețul ! Dar s-a făcut noapte de-a binelea și nu mai știu nimic de el. Eh, cine știe prin ce cîrciumă stă pezevenghiul la ora asta ! Că ce-i pasă lui de necazul meu ? Dar cui îi pasă ?

— Lăsați că meșterul e om de treabă, căută Datcu să salveze situația. Muncește, e gospodar...

— Am zis eu că nu este ? lăcrimă iară frau Rozalia și cu mîneca rochiei își șterse colțurile ochilor. N-am zis... Numai că din cînd în cînd mai bea și vorbește prostii. Dar asta nu-i nimic... Iată, pînă și față de bestia asta de ceasornicar i-am luat apărarea. Zice că Gustav ar fi luat aurul de la catedrala catolică. Dar eu zic că el, Moișe Rubin, l-a luat, să lucreze inele și cercei din el sau să-l trimită la fiică-sa, în America, să facă avere, că și-a depus acte, vrea să plece, să se ducă dracului, să nu-l mai văd. Știți, el îngrijea ceasul mare din turn, intra cînd vroia în biserică, de ce să nu fi luat el aurul, care cunoștea toate ungherele pe acolo ?

— Ei, frau Rozalia, încercă s-o liniștească Datcu, astea sînt acuzații fără temei, nu trebuie să vorbiți...

— De ce să nu vorbesc, dacă este așa ? sări ea, umflîndu-și și mai mult pieptul. El cum vorbește ? Un afurisit de negustor, de șmecher, i-a luat pelerina de cauciuc a lui

Gustav pe trei poli, auziţi dumneavoastră, cămătarul ? Ăsta e om ?

— Frau Rozalia, căută să schimbe vorba Datcu și să abată discuția pe alt făgaş, întrucît subiectul îl enerva, spuneți-mi ale cui sînt cărțile şi caietele astea ? şi arătă cu mîna către etajera de lîngă soba de cărămidă. Am și eu nişte volume şi n-am unde să le pun...

— Astea, domnule ofițer, zise femeia, ducîndu-se într-acolo și potrivind stiva de cărţi şi caiete să stea mai bine, sînt ale unei domnişoare, o fată care urmează liceul. A fost aici în gazdă două luni pînă ce a dat examen, apoi a mai stat cîteva săptămîni şi s-a mutat la internat...

— Și cărțile ?

— Le-am oprit. Avea să-mi mai dea 65 de lei... N-a mai venit...

— Numai atîta ?

— Numai. Vi se pare puţin ? oftă frau Rozalia. Eh, cît muncesc eu măcar pentru atîta !

Viorel Datcu se duse către scaun, căută în veston, scoase banii şi-i întinse femeii.

— Poftim, zise el puţin jenat de delicata situaţie creată fără voia lui. Mă gîndesc că fata n-a făcut-o din rea voinţă, ci poate din lipsă de posibilităţi. Şi-apoi ce face ea acolo, la şcoală, fără cărţi ? Nu vă daţi seama ?

— O priveşte ! răspunse destul de rece femeia, numărînd banii, după care-i strînse tare în pumn să nu-i piardă. Lăsaţi că le ştiu eu pe-astea... Copile, zicem, fără minte, dar trag din ţigară şi beau şnaps, colo, la cofetărie sau la local. Ehe, nu-i ca pe vremea mea... Eu am crescut, dom'le ofiţir, la şcoală de călugăriţe, la „Sfînta Francisca" dacă ați auzit... Mă rog, timpuri... Şi-am fost şi eu tînără... Şi-am fost frumoasă... Şi harnică... Şi cinstită... Şi... dar asta-i !

Dădu din cap a tristeţe, îşi îndreptă din nou bascul albastru, cam mototolit şi puse mîna pe clanța uşii.

— Eu vă mulţumesc, dom'le ofiţir, zise, şi pentru că m-ați ascultat şi pentru banii ăştia. O să-i spun să vină să-şi ia cărţile...

— Bine, frau Rozalia. Noapte bună !

— Noapte bună...

4

A doua zi, dimineața, Viorel Datcu se sculă puţin mahmur, obosit, stăpînit de-o ascunsă nemulţumire, cu capul greu şi o cruntă moleşeală în oase. Se luminase de ziuă, nu mai ploua şi în pătratul de cer ce se desena peste acoperişurile locuinţelor din curte treceau nori vineţii, ca nişte fuioare de fum, scămoşate şi prelungi, stăpînind zorii. Numai în maieu și în pantaloni, ieşi în micul salonaş, unde se afla chiuveta, să se bărbierească. Se privi în oglindă, arăta groaznic de răvăşit, ca după o noapte de chef, ceea ce nu-i era în obişnuință, totuşi stătuse pînă tîrziu și se gîndise la acel Visu Gherasim a cărui atitudine, deloc explicabilă, ştia că-i va da de furcă. Trebuia să ia unele măsuri, care anume nu le știa, dar în mod sigur comandantul de companie aştepta de la el ceva și acel ceva trebuia concretizat încă în dimineața aceea. Dăduse ordinul ca nimeni să nu-i mai zică ceva soldatului şi acest ordin, după cum se știe, fusese executat, dar şi cei din pluton aşteptau desigur ca ordinul să fie urmat de un altul, pentru că, evident, nu se mai văzuse militar fără armă, ceea ce mira întreaga companie. Și ce va fi mai departe ? poate se întreba fiecare. Cum se va rezolva acest caz, care desigur ajunsese și la urechile comandantului de regiment ? Va avea el, locotenentul Viorel Datcu, posibilitatea de a-l rezolva, bineînțeles în mod pozitiv ? Nu i se mai întîmplase aşa ceva, nu mai auzise să se fi întîlnit un asemenea ins, cu o asemenea atitudine, făcuse doar stagiul la o unitate, apoi mai discutase și cu alţi colegi de promoţie, își mai ascultase și comandanţii în şcoala militară, nu, nu-și amintea de-o situaţie asemănătoare, nu exista un precedent și nici nu avea cine să-l sfătuiască în privința măsurilor ce trebuia să le ia. Totul depindea de el, de tactica lui pedagogică, de posibilitățile de convingere, de-o anume intuiție psihologică, fără să mai vorbim de maturitatea gîndirii sale politice, care în acest caz juca un rol preponderent. Școala de la Sibiu îl formase ca bun comandant, pedagog, ca ofiţer politic, dar în disciplinele ce-i încărcaseră programul de studii în anii ce pregătiseră absolvirea nu

întîlnise una anume rezervată acestor probleme, care acum, în împrejurarea concret dată să-i ofere cîteva repere ajutătoare pentru o pozitivă rezolvare a situației. „Mă rog, voi vedea ce va fi, își spuse și privindu-se în oglindă începu să se bărbierească. Este nevoie de timp, desigur, dar acest timp trebuie să lucreze în favoarea mea, a plutonului“ !

Dincolo, în odaia lui frau Rozalia, era liniște. Femeia se sculase cu noaptea în cap, făcuse ordine și plecase tiptil să nu-și deranjeze chiriașul. Era ziua cînd încă de dimineață urma să fie la cantina „Ajutorul popular“ pentru a-și face meseria. Se aduceau zarzavaturile de la piață, carnea, tot ce era necesar gătitului, iar la ora opt oalele trebuiau deja să clocotească pe plitele bucătăriei. Gustav nu se vedea. Poate că plecase și el tot atunci sau poate că nu venise deloc. Se mai întîmplase, nu era prima dată cînd nopțile și le petrecea cine știe în ce cotlon la petrecere cu alții, dar chiar dacă sosea în zori, pășea încet, deschizînd cu grijă ușa, nu numai să nu-l trezească pe Datcu, dar nici pe frau Rozalia care dormea dusă, cu plapuma trasă peste cap. Conștient că săvîrșise un fapt neasemuit de grav — și acest lucru se întîmpla cam des în ultima vreme — și pentru a nu avea neplăceri chiar de dimineață, își lăsa pantofii în salonaș, haina și numai în ciorapi, tiptil, ca un hoț, intra în odaia de dincolo, se așeza pe scaun și adormea cu capul pe masă, chinuindu-și somnul numai să nu facă patul să scîrțîie. Era, cum se spune, atent, grijuliu, poate că numai vinovăția îl făcea să se comporte astfel, dar ceva era încrustat și în caracterul lui, de om ordonat și stăpînit de simțul respectului față de cei din jur.

Bărbierindu-se, cu spuma pe față, Datcu privea și în curte. De cum se luminase începuse un du-te-vino continuu fiind ora cînd puteai cunoaște toți locatarii chiliilor protejate de geamurile sălițelor. Fostul perceptor Anghel, înalt, subțire, cu bărbuță albă și melon, într-un pardesiu negru, uzat, în mînă cu o sacoșă în care se vedeau două sticle de lapte și o franzelă, cu umbrela pe braț, trecu afișînd un aer grav, marțial, ocolind balta, îndreptîndu-se către locuința lui, aflată pe latura din fund a curții. Cu

anume delicatețe introduse cheia în broască, se șterse îndelung pe picioare, după care intră, nu înainte de-a mai arunca o privire curții să vadă ce și cum mai stau lucrurile. Lică Sofronie, lustragiul, într-o hăinuță subțire, cu gulerul ridicat și pălăria trasă pe ochi, neras de multă vreme și cu ochii cîrpiți de somn, ieși și el din odăița lui, stătu o clipă în prag să-și aprindă o țigară, aruncă chibritul, după care plecă, trecînd prin curte către gangul dinspre stradă, sub braț cu lădița încărcată de perii și borcane cu cremă. Îl urmă la scurt timp duduia Adela, subțire, brunețică, cu o față ca de păpușă, încadrată de zulufii părului negru, cu cercei de sidef și balonzaid alb, cu poșeta pe braț și umbreluța în mînă, călcînd mărunt și elegant pe tocurile foarte înalte, prin curtea băltită, în drum către oficiul de telefoane unde își avea serviciul. Aruncă două-trei zîmbete în dreapta și-n stînga, răspunzînd la bună-dimineața vecinelor care tocmai atunci își făceau de lucru în fața chiliilor, măturînd sau scuturînd cîte ceva, și trecu ușor, ca o umbră relevînd un aer afectat, superior și plin de importanță, mai ales pentru faptul că în ultima vreme era curtată și o aducea pînă-n pragul casei un plutonier de miliție, cu șapcă albă, desigur de la circulație, care la despărțire îi săruta galant mîna și ea plină de grație îi făcea din ușă o dulce bezea, întocmai ca o școlăriță după primul ei rendez-vous. Din cînd în cînd, dirijorul fluxului de mașini de la intersecția din apropiere mai intra și în locuința duduii Adela și atunci se auzea după un timp picapul lansînd tangouri sud-americane și rîsul de cristal al telefonistei care, pesemne în brațele siguranței publice, se simțea în al nouălea cer. Doi băiețași, cu ghiozdanele în spate și înfofoliți cu fulare, copiii zugravului din locuința de lîngă duduia Adela, ieșiră și ei, purtînd în mînă felii de pîine umplute cu magiun, stîrniră puțin dulăii de pe sub streșini, după care țopăind și alergîndu-se se pierdură în gangul întunecos către stradă. Nu trecu mult și Moise Rubin, în halatul lui larg și ponosit, cu tichia neagră pe cap, deschise larg ușa la săliță, proptind-o cu un băț, semn că atelierul lui stă la dispoziția „onor clientelă", după care se așeză, aprinse abajurul deasupra măsuței

cu resturi de ceasuri, dincolo de geamul aburit, își apleca grumazul gîrbovit și se apucă de treabă. Georgică Pantazi, vînzător la „Alimentara“ din colț, tînăr și exuberant, cu perciuni și plete, purtînd un pantalon evazat și balonzaidul pe braț, ieși din sălița lui, fluierînd vesel, învîrtind umbrela ca pe-o spadă la un duel pe planșa de scrimă, trase discret cu ochiul către apartamentul Adelei, după care trecu cu mersu-i sportiv, puțin săltat, pe lîngă balta curții, nu înainte de a adresa cîteva cuvinte ceasornicarului, care tocmai îl privea de după geamul săliței sale :

— Salve papa ! Ne-a venit ceai chinezesc, știu că-ți trebuie, îți aduc cinci pachete la amiază, e bine ?

— E bini... foarte bini... are să se bucure Bruhă, nevastă...

— Ceau și mii de bombe, papa !

După cum se vede, curtea era într-o continuă fierbere la acel ceas matinal.

Și dacă la toate acestea se mai adăugă lătratul cîinilor, cotcodăcitul găinilor, cîntatul cocoșilor și guițatul purceilor fără să mai vorbim de mieunatul pisicilor ce se alergau pe acoperișuri, se poate lesne intui imaginea pe care ți-o oferea cu dărnicie careul celor aproape cincisprezece sălițe ce înconjurau superba băltoacă murdară și mocirlită. Și tocmai cînd totul parcă se mai liniștise, un ins, scund, bondoc, cu o servietă scorojită sub braț se ivi instantaneu din întunecimea gangului și începu să bată cu mînerul umbrelei pe la fiecare ușă, răsfoind în mînă un chitanțier.

— Apa, vă rog ! A venit apa !

Desigur apa nu venea, nu avea cum să vină, sosise el să încaseze taxele pentru consum, dar ușile nu se prea deschideau și el prinse a bolborosi în barbă cuvinte neînțelese, supărat că făcuse drumul degeaba și doar sosise cu noaptea-n cap să mai prindă pe careva pe acasă.

Viorel Datcu se bărbierea, privea toate acestea ce-i defilau pe dinainte ca imaginile unui film de cartier, realist și plin de pitoresc, și începu să se gîndească la Ana-Corola pe care nu o mai văzuse de multe zile. Cum va fi în curtea locuinței ei ? Ce face la ora asta ? Evident, era prea devreme ca să fi plecat de-acum la Casa de cultură.

În mod sigur e undeva prin piață, spunea că-și gătește singură, are condiții și nu-i place să mănînce pe oriunde, la o cantină sau restaurant. Sau poate că încă doarme. Știa că seara citea foarte mult sau asculta muzică, îi plăceau dansurile ritmate, moderne, dar și muzica romantică, veche, clasică ce-i dădea o stare de reverie și liniște. Presupunea camera ei a fi un adevărat sanctuar în care melodiile șoptite pluteau lin ca niște adieri înmiresmate de primăvară, suave și blînde, sau irumpeau vesel și năvalnic ca izvorul înspumat de munte, săltînd printre pietrele albe și colțuroase în umbra pădurilor. Ea asculta fascinată, desigur, ar fi dorit să-i fie în apropiere, să-i simtă căldura trupului și parfumul părului, s-o privească extaziat și plin de încîntare așa cum o privea de fiecare dată cînd se întîlneau și porneau rătăcind pe străzile tăcute, strivite între zidurile caselor vechi.

Tocmai își spăla mașina de ras, cînd se auzi ușa la săliță și Viorel tresări. Intrase Gustav, înalt, slab, adus puțin de spate, cu părul lung, blond, căzut în plete peste urechi, într-o haină sport, uzată, cu reverele ridicate. După felul cum bîjbîia cu mîna să caute clanța ușii, pentru a o închide, înțelese că omul era puțin „făcut". Chiar cînta ceva, mai mult șoptit, nu se înțelegea ce anume sau parcă numai buzele i se mișcau, poate că-și vorbea sieși, așa cum îi era obiceiul cînd dădea prea multe pahare peste cap. Fața-i suptă era răvășită, puhavă, cu țepii bărbii năpădindu-i obrazul scofîlcit și aspru, iar ochii albaștri priveau molatec, ca după un somn lung și greu, din care abia se dezmorțise.

Văzîndu-l pe Datcu, făcu un gest de retragere sau de scuză, îi zîmbi și duse palma murdară la frunte în chip de salut milităresc, chiar încercă să ia și o poziție de drepți, dar nu-l ajută echilibrul și renunță.

— Să... trăiți ! murmură el, plin de respect și scoțîndu-și pantofii noroiți îi zvîrli cît colo. V-am... su... su... supărat cu ceva ?

— Nu, meștere, cu nimic ! zise zîmbind la rîndu-i Datcu și-i făcu loc să treacă. Fii binevenit...

— M-a trimis cu... cu... cucoana după iepuri, silabisi el, cuprins de sughițuri, dar unde dracu să-i gă... gă...

găsesc ? Unde ? Că știți, gata. drăcoveniile alea de rozătoare s-au dus ! *Auf spazieren ! In der alles Welt !* [1]

Făcu un gest larg cu mîna, ca și cînd ar fi arătat aria în care se răspîndiseră animalele albe, apoi privi lung și clătinat prin perdeaua de ață în odaia Rozaliei. Văzînd că nu este se întoarse și spuse :

— A plecat ! Bine c-a plecat... Ce-i trebuie iepuri ? Ce-i trebuie ceartă în curtea asta ? Eu, îl prinse de mînă pe Datcu vorbindu-i confidențial, știți, am spus ei. nu... nu... nu se știe cîți bani cîștigă cu ei, asta-i marfă așa și-așa... răsuci el palma, cum spune o vorbă german, *Das Glück ist falsch, unsicher der Erfolg,* [2] afacere ceva nesigur, înțelegeți ?

— Tot ce se poate, îl aprobă Datcu și începu să-și șteargă fața cu prosopul.

— *Ich bin ein Mensch gewesen, mein Herr* [3], urmă Gustav, tăind aerul cu palma, într-un gest categoric. Artist... Eu cîntă la pian... la armonică... la trompetă... la piculin... universal-artist, înțelegeți ? Eh, dădu el a lehamite din mînă, *der Mensch ist Artist geschaffen ! Fertig, mein Herr. Die Wőrten sind genug gewechselt* [4], acuma mergem la culcare ! *Aufwiedersehen* [5]. La revedere și scuzați...

Se propti în ușa odăii, o deschise cu umărul, mai stătu o clipă în prag, salutîndu-l militărește pe Datcu cu palma ridicată lîngă frunte și privindu-l tulbure, după care se răsuci și se prăbuși, așa îmbrăcat cum era, peste cuvertura de pluș a patului. Iar într-o clipă îl cuprinse somnul. Era limpede, băuse toată noaptea pe undeva, pe la vreun prieten, întrucît cîrciumile nu erau deschise decît pînă la ora zece și nici gînd să fi alergat după iepuri pe stradă așa după cum îl știa frau Rozalia. De fapt ideea asta părea cel puțin bizară : cine ar fi putut, pe ploaia aceea, seara, în întunericul străzilor să pună mîna măcar pe-un singur iepure ? Incredibilitatea realizării acestui lucru era

---

[1] La plimbare. În lumea largă (l. germ.)

[2] Norocul e amăgitor, succesul, nesigur (l. germ.)

[3] Sînt un om, domnul meu (l. germ.)

[4] Omul e născut să fie artist. Gata, domnul meu. Am schimbat destule vorbe... la revedere (l. germ.)

[5] La revedere (l. germ.)

din capul locului evidentă. Gustav acceptase, își zicea Viorel Datcu, numai să aibă pretextul plecării de acasă. Iar faptul că numai după o jumătate de oră adusese deja o iepuroaică, e drept cu piciorul zdrobit, îi dăduse femeii certitudinea prinderii întregului neam al urechiaților. De aceea poate se și culcase liniștită, știindu-l pe Gustav alergînd pe străzi, cu sacul subțioară, închipuindu-și pesemne cum la fiecare minut îndeasă în el cîte un neobrăzat de animal alb prins în vreun ungher al întunecatelor case. Ceea ce în mod sigur nici prin gînd nu-i trecuse meșterului de instrumente muzicale să facă.

Proaspăt bărbierit, locotenentul se îmbrăcă, încuie ușa odăii, ieși în săliță și de acolo în curte. Nu mai ploua, dar era răcoare, o umezeală rece și lipicioasă se desprindea parcă din ziduri și din acoperișurile cenușii ale caselor. Trecu prin gangul cu miros greu de igrasie și grăbit porni, traversînd piața centrală, către cazarmă. De la un chioșc luă cîteva ziare, le răsfoi din mers parcurgînd în grabă paginile, și apoi le băgă în buzunarul mantalei de cauciuc. Și cu cît se apropia mai mult de marginea orașului, urcînd străzile în pantă, cu atît cerul parcă se limpezea. Iar odată ajuns sus, pe promontoriu, de unde se vedea gara și împrejurimile sale, orizontul i se deschise larg în față într-o tentă albăstrie, ștearsă, sprijinit în depărtări pe dealurile învăluite încă în ceață. Era o dimineață liniștită, gravă, de toamnă timpurie, cu ruginiul frunzelor de castani filtrînd încă lumina prin rămurișul umed și vrăbii gureșe zbătîndu-se vesel pe sub streșinile putrede ale caselor.

De cum intră în curtea cazărmii, Datcu zări soldații adunați pe platoul central dintre pavilioane. În fața fiecărui pluton, gradații le inspectau ținuta, le arătau cum să țină armele pe care abia le primiseră, încercau să dobîndească o aliniere cît mai perfectă a rîndurilor. Mulți dintre militari aveau fețele livide de frig, stăteau cam zgribuliți, căutînd a se înghesui unul într-altul, desigur nu erau încă obișnuiți cu asprimea vremii și cu capriciile ei. Văzîndu-i, Datcu își spuse că va propune comandantului de companie ca primele ședințe de cunoașterea armamentului să se desfășoare în remize, la adăpost, într-o

condiție în care evident respectivele date se însușeau mult mai ușor și cu mai bune rezultate. Era timp și pentru călirea fizică, mai ales în desfășurarea instrucției de front sau a celei tactice.

În cancelarie se afla numai căpitanul Savu. Stătea la biroul său, instalat pe colț, între ferestre, și tăcut scria ceva într-un caiet afișînd o anume pedanterie în felul cum se străduia să deseneze literele cît mai corect ca-ntr-un adevărat manual de caligrafie. Era un ins robust, bine clădit fizic, cu umerii lați, ca de atlet, cu fața măslinie și ochi negri, pătrunzători. Dealtfel se spunea că mai făcea încă sport după ce multă vreme jucase fotbal sau schiase, fiind un timp pe la vînătorii de munte ; iar acuma, duminicile și le petrecea tot între sportivi : arbitra unele meciuri oficiale în orașele apropiate, îndeletnicire ce-o făcea din pură și nealterată pasiune pentru destinderea în aer liber. Dat fiind aceste lucruri este de la sine înțeles că în compania lui sportul trebuia să constituie o a doua preocupare a ofițerilor și a soldaților din subordine.

Intrînd, Datcu îl salută, își dezbrăcă mantaua cauciucată și o puse la cuier.

— Ei, ce faci locotenente ? îi întinse comandantul mîna și i-o strînse puternic. Stai, ia loc...

— Bine, tovarășe căpitan...

Savu lăsă stiloul, își trecu mîna prin părul negru, dat pe spate, apoi scoase o țigară și o aprinse.

— Te-aș servi, dar știu că nu fumezi, zise el zîmbind.

— Nu fumez, vă mulțumesc...

— Și nici de băut am auzit că nu bei...

— Apă minerală, tovarășe căpitan ! zîmbi la rîndu-i Datcu. Am stat odată în București, la căminul militar și peste drum era o pancartă, o vedeam zilnic din camera mea, pe care era înscrisă o reclamă, destul de convingătoare dealtfel : „Băutura ideală este apa minerală“. Așa că...

— Nu cred că militarii au fost aceia care au pus-o ! rîse căpitanul, trăgînd cu poftă din țigară. Sau mai știi ?

Fuseseră puse tablourile pe pereți, cîteva grafice, frumos liniate, o hartă a țării, pe pervazuri apăruseră ghivece de flori, iar birourile, acoperite cu hîrtie albă, prinsă

în pioneze, ca și covorașul de iută de pe jos dădeau un aspect deosebit încăperii. În mod sigur, schimbarea estetică a cancelariei se datora lui Bănică, venise mai de dimineață, sau chiar aseară luase măsurile cuvenite și aranjase totul în așa fel ca la ora cînd aveau să vină ofițerii totul să strălucească de curățenie. Era băiat bun plutonierul, avea și el morbul fotbalului și era nelipsit de la meciurile pe care le arbitra căpitanul. Ca să nu mai vorbim de controversele ce le avea cu acesta pe seama unor viitoare rezultate ce urmau să le obțină echipele în campionat, a transferurilor de jucători, a înjghebării echipei naționale și cîte altele. Căpitanul Savu se amuza, necăjindu-l de multe ori, fie că nu recunoștea pariurile făcute, fie că îi declina public competența în materie de fotbal și atunci Bănică, mic și slăbuț cum era, cu sîngele năvălit în obraji declara sus și tare că nu-l va mai însoți pe comandant în nici o deplasare, cu atît mai mult să potolească tribunele care în urma unor greșeli de arbitraj căutau să-l discrediteze pe conducătorul de joc în fața oficialităților. Totul însă ținea pînă duminica următoare, cînd la scara blocului în care locuia căpitanul, cu un ceas înainte de a pleca trenul, Bănică se înfățișa gata de drum, cu aparatul de fotografiat petrecut pe după gît și termosul în mînă așteptîndu-l pe comandant.

— Gata, tovarășe căpitan, spunea el respectuos văzîndu-l pe acesta ieșind, am luat bilete chiar dus-întors. Să ne grăbim, pierdem trenul...

— Păi, spuneai că nu mai vii, întrucît...

— Ei, multe spune omul, tovarășe căpitan, vorbea el spășit, privindu-și ceasul de mînă. Dar cînd e vorba de fotbal...

Ce este drept, toți ofițerii îl iubeau pe plutonierul companiei. Era bun gospodar, săritor să îndeplinească orice sarcină i se dădea, cu grijă pentru masa soldaților, pentru îmbrăcămintea lor, respectuos din cale-afară și extrem de sociabil. Nevastă-sa era soră la policlinica din oraș, fată de la țară, cu care se împăca destul de bine. Nu avea copii, dar întrucît se mutase de curînd într-un bloc, alături de cel al comandantului de companie, în glumă, îi spusese acestuia într-o zi : „Tovarășe căpitan,

raportez : dat fiind condițiile create, în ciclul de instrucție următor, nevastă-mea va trece în evidența familiei un nou Bănică". „Și-atunci, adio meciuri !" îl zgîndărise căpitanul. „De ce ? se mirase plutonierul. Îl iau cu mine. Ne facem amîndoi tușieri, echipă cu dumneavoastră !"

Sosiră și ceilalți ofițeri, se prezentară comandantului de companie, își luară porthărțile din dulapurile de fier și ieșiră în curte. Datcu vru să-i urmeze, dar Savu îl reținu printr-un semn al mîinii.

— Stai puțin, vreau să discutăm o chestiune, spuse el și stinse restul țigării în scrumiera de pe birou. Ia loc...

„Cred că știe ceva în legătură cu Visu Gherasim, își zise Datcu așezîndu-se pe scaun. De fapt, tot trebuia să-i raportez, însă speram să rezolv încă în dimineața asta problema și să nu mai facem din ea un caz. Dacă puteam s-o urnesc într-un fel din loc..."

Da, știa căpitanul. Aflase cu o seară înainte de la Bănică. Plutonierul venise acasă să-i ceară împrumut un clește, ceva, și o șurubelniță întrucît i se blocase clanța ușii de la baie, prilej cu care întrebat ce se mai întîmplase după amiază pe la companie, dintr-una într-alta, acesta îi povestise cazul cu Visu Gherasim. Desigur, cele întîmplate îl surprinseseră pe Savu în mod neplăcut, chiar îi creaseră o stare de surescitare nervoasă, de neliniște și de profundă îngrijorare. Însă cu timpul se calmase, socotind că trebuie mai întîi să știe despre ce este vorba în mod detaliat, cît mai la concret, după care va vedea ce măsuri are să ia pentru a pune lucrurile la punct. Vroia apoi să știe și părerea comandantului de pluton. Așa că la cererea lui, Datcu raportă tot ceea ce întreprinsese aseară, cînd venise să supravegheze executarea programului. Dăduse ordin ca nimeni dintre militari să nu-l apostrofeze în vreun fel pe acest Visu Gherasim, gîndind că va găsi el o cale prin care să-l lămurească despre drumul greșit pe care apucase. Bănică, însă, a cam sărit peste cal..., și locotenentul spuse tot ce știa de la caporalul Croitoru.

— Mă rog, zise căpitanul, ai vorbit de-o cale, care este aceea ?

— Încă n-am găsit-o, tovarășe căpitan.

— Dar te-ai gîndit la ceva ?

— M-am gîndit. Voi sta mai întîi de vorbă cu el. Dar nu astăzi. La fel ca și aseară, am să mă fac că nu observ faptul că el nu are armă. Să-l las un timp să se frămînte singur, de ce și pentru ce nu-i spune nimeni nimic. De aceea am ordonat cele ce v-am raportat atît gradaților cît și soldaților din pluton...

— Și ăsta ce este, adventist ? întrebă supărat căpitanul. Beleaua asta ne mai lipsea pe cap...

— Nu știu, raportez, n-am stat încă de vorbă cu el și nici n-am s-o fac decît peste o zi sau două, poate și mai mult...

— Măi frate, îl opri căpitanul, aprinzîndu-și nervos o nouă țigară, nu lungi treaba cu ăsta, că vine depunerea jurămîntului. Și atunci ce ne facem ? Ăștia, mi se pare, nici nu vor s-audă de așa ceva...

— Depinde ce sectă este, tovarășe căpitan, vorbi cunoscător Datcu. Nu toți refuză jurămîntul...

— Cine nu pune mîna pe armă, nici de jurămînt nu vrea să audă ! îi replică comandantul. Așa că vezi cum e chestiunea. E dată dracului ! Eu zic să începi chiar de azi să vezi ce-i în capul lui. Ce meserie are ?

— Lucrează la pădure. E ardelean, de sus, de prin nord...

— Ei, asta-i, vezi, om neumblat, rătăcit printre copaci, cu gîndul aiurea, ca-n erele preistorice, zise tot negru la față căpitanul. În mod sigur n-a pus în viața lui mîna pe-o carte, n-a văzut un film și poate nici n-a trăit printre oameni. Un rătăcit departe de lume, izolat...

— Vă contrazic, tovarășe căpitan, interveni supus Datcu și se foi pe scaun, cerîndu-și parcă scuze pentru îndrăzneală.

— De ce, frate ?

— Silogismul acesta ne-ar duce la concluzia poate voit apodictică, nejustă dealtfel, că toți cei care lucrează în pădure ar putea fi considerați oameni primitivi. Ori nu este așa...

Căpitanul vru să ducă țigara la gură, dar rămase cu ea în aer și prin fumul ce i se destrăma în față îl privi lung și puțin nedumerit pe tînărul locotenent care-i aștepta

replica, avînd un uşor surîs în colțul buzelor. Datcu îl cunoştea pe comandant, era omul căruia îi plăceau discuțiile sincere, deschise, lipsite de meschinării, de ocolişuri şi paravane, purtate totuşi în limita unei absolute condescendeţe şi a unui climat de evidentă civilizaţie.

— Şi, zi-i aşa, am luat-o razna cu concluziile... zîmbi Savu pînă la urmă.

— Nu, n-am spus asta, se apără Datcu.

— N-ai spus-o, dar cam aşa vine...

— Nu-i adevărat...

— Măi frate, zise căpitanul, vezi dumneata, libertatea cultelor e înscrisă în constituţia statului nostru, nu e rău că e aşa, dar cînd se vor lămuri ăştia odată că religia nu le foloseşte la nimic ? Că e o pierdere de vreme, se mint credincioşii între ei, indiferent de ce natură ar fi, fără ca cineva să se fi convins de adevărul celor predicate ?

— Dühring propusese, faţă de religie o tactică foarte revoluţionară după concepţia lui, spuse Datcu, trecîndu-şi piciorul peste celălalt şi aşezîndu-se mai bine pe scaun. Adică s-o desfiinţeze pur şi simplu printr-un decret administrativ. Ceea ce, evident, aşa cum l-a combătut Engels şi mai apoi Lenin era o aberaţie... Ori în privinţa asta trebuie dat dovadă de-o persuasiune dusă la paroxism, acţiune ce trebuie desfăşurată în timp, e vorba poate de zeci de ani...

— Bineînţeles, aprobă căpitanul, trăgînd un fum lung din ţigară. De fapt, după cîte am citit, socialistul ăsta mic-burghez a cam sărit peste cal cu teoriile lui, neavînd răbdare să aştepte, cum spunea Engels, ca religia „să piară de moarte naturală", evident, după cum ai afirmat şi dumneata, fiind vorba la mijloc poate de zeci de ani sau mai mult. Ei, dar cu Dühring, cu Engels şi cu toată filozofia n-o să putem face nimic cu Visu Gherasim al nostru, înţelegi frate ? Poţi să-i spui pădurarului că adventismul lui sau de ce credinţă o fi va pieri cu timpul, aşa de la sine ? Şi pentru că tot va pieri, nu are nici un rost să facă parte din secta asta ? Nu poţi... Şi-atunci ?

— Tovarăşe căpitan, propuse Datcu, eu zic, aşa după cum v-am raportat, ca mai întîi să stau de vorbă cu el. Să

văd în ce sectă este şi în raport de principiile acestei secte să caut să-i luminez puţin mintea, combătîndu-le...

— Dar dumneata cunoşti toate categoriile astea de secte ? întrebă căpitanul, trăgînd din ţigară. Or fi multe ?

— Nu, nu sînt multe, spuse Datcu, dar fiecare are o anume particularitate, bineînţeles avînd drept bază generalul care le caracterizează. Sînt adventiştii de ziua a şaptea, apoi cei reformaţi, Cultul creştin baptist, Evangheliştii, Cultul penticostal, Nazarinenii, Martorii lui Iehova şi, mă rog, unele ramificaţii...

— Şi pocăiţii ? întrebă curios căpitanul. Ăştia nu sînt ? Am auzit şi de secta asta...

— V-am raportat, sînt Nazarinenii. Îşi zic pocăiţi întrucît susţin că pocăinţa, adică recunoaşterea de la sine că eşti păcătos, este temelia mîntuirii. Nişte elveţieni au pus bazele acestui cult...

— Măi frate, dar eşti documentat, nu glumă ! rîse căpitanul. Păi dacă aşa stă chestiunea sînt sigur că ai argumentele de bază ca să-l faci pe acest Visu Gherasim să-şi înţeleagă rostul de militar...

— Cînd eram la Sibiu, urmă Datcu, însufleţit de încrederea ce i-o arăta căpitanul, am ascultat în unele duminici la Casa armatei, nişte conferinţe pe tema ateismului care m-au interesat în mod deosebit. Apoi am mai citit cîte ceva...

— Bravo, îmi place ! mărturisi sincer căpitanul. Totdeauna apreciez oamenii care-şi fac din cultură o pasiune...

— E o necesitate, tovarăşe căpitan.

— Sau o necesitate, cum bine spui dumneata. Da, o necesitate... Bine, încheie el, treci acuma la pluton şi ţine-mă la curent cu evoluţia lucrurilor. Dar vezi, ţi-am mai spus, trebuie să rezolvăm cît mai rapid chestiunea, vine jurămîntul...

— Am înţeles, tovarăşe căpitan, se ridică Datcu în picioare, luînd poziţia de drepţi. Vream însă să vă raportez altceva...

— Te ascult...

— Propun ca astăzi să lucrăm în remiză. E frig, predăm prima lecţie de cunoaşterea armamentului şi în condiţiile de afară atenţia militarilor, vă daţi seama...

— Dar chiar în remiză se execută programul, spuse căpitanul. Așa am ordonat...

— Vă mulțumesc !

— Deci, la treabă !

În remiza largă, spațioasă, locul de adăpostire al mașinilor, acum plecate fiecare în cîte o misiune, era cald. Prin ferestrele mari, cu geamuri chituite în rame de fier, se filtra o lumină cenușie, ștearsă, suficientă, însă, pentru a se vedea destul de bine. Așezați în careu, cu o masă la mijloc, și pe masă cîte un pistol-mitralieră, soldații plutoanelor stăteau în poziție de repaos și-i ascultau pe tinerii ofițeri ce încercau să le explice caracteristicile armei. Era liniște, nu se auzeau decît glasurile comandanților, toți erau atenți, urmărind cu multă luare-aminte cele ce se spuneau. Se învățau lucruri noi și receptivitatea tinerilor, în aceste situații, fiind vorba mai ales de armament, era evidentă.

Datcu sosi la plutonul său, adunat în careu la fel ca celelalte, și primi raportul de la caporalul Croitoru. Apoi ordonă să se stea în poziție de repaos și se apropie de masa pe care deja era pregătit pentru explicații un pistol-mitralieră. Dar înainte de a-l lua în mînă și a vorbi despre el, aruncă o privire asupra soldaților, luînd șirul de la un capăt la altul. Normal, figurile îi erau cunoscute. Le zîmbi tuturor prietenește și întrebă :

— Îi este vreunuia frig ?

— Nuuu ! răspunseră toți deodată, în cor.

— E mai bine aici decît afară, nu ?

— Daaa !

— Ei, n-o să stăm tot timpul stagiului militar în remiză, spuse Datcu surîzînd, punînd mîinile la spate. Astăzi este o excepție. Și poate or mai fi excepții din astea. Dar de regulă, știți, războiul nu se duce în remiză, se duce afară, în teren și acolo vom învăța și noi tehnica lui. Cu timpul... Dar pînă atunci să cunoaștem armele cu care vom lupta de va fi nevoie să ne apărăm țara. A primit toată lumea arme ? întrebă el și privi piramidele stivuite alături.

— Daaa ! răspunseră toți militarii deodată.

— Vă plac, sînt sigur, noi-nouțe, producție românească, o să vedeți ce calități superioare au la tragere, urmă loco-

tenentul și se apropie de masă. Dintr-un început, vreau să vă spun însă ceva. Cînd zicem soldat, militar, ne și închipuim un tînăr în uniformă ostășească purtînd o armă, indiferent de care : pistol mitralieră, aruncător de grenade antitanc, pușcă cu lunetă, mă rog tot ce avem în dotare. Apărătorul țării este soldatul înarmat, soldatul care poartă o armă. De fapt nici nu poți să fii un luptător, un apărător, fără armă. În definitiv cu ce duci lupta ? Cu arma. Deci în noțiunea de soldat, de militar intră și aceea de armă...

Undeva, în rîndul din față, Visu Gherasim, cu un cap mai înalt decît ceilalți, sta și asculta, fiind numai ochi și urechi. Nici un mușchi nu se mișca pe fața lui slabă și trasă, aducînd a figură de mucenic bizantin. Numai mărul lui Adam sălta și cobora pe gîtul lung, cu pielea zbîrcită, strîns parcă prea tare în gulerul aspru al vestonului. Ca de obicei, își frămînta buzele subțiri și vineții, mușcîndu-le, ținînd privirea molatecă, spălăcită, aproape bolnavă, ațintită numai asupra ofițerului. Din vestonul, cu mînecile cam scurte, palmele lui late, crăpate, ieșeau spînzurînd ca două lopeți Linemann, lipite de vipușca pantalonilor. Datcu îl văzu, dar nu stărui cu privirea asupra lui mai mult decît o făcuse cu ceilalți soldați. Își urma explicațiile, cu pistolul-mitralieră în mînă, în mijlocul careului și de-acum fiecare din cei de față știa că arma se compune din țeava cu aparatele de ochire, din cutia mecanismelor și din patul metalic rabatabil. Că are greutatea cutare. încărcătorul conține atîtea cartușe, iar bătaia maximă de tragere este la atîtea sute de metri. După înălțător mai puțin. Eficace atîta... Asupra țintelor aeriene atîta...

— Ați înțeles ? întrebă el, dîndu-se un pas mai înapoi ca să cuprindă cu privirea întregul pluton.

— Daaa ! răspunseră soldații, toți ca la o comandă.

— Acuma veți trece pe grupe, sub comanda tovarășilor caporali și veți învăța demontarea și montarea armei. Executarea !

Pe la amiază, în dormitor, cînd militarii erau afară pe platou și se pregăteau să intre la masă, caporalul Croitoru veni, îl găsi pe locotenent și-i spuse că el în cadrul grupei nu cunoaște funcția lui Visu Gherasim.

— Cum n-o cunoşti ? se miră Datcu.
— Tovarăşe locotenent, permiteţi să raportez ! insistă caporalul lovindu-şi tare tocurile bocancilor. Dacă stă înapoia mea atunci trebuie să aibă AG-ul, nu ? Că e înalt. Şi dacă-i aşa, cum îi dădeam aseară, în dotare, pistol mitralieră ?
— Nu va sta după dumneata în formaţie, aşa am hotărît odată ! zise cam supărat Datcu. Ce dracului tot îl muţi de colo pînă colo ca pe o păpuşă ?
— Nu l-am mutat, tovarăşe locotenent ! roşi tot la faţă caporalul, înciudat că ofiţerul îl luase cam tare. Dar dumneavoastră aţi ordonat ca oamenii în grupă să fie aşezaţi după înălţime. Ori el e cel mai înalt din grupa mea. Deci în faţă... Şi dacă-i în faţă, adică după mine am zis de AG...
— E pistolar. Pe cine ai la puşca-mitralieră ?
— Pe Sînedru. Băiat bun, cam repezit, dar e bun...
— Foarte bine. După el urmează Visu Gherasim. Şi dacă urmează ce este ?
— Pistolar...
— Ei, asta e ! Ai înţeles ?
— Am înţeles, tovarăşe locotenent....
— Bine, altceva ?
— Nimic...
— El ce mai spune ? Visu ăsta, de el vorbesc...
— Umblă ca un căpiat, tovarăşe locotenent, explică Croitoru, ţinîndu-se după ofiţer pe culoarul dormitorului şi mai îndreptînd o pătură ici, un colţ de cearşaf dincolo. Nu-ş ce are că parcă nu-i în toate minţili... Ori îi la instrucţie, ori în repaus, stă cu ochii beliţi, aşa tot într-un punct şi nu scoate o vorbă. Îl întrebi ceva, tace. Îi ceri ceva, tace... Dar mişcările la instrucţia de front le execută. Cam moale, că parcă are oasili de ceară, dar execută, ce-i al lui i-al lui...
— Nu spune nimic că nu are armă ?
— Ce să spună ? se miră caporalul. Doară nu mai vorbeşte nimeni cu el de chestiunea asta. N-aţi ordonat aşa dumneavoastră ?
— Aşa am ordonat, dar credeam că, mă rog, din proprie iniţiativă, a zis şi el ceva...

— Mut, tovarăşe locotenent, mut din ăla de nici măcar nu gîngăveşte cuvintili ! Tace mîlc... Încă, aseară, acolo în remiză, cînd am adunat armili, l-am încercat, aşa de-al dracului să-l văz cum poate îşi dă în petic şi i-am ordonat să-mi aducă porthartul şi pistolul meu mitralieră de pe o bancă, de lîngă zid. A venit numai cu porthartul, de armă a zis că n-a înţeles...

— Şi ce-ai făcut ?

— L-am trimis din nou după ea.

— Şi ?

— S-a dus, a rămas în poziţia de drepţi lîngă banca aceea, dar n-a pus mîna pe pistol. L-am întrebat de ce nu pune mîna, doar e un obiect oarecare, a zis că aduce orişice obiect, dar ăla nu.

Datcu prinse a zîmbi şi-i spuse lui Croitoru să-l lase în pace. Dacă-i pe-aşa, încep şi soldaţii să facă încercări din astea numai ca să se distreze şi nu iese nimic. Toţi să se comporte cu el ca şi cînd ar fi primit şi el armă şi să nu-i mai dea nici un pic de atenţie, să se lege de el sau altceva de felul ăsta. Este atît de greu de înţeles cele ordonate ?

Nu, nu era greu şi caporalul promise că va urmări ca totul să fie adus la îndeplinire aşa cum era cerinţa comandantului. Şi cu asta discuţia luă sfîrşit.

5

Au trecut trei zile. Era într-o duminică dimineaţa. Cum se trezi din somn, Viorel Datcu privi afară şi constată că era soare. În pătratul curţii, lumina era într-atît de puternică şi de strălucitoare încît la început crezu că se aprinsese ceva. Dincolo de creasta de olane a acoperişurilor se zărea cerul limpede, albastru şi curat cum nu-l văzuse decît în primele zile cînd venise în micul orăşel. Vrăbiile ciripeau vesele pe sub streşini. Săliţele locuinţelor din jur se arătau tăcute, semn că nimeni nu se sculase încă. Era şi normal, fiind zi de repaus, fiecare se odih-

nea mai mult, căuta să-și prelungească somnul atît de rîvnit în timpul de peste săptămînă. Nici chiar bătrînul ceasornicar, Moișe Rubin, care deobicei încă de la revărsatul zorilor dădea ușa la o parte, proptind-o cu o stinghie, acuma nici nu se mișca. Poate că dormea sau poate că și plecase undeva, în oraș, așa cum obișnuia mai în toate duminicile.

Nici dincolo, în odaia lui frau Rozalia nu era nimeni. Ieșind în salonaș să se spele, prin perdeaua de ață Viorel nu zări nici o mișcare. Patul era făcut, cu cuvertura de pluș aruncată peste el, scaunele aranjate, iar pe masa din mijlocul camerei se vedeau două cești așezate pe farfurioare, cîteva felii de pîine și o tăviță din plastic acoperită cu un ștergar. Pe semne vecinii săi mîncaseră și plecaseră foarte de dimineață undeva la plimbare. Ba nu, își aminti Viorel, încă de aseară frau Rozalia plănuise cu Gustav să meargă în piață și să cumpere un purceluș. Se apropia iarna, era nevoie de carne. Și-apoi atîtea resturi de mîncare se aruncau la cantina aceea ! Era destul de simplu ca zilnic, Gustav, cu o căldare în mînă să treacă și să aducă cîte ceva acasă. Într-adevăr, avea de lucru, mereu găsea de reparat un instrument muzical sau o rîșniță de cafea, întrucît își extinsese specializarea, dar puțin sport nu-i strica, puțină mișcare, mai ales că în ultima vreme se cam văicărea că-i anchilozaseră picioarele și chiar o mînă, cea dreaptă, scîrțîia undeva la încheietura umărului. Deci, colocatarii lui Viorel, în clipele acelea tocmeau purcelușul sau poate că-l cărau către casă. Alături de ceilalți rîmători intra și el, cu guițatul său, în concertul general, împreună cu cotcodăcitul găinilor și lătratul înverșunat al cîinilor. Ce să mai vorbim, avea să fie o plăcere pentru cei din chiliile curții !

Revenind în odaia sa, Viorel făcu patul, se îmbrăcă, luă de pe etajeră teancul de cărți și caiete ale acelei eleve ce ocupase mai înainte locuința, după care ieși, încuie, trecu prin gang și se îndreptă către piață. Un soare puternic își revărsa din plin lumina peste orașul tăcut, făcînd să scînteieze acoperișurile din gresie și olane ale caselor. Magazinele aveau obloanele trase. Clopotul catedralei ortodoxe bătea rar din înălțimea turlei umplînd străzile cu dangătul lui de bronz. Numai cofetăria „Garofița" era

deschisă și în fața treptelor ei se adunaseră zeci de porumbei, chemați de căldura zilei la obișnuita lor joacă sub privirile admirative ale copiilor.

Cu teancul de cărți și caiete sub braț, Datcu trecu pe cîteva străzi lăturalnice și curînd ajunse în fața liceului „Mihai Viteazul", o clădire mare, impozantă, destul de veche, înălțată trainic din ziduri grele, masive, aducînd mai mult a cazarmă prusacă decît a instituție de învățămînt. Urcă treptele de piatră, deschise ușa înaltă, din stejar și se pomeni într-o sală largă, îmbrăcată în lambriuri, cu un candelabru imens spînzurat de tavanul pe care în cele patru colțuri erau pictate în ulei scene ce reprezentau muzica, artele, știința, munca. Pe pereți erau înșiruite tablourile unor domnitori și ale unor mari învățați ai neamului sau luptători pentru libertatea națională, oameni gravi, sobri, privind scrutător și aspru de sub sticlele prinse în ramele grele de bronz. Într-un colț, elemente simbolic decorative de ale pionierilor : steaguri, trompete, tobe, cravate, snopuri cu spice de grîu, cîteva lămpașe de mineri, lopeți, o sondă în miniatură alături de cărți cu autografele unor scriitori, diplome și fotografii din diferite excursii.

Un bătrîn, în uniformă albastră, cu șapcă împodobită cu fireturi, al cărui barbișon alb și înfoiat amintea de Franz Iosif, își făcu apariția dintr-un ungher semiobscur, tîrșindu-și ghetele bine lustruite pe covorul bogat ce acoperea întreaga pardoseală.

Ducînd cu respect mîna la cozorocul șepcii sale, se înclină ușor și plin de amabilitate îl întrebă pe ofițer ce dorește...

— Caut o elevă. Se numește Eliza Pănescu. Clasa a noua B.

— Astăzi, vă rog frumos, se scuză bătrînul, nu sînt cursuri.

— Este la internat...

— A, la internat, se dumiri omul cu șapcă în fireturi, atunci poftiți pe aici, vă rog frumos, și-i arătă lui Viorel o ușă ce ducea către un coridor lung și larg, cu lumină puțină. Dar sînteți o rudă, ceva ?

— O rudă, minți locotenentul, socotind că n-are rost să înșiruie acestui bătrîn toată povestea teancului de cărți și caiete. Îi duc astea...

— Bine, foarte bine, aprobă el. Pe aici, vă rog frumos. Eu am să vă conduc...

Trecu înainte, Datcu după el. Coridorul tot în lambriuri, cu tavanul și pereții la fel, vopsiți în ulei, avea pe o parte ușile claselor, cu însemnele lor aurii pe mici dreptunghiuri de sticlă neagră, iar pe cealaltă, între geamurile ce dădeau spre o curte închisă între cele patru ziduri ale clădirii, un șir de dulapuri cu mostre de minerale, borcane cu soluții, păsări împăiate, aparate de fizică, într-un cuvînt material didactic atît de familiar școlilor noastre. Bătrînul mai deschise o ușă, se ivi un nou coridor, tot cu lambriuri și tot cu uși de clasă, apoi intră într-altul, nu atît de elegant și auster, dimpotrivă, simplu, cu pereții văruiți în alb în care răzbea un miros de mîncare, de ceapă prăjită sau așa ceva. Bătrînul mai deschise o ușă, de astă dată ultima, mai spuse un „poftiți pe-aici, vă rog frumos" și Datcu se pomeni într-o altă curte decît aceea văzută de pe culoarul claselor, mai mică, dar la fel înconjurată de ziduri, cu ferestre la parter și etaj, iar la ferestre perdeluțe și mulțime de glastre cu flori. Unele geamuri erau deschise și lăsau să se audă pînă jos melodiile unor tranzistoare, muzică ușoară, însoțită deseori de glasul prea exuberant al fetelor. Cînd și cînd se isca cîte o gălăgie, izbucneau rîsete, apoi iar cîntece, totul într-un amestec sonor, nedefinit, ce demonstra buna dispoziție a tinerelor locatare care pesemne gospodăreau prin camere sau se pregăteau să iasă în oraș.

Cîteva fete numai în maieuri și chiloți, cu fețele îmbujorate de efort, jucau volei, pe un mic teren amenajat în partea dimpotrivă a curții. Văzîndu-l pe tînărul ofițer călcînd în urma înfiretatului portar, opriră jocul, se strînseră lîngă plasă, parcă sfioase și rămaseră în așteptare, nedumerite pesemne de prezența poate inoportună a musafirului. În acest timp, mingea se rostogolise pe pietrișul colorat către noii sosiți și deîndată bătrînul, luîndu-și un avînt săltat, într-un gest caraghios, o lovi cu piciorul, efortul fiind atît de cutezător, încît îi zbură șapca de pe

cap şi se duse cît colo. Evident, fetele începură să rîdă. Venind mai aproape, Datcu le salută, printr-o uşoară înclinare a capului, ducînd totodată palma la cozorocul caschetei, dar ele nu-i răspunseră, fiindcă ori nu-i observaseră politeţea, ori erau preocupate de strădania ratată a bătrînului.

— Am fost mare sportsmen, domnule dragă ! se întoarse portarul roşu la faţă, către Datcu, în timp ce cu palma lui scurtă şi butucănoasă îşi scutura şapca de praf. Dar, de, vîrsta... Vă rog frumos să aşteptaţi. Mă duc să văd cum să rezolvăm. Ori cum aţi spus că o cheamă pe fata aceea ? se întoarse din drum. Pănescu ?

— Da, Pănescu. Eliza Pănescu, clasa a noua B...

— Bun. Pănescu deci, îşi confirmă el. O clipă, vă rog frumos...

Traversă curtea, călcînd greoi pe picioruşele lui scurte, îndesate, şi dispăru după o altă uşă ce ducea, după cîte se vedea într-o mică sală. De acolo, o scară largă de lemn urca la etaj.

Datcu rămase în aşteptare, cu cărţile în braţe, neştiind ce să facă. Luase această iniţiativă să vină aici, întrucît frau Rozalia nici gînd să fi anunţat-o pe fată aşa cum promisese. Primise banii, lucrul cel mai important pentru ea, dar poate că fosta ei locatară avea, firesc, nevoie de cărţile şi caietele necesare la învăţătură. Şi, cum, oare, putea intra în posesia lor ? Desigur, nu putuse achita datoria din unele motive obiective, nicidecum din uşurinţă sau dintr-un voit abandon al acelor lucruri, ce valorau mult peste suma reclamată. Gestul gazdei de a-i opri fetei cărţile, lipsind-o deci de posibilitatea de a învăţa, i se păruse lui Datcu oribil, incalificabil şi arunca o lumină elocventă asupra caracterului rapace al femeii obeze.

În timp ce se gîndea la toate acestea, un zgomot nedefinit inundă deodată curtea şi Datcu tresări. Ca la un semnal, începuseră să se deschidă şi restul ferestrelor, sus, la întregul etaj, cercevelele fiind date cu putere în lături. Iar pe pervazuri prinseră a se îngrămădi să vadă mai bine, întocmai ca-n lojile unui teatru zeci de fete într-o gălăgie de nedescris. Unele în capoate de casă, altele în bluze

sau rochii, cu moațele în cap, cu cîte un fier de călcat în mînă, cu un pieptene sau prosop, așa cum se găsiseră prin odăi în clipele acelea. Dar lăsaseră orice treabă și năvăliseră umplînd ferestrele, îmbrîncindu-se, țipînd, cîntînd, făcînd comentarii fără să le pese că se aude pînă jos. Sau asta și vroiau.

— Vai, tu, ce drăguț e !

— Pe cine caută tipul ? Pe Pănescu, spui ? Ohooo, sfînta sfintelor !

— Vai, dragă e blond... Și înalt... Și uite ce frumos zîmbește. Lilico, vino tu să vezi pe unul în genul tău !

— E de genul masculin...

— Crezi ?

— Și ce i-a adus Elizei de Parma ? Măăă, cărți ! Păi, tocilara aia ce putea să-i ceară ? Cărți...

— Uite că i le-a și învelit în hîrtie albastră...

— Aaa, de chichi e pachetul așa, cine știe ce rochie de seară scoate individa din vreo cutie... Las' c-am mai văzut noi d-astea...

Viorel Datcu asculta, glasurile se auzeau limpezi pînă jos, comentariile se amestecau, erau acide, calde, provocatoare, insinuante, toate îndrăznețe, dar el stătea impasibil și privea cînd la fetele ce reluaseră jocul la volei, cînd la ușa pe care trebuia să apară portarul. Și, în sfîrșit, după cîteva minute acesta se ivi, urmat de-o fată brunetă, subțirică, cu ochi migdalați și mers sfielnic, nesigur, care căuta a privi mai mult în jos, cuprinsă de timiditate, dar și stăpînită de tiranicile șușoteli ale celor de la ferestre. Purta o rochiță de stambă, ieftină, croită simplu, poate prea scurtă pentru vîrsta ei, încît i se vedeau coapsele dezgolite, bronzate încă de soarele verii. Părul negru, despletit, și-l legase repede cu o panglică albă, dar se vede că-i căzuse pe drum, încît eșarfa aceea îi spînzura pe un umăr, amestecată cu firele de tăciune abia pieptănate.

— Bună ziua ! spuse ea cu glasul stins, pierit și rămase deoparte, neștiind ce să mai adaoge, evident fîstîcită de prezența tînărului ofițer, căruia dintr-o privire îi remarcase înfățișarea plăcută și distinsă. Sînt... Pănescu Eliza...

— Și eu Viorel Datcu... Am venit pentru...

Sus, la ferestre glasurile încetaseră. O liniște neobișnuită stăpînea acum pervazurile. Îndemnîndu-se una pe alta să nu mai scoată un cuvînt, fetele se potoliseră pe dată, amuțiseră, vroind, desigur, să audă ce se discută jos, să prindă crîmpeie ale conversației, crîmpeiele să se lege în comentarii, comentariile în concluzii.

— Ssst, taci tu că nu se-aude nimic !

— Lăsați dracului scîrțîitul ferestrei ăleia ! Ce v-a găsit ?

— Și închide dragă tranzistorul ! Te interesează cum se fac arăturile de toamnă ?

Dar nu, oricît se străduiau nu puteau desluși nimic din cele ce se discuta între enigmaticul musafir și colega lor. Nici chiar bătrînul portar care stătea deoparte, păzindu-și ca un cerber eleva, nu înțelegea mare lucru. Locotenentul, înadins vorbea încet, ca nu cumva fetele pe care le presupunea a fi atente la toate ferestrele să afle adevărul despre prezența lui aici. Nu vroia, dezvăluind taina acelor cărți și caiete, s-o pună pe colega lor într-o lumină deloc favorabilă. Poate numai dacă ea găsea că e potrivit să le spună ce și cum stăteau lucrurile, socotind faptul destul de banal, asta era cu totul altceva. Nu avea decît... El însă, nu... Ea era de la țară, dintr-o comună de lîngă Buzău. Avea părinți, i-au trimis bani pe timpul cît a locuit la frau Rozalia. N-a stat mult acolo, numai în zilele examenului și puțin după aceea, gazda fiind recomandată de un unchi al fetei ce o însoțise la înscriere. Deci, a avut bani, dar i-a pierdut. Sau i-au fost furați. Nu mulți, cîteva sute de lei... Și i-a fost teamă să scrie acasă părinților. Aveau de unde, munceau într-un *ceapé,* au gospodărie mare, frumoasă, cu frigider, televizor, dar ce aveau să zică ei ? Uite, numai ce a plecat prin străini, departe de casă și a și început să cheltuie... Așa că mai bine a lăsat cărțile drept garanție, de fapt propunerea a făcut-o frau Rozalia, socotind că pînă la Anul nou, cînd va pleca în vacanță va strînge ceva bani și le va lua...

— Și cum se poate să fi pierdut banii ? se interesă puțin mîhnit, Datcu.

— Nu, nu i-am pierdut, am zis numai aşa, cred că mi i-a luat muzicantul acela, Gustav, sau chiar gazda. Mereu îi găseam prin camera mea. Au umblat în valiză...

— Groaznic ! zise Datcu, gîndindu-se că şi în lipsa lui cineva poate scotoci în lucrurile sale. Dar pînă acum nu observase nimic în acest sens. Dealtfel, îşi pusese un lacăt la uşă. Pe fată o socotiseră o naivă. Şi le mersese...

— Eu am să vi-i restitui cît de curînd, zise fata luînd cărţile în braţe. De altfel, am şi strîns ceva...

— Nu-i nevoie, n-am să primesc nimic, spuse Datcu şi duse palma la cozorocul caschetei, salutînd, ceea ce însemna că scurta lui vizită se încheiase. Vă urez succes la învăţătură ! Şi acelaşi succes, tuturor colegelor ! strigă el, de astă dată întorcîndu-se şi arătînd cu mîna către şirul ferestrelor, unde în acea clipă, ca un răspuns, liniştea fu spartă deodată de chiote şi strigături.

— Trăiască armata română !

— Trăiască locotenenţii !

— Să mai veniţi ! Vă aşteptăm la dans ! Uraaa !

Datcu dădu mîna cu Eliza şi urmat de bătrîn — „vă rog frumos pe aici !" —, intră în culoarul cu miros de bucătărie, auzind încă în urmă vacarmul ce se stîrnise la ferestre. Rîdea, scena îl înveselise, zîmbea şi bătrînul portar, clătinînd uşor capul a înţelegere şi vorbind mormăit în urma ofiţerului :

— Ce să facă ? Se distrează şi ele... E aşa de mare plictiseală în cazarma asta... Că dreptu-i, şcoala parcă-i o cazarmă de-a dumneavoastră... Dincolo, peste drum e internatul băieţilor...

În holul larg cu lambriuri şi tablouri pe pereţi, Datcu îi întinse mîna.

— Mulţumesc ! îi spuse. Aţi fost foarte amabil...

— Aşa e serviciul, mă rog frumos ! replică el şi înălţă şapca în chip de salut. Mergeţi cu bine...

Ajuns în piaţa centrală, înconjurată de clădirile înalte şi vechi, Datcu constată că numărul porumbeilor ce mişunau pe dalele de piatră crescuse. La fel şi al localnicilor ce ieşiseră la plimbare chemaţi de soarele cald al dimineţii. Ba cîţiva, mai bătrîni, se şi aşezaseră pe

băncile înșiruite în jurul micului scuar, în mijlocul căruia o fîntînă arteziană își desprindea patru fire de apă ce coborau arcuind către bazinul ce le capta. Prea mult stătuseră oamenii prin case, alungați de ploaia rece și abundentă ce parcă nu se mai sfîrșea... Acuma, ziua de toamnă blîndă, însorită, învăluită de-o lumină gălbuie ca de miere îi îndemna la odihnă și relaxare. Și își dăduseră cu toții întîlnire aci, unde de fiecare dată, în zilele de sărbătoare, devenind o obișnuință, piațeta constituia pentru tineri ca și pentru vîrstnici locul lor preferat de promenadă. Era prilejul de a-ți revedea o cunoștință, un prieten, o familie, aveai posibilitatea să schimbi cîteva cuvinte, să afli noutăți despre unul și despre altul, ca și despre viața orașului și a celor ce se mai petrec prin lumea largă.

Viorel se înțelesese cu Ana-Corola să se întîlnească aci la orele unsprezece. El veni la fără zece, intră în lumea ce se vînzolea încolo și-ncoace și pentru a-și verifica punctualitatea, privi de cîteva ori și spre orologiul mare, cu cadrán negru și cifre aurii din turla catedralei catolice. Nu, nu întîrziase. Stabiliseră să se vadă chiar în preajma scuarului. De cum sosi, privi cîteva clipe jocul apei irizat în lumina soarelui și apoi începu să o caute prin mulțime. Dar nu făcu decît cîțiva pași către trotuarul de vizavi, că se și auzi strigat.

— Hello, Viorel !

Ana-Corola, într-un balonzaid gri, cu un batic de mătase galbenă înfășurat în jurul gîtului și cu poșeta agățată neglijent de-un umăr, stătea rezemată de grilajul de fier al catedralei catolice, cu părul negru căzîndu-i în voie pe umeri și capul puțin dat pe spate pentru ca razele calde ale soarelui să-i mîngîie obrazul și fruntea. Mîinile le vîrîse adînc în buzunarele balonzaidului descheiat, iar piciorul drept, cu genunchiul îndoit, sprijinit de bordura de piatră a grilajului, lăsa să se deseneze linia fină a coapsei, ușor dezvăluită de către fusta scurtă și bine mulată după ultima noutate a modei.

— Hei, Viorel, aici ! Unde te uiți, dragă ?

În sfîrșit, el o văzu, se strecură prin mulțime și se duse drept către ea. Întinse mîinile, i le prinse pe-ale ei și

privind-o drept în ochi îi spuse tandru, cu obișnuitul său surîs în colțul buzelor :

— Sînt fericit că ai venit. Au trecut atît de multe zile și mi-a fost dor de tine...

— Să te cred ? întrebă ea zîmbind, mijindu-și ochii în lumina soarelui.

— Da, să mă crezi... Aștepți de mult ?

— De zece minute. E atit de frumos astăzi, încît pare o zi de primăvară. Nu vezi cîtă lume a ieșit la plimbare ? Fantastic !

— Ce faci ?

— Am plecat mai devreme de acasă, am trecut și am făcut unele cumpărături pentru masa de prînz, le-am trimis printr-o prietenă care-mi este vecină de apartament și... iată-mă !

— Repet, sînt fericit...

— Spune, urmă ea și luîndu-l de mînă porniră pe lîngă grilajul catedralei către una din străzile pe care se aflau principalele magazine, vrei să accepți programul care am să ți-l propun ?

— Depinde...

— Cum e asta... depinde ? surîse ea și-l trase puternic de mînă, parcă gata să i-o smulgă din umăr. Nu înțeleg...

— Depinde ce fel de program ai făcut...

— Ei, un program, zise și căută să-și potrivească pasul în mers cu al lui. Un program ca toate programele noastre de duminică. Ba nu, reveni, alintîndu-se puțin, nu e ca toate programele. Vai, vezi cum m-am grăbit cu afirmațiile ?

— Mă rog... așa ești tu grăbită întotdeauna !

— Urmez exemplul tău...

— Hai, spune, m-ai făcut curios, insistă el, încotro mergem ? Pe aici văd că sînt magazine, cu ele începe programul tău ?

— Nu, ascultă, zise ea luînd o mină serioasă, vreau să te invit la mine. Să luăm masa împreună. Masa e un fel de a spune pentru că ți-am mărturisit, nu sînt o bună gospodină, dar am pregătit cîte ceva, o mică gustare acolo. Vom servi, vom asculta muzică, privim la televizor și dacă te plictisești, mă rog, putem pleca...

— Unde ?

— Să ne plimbăm sau unde vrei tu...

— Nu, n-am să mă plictisesc, sînt sigur, spuse el și o prinse de braț. Lîngă tine nu te poți plictisi niciodată, în nici un fel. În orice caz, îți mulțumesc, dar n-aș vrea ca această vizită să constituie pentru tine un efort... un deranj...

— Vai, se poate ? Cum vorbești așa ?

Din strada cu magazine, la primul colț făcură la dreapta, merseră puțin și apoi intrară pe-o alee ca de pădure, cu șiruri de castani, ale căror coroane încă mai erau împodobite cu frunze ruginii. Pe jos tot frunze, umede, noroite după ploile ce abia se sfîrșiseră și care se prindeau de tălpile pantofilor enervant și sîcîitor. Pe-o parte și alta case tăcute, liniștite, un fel de vile cu un aspect mai modern decît cele din cartierul în care locuia Viorel, cu jaluzele galbene la ferestre și grădini cu chioșcuri de vară, cu porți și grilaje de fier, frumos ornamentate și bine întreținute. Dispăruseră acele curți de cetate, cu gangurile întunecoase și reci, atît de neprimitoare și austere. Cîteva turisme erau parcate lîngă bordura trotuarelor, înșiruite unul după altul, desigur ale locatarilor, fapt ce lăsa să se înțeleagă că cei de prin această parte a orașului aveau, evident, o situație materială mai bună decît a lui Moișe Rubin sau a lui frau Rozalia.

Nu după mult se opriră în dreptul unei case înalte, cu două etaje, cu zidul învelit în iederă, al cărei gard de la stradă era tocmit din cărămidă roșie, aparentă, avînd o poartă de tablă, vopsită în galben. Pe zidul casei, sub butonul unei sonerii, o carte de vizită, în ramă de ebonită neagră atrăgea atenția trecătorilor : „Octav Dalmațiu, medic stomatolog"...

— Aicea stai ? întrebă curios Viorel, plimbînd ochii pe întreaga clădire care-i făcu o impresie deosebită.

— Aici.

— De mult ?

— De cînd am terminat Institutul și am revenit în oraș. Am o cameră obținută cu repartiție, cu baie, bucătărie, mă rog un confort acceptabil.

Scoase din poșetă o cheie masivă, o introduse în broasca porții și o răsuci de două ori.

— Intrăm, șopti ea lui Viorel, dar să fii atent la primele două ferestre din dreapta, chiar cele de lîngă poartă...

— La astea din stradă ?

— Și la astea, dar mai mult la acelea ce dau spre curte. Sînt ale unei singure camere...

— Dar ce este ? De ce să mă uit ?

— Lasă că am să-ți spun eu. Poftim...

Viorel intră într-o curte pavată cu dale de piatră în care o alee mărginită de merișori, despărțea grădina, lăsată cam în paragină, de casa destul de lungă, ale cărei două intrări erau marcate de două scări largi, semiovale, cu copertină de sticlă colorată, montată în chenare solide de fier forjat. Între ele și mai departe pînă spre fundul curții un șir de ferestre înalte, ale căror geamuri sclipeau în soare parcă decupate din bogăția de iederă ruginie. Clădirea se termina cu un mic garaj, în fața căruia era tras un Trabant albastru, cu portiera deschisă, semn că cineva abia venise sau se pregătea de plecare.

— E mașina dentistului, zise Ana-Corola trecînd înainte mai mult pe lîngă zid și făcînd un semn discret lui Viorel să nu uite a privi către primele două ferestre. E poliomelitic, nu mai profesează, se servește de-un cărucior special, dar să știi, el conduce mașina.

Așa după cum fusese prevenit, Viorel privi către primele geamuri din dreapta și zări fugar umbrele a două bătrîne, stînd pe pervazuri, una cu lornetă, cealaltă cu ochelari prinși cu ață de cocul cînepiu, care evident, auzind poarta începură a se agita pline de neastîmpăr, mișcînd perdelele. „Două babe curioase ca oricare de vîrsta lor, își zise Viorel mergînd în urma Anei-Corola. Și, ce-i cu asta ?" Lîngă Trabant-ul din fața garajului apăru un triciclu, în el cu un bărbat destul de în vîrstă, bine îmbrăcat, cu o elegantă pălărie de fetru peste pletele albe, purtînd ochelari fumurii, ce mînuia cu destulă dexteritate roțile cu benzi de cauciuc ale căruciorului, pe care îl opri în dreptul portierei deschise a mașinii. O femeie înaltă și slabă, tot în vîrstă, într-un pardesiu în carouri, a cărei față albă, prelungă, cu ochelari în rame de aur îi dădeau

un aer de distincţie şi sobrietate, veni, îl ajută pe stomatolog să se urce la volan, după care plie căruciorul şi-l puse pe perna din spate a maşinii.

— El este doctorul Dalmaţiu, iar ea fosta lui soră de cabinet, şopti Ana-Corola prinzîndu-l uşor pe Viorel de braţ ca să-l facă atent. Stă cu el şi-l îngrijeşte. Spre disperarea uneia dintre cele două bătrîne ce le-ai zărit la primele ferestre. Dar am să-ţi povestesc eu...

Văzînd-o pe fată, Octav Dalmaţiu ieşi puţin de după parbrizul maşinii să poată fi remarcat şi înălţă pălăria într-un salut plin de respect şi amabilitate. Femeia înclină şi ea capul şi Ana-Corola le răspunse amîndorura făcînd un semn prieteneşte cu mîna.

— Plecaţi la plimbare ?

— Da, să stăm puţin la soare, spuse femeia ocolind maşina şi pregătindu-se să se urce. Este o zi frumoasă...

— Distracţie plăcută ! le ură Ana-Corola.

— Vă mulţumim !

Apoi ea îl luă pe Viorel de mînă şi împreună urcară treptele de sub prima copertină de sticlă, deschise o uşă masivă din fier cu vitralii şi intrară într-un hol larg, puţin întunecos ce avea în dreapta şi-n stînga uşi înalte vopsite în alb, pe care erau montate ornamentaţii de alamă reprezentînd diferite flori şi figuri geometrice. Pereţii tapetaţi în mătase roză, pătată de vreme şi afumată, erau acoperiţi de tablouri în ulei, nişte portrete de familie, reprezentînd femei şi bărbaţi în ţinută de epocă, ele în bluze cu mîneci bufante şi capetele abia răsărite dintre dantelării, ei cu barbişoane şi mustăţi mari, răsucite, în haine negre acoperind jachetele albe, cu gulere înalte şi lavaliere bogate. O mobilă de salon în stil florentin atrase atenţia lui Viorel, remarcînd în mijlocul încăperii o masă ovală, placată cu marmură, iar în jurul ei cîteva scaune uzate, tapisate în roşu. În colţuri se vedeau vreo două fotolii, cu laterale şi spătar, iar lîngă peretele din fund o canapea pe care erau împrăştiate vreo patru cutii mari de carton, din care la ivirea celor doi, ţîşniră cîteva pisici şi speriate se aciuiară care încotro : două pe soba de faianţă albă, cu olane, altele înapoia draperiilor

înalte ale ușii sau sub fotoliile din care spînzurau arcuri răsucite și smocuri de zegras mucegăit.

— Fir-ați ale dracului cu menajeria voastră cu tot ! spuse supărată Ana-Corola și Viorel înțelese că aceste cuvinte fuseseră adresate către ușa din dreapta ce da în camera bătrînelor. Uite, dragă, ce-au putut face din camera asta ! Și doar este un hol de trecere, un hol ce se folosește în comun. Crescătorie de pisici !

Enervată, deschise ușa din stînga, cea a camerei ei și-l pofti pe Viorel să intre. O odaie înaltă, la fel ca holul, cu un chenar de ipsos aproape de tavan, reprezentînd o frînghie răsucită și înapoia căruia becuri ascunse luminau planșeul vopsit în ulei de-o culoare albastru-pal. Pereții însă erau albi, aproape imitînd marmura. Două draperii grele, din pluș, mărgineau fereastra, acoperită cu o perdea subțire, din dantelă foarte fină. Patul scund, modern, cu tablia neagră, tapisat în roșu, cu două blănuri imitație de leopard de-o parte și alta a lui, aruncate peste covorul bogat ce umplea întreaga încăpere, șifonierul și mica bibliotecă dintr-același lemn negru, lustruite ca o oglindă, lustra din cinci brațe cu calote de mătase roză, lampadarul și colțul în care erau așezate o măsuță și două fotolii, totul dădea o notă aparte de intimitate și bun gust, de confort și atmosferă relaxantă.

Cum intră, Viorel avu o exclamație sincer admirativă și rămase plăcut impresionat, aproape fără să mai facă un pas. Și fără să vrea gîndul îl duse către sărăcăcioasa lui odăiță cu mobilă veche, demodată, mîncată de carii, cu perdelele ieftine din ață, rupte și grosolan cusute, pe jos cu un covor trențuit și murdar, odăiță în care stăruia mirosul acela greu de sosuri și rîntaș ce venea din salonașul cu mașina de gătit, miros ce aproape i se impregnase și în haine. Și, cum oare, ar fi putut invita pe această fată la el, în condițiile destul de mizere în care locuia și de care, bineînțeles, că nu era în nici un fel vinovat ? Evident, situația era provizorie, dar ar fi vrut ca încă de la început să se instaleze definitiv într-o cameră pe care s-o mobileze după propriul său gust și în care orele de odihnă să-i facă o deosebită plăcere. Avea promisiuni pentru o garsonieră. Dar mai avea de așteptat. Și aștep-

tarea nu-l enerva atît ca fapt în sine, cît pentru aceea că era nevoit să suporte toate marile şi micile drame ale pătratei curţi pe care într-o seară, povestindu-i Anei-Corola cîte ceva despre cele ce se petrec acolo, o denumise eufemistic poate, „curtea cu paiațe"...

— Ei, cum găsești „micul meu univers" ? întrebă ea în timp ce-i ceru lui Viorel cascheta şi mantaua de ploaie pentru a le duce la cuier.

— Foarte frumos ! Te invidiez...

— Serios ? zîmbi ea neîncrezătoare.

— Serios ! zise Viorel, plimbîndu-şi din nou privirea prin întreaga cameră.

— Te rog să te faci comod. Și stai unde vrei. Poate acolo, la măsuța aceea, între cele două fotolii. Pe mine te rog să mă scuzi puțin, vreau să pregătesc nişte gustări. Ori nu ți-e încă foame ?

— Dar chiar vrei să luăm masa aici ? o prinse Viorel de mînă și o întoarse cu fața către el. Am crezut că glumești...

— Dragă, dar nu trebuie să mîncăm ceva astăzi ?

— Trebuie, dar făceam acest lucru în oraş. Nu era necesar să te deranjezi tu...

— Ți-am spus, îmi face plăcere.

— Bine, dar...

— Hai, lasă, stai acolo, uite ai nişte reviste sau mai bine dă drumul la magnetofon, spuse şi luîndu-l de braț îl conduse către unul dintre cele două fotolii din colțul opus ferestrelor, ce constituia, după cum îi destăinuise, acel loc intim, preferat unde stă și citește, ascultă muzică, scrie sau îşi coase cîte ceva. Eu am să vin îndată...

Zicînd acestea, dispăru pe uşa ce da într-o mică săliță, de unde se putea intra în bucătărie şi în baie. Rămas singur, Viorel nu puse nici magnetofonul şi nici nu se apucă să răsfoiască cele cîteva reviste ilustrate ce erau împrăștiate pe măsuță. Gînditor, începu a privi tablourile de pe pereți, mobilele, covorul, fereastra, lustra cu calote de mătase, într-un cuvînt întreg acest „mic univers" cum își denumise Ana-Corola camera, totul creat prin strădania ei, prin munca ei. Singură pe lume, își ducea viaţa, poate, fără să mai aibă pe nimeni apropiat, în afară

de prietena aceea, cu care se întîlnise de dimineață în oraș și căreia îi dăduse cumpărăturile să le aducă acasă. Pe semne că locuia în aceeași curte, poate într-unul din apartamentele ce se înșiruiau în continuare către cealaltă scară, sau sus la etaj. Și cu care, probabil, se vizita sau ieșea la plimbare...

În curte se auzi motorul Trabant-ului zornăind asurzitor ca și cum cineva ar fi rîșnit între două pietre de moară bucăți de tablă, apoi porțile cele mari trîntindu-se și Viorel înțelese că medicul stomatolog abia acum plecase împreună cu consoarta sa. Desigur, la cele două ferestre, curioasele bătrîne se agitaseră din nou, lovindu-și frunțile de sticlele cercevelelor și încurcîndu-se în perdele, în graba de a vedea totul și de a nu le scăpa nimic.

După cîteva clipe, Ana-Corola își făcu apariția cu o tavă pe care se găseau cîteva farfurii cu șuncă, mușchi file, friptură rece, pateuri, muștar și pîine. Aduse apoi din frigider o sticlă de vin, împreună cu un sifon automat. Plecă din nou, tot în mare grabă și reveni cu două pahare. Apoi cu șervețele și tacîmuri. După aceea cu o solniță...

— Te mai plimbi mult ? rîse Viorel și o prinse de mînă, îndemnînd-o să se așeze. Vezi ? Ți-am spus că te deranjezi. Te rog, stai jos...

— Am înțeles, să trăiți ! zise ea și luînd o aproximativă poziție de drepți, duse palma la frunte în chip de salut. Ce mai ordonă tovarășul locotenent ?

— Să știi că ai stofă de... soldat ! rîse Viorel, cerînd din nou să se așeze. Ai scăpat, n-ai apucat să faci instrucție la Institut. Ți-ar fi plăcut, nu ?

— Dragă, știi, spuse ea, luînd loc pe celălalt fotoliu, atunci cînd s-au recrutat fetele pentru prima promoție de locotenente, am vrut să mă duc și eu. Cîteva zile înainte am tot chibzuit ce să aleg : cariera armelor sau Institutul ? Pînă la urmă m-am dus la Centrul militar și hotărîtă am cerut și mi s-a făcut dosarul... Dar după aceea, tot entuziasmul meu a ținut numai vreo săptămînă. În preajma examenului de admitere am renunțat...

— De ce ?

— Nu știu, nu-mi pot explica nici acum, aşa după cum n-am ştiut nici atunci. N-am vrut să mă mai duc pur și simplu. Asta-i... Poate că mi-a fost puţin teamă că n-am să fac faţă situaţiei, aveam înainte un teren, ca să spun aşa, necunoscut, poate din comoditate, sau că nu ştiam prin ce oraș am să ajung după aceea, nu ştiu, îţi spun sincer că acuma stînd şi analizînd lucrurile nu pot afirma că la mijloc a fost un motiv plauzibil, elocvent... Ei, dar să lăsăm astea... căută ea să încheie, luînd furculiţa. În definitiv, uite, ce ne-am fi făcut acuma doi locotenenți, stînd la aceeași masă ? Discutam numai probleme de... tactică sau ce faceţi voi acolo la cazarmă, instrucţie, mă rog nu mă pricep...

— Crezi că numai despre asta pot vorbi doi oameni ?

— Eu ştiu ? înălţă ea din umeri, zîmbind. Am zis şi eu aşa... Te rog să te serveşti...

Și în timp ce mîncau ea povesti cum a urmat Institutul la Oradea, cum a venit în oraş şi n-a găsit un loc în învăţămîntul liceal, aşa după cum a dorit, iar la o şcoală generală a refuzat să se ducă și cum prin bunăvoința unui anume profesor Adamescu, de la Comitetul de cultură şi educaţie socialistă, s-a putut încadra la Casa de cultură. Tot prin el, mai binezis cu sprijinul lui a obţinut şi repartizarea pentru acest mic apartament. Iniţial, întregul imobil a fost al celor două bătrîne, ambele foste profesoare : Iozefina, cea cu lornetă şi care acum e puţin cam scrîntită a predat limba franceză ; cealaltă, Melania, cu ochelari cu ramă de sîrmă, a învăţat fetele lucrul manual, bineînţeles ceea ce se putea întreprinde într-un liceu, noţiuni elementare de croitorie, broderie, lenjerie. Casa au moştenit-o de la tatăl lor, Horaţiu Rizea, fost stăpîn al unei mari herghelii de cai şi al unei fabrici de oglinzi, ambele proprietăţi fiind naţionalizate. Statul a închiriat casa, lăsînd celor două bătrîne camera ce și-au ales-o înspre stradă, iar mica întreprindere, lipsită de rentabilitate, fiind și prost utilată a fost închisă. Acest Rizea a rămas prin străinătate unde de fapt a trăit mai tot timpul. Iar fetele, de mici, ca să scape de grija lor, le-a înscris la pensionul Notre Dame de Sion din Oradea,

îngrijindu-se cînd și cînd de subzistența lor materială. după care la absolvire, ca zestre, le-a lăsat moștenire casa și fabrica, cu asta considerînd obligațiile lui încheiate. Ani de zile cele două „fete bătrîne“ cum li se spunea în oraș, sau cele „două orfeline“ cum le porecliseră elevele n-au știut decît drumul de acasă la liceul „Mihai Viteazul“ și înapoi. Atît. Rareori erau văzute în oraș, la biserică sau la cofetărie. Cît despre măritiș, nici vorbă. Dacă la o vîrstă mai tînără le-au căutat bărbații și tuturora nu le-au găsit decît cusururi, făcînd fel și fel de nazuri și fasoane în privința lor, mai apoi, spre vîrsta pensionării, și chiar după aceea, au început ele să-i caute, dar toate încercările au fost ratate. Au rămas să-și ducă traiul în odaia lor dinspre stradă, cu aceleași cunoscute tabieturi de ani de zile : cafeaua, țigările, ghicitul în cărți, cititul oracolelor și evident bîrfa. Stau cu coatele rezemate pe pervazul ferestrelor și cît e ziua de mare nu fac altceva decît să comenteze viața străzii și bineînțeles a curții. Cine trece, de cine este însoțit, ce are insul acela sub braț, dar femeia aceea în sacoșă ? Cum s-a îmbrăcat cucoana de vizavi sau de ce măturătorii, ieri, au fost trei și astăzi numai doi ? Ba în ultima vreme au început chiar să se certe între ele din te miri ce. Dacă de pildă trece un bărbat pe trotuar și acela cu totul întîmplător își aruncă ochii către cele două ferestre, iar apoi nepăsător își vede mai departe de drum, imediat începe discuția între cele două surori aflate între draperiile grele de pluș : că Iozefina și-a uitat moațele-n cap, ba nici nu s-a fardat și omul și-a zis „mi-ar fi plăcut cealaltă, dar cu o așa rubedenie nedichisită, e limpede în ce familie intru“, repros la care Iozefina o acuză pe Melania de lipsă de respect măcar pentru cei doi ani pe care-i are mai mult, blagoslovind-o totodată cu ocări, întrucît bărbatul la ea s-a uitat. dar nu i-a plăcut mutra soră-si, despletită și cu ochelarii aceia de sîrmă pe nas, ceea ce denotă pe lîngă prost gust și sărăcie. De ce nu-și ia un lorneon la fel ca ea ? De zgîrcită ? Că-n ultima vreme își mănîncă de sub unghii, drămuindu-și fiecare bănuț... Bine ea, Melania este zgîrcită, „își mănîncă de sub unghii“ că așa a învățat-o viața, să facă economie, dar Iozefina, care de mică e cunoscută

a fi egoistă, nu catadicseşte să arunce nici măcar pieliţa de la salam pentru nenorocitele alea de pisici, întrucît o înghite şi pe aceea. Şi-atunci, cine e zgîrcită ?... Ea care îngrijeşte unsprezece pisici, nişte suflete rătăcite, sau Iozefina că e în stare să se îndoape şi cu hîrtia în care a fost împachetat salamul ?

Şi uite aşa, dintr-una într-alta, cearta ia proporţii, se aude în hol, în curte, poate şi-n stradă, zumzuie geamurile de istericalele celor două care-şi aruncă una alteia cuvinte din ce în ce mai grosolane şi pînă la urmă, ca un miracol, totul se linişteşte, fără ca cineva să înţeleagă cum de s-au domolit spiritele. Ori se îmbată cu rom, pe care-l beau alături de cafea, ori iau somnifere şi atunci totul este limpede.

— Dragă e un adevărat circ dincolo, spuse în încheiere Ana-Corola rîzînd. Zău, mă amuz grozav. Ba unde mai pui, că Iozefina asta, mai zaharisită decît cealaltă şi care spune că l-a iubit mulţi ani în taină pe stomatolog, chiar i-a făcut şi poezii în limba franceză, văzînd că în ultima vreme omul şi-a adus în casă asistenta medicală, probabil în vederea unui viitor mariaj, sau numai să stea cu el, îngrijindu-l, a înnebunit de tot ! Cum aude maşina doctorului sare la geam ca apucată. Pîndeşte poarta... Strada... Curtea... Să-l vadă cu cine vine şi cum mai arată. Cum este îmbrăcat... Dacă s-a uitat cumva către ea la fereastră şi i-a zîmbit... Sau din cauza intrusei ăleia, e vorba de asistentă. nu poate nici să ridice ochii ? Şi uite, numai chestii din astea, pe care involuntar le aud comentate dincolo de uşi şi de care, după cum ţi-am spus mă înveselesc şi mă fac să rîd singură, aici, în odaia mea...

— După cîte văd ai şi tu paiaţele tale, zise Viorel zîmbind.

— Da, însă la mine e vorba de o cameră, „camera cu paiaţe". Cred că şi la tine acolo, în curtea aceea, este o adevărată distracţie....

— Evident şi crede-mă că deabia aştept să mă mut. Şi atunci te voi invita şi eu. Acuma, cred că înţelegi, nu e cazul. Totul te va indispune...

— Nu zic că n-ai dreptate, dar cred că exagerezi puţin, nu ?

— Deloc !

Soarele trecuse undeva după case şi curtea era acuma învăluită în umbră. O lumină cenuşie, ca în orice după-amiază de toamnă se filtra prin fina ţesătură a perdelelor înalte şi camera începu a căpăta o tentă de clar obscur, de-un albastru violaceu ca-n pînzele pictorilor flamanzi. O linişte sublimă stăpînea totul. Doar cînd şi cînd zgomotul unei maşini trezea strada sau dincolo, în hol, mieunatul pisicilor dădea imensei încăperi un ecou sinistru. Încolo, tăcere adîncă ca-n inima unei păduri sau pe-ntinsul unei ape...

După ce strînse masa, Ana-Corola dădu drumul magnetofonului. Melodii vesele, sud-americane, inundară cîteva minute camera. Apoi renunţă, puse picapul şi ascultară muzică preclasică, cîteva concerte de orgă, de clavecin, de harfă. Sunetele grave şi prelungi ale tuburilor de orgă, tulburătoare prin rezonanţa lor profundă, alternau subtil cu veselele clinchete ale bătrînului şi atît de tînărului clavecin, amintind parcă de picurii ploii pe-o tipsie de cristal.

Într-un tîrziu, cînd ultimul disc se opri, Ana-Corola, ce-l ascultase cu fruntea sprijinită în palmă, se trezi ca dintr-o adîncă visare şi ridică braţul picapului punîndu-l în suportul lui.

— Îţi place muzica veche ? întrebă Viorel, ajutînd-o să adune discurile şi să le împacheteze.

— Da, foarte mult, spuse ea copleşită încă de reveria concertului abia sfîrşit. În general, să ştii îmi place istoria. Şi dacă-mi imaginez o epocă în toată structura ei, mă refer la viaţa oamenilor, obiceiuri, îmbrăcăminte, natural că trebuie să includ şi muzica, nu ? Şi atunci ca şi acum oamenii au fost fascinaţi de frumos...

— Desigur...

— Uite de pildă eu, urmă ea punînd discurile deoparte şi închizînd picapul, la cursul de specializare pe care l-am urmat la Bucureşti...

— Ce curs ?

— Un curs de specializare, să-i zicem reciclare sau cum vrei, prilej cu care m-am reprofilat, ţi-am spus că

din profesoară de gimnastică, azi am ajuns să predau lecţii de balet...

— Ştiu, mi-ai spus...

— Am colegi care acuma dansează la unele teatre muzicale din ţară, dacă te interesează...

— Foşti cu tine la Institut ?

— Da, de ce te miri ? Gimnastica, dragă, e un balet ritmat, dacă vrei să ştii, după cum baletul e gimnastică, evident intervine poezia dansului, graţia mişcărilor, elocvenţa redării sentimentelor, mă rog multe şi iar multe... zise Ana-Corola zîmbind. Aşa, şi după cum îţi spuneam, să revin la cele de mai înainte, la acel curs de specializare, acuma în paranteză fie spus, nu s-a urmărit acolo ca din mine şi colegele mele să se scoată mari maestre coregrafe care să monteze, ştiu eu ?, Coppelia lui Delibes sau Lacul lebedelor de Ceaikovski, Giselle, Esmeralda sau ceva de complexitatea asta, ci să putem îndruma tinerele talente, copiii, către creaţii de balet uşoare, să le dăm acel a.b.c. fără de care nu se poate face nimic în orişice meserie, aşa, deci acolo ascultînd diferite piese ce ilustrează astăzi istoria baletului, mi-a venit ideea ca pentru finele anului de învăţămînt să pregătesc cu elevii mei mai mărişori un „courante"...

— Ce-i asta ? întrebă Viorel mirat. Zău, te rog, iartă-mi ignoranţa, dar pentru mine e ceva nou...

— Lasă dragă, nu te mai scuza, îl opri Ana-Corola şi-l îndemnă să mai ia un pahar cu vin. Tu ai o meserie, eu alta, fiecare cu specificul ei, nu ? Eu n-am de unde să ştiu treburile tale, cum nici tu pe-ale mele, altfel dacă prin absurd am cunoaşte totul ar însemna să fim nişte universali, ca mixerele acelea care fac de toate la bucătărie şi pînă la urmă tot cu lingura freci maioneza, nu ? Vezi, îşi aminti ea, dacă eram locotenentă, aveam un subiect comun de discuţie, dar aşa, volens-nolens trebuie să ne diversificăm, nu ? Nu găseşti că e mai bine ?

— Nu te contrazic...

— Altfel, conversaţia noastră se banaliza, axată fiind pe-o singulară şi poate neinteresantă problemă...

— Da...

— Ei, și cum spuneam, ca să nu mă îndepărtez de subiect, am hotărît să încerc cu elevii mei acel „courante“, dragă ăsta e un dans vechi, dans de perechi, ceea ce-mi convine splendid la copii, cu care nu pot monta ansamble, deci un dans vechi cam de pe vremea lui Ludovic al XIV-lea, e ceva figurat, compus din mişcări în zig-zag, în care se alternează un pas simplu cu un pas dublu şi se execută cînd cu un picior, cînd cu altul, în măsură ternară, mă rog, mi-e foarte greu să-ți explic, trebuie să-l vezi, îți spun, sper să iasă ceva bun, lasă am să te chem la... premieră !

Rîse, aruncîndu-și părul pe spate, sorbi puțin din paharul cu vin și urmă :

— Ori ce vroiam să-ți spun ? Eu caut, mă zbat, vreau să fac ceva mai deosebit, încerc şi ca orice încercare experimentală mă pot aştepta și la un eşec, dar am o calitate, să ştii : nu mă decepţionez și nu renunț... Reiau, hai să-i spun experimentul și încerc din nou. Am pasiunea asta, să-i zic, a inovației. Pentru că uite, dansul ăsta de care-ți vorbeam, dansul original, are și el, evident, dificultățile lui, dar eu bazîndu-mă pe elementele de structură m-am gîndit că foarte ușor poate fi adaptat pentru încercarea copiilor...

Lumina zilei păru a se împuțina, semn că în curînd avea să se lase cu încetul amurgul. Dincolo, în hol, pisicile începuseră din nou să miaune mișunînd pe sub fotolii și scaune, chemîndu-și pesemne stăpîna. Se auzi zgomotul acela de tablă măcinată al Trabant-ului, maşina intră încet în curte și trecu zdrăngănind pe sub fereastră. Se întorsese medicul — oare cînd trecuse timpul ? — și desigur cele două bătrîne erau acuma la ferestre, pîndind de după draperii.

Instinctiv, Viorel își privi ceasul de mînă, după care se scuză că trebuie să fie mai devreme acasă și se ridică.

— Îmi pare rău că pleci ! spuse fata puțin îmbufnată ridicîndu-se și ea. Ai stat atît de puțin...

— Promit că mai vin.

— Pe cuvîntul tău ?

— Pe cuvînt...

— Dar nu numai duminica, în orice zi și la orice oră poftești, da ?

— Bine, am să te ascult, îți promit...

Ea îi dădu cascheta, mantaua de ploaie, deschise, trecură prin hol, pisicile ca niște năluci albe dispărură într-o clipă prin ungherele întunecate, cei doi le ocoliră și ieșiră în curte. Ana-Corola îl luă pe Viorel de braț și coborînd scările de marmură, porni alături de el către poartă...

— Iar se uită alea la noi, nu ? întrebă el trăgînd cu coada ochiului către ferestre.

— Categoric. De-asta te-am și luat de braț, șopti ea amuzîndu-se. Să le vezi ce mai comentează, au un subiect ales pentru seara asta, altfel cred că se plictiseau...

— Numai pentru asta m-ai luat de braț ? întoarse el capul și-i zîmbi afectuos, dar cu un ușor reproș în privire.

— Pentru că te... iubesc ! aruncă ea și înălțîndu-se pe vîrfuri îl sărută fugar după care o zbughi înapoi către scări, lăsîndu-l în poartă perplex, fără să știe ce să facă. Nu, stai acolo, îl povățui, nu mai intra că...

Și arătă în sus către ferestre.

— Bine, zise el, renunțînd. Mă bucură foarte mult...

— Ce ?

— Ultima ta replică. Și-ți spun la fel...

6

Viorel nu se duse acasă, așa cum plănuise, ci ajungînd în piața centrală a orașului se gîndi că n-ar strica să treacă puțin pe la cazarmă să vadă ce fac militarii din plutonul său. Era încă devreme, nu stătuse mult la Ana-Corola, numai cît servise masa și ascultase puțină muzică, de fapt totul fusese atît de neașteptat, e vorba de vizită, încît și acum, mergînd pe stradă, se gîndea la lucrul acesta ca la ceva cu totul deosebit, de domeniul visului. Pentru că ea nu-i vorbise nimic în legătură cu surprinzătoarea invitație. Se înțeleseseră, doar, să se întîlnească în mod obișnuit ca-n fiecare duminică și ca de

fiecare dată, să intre la cofetărie, să stea într-un colţ retras, să schimbe cîteva cuvinte sau să meargă la cinematograf. Ce puteau face altceva într-un orăşel ca acesta, în zi de sărbătoare, pe timp neprielnic ? Să rătăcească pe străzi, călcînd prin băltoace, ascunşi sub umbrelă ? Sau să stea de vorbă în vreun gang întunecos, unde-și făcea de joacă puştimea cartierelor ? Evident, invitaţia ei fusese binevenită şi sincer vorbind îl bucura faptul că avusese putinţa să cunoască acel „univers intim" de care ea îi vorbise în nenumărate rînduri și despre care el, în ceea ce îl privea, nu avusese, de fapt, ce spune, din motivele atît de binecunoscute. Dar de ce, oare, nu-l chemase pînă acum la ea acasă şi preferase ca duminicile să stea cu el în cofetărie, cînd afară turna cu găleata ? În mod raţional, una din zilele acelea neprielnice plimbării erau potrivite pentru „o parolă-n doi", cum îi plăcea ei să spună, la ea acasă și nu această duminică în care soarele reînviase parcă întregul oraş, scoţîndu-l la promenadă. Dar, se gîndi el, mergînd mai departe pe străzile liniştite, îl invitase ca de-acum înainte să o viziteze în orice zi și la orice oră, ceea ce însemna iarăşi ceva deosebit. Pentru că dacă pînă acum nici măcar într-una din duminicile acelea ploioase nu luase o asemenea iniţiativă, deodată îl cheamă la ea „în orice zi şi la orice oră" ! Legat de aceasta, fugar lui Viorel îi trecu prin minte unele cuvinte ale ei, fapt ce-l făcu să se frămînte şi mai mult, căutînd să înţeleagă adevăratul lor sens. Vorbind despre curiozitatea bătrînelor de a şti „cine vine și cu cine" în curtea aceea, curiozitate ce-o deranja în mod vădit pe Ana-Corola, de-acum, din ziua aceasta, parcă nu-i mai acorda atenţie acestui prost obicei al celor două colocatare ; ba dimpotrivă, la plecare îl luase chiar de braţ şi ţinuse cu tot dinadinsul ca cele două pensionare să remarce lucrul acesta. Ce se întîmplase, oare ? Cărui fapt se datora această schimbare de atitudine ? O explicație s-ar putea, totuși, lua în seamă. Este posibil ca pînă cu puţin timp în urmă să fi existat cineva în viaţa ei, de care nu vroise să se ştie, şi terminîndu-se totul, de-acum, el, Viorel, putea veni nu numai duminica, ci în orice zi, la orice oră. Dar mai mult : ca o întărire a acestei hotărîri

chiar vroise ca locatarele camerei din faţă să ia act de noul musafir, să cunoască, auzind paşi prin curte, „cine vine şi cu cine“ sau mai bine zis cine vine şi pleacă din camera ei. Să fie, oare, adevărate toate aceste presupuneri ? Şi în definitiv, de ce nu ? Ce anume putuse s-o oprească, ca singură fiind, tînără, drăguţă, inteligentă să nu fi acceptat dragostea cuiva ? Apoi, nu se considera o schimnică şi nu-şi pusese în gînd să ducă o viaţă solitară, austeră, cîtă vreme era curtată şi se bucura de atenţia bărbaţilor... Dar cine, oare, putuse fi acela ? Şi de ce, din ziua asta, după părerea lui ea îşi putea acorda o anume libertate a acţiunilor sale ? Ce motiv să fi avut, bineînţeles unul puternic, de a determinat-o să renunţe la acel cineva, pentru el ? Şi de ce tocmai acuma ? „Nu, îşi zise el într-un tîrziu merg prea departe cu imaginaţia, mai ales că nu există un fapt plauzibil care să mă ducă către asemenea raţionamente ! Acuma a fost ziua în care şi-a propus să mă invite la ea şi gata ! N-o fi avut apartamentul pus la punct sau poate a existat vreun motiv personal, la urma-urmei, iată, eu n-o pot invita chiar deloc, acuma să creadă cine ştie ce despre mine ? Iar cît priveşte faptul că nu-i mai pasă de bîrfa celor două bătrîne, a vroit, probabil, să-şi demonstreze sieşi că e majoră, stăpînă pe hotărîrile ei şi nu are de dat socoteală nimănui. Destul căutase a nu le deranja, nici măcar cu mersul prin curte...“.

Tot gîndind astfel, nici nu ştiu cînd ajunse în curtea cazărmii. Pavilioanele înalte şi sobre păreau pustii. Soarele se lăsa cu încetul spre asfinţit şi ultimele lui raze făceau geamurile să se învăpăieze, ca aprinse de foc, strălumînînd totodată şi vîrfurile de aramă ale castanilor dintre clădiri. Aleile erau curate, proaspăt măturate. Prin curtea largă, asfaltată, se vedeau militari plimbîndu-se în grupuri, cei mai mulţi, însă, stînd locului, ciorchine în jurul cîte unuia care povestea ceva hazliu sau cînta din muzicuţă, aşa ca să le treacă într-un fel timpul în orele acelea de răgaz pînă la programul de seară. De bună seamă se mai găseau şi pe la club, în faţa televizorului, urmărind vreun meci de fotbal sau vreun concert de muzică populară sau stînd pur şi simplu retraşi în vreun

loc mai liniştit, la vreo masă şi scriind acasă, socotind că în aceste clipe să fie numai ei cu gîndurile lor.

Într-un colţ al curţii, vreo zece-doisprezece inşi, numai în cămăşi, cu feţele aprinse de efort alergau după o minge asupra căreia se năpusteau cu sete s-o lovească, dar n-o prea nimereau. Era limpede că habar nu aveau de fotbal, dar pasiunea se întrevedea a fi atît de mare încît nu vroiau să renunţe, în împrejurările acestea, cînd puteau să înveţe jocul atît de mult gustat de toţi cei de vîrsta lor. Desigur, ar fi trebuit să se ducă pe terenul special amenajat, căruia i se spunea „parc sportiv" şi care era aci, la doi paşi, dincolo de gardul de sîrmă împletită al curţii, dar privind într-acolo, Viorel înţelese că noroiul, cu tot soarele arzător din timpul zilei nu se zvîntase şi băieţii găsiseră nimerit să încingă joaca pe asfaltul platoului de adunare a militarilor. Poarta, căci se juca un fel de „miuţă" era închipuită din două butoaie de tablă aduse cine ştie de pe unde, iar cînd mingea lovea unul din aceste buturi se auzea un bubuit atît de tare încît ziceai că a explodat ceva în împrejurimi.

Unul dintre jucători se arăta a fi foarte aprig şi bătăios. Dînd dovadă de-un avînt fără seamăn, nu se lăsa cu una cu două pînă ce nu lua el mingea, şi o lovea, alergînd după ea ca un bezmetic, cu cămaşa scoasă afară din pantaloni, făcîndu-şi loc cu coatele, cu umerii, îmbrîncind şi izbind cu picioarele în aer sau în ale celorlalţi, mai rar însă în balon. Ceilalţi, desigur, nu-l prea lăsau să-şi facă de cap, i se împotriveau, înghiontindu-l, căutînd să-i ia mingea, fapt ce-l făcea pe acela să se întărîte şi mai mult, iar zbaterea lui să fie tot mai aprigă. Şi cu tot efortul lui. evident, zadarnic, întrucît mereu era deposedat de balon, nici gînd să se apropie de linia celor două butoaie ! Atunci, dîndu-şi pesemne seama că aleargă fără rost, se opri brusc din pornirea aceea a lui vijelioasă, scoase din buzunar un fluier şi umflîndu-şi pieptul suflă lung şi ascuţit de cîteva ori, întocmai ca un şef de manevră într-o staţie urmărind trecerea vagoanelor. După care se auzi o comandă scurtă şi repezită ca la o oră de instrucţie :

— Drepţi ! Nu mai mişcă nimeni !

Militarii se opriră din alergătură, fără să înţeleagă cine fluierase, dar mai ales cine comandase. Răsuflau din greu, îşi ştergeau cu palmele sudoarea de pe frunţile înfierbîntate şi începură a privi nedumeriţi în jur să vadă ce s-a întîmplat.

— Nu mişcă nimeni, am spus ! reveni cel cu comanda, parcă căutînd a-şi întări autoritatea, după care luă mingea, o lovi uşor cu piciorul, trecînd în slalom printre ceilalţi şi o trimise pe lîngă portarul încremenit în poziţia de drepţi ca o statuie. Gata, mă, unul la zero ! se întoarse apoi cu faţa îmbujorată de reuşită, hai să-i dăm drumul la joc. Se reia mişcarea !

— Păi aşa-i treaba, tovarăşe caporal ? vorbi careva dintre militari, plin de indignare. Asta nu-i fotbal !

— Ascultă, dacă-ţi convine bine, dacă nu intră o rezervă, ceva ! zise gradatul care spre stupefacţia lui Datcu ce ajunsese la un pas de locul cu pricina constată că nu era altul decît Croitoru. Sau vrei carton din ăla coloratu ?

Supăraţi, o parte dintre militari, care erau recruţi din plutonul lui, îşi luară vestoanele, pregătindu-se a pleca fiecare care-ncotro. Nu mai vroiau să joace şi pace. Cine ce avea cu ei ? Erau în timpul lor liber, puteau face ce credeau de cuviinţă...

— Nu pleacă nimeni ! le strigă Croitoru înfierbîntat. Păi, ce, o să alerg singur ca nebunul după mingea asta ? Unde-aţi mai văzut voi aşa meci ? Hai, daţi-vă aproape. Daţi-vă sau vreţi să vă bag în program !

Văzîndu-l pe locotenent, militarii începură a umbla mai repede cu mîinile pe nasturii vestoanelor, îşi potriveau bonetele pe cap, unul găsise o hîrtie şi-şi lustruia de zor bocancii, că nu li se mai cunoşteau cusăturile de cît praf era pe ei, alţii îşi ştergeau feţele asudate cu batiste mari, ca nişte ştergare, ce le trăseseră degrabă de prin buzunarele pantalonilor.

— Atenţiune ! strigă unul dintre ei şi toţi încremeniră în poziţia de drepţi.

— Staţi în repaos, băieţi, vedeţi-vă de treabă, spuse Datcu venind în mijlocul lor şi privindu-i cu multă înţelegere. Ei, care pe care ?

Croitoru se îmbrăcase și el, veni, își pocni tocurile bocancilor, pregătindu-se să raporteze, era tot numai o apă, fața îi era îmbujorată, aprinsă, abia de mai răsufla, mai avea de încheiat vreo doi nasturi, parcă nu-i nimerea. îi află totuși, dar degetele se împleticeau, aveau un tremur, nu-și dădea seama motivul...

— Lasă Croitorule, îl opri Datcu și-i făcu semn să-și vadă și el de treabă. Ce faceți, vă distrați ?

— Ei, am alergat și noi așa olecuță după minge, tovarășe locotenent ! vorbi el puțin fîstîcit, dar cu fața tot îmbujorată. Am zis de-un meci, să ne mai treacă vremea...

— Bravo, te felicit pentru golul ce l-ai marcat ! zise Datcu zîmbind cu înțeles și clătină ușor capul a mustrare. Nu știam că ai talentul ăsta...

— Ei, se cam rușină caporalul, nu prea știu a juca, tovarășe locotenent, dar...

— Nu vorbesc de talentul de fotbalist, ci acela de instructor, căută a-l face să înțeleagă ofițerul. Felul de a căuta să te impui...

— A, tresări el și abia acum își dădu seama că locotenentul asistase la întreaga scenă. Știți... a fost așa... olecuță de joacă, v-am raportat. Că de dimineață, tovarășul căpitan zicea că vrea să facă o echipă dintr-ai noștri și-am vrut să vedem care-i în stare...

— A fost tovarășul căpitan pe aici ?

— Da, a fost, așa mai pe la amiază, a vrut să ne ducă pe stadion, dar era noroi și a renunțat. În orice caz, a zis că pînă la primăvară, nu se lasă, face o echipă în companie, o echipă de fotbal din ăsta... Și aș vrea și eu, de ce să zic că n-aș vrea, îmi place, că în sat acolo la mine n-a fost chip...

— Bine, continuați ! spuse locotenentul și plecă. Despre chestiunea asta mai vorbim noi...

— Am înțeles...

Datcu plecă, auzi în urma sa cum țăcăne în aceeași secundă tocurile la bocanci, desigur militarii care stătuseră mai deoparte luaseră poziția de drepți, salutîndu-l, dar el nu se întoarse și porni către clubul unității, în cealaltă parte a cazărmii. În urma sa auzi vocea lui Croitoru, chema soldații la el, vroia pesemne să le spună ceva,

să le explice ; nu, nu era de acord cu comportarea lui, cu faptul că făcuse uz de grad pentru realizarea unui scop, în fond meschin, auzi, să ții echipa în poziție de drepți, numai ca să marchezi un gol, bineînțeles enervat că fusese depășit de ceilalți, încît nu găsise altă cale de a le fi superior celor cu care se angrenase în jocul cu mingea decît în felul acesta. Situația era ridicolă, evident, dar ea mai demonstra și altceva și anume că un caporal sau sergent, oricare ar fi el, poate face caz de funcția lui într-o împrejurare care-ți dă pur și simplu de gîndit. Ori acesta este rostul gradelor în armată ? Să banalizezi, mergînd pînă la absurd rolul lor care impune o cu totul altă circumstanță ? Să te folosești de un criteriu al ierarhizării, un criteriu logic, rațional, impus de necesitățile ordinei și disciplinei ce trebuie să caracterizeze o colectivitate în uniformă militară, pentru un scop cu totul în afara menirii pentru care a fost creat ? Iată, încă se mai găsesc oameni care socotesc că gradul le conferă orișice drept, folosindu-se de el ca de-un paspartu, chiar și în rezolvarea unei banale și deloc potrivite situații. Și unul din aceștia era chiar instructorul lui... O făcea din inconștiență ? Cu bunăștiință ? Va vedea. Va sta de vorbă cu el și își va da seama care este situația reală. În orice caz, socotise că nu e potrivit să-i facă observație acolo, în fața subalternilor ; i-ar fi diminuat autoritatea, respectul de care trebuia să se bucure în rîndul recruților, dar uite că singur își știrbește acest respect prin acte total necontrolate...

Ajungînd lîngă pavilionul în care se afla comanda unității, Viorel se auzi strigat de la una dintre ferestrele ce abia se zăreau prin rămurișul castanilor. Se uită mirat într-acolo. Peste pervaz văzu aplecat un locotenent, cu banderolă roșie pe braț, diagonală și pistol. Era Sandu Andreianu, ofițer de finanțe, aceeași promoție.

— Vino pînă sus, Viorele ! strigă el, aplecîndu-se mult peste pervazul ferestrei. Am să-ți spun ceva...

— Ești de serviciu ?

— Da. Hai, te aștept...

Vioi, Datcu urcă treptele pe scara principală, acoperite cu mochetă albastră, peste mochetă traverse fixate la în-

cheieturi cu șine de alamă. Pe-o parte și alta pe pereții dați în ulei, se vedeau tablouri cu aspecte din viața unității iar pe paliere ficuși înalți, masivi, în lăzi vopsite în verde. La ferestrele înalte perdele mărginite de draperii, totul curat, dichisit, era o plăcere să privești interiorul unde se aflau birourile din comanda regimentului. Chiar în capul scărilor îi ieși în întîmpinare Sandu Andreianu, un ins scund, puțin firav, cu obrazul alb, parcă neatins de lamă, cu privire blîndă de adolescent și care parcă părea afundat cu totul în cismele prea largi pentru pulpele lui subțirele ca de balerin...

— Viorele, am să-ți dau o veste ! prinse el a zîmbi enigmatic și-i întinse prietenește mîna. Întîmplător mi-am aruncat ochii pe fereastră și te-am văzut cum te uitai la soldații aceia. Ce-i cu tine în cazarmă la ora asta ?

— N-am ce face și am zis să trec și să-mi văd băieții... Hai, spune-mi despre ce este vorba...

— Azi-dimineață cînd am luat corespondența în primire peste ce crezi că am dat ? Peste o hîrtie care te interesează în mod deosebit...

— Ce hîrtie ? făcu ochi mari Datcu.

— Ei, nu este cazul să te sperii ! zîmbi Andreianu. Mă privești într-atît de neliniștit de parcă ai fi primit un act de urmărire pentru o pensie alimentară !

— Spune, îți arde de glume ?

— Bine, îți zic despre ce-i vorba, dar faci cinste ? zîmbi șiret Andreianu, îndreptîndu-și cureaua pistolului pe șold.

— Bine fac, îți dau un ceai, că ceai bei. Unul bun cu lămîie.

— Fie și un ceai. La ce mă pot aștepta de la un zgîrcit ca tine ?

Venise o adresă de la Consiliul popular prin care locotenentul Viorel Datcu era anunțat că i se repartizase o garsonieră în blocul M de pe aleea Dumbrava, în cartierul nou ce avea să devină centrul economico-administrativ al orașului. La etajul trei. În două zile trebuia să se prezinte pentru a fi perfectate formalitățile de luare în primire a locuinței...

— În acelaşi bloc cu căpitanul Savu, ştii ? ţinu să precizeze Andreianu. Dar el stă la parter...

— Frate, e grozav ! explodă Datcu, cu ochii învăpăiaţi de bucurie şi-ntr-un acces de exuberanţă îl îmbrăţişă atît de puternic pe firavul Andreianu, încît acestuia îi pîrîiră oasele întocmai ca nişte vreascuri uscate. E formidabil !

În sfîrşit, zilele lui de neîmplinire şi mizerie din „curtea cu paiaţe" aveau să ia sfîrşit. Îşi va mobila camera extra... Va pune la ferestre nişte perdele extra... Covoare extra... Şi un mic bar tot extra... Şi-atunci o va invita pe Ana-Corola care-i o fată... extra ! Ce mai, totul va fi... extra !

Îl mai îmbrăţişă odată pe Sandu Andreianu, îi strînse mîna bucuros de neaşteptata veste ce i-o dăduse şi alergă pe trepte la vale mai-mai să se rostogolească, luînd în picioare traversele, lovindu-se de-o ladă cu ficus, de balustradele laterale. Nu, nu mai ştia pe unde calcă, era ca ameţit, ieşi în curte şi simţea că pluteşte în aerul puţin răcoros al serii aceleia de toamnă. Îşi zise că va trece neapărat mîine dimineaţă pe la poştă şi va da o telegramă părinţilor, în mod sigur mama se va urca în primul tren, de fapt aşa a şi spus atunci la despărţire, vrea să-l ajute la mutare, să-l ştie aranjat într-o locuinţă civilizată, confortabilă, să nu-i ducă grija, era dorinţa ei, nu, n-o putea anula în nici un fel, un singur băiat avea, în nenumărate rînduri îi scrisese să nu uite, s-o cheme.

Poate că şi tatăl nu va rezista tentaţiei şi o va însoţi, mai ales că acolo la Sibiu venise în atîtea rînduri. Il cunoştea dintr-o sută de inşi ce aşteptau în faţa sălii de oaspeţi întrucît era cel mai înalt şi cel mai robust, cu pălăria lui dată mereu pe ceafă şi cu şuviţa de păr cînepiu căzută pe frunte. Alerga, deci, către el şi el îl îmbrăţişa şi spunea că nu stă mult, are tren la ora... şi legătură la ora, schimbă la... şi coboară la... dar e bine că l-a văzut, e zdravăn, are să-i spună şi mamei despre lucrul acesta...

— Să trăiţi !

— Să trăiţi, tovarăşe locotenent !

— Să trăiţi !

Treceau soldații pe lîngă el, îl salutau cu mult respect, dîndu-se la o parte și făcîndu-i loc pe alee, se duceau în grupuri către locul de adunare, în curînd se făcea apelul de seară.

— Să trăiți, să trăiți cu toții, măi băieți ! Toată lumea să trăiască...

Bucuria lui era necuprinsă ca zarea albastră ce parcă se revarsă departe, la margine de cîmpie...

Și deodată, cum mergea vesel îl văzu pe Visu Gherasim în fața pavilionului în care se afla compania. Stătea lîngă trepte, cu piciorul sprijinit de-o stinghie și își cremuia bocancii, dînd moale cu peria cînd într-o parte, cînd într-alta, așa într-o doară ca omul fără vlagă. Lung, deșirat și arcuit de spinare, cu capul plecat și balansîndu-și mereu una din mîini părea cu totul absent la ce-i în juru-i, absorbit numai de lucrul acela al văcsuitului și nimic altceva. Și cum îl văzu, deodată parcă lui Datcu îi smulse cineva bucuria aceea din piept și o aruncă voit cît colo, departe, lipsindu-l de ea și de tot ceea ce ea insemna pentru viața lui. Visu Gherasim... Impasibil în front, la instrucție, la fel în marșul către cazarmă, puțin visător la orele de educație politică, cu ochii obosiți la cele de cunoașterea armamentului, mișcîndu-se ca un mecanism cu încetinitorul, fără grabă, fără efort în tot ceea ce făcea, încolo supus, ascultător, unde-l trimiteai acolo se ducea, niciodată nu comenta vreun ordin, nu evita executarea lui, într-un cuvînt nu punea probleme nici comandantului, nici instructorului, nimănui... Bineînțeles, în afară de aceea cu refuzul de a primi arma care constituia un caz grav, nemaiîntîlnit în unitate, cel puțin așa spusese căpitanul Savu și doar era ofițer de cîțiva ani buni. Îl asigurase, atunci, pe comandantul de companie că el, Datcu, va rezolva această chestiune, că se va îngriji ca în cel mai scurt timp totul să intre în normal. Nu cere decît să i se acorde puțin răgaz întrucît are el tactica lui și se va vedea în curînd că cele ce plănuise vor da roade. Dar trecuseră cîteva zile. Într-adevăr, la orele de program locotenentul se făcea mai departe a nu observa că Visu nu are pistol-mitralieră. Toți se foloseau de arme la cunoașterea lor, la instrucția de front,

le purtau în marş, executau mişcări, el nimic, ducea materialele, ţinte, grile, panouri, tot ceea ce i se cerea, văzîndu-şi liniştit de-ale lui, parcă mulţumit că îl lăsaseră cu toţii în pace... Şi doar se apropia ziua depunerii jurămîntului... Iar căpitanul Savu, interesat foarte mult la început de această problemă nu mai întrebase nimic, în ultimul timp. Avea, oare, deplină încredere în el, locotenentul Datcu ? Sau avea şi el o tactică a lui ? În definitiv, ce se întîmpla ?

Văzîndu-l pe ofiţer că se apropie, Visu încetă imediat curăţatul bocancilor, luă poziţia de drepţi şi precipitat, aproape pierdut, duse mîna la frunte în chip de salut. Dar era cu capul descoperit...

— Unde ţi-e boneta ? îl întrebă Datcu, oprindu-se în faţa lui şi căutînd a-l privi în ochii tulburi, înceţoşaţi, cu pleoape moi, pe jumătate lăsate.

— În dormitor... vorbi el cu glasul stins, pierit, puţin înfricoşat că poate comisese o abatere. Îmi tot cădea de pe cap şi...

— Nu-i nimic, îl linişti locotenentul, sînt situaţii cînd militarul umblă şi cu capul descoperit, dar trebuie să ştii că atunci cînd nu ai bonetă, nu mai duci palma la frunte. În definitiv, la ce saluţi ? E ca şi cum ai duce mîna să-ţi ridici pălăria, să dai bineţe cuiva şi n-ai pălărie. Păi treabă e asta ? zîmbi Datcu. Cînd are capul descoperit, militarul salută prin luarea poziţiei de drepţi. Nu ştiai lucrul ăsta ? Nu te-a învăţat aşa caporalul Croitoru ?

— Aşa e, tovarăşu locotenent, recunoscu el şi plecă privirea parcă ruşinat că greşise, sau uitase, într-adevăr, i se explicase atunci, la început, în prima zi după echipare, dar îşi închipuise că are bonetă pe cap şi...

— Ei, ce fac tovarăşii dumitale din pluton ?

— Sînt toţi pe-aici, zise Visu fîstîcit şi arătă cu mîna roată în jur către curte, dormitor, aleile dintre pavilioane. Avem liber... Eu am zîs să fac oleacă bocancii...

— Ai terminat ?

— Da, tovarăşu locotenent.

— Ei, atunci du peria, cutia de cremă, tot ce ai acolo şi vino pînă la cancelarie. Am să te rog să-mi dai un sfat. Eşti tăietor de lemne în pădure, nu ?

— Da...

— Ei, despre nişte lemne vreau să vorbim. Să-ți cer părerea...

— Da, tovarăşu locotenent. Vin îndată...

Şi grăbit, să nu-l facă pe comandant să aştepte, adună cele două perii — una pentru curăţat noroiul, cealaltă pentru lustruit — cutia de cremă, o cîrpă, mîinile lui mari căutau să le prindă pe toate odată, le scăpă. le culese iară de pe jos, era răvăşit, încurcat, se vedea că-i răscolit de invitaţia aceea a comandantului ; iată, vroia să stea de vorbă cu el, pentru ca el, Visu Gherasim să-i dea un sfat, nici gînd că-i va da, la lemne se pricepe. de mic a stat numai între trunchiurile copacilor, sus, în pădurile vechi de sute de ani, cunoaşte viaţa fiecărui pom. a fiecărui lăstar sau rădăcină, că şi pomii au viaţa lor, ca oamenii, ca animalele, trăiesc şi suferă, se bucură și plîng, se înveselesc şi se întristează, numai să-i vezi iarna cum gem sub viscole şi sub zăpezi, te apucă mila, nu alta... În sfîrşit, pînă la urmă reuşi să cuprindă toate acelea în braţe şi învoioşit că-i poate fi de folos comandantului său cu ceva, ţopăi cu picioarele lui lungi pe treptele de piatră ale dormitorului, intrînd, nu înainte de a mai întoarce o dată capul către locotenent :

— Minten, îs înapoi, asigură el tot grăbit şi ochii parcă aveau acum o lumină alta decît cea cunoscută, vie, strălucitoare, aprinsă de ceva lăuntric. Să duc numai astea... Sigur la lemne mă pricep, îs meşter fain, vă zîc eu despre ele ce vă poftește inima...

7

Datcu intră în cancelarie, aprinse lumina și-și puse cascheta în cuier. Mantaua de ploaie, care acuma evident îi incomoda, dar o luase de dimineață neștiind cum va evolua vremea, o agăță și pe ea tot acolo. Apoi îşi trecu degetele prin părul blond, aranjîndu-și cît de cît frizura. se aşeză la biroul lui, descuie sertarul și scoase caietul

cu coperţi de vinilin în care avea trecută situaţia fiecărui soldat din pluton. Odaia mirosea încă a var, era un aer închis, n-o aerisise nimeni, venise de dimineaţă căpitanul, dar poate că nici nu intrase, vroise să se ducă pe stadion cu militarii, renunțase și plecase. Datcu se ridică, dădu glastrele la o parte și deschise larg una dintre ferestre. Aerul rece al serii de toamnă năvăli deodată în încăpere, aducînd mireasma frunzelor ude de castan și a cîmpului din apropiere pe care se mai aflau căpiţe de fîn neridicate încă. Afară începuse să se însereze și noaptea se anunţa friguroasă, gata, se dusese căldura de peste zi, bine că nu mai ploua, de acuma în zilele ce urmau puteau să-și desfășoare instrucția în condiţii foarte bune, în aer liber, pe terenul de dincolo de cazarmă, fără a se mai feri de apa care cădea de sus. Stătu cîteva clipe cu coatele rezemate de pervaz, privind înserarea ce se lăsa cu încetul, după care se reașeză la birou parcă obosit, îşi prinse fruntea în palme și începu să-și aștepte oaspetele. Cum oare va începe discuția cu el ? Dar cum va evolua această discuţie ? Şi care va fi urmarea ei ? Vorbindu-i despre pădure, despre meseria lui, dar mai ales ştiindu-se de folos cu sfatul lui într-o problemă a comandantului, Datcu remarcase o bruscă schimbare în felul acestuia de a se comporta, o undă de lumină îi învăluise chipul și un resort nevăzut, neştiut îi declanșase o neobişnuită vioiciune. Desigur, trebuia mai întîi să-i cunoască într-un fel viaţa, să-l vadă ce gîndește, ce probleme îl frămîntă, ce idealuri îl animă, într-un cuvînt să aibă o imagine vie, cît mai realistă și cuprinzătoare a acestui tînăr care nu părea a fi chiar atît de neştiutor cum credea căpitanul, cît mai mult, după cum bănuia el, dezorientat, debusolat, plutea de pe-o zi pe alta ca într-o ceaţă şi nu afla un drum, un liman către care să se îndrepte. În sfîrşit, va vedea ce va fi, important i se părea să nu se descumpănească din pricina, poate, a unui prim insucces, ci să fie perseverent, insistent, și să dea dovadă de multă răbdare. „Ori cum spusese la amiază, Ana-Corola vorbind despre dansul acela vechi „courante“ pe care vroia să-l pregătească pentru micii ei elevi ? căută să-şi amintească Viorel Datcu. Încerc, spusese ea, şi ca orice încercare experimentală mă pot aştepta și

la un eşec, dar am o calitate : nu mă decepţionez şi nu renunţ..." Da, avea dreptate Ana-Corola, aceasta este calea, să nu te decepţionezi și să nu renunți, să fii perseverent chiar pînă la absurd, dacă se poate spune așa...

O scurtă bătaie în ușă îl făcu pe Datcu să tresară. Era Visu Gherasim.

— Poftim, intră ! îl invită locotenentul și-i făcu semn să se așeze pe scaunul din fața biroului.

El făcu vreo doi paşi și se opri, puţin dezorientat, timid, parcă neştiind ce să facă, ţinea boneta în mînă, o luase acuma, dar de ce-o luase nu-şi explica, o tot învîrtea cînd pe-o parte, cînd pe alta, ofițerului i se păru că băiatul iar intrase în cîmpul acela magnetic care-i dezechilibra întrucîtva structura sufletească, îi pierise puțina vioiciune ce-l încălzise, afară, la intrare, cu cîteva minute mai înainte.

— Stai Visu Gherasim, stai pe scaunul ăsta, îi zise din nou Datcu şi el înclină din cap în semn că a înţeles, se așeză, încet, cu grijă și rămase ţeapăn, cu spatele drept, capul înălţat și palmele pe genunchi ca la fotograf, privindu-l lung şi stăruitor pe ofițer. Ce ai făcut astăzi ?

El spuse cu ce-și petrecuse timpul, programul de dimineață, masa, au fost apoi la club, unii au scris acasă, alții au băgat nasu-n cărţi sau s-au uitat la televizor ; după aceea au servit masa de prînz, au dormit, s-au sculat fiecare cînd a vrut și s-au plimbat prin curte, au alergat după minge, iar s-au uitat la televizor, și-au mai aranjat lucrurile prin cufere şi... asta-i.

— O fost o ţîr frumos azi, încheie el, stînd în aceeaşi poziţie ţeapănă de la început. Soare... cald. Ehei, acuma îi fain, sus, la noi în pădure ! Vara are şi ea pe-ale ei, mde, ca orice vară, pădurea e verde, plină de umbră, liniște cît s-auzi greierul la tri poşte, dar acuma, toamna, zîc eu că-i și mai şi. Frunza rujineşte, e aspră, mai cade, da și rămîne destul de multă şi cînd bate soarele în culoarea ei de cărămidă arsă, zici c-o luat foc pădurea, nu alta, așa se vede de departe, tocmai din sat...

— Eşti de mult tăietor de lemne ?

— Apăi tovarășu locotenent lucru de cînd eram atîtica ! zise el mai deschis acum la vorbă și arătă cu mîna

o înălţime de copil măsurînd-o de la podea. M-o dus tatăl meu la pădure, că şi el tăt tăietor de lemne o fost, m-o prins dragul de copaci şi de traiul lor şi iaca, tăt cu meseria lui m-am ales.

— Îţi place ?

— Vai de mine, tovarăşu locotenent, dar bată-mă să mă bată, nu-i alta mai faină pe pămîntul ăsta !

Datcu care pînă a veni soldatul se gîndise cam în ce fel să inventeze o poveste despre lemne, să fie bineînțeles cît mai credibilă, îi spuse că tatăl său care va ieşi în curînd la pensie vrea să-şi facă la părinţii lui la țară, o casă de bîrne, dar zdravănă, bine clădită, dintr-un lemn sănătos, tare, care să reziste peste vreme aşa cum sînt mai toate casele prin Ardeal de n-au moarte unele chiar sute de ani... Numai că nu ştie care-i lemnul ăsta și cam pe unde ar putea da de el. Că jos, la cîmpie, sînt și acolo păduri, dar n-au chip ca cele de munte, alta-i viața unora şi altora, esența lemnului cum ar veni vorba. Și auzind că el, Visu Gherasim, lucrează la pădure s-a gîndit să-i ceară lui un sfat...

— Apăi, tovarăşu locotenent, zise soldatul şi cu palma lui mare începu a-şi netezi încet, cu grijă boneta de pe genunchi, cel mai fain îi stejarul, ăsta n-are moarte, e fer nu alta, ţapăn fără pereche...

— Dar paltinul ?

— Și ăsta-i fain, explică Visu, dar din el mai mult se lucră mobilă, instrumenturi din astea muzicale, cum e taragotul şi alte alea, nu, n-are asemănare cu stejarul, stejarul, ăhăăă, cum ar veni gorunul, el îi cel mai prima între tăți copacii, un fel de-mpărat al lor, aşa precum îi leul între sălbăticiunile lui...

— Deci stejarul ar fi bun, se făcu a chibzui Datcu clătinînd capul gînditor.

— Da, ăsta, e cel mai fain. Tăte casele pe la noi, numa din el îs meşterite. Se lucră greu, că v-am spus e ţapăn bată-l nevoia de zîci că-i cremene, dar puterea lui n-are păreche ! Nu, n-are...

Datcu observă că Visu avea o crescătură spre mijlocul frunţii, un fel de linie cicatrizată care parcă-i despărțea capul în două şi care venea cam pînă aproape de rădă-

cina nasului. Acolo, în locul acela pielea era încrețită, strînsă, ca și cum fusese însăilată cu acul și se zbîrcise, apoi se uscase și rămăsese așa ca la merele coapte în vatra focului. Desigur se accidentase la tăierea vreunui copac, gîndi ofițerul, ramura unui trunchi îl zgîriase adînc în cădere, putea rămîne fără ochi sau chiar fără viață dacă lovitura ar fi fost mai puternică...

— A, nu, nu-i din asta, zise el. roșind puțin și cam codindu-se că trebuie să vorbească despre un lucru care, evident, nu-i făcea plăcere. E din altceva...

— Din ce ? Că se vede a fi fost rană serioasă...

— Mda, o fost serioasă, confirmă el și-și pipăi locul acela în frunte ca și cum ar fi vrut să constate dacă se mai întinseseră încrețiturile acelea sau se vedeau tot zgrunțuroase ca mai înainte. Dar mi-o trecut...

— A rămas urma...

— O rămas, numa că nu-i bai, zîmbi el, știți umblă o vorbă pe la noi că numai ăia-s deștepți care au un sămn în frunte. Și eu, iaca, îl am.

— Ceea ce înseamnă că ești deștept...

— Ei, nu prea... își plecă el fruntea-n podea, roșind. Că dacă eram deștept, ăhăăă...

Mai vorbiră despre una, despre alta, apoi zgîndărit de ofițer el povesti pînă la urmă cum de se alesese cu semnul acela mai sus de linia ochilor. La ei în sat e o fată, Veturia o cheamă, frumoasă de n-are pereche. La horă, pe pod, se învîrtesc feciorii pe lîngă ea ca lupii ce dau ocol stînii, n-are unul astîmpăr. Îi e vecină lui Visu, dar el, pînă a pleca militar n-a putut-o vedea decît la sărbători cînd cobora din munte și cînd îi zărea chipul peste gard sau se nimerea s-o prindă la o învîrtită ardelenească. Au venit pețitori din sat și din alte sate, de peste văi și obcini s-o ceară de nevastă pentru unul și pentru altul, dar tat-su nici nu vroia s-audă. Tuturor le spunea că n-are fată de dat. O va da el dar cu un anume gînd. Nu orișicine poate să intre în neamul lui...

— E bogat de susține acest lucru ? întrebă curios Datcu care devenise foarte atent. Că acuma la țară, oamenii au cam aceeași stare, toți muncesc la fel, cîștigă bine, au gospodării frumoase...

— Ba, nu-i vorba de-asta, zise Visu care după cum se vedea prinsese a se înflăcăra puțin. Dreptu-i e mai cuprins ca mulți alții, dar are fata cea mai frumoasă, cea mai arătoasă, ehei, mulți ar fi dat oricît că dac-ar fi luat-o de nevastă numa s-o țină așa de poză-n casă, nicicum s-o trimită să ridice măcar o țandără de jos !

— Și-atunci care-i chestiunea ? Că nu pricep...

— Vedeți dumneavoastră, urmă Visu explicativ, parcă satisfăcut că putea lămuri o treabă unui om învățat ca ofițerul, omul ăsta, cu fata, Toader Cristu, așa îl cheamă, da noi îi zicem Pocăitul, că e pocăit...

— Cum pocăit ? se făcu a nu pricepe locotenentul și ochii săi se făcură mari de mirare. Ce-i aia ?

— Ei, e o credință, am să vă spun eu...

— Așa, și ce-i cu pocăitul ăsta ?

— A zîs că el nu-și dă fata decît după unul de credința lui.

— Adică după un pocăit...

— Așa, dreptu-i, ați înțăles...

— Și ?

— Și nu s-a arătat nici un pocăit pe potriva gustului său, de bunăsamă și al fetei...

— Dar sînt pocăiți din ăștia pe acolo, pe la voi ?

— Sînt, da nu mulți. Așa că de unde să se arate unul tînăr și fălos, să ia fata, că mai tăți îs bătrîni de de-abia își trag picioarele. Ori el, Toader Cristu o ținea pe-a lui una și bună : nu și nu, nu-și dă fata după un oaricine, să nu-i mai bată nima-n poartă că pune cînii pe el și gata. E de credința lui și-i place și fetei, no, bine, de nu, să-și vadă de drum...

— Ce vorbești ! se miră iară Datcu, punîndu-și mîinile cruciș pe piept și lăsîndu-se pe rezemătoarea scaunului. Aprig om...

— Aprig și plin de credință, stărui Visu Gherasim. Că nu-i altul mai grozav decît el prin părțile alea ale noastre. E chiar predicator la pocăiți, zice că-l cheamă Cristu că așa i-o fost lăsat lui numele de către Dumnezău, să-i poarte învățătura pe pămînt, da nu aia a popilor de la toate bisericile, ci alta, mai osebită și mai aproape de adevărul Domnului.

— Ei, nu mai vorbi ! se arătă tot mai interesat Datcu. Păi care-i credinţa asta a lui, o ştii ?

— O știu, vorbi cu un fel de mîndrie Visu și se așeză mai bine pe scaun. E una specială, o credinţă separată decît, v-am spus, asta a popilor...

— Şi ce spune credința asta... separată ?

— Ei... ce spune. Spune ea multe. Multe şi adevărate.

— Ce vorbeşti ! făcu iară pe miratul Datcu. Adică ce anume ?

— Chiar vreți anume a ști sau... numai așa... își arătă indoiala Visu Gherasim, neîncrezător faţă de interesul ofițerului.

— De ce nu ? zise Datcu și-și rezemă coatele în tăblia biroului, semn că e pregătit să asculte. Omul cît trăieşte, îi dator să ştie cît mai multe. Şi la ce mi-ar strica să cunosc şi eu cîte ceva despre credinţa asta, care spui că-i... separată ?

— Că chiar îi separată, dreptu-i, întări Visu, în parte mulţumit că poate da și el o învățătură comandantului. Adică nu e ca aceea a popilor. Popii ăștia sînt mîntuiți de credinţă, fac averi şi nu ei sînt trimişii Domnului să păstorească pe pămînt. Nici nu sînt lepădaţi de păcate, ori pocăința e temelia mîntuirii...

— Foarte interesant ! zise tot mai atent ofițerul și rămase pentru o clipă gînditor, vroind să-şi dovedească într-un mod cît mai convingător pasiunea cunoașterii unor lucruri ce nu le ştiuse pînă atunci. Dar nu văd nici o legătură între tot ce-mi spui dumneata și semnul acela din frunte...

— Ba este o legătură, întări Visu Gherasim. O legătură, cum să zîc, strînsă...

— Ei, care-i aceea ?

— Vedeți dumneavoastră, începu el să vorbească liniştit, aşezat, semn că e hotărît să facă destăinuiri unui om, ca ofițerul ce se arăta foarte binevoitor, plin de înţelegere, nu ca plutonierul Bănică ce strigase la el să-l bage-n pămînt nu alta, toată întîmplarea o pornit de la Veturia, de la fata asta a lui Toader Cristu, predicatorul. V-am spus că e frumoasă cum alta n-am văzut nici eu, nici tăți feciorii de prin șepte sate din jur. Numa că

tat-su o zîs că n-o dă decît după unul de credința lui și a ei, de bunăsamă...

— Și ea avea credința asta... separată, nu ?

— Tocmai și tăt neamul lor...

— Ei, și ?

— Și atuncea eu mi-am pus în cap ca Veturia asta să fie a mea, s-o iau de nevastă, no, și m-am dus la tat-su și i-am zîs, mă omule, iacă-tă-mă, îs flăcău fain, muncitor, am olecuță de avere, că-s singur ficior la ai mei, vecini, no, dară, ne putem împreuna curțile, am meserie faină, vreau să-ți cer fata. Bine, o zîs el, dar tu nu ești de credința ei. Dar nu-i bai, mă, omule, mă fac de credința ei. Adică, o zîs el, vii la casa noastră de rugăciune și nu te mai duci la popa al vostru ? N-am fost niciodată la ăla, dar, iacă, vin la voi. No, fain, o zîs Toader Cristu, mie-mi placi, te știu harnic și cinstit, și nu bei, nu tragi tutun, apăi dacă-ți dai silința în credința noastră, după ce-oi închide ochii, ajungi chiar predicator. No, lasă, am zîs eu, pînă atuncea mai curje apă pe Crișuri, eu vreau numa fata. Bine, o zîs el, să vedem dacă ea te vrea...

— Și te-a vrut ?

— M-o vrut, că trecea vremea și-ncepuse a gîndi că rămînea de fată bătrînă, dacă nima nu-i mai bătea-n poartă s-o ceară de nevastă...

— Apoi ce-a urmat ?

— Apoi a urmat că am intrat în casa lor, vorbi cu un fel de mîndrie Visu Gherasim. Casă de oameni cuprinși, cu odăi multe, cu lucruri de preț, cu otomobil...

— Cum cu automobil ? se miră Datcu și de-acuma își dădea seama că, într-adevăr, îl interesa în mod deosebit problema.

— Bine, cu otomobil, cu din ăsta... cu... Dacia...

— Ei, nu mai vorbi !

— D-apăi cum ?

— Dar ce-i trebuie lui Toader Cristu mașină ? Și de unde a avut bani de a luat-o ?

— Apăi, după cum v-am zîs el îi predicator, căută să fie cît mai explicit și în același timp convingător Visu Gherasim. Și-o spus tuturor că el nu poate merje în

tăte comunele, la casele de rugăciuni, că nu are cu ce, și frații or fi lipsiți atuncea de învățătura Domnului, că cine nu dă pentru Domnul cade-n păcatul nepăsării și al zgîrceniei și fără să vrea se dă cu diavolul...

— Ei, asta-i ! se miră Datcu.

— Tocmai...

— Deci credincioșii dau bani...

— Dau că e nevoie pentru cei săraci, pentru cei neputincioși, pentru casele de rugăciuni că le mai strică vremea...

— Deci, dumneata, după cîte am înțeles, căută să concluzioneze locotenentul, te-ai trecut la credința lui Toader Cristu și a Veturiei...

— Așa-i...

— Ți-a dat fata ?

— Încă nu. O zîs că după ce vin de la armată...

— Atunci, nu s-au întîmplat de mult lucrurile astea, nu ?

— Nu, numa de cîteva luni înainte de a pleca militar.

— Dar va fi sigur a dumitale ? își arătă îndoiala locotenentul.

— D-apăi cum ? se arătă el intrigat. Sigur. Ai, bată-mă să mă bată nevoia, dar știți cum îi de faină, tovarășu locotenent ? își umplu ochii de lumină Visu Gherasim. Cadră, nu alta ! Vedeți, eu nu pot veni de la pădure decît duminica, îi drumul lung, și-apăi cînd vin și mă duc la casa de rugăciune, în odaia aceea albă și o văd colo în rîndul femeilor, apăi nu știu, dară nu mi-e gîndul nici la învățătura Noului Testament pe care ne-o dă predicatorul sau cîte un frate, nici la cele ce cîntăm din Cartea Sionului. Iar cînd stăm și ne rugăm, în tăcerea aceea de nu se aude decît inima ceasului mare ce ne măsoară timpul, eu îi ascult de fapt răsuflarea ei, inima ei...

— O iubești, desigur...

— D-apăi cum !

— Dar nu faci un păcat că în timpul rugăciunii te gîndești la femei ? îl iscodi ofițerul. Că parcă știu că pe undeva se spune că femeia-i satana...

— Nu, tovarășu locotenent. În credința noastră ea mi-i soră și eu frate...

— Serios ?
— Chiar aşa !
— Şi după ce-o vei lua de nevastă, tot soră-ţi va fi ?
— Tăt...
— Dar dacă nu ţi-o mai dă predicatorul ? îl încercă ofiţerul. Găseşte pe-un altul mai fălos ca dumneata şi... gata.
— Nuuuu... zîmbi amar Visu Gherasim şi parcă în clipele acelea o gheară nevăzută îi strînse inima. Nuuuu. E vorba dată... Cînd o fost să plec, m-o chemat el, tatăi Veturiei şi mi-o spus să mă port cum trebuie la armată, să fiu ascultător, supus, să nu pun mîna pe puşcă că arma îi ucigătoare de fraţi, să nu depun jurămîntul că noi nu jurăm decît unuia Dumnezeu, tatăl, atotfăcătorul cerului şi-al pămîntului, şi-apăi cînd mă-ntorc facem cele de trebuinţă şi-mi dă fata, îmi dă şi averea pe numele meu, că are casă cu odăi multe, v-am spus, şi de tăte în ea, în ogradă...
— Dar el munceşte undeva, Toader Cristu ăsta ?
— Îi ţăran, are gospodăria lui, dar îi lucră nişte oameni că el îi tăt plecat cu otomobilu prin cele comune, n-are vreme nici de oi, nici de fînaţ pentru vite, de nimic.
Viorel Datcu îşi cuprinse fruntea în palme şi stătu astfel cîteva clipe privindu-l gînditor pe cel din faţa sa, cu puţin peste douăzeci de ani, tînăr deci, cu mintea coaptă după cîte se vedea, înrobit însă naivităţii, înlănţuit în mrejele şarlatanismului şi ale ipocriziei, ale obscurantismului şi înşelătoriei mistice, cînd alţii de seama lui. la vîrsta asta îşi folosesc mintea, materia cenuşie în scopurile promovării unor ţeluri înalte privind munca, ştiinţa, cultura, progresul omenirii... El vorbeşte despre toate cîte sînt legate de acest Toader Cristu şi despre cele ce i s-au întîmplat cu o ingenuitate, cu o credulitate de-a dreptul revoltătoare ! Dar cum, oare, un tînăr de anii lui să poată fi atît de lipsit de judecată şi de posibilitatea unui discernămînt faţă de tot ceea ce i se spune şi i se arată a fi drept adevărul adevărat ? Toader Cristu le spune celor pe care i-a îmbrobodit cu predicile sale că omul nu-i bine să strîngă avere pe pămînt, averea lui să fie „credinţa întru domnul“ şi „pocăinţa sufletului“, iar

el e cel mai „cuprins“ din sat, pe deasupra cumpărîndu-și și o mașină din banii luați de la orbii ce-i poartă de mînă prin ograda întunericului ! Îi îndeamnă pe alții să muncească, iar el nu are timp decît să umble din sat în sat cu „învățătura domnului“, tocmindu-și oieri și oameni la vite și la adunatul fînului ! Strînge fonduri bănești, în diferite scopuri, spune el, legate de casele de rugăciune, ajutorul săracilor și altele, dar nimănui nu-i dă vreo chitanță, nu ține o evidență a banilor, pentru că fiind „slujitorul domnului și al credinței lui“, toți naivii cred în cinstea lui, socotindu-l om cu bune intenții. Santa mediocritas !

Locotenentul îi spuse toate acestea lui Visu Gherasim și el, total încurcat, netezind mereu parcă în neștire cu palma boneta de pe genunchi ascultă cu luare aminte totul, tăcut, ținînd capul plecat, într-o supunere oarbă. Întrebat mai apoi ce crede despre lucrurile astea nu avu ce să răspundă. Îl privea pe ofițer năuc, cu ochii lui mari, spălăciți, realmente dezorientat, de parcă intrase într-o pădure mare, necunoscută, întunecată și adîncă, rătăcea de ceasuri în șir și nu găsea cărarea pe unde să iasă la lumină. Bărbia parcă i se ascuțise și mai mult, iar obrazul supt îi devenise deodată livid. Nu-i rămăsese altceva decît să-și muște la nesfîrșit buzele vineții și subțiri pînă la sînge.

— Ei, ce spui ? căută a-l stîrni din nou la vorbă Viorel Datcu. Popii spun una și fac alta, sîntem de acord. Dar predicatorul vostru ? Nu-l putem pune și pe el alături de popi ? Voi să trăiți în sărăcie și pocăință, iar el strînge bani din munca voastră, bineînțeles... Ce face cu averea ? Cu mașina ? Cu banii ?

— Averea i-o dă Veturiei... adică mie... îngăimă Visu, abia bîlbîit și crețurile i se înmulțiră pe frunte. Așa o zîs...

— Foarte bine, dar te lasă credința să ai averi pe pămînt ?

— Nu...

— Și-atunci ? nu-l slăbi ofițerul. Nu cumva nu ți-o mai dă ca să nu calce credința, tocmai el, predicatorul ?

Visu înălță parcă și mai mult fruntea. Pupilele i se măriră, sprîncenele se înălțară a mirare, bărbia îi tremura ușor, la fel ca mîinile mari și crăpate de pe genunchi.

— Și-apoi de ce mai primești salariu de la pădure? urmă locotenentul. Muncește numai în supunere și pocăință, dă dovadă de suferință că răsplata ți-o va da Domnul... Banii sînt avere, ce să faci cu ei?

Soldatul înălță din umerii lui ascuțiți și nu mai scoase o vorbă. Era limpede că ceva se măcina înăuntrul ființei lui, îl răscolea și-l tulbura. O ceață neagră parcă i se lua cu încetul de pe ochi, dar întunericul mai stăruia încă și șuvița de lumină se lăsa cu greu răsărită undeva la orizontul înțelegerii sale. Ce putea ști? Ce putea răspunde? Nimeni nu-i spusese astfel de lucruri, dar tot la fel de adevărat este și faptul că nici nu întîlnise un om, asemeni comandantului, puțin mai răsărit ca vîrstă decît el, dar cu o minte și o judecată atît de scăpărătoare...

— Spune-mi, reluă Datcu, calm, liniștit, de ce ai semnul acela la frunte? Că parcă de la chestiunea asta am pornit discuția și uite unde am ajuns...

— Apăi, tăt aici ajunjem tovarășu locotenent...

— Cum așa?

— Că și sămnu ăsta îi legat tăt de cele ce v-am zîs pînă acuma...

— Adică? Fă-mă să înțeleg...

Visu Gherasim trase adînc aer în piept, de parcă s-ar fi aruncat în largul unei ape, își trecu palma aspră peste față și cu vocea-i moale, căutînd cuvintele cele mai potrivite povesti cum cu vreo două luni înainte de a pleca la armată și cu puțin timp după ce mersese pentru prima dată la casa de rugăciune unde predica Toader Cristu, într-o seară, cam spre miezul nopții, ieșind în ogradă, să se ducă către grajd și să dea apă la vacă, a auzit undeva înapoia șurii vorbă. A stat puțin, a ascultat, dar vorba aceea parcă a pierit. Dar nu pentru multă vreme, întrucît după cîteva minute s-a auzit iară. Atunci el, dîndu-și seama c-or fi niște hoți care s-au gîndit, pesemne, să pună mîna pe cele două curci din ogradă, că se mai întîmplase lucrul ăsta și în alte părți, s-a tras mai lîngă peretele șurii și a pus mîna pe-o furcă. După care

a rămas în așteptare. Dar n-a stat mult așa, că glasurile acelea s-au făcut din nou auzite. Nedumerit, a privit în jur, a ascultat, iar a privit, dar în întunericul acela ca de smoală n-a putut deslusi nimic. Atunci, cu furca în mînă, cît mai tiptil, s-a strecurat către fundul ogrăzii, unde știa că-s curcile. Dar n-a făcut decît cîțiva pași că s-a auzit strigat. „Măi Gherasime, vino pînă acolea o țîr să stăm de vorbă !“ „Cine ești și ce vorbă vrai să ai cu mine ?“ a întrebat el. „Hai, mă, odată, nu fi bolînd, numa o vorbă, îs eu Ion“. „Tu Ioane, s-a mirat Gherasim, ce cauți de vii prin livadă și n-ai venit la poartă ?“ Era un prieten, mecanic, se cunoșteau de mici, lucra la gatere. „Hai, dă-te-ncoace...“. Visu Gherasim s-a dus la gard, dar cînd să se apropie, două umbre s-au aruncat peste ulucă, l-au prins de pepții cămășii și au încercat să-l doboare la pămînt. „Mă, să lași în pace fătuța lui Cristu, că ea nu-i pe voia lui tat-su, cu credința aia, zîce numa așa de teamă, te-ai băgat tu să-i cînți din ceteră pocăitului, numa să ți-o dea ?“. „Care sînteți, mă ?“ a încercat Visu Gherasim să afle, că de mai aproape nu mai era glasul lui Ion de la gatere. „Pe mumă-ta, ăia sîntem !“ au zis aceia și unul a încercat să rupă o ulucă din gard. Atunci, Visu a înălțat furca să dea, dar unul din cei doi, mai iute de mînă i-a smuls-o și a încercat să-l lovească. Visu nu s-a lăsat, s-a prins zdravăn de țăpușele ei și tot trăgînd încoace și-n colo s-o redobîndească, s-a pomenit în încăierarea aceea că-l zgîrie ceva adînc pe frunte și o usturime i-a încins pe dată fruntea. Iar sîngele a podidit, umplîndu-i fața. Propria-i furcă se întorsese împotrivă-i... Cei doi, dîndu-și seama de situație, și oricît, înțelegînd că-l pedepsiseră îndeajuns pe Gherasim, au sărit repede uluca înapoi în livadă și și-au pierdut urma în întuneric. Rănitul s-a dus, s-a spălat, și-a oblojit cum a putut crestătura din frunte, iar a doua zi n-a povestit nimănui întîmplarea, bineînțeles de rușine. Și cine l-a întrebat, printre care și Toader Cristu, a lăsat să se înțeleagă că la pădure, un copac în cădere l-ar fi zgîriat rău de tot cu o creangă putredă. Ceea ce bănuise la început și ofițerul...

— Asta-i, tovarășu locotenent, încheie soldatul și-și pipăi din nou fruntea. Acuma s-o vindecat, s-o dus, dar o rămas sămnu...

— Vezi ce poți păți din cauza unei fete ? zîmbi Datcu, lăsîndu-se iară pe spătarul scaunului. Așa e cînd la mijloc e dragostea !

— Nu-i bai, zise Visu Gherasim, dînd a nepăsare din mînă, că-i tare mîndră și faină Veturia, numa că năcazul lor o fost mare, videți, la fel ca ăilalți nu s-or putut apropia în nici un chip de inima ei...

— Asta așa este, consimți ofițerul, dar știi că în noaptea aceea cu pricina ai călcat credința ?

— Ce-am făcut ? își lungi gîtul soldatul în ascultare și ochii i se bulbucară a mirare.

— Ai călcat credința.

— Eu ? abia murmură el, tot speriat, neliniștit, parcă fără să-și afle locul. Cum am călcat-o ? Vorbiți de credința asta a mea separată ?

— Da, de asta... separată.

— Păi, cum ? întrebă el tot precipitat.

— Ai pus mîna pe armă...

— Pe armă ? Pe care armă ? No, că vi-i de șagă, ori n-ați înțăles cum s-o-ntîmplat tătă treaba...

— Ba am înțeles, întări Datcu și de aceea îți spun că în încăierarea aceea, dumneata ai călcat credința care o ai întrucît ai pus mîna pe armă !

Ascultîndu-l pe ofițer, Visu prinse a zîmbi și după o clipă, răsuflînd de ușurare, lăsă să se înțeleagă că locotenentul, într-adevăr, auzise bine cele ce i se povestise, dar îl găsise acuma gluma și vroia să-l încerce într-un anume fel. Cum pusese mîna pe armă ? Luase o furcă în mînă și atît... De unde pînă unde a mai scos-o cu arma ?

Și luminat de acest gînd, dădu din cap a înțelegere, zîmbind mai departe, vădit liniștit, ca omul care își dă seama de-o glumă, în definitiv într-o discuție, dacă nu mai arunci o vorbă și mai așa, schimbul acela de cuvinte devine lînced, plictisitor...

— Văd că mă privești tare neîncrezător în cele ce-ți spun, urmă Viorel Datcu, dar să știi, vorbesc foarte serios.

Dacă, într-adevăr, ești adeptul acelei credințe, află că în noaptea cînd a fost încăierarea cu cei doi ai călcat-o...

— Dar nu înțăleg...

— Și furca e o armă, măi omule ! preciză locotenentul. Și piatra. Și cuțitul... Și un par rupt dintr-un gard. Ba și pumnul, cu care lovești e o armă !

— Tovarăşu locotenent, interveni Visu Gherasim, credinţa mea nu zîce de lucrurile astea. Zîce de puşcă...

— Ba, de loc ! îl contrazise categoric ofițerul. Spune să nu lovești, să nu ucizi, să nu ridici mîna asupra aproapelui. Ori dumneata ai ridicat-o. Ai încercat să loveşti cu furca... Ți-am spus, furca e o armă. O armă albă, îi spunem noi. Arma de foc e cea care foloseşte un proiectil azvîrlit de-un exploziv. Dar furca...

— Să vedeţi, predicatorul... zîcea de... armă...

— Măi, omule nu înțelegi că furca e o armă ? Că ai pus mîna pe-o armă ? stărui ofițerul și căută să se uite drept în ochii lui Visu Gherasim. Cu arma, indiferent de care este, albă sau de foc, te aperi sau ataci. În cazul dumitale te-ai apărat cu furca, cu o armă albă. Și bineînțeles, ai ridicat mîna asupra aproapelui...

— Ei au dat întîi, tovarăşu locotenent, încercă să explice Visu Gherasim, tot mai alb la față, cu buzele vineţii, tremurînde. Eu ce era să fac ?

— Eu nu zic că ai făcut rău, zîmbi ofițerul, nu te condamn pentru asta, în definitiv te-ai apărat, nu ? E normal cînd unul te loveşte să cauți să te aperi, nu ? Deci eu nu zic că ai făcut rău, dar după cele ce v-a învățat predicatorul vostru ai comis o faptă prin care ai călcat credinţa. El ştie că te-ai bătut în noaptea aceea ?

— Nu, nu ştie, v-am spus, nu ştie nimeni.

— Și dacă va afla ? Că nu se poate să nu se afle...

— Eu ştiu ? se arătă tot mai încurcat Visu Gherasim. Dar cred că dacă ştie de furcă... şi nu de puşcă... poate e altceva...

— Ascultă Visu Gherasim, îl prinse locotenentul pe soldat de încheietura mîinii, aplecîndu-se mult peste tăblia mesei, în vremurile de demult, oamenii pămîntului ăstuia ca să-și apere vatra n-au avut puști cum avem noi astăzi. În vremurile foarte îndepărtate, chiar în acelea

în care Toader Cristu vă spune acolo la rugăciunile voastre că ar fi trăit Cristos, nu erau pistoale-mitralieră sau tunuri, înțelegi ? În acele timpuri luptai atacînd sau apărîndu-te cu săgețile, cu sulițele, cu securile, cu furcile, chiar cu pietrele. Acestea erau armele și dacă „Domnul" cum spuneți voi a poruncit să nu puneți mîna pe armă, îți dai seama că nu putea vorbi despre pistol-mitralieră, ci despre mijlocul de luptă existent atunci, în vremea lui, adică unul dintre cele ce ți le-am amintit. E clar ? Și-apoi nu uita, ai ridicat mîna... Ai ridicat-o, indiferent ce armă ai fi ținut în ea...

Zicînd acestea, Viorel Datcu se sculă de pe scaun încercînd să se dezmorțească și se duse la fereastră. Afară se întunecase de-a binelea. Pe stîlpii înalți, ce străjuiau la cele patru colțuri curtea se aprinseseră becurile. În lumina lor se vedeau soldați încolonați îndreptîndu-se către locul de adunare. Desigur pentru masa de seară. Încercau, sub supravegherea gradaților să meargă cît mai corect în cadență, ținînd alinierea, potrivind pasul, călcînd apăsat, grav, ca la o defilare, cu frunțile sus și privirea drept înainte.

— Mi se pare că dumneata nu ai pistol-mitralieră, se întoarse de la fereastră locotenentul și reveni lîngă birou. N-ai vrut să pui mîna pe el...

— Da...

— În credința dumitale, în cele ce ți-a spus predicatorul, se pomenește ceva de pistol-mitralieră ?

— Nu, el mi-o zîs de armă...

— Ei, repet, furca e o armă. Și cele ce ai făcut, apărîndu-ți ograda, atunci în noaptea aceea, după mine, nu este rău. Dimpotrivă, ai procedat foarte bine. Așa este și cu țara, vatra asta largă și bună, pe care trăim și ne simțim oameni, trebuie s-o apărăm dacă cineva va cuteza să o calce. Ea e gospodăria noastră, a tuturor, e ograda întregului popor... Ori numai cu mîinile goale nu putem să ne împlinim datoria asta, înțelegi Visu Gherasim, oricîtă credință am avea noi că cele ce facem sînt dreptatea dreptăților ! Nici dumneata, în noaptea aceea, nu te-ai fi putut apăra dacă nu aveai furca aceea în mînă. Este adevărat ?

— Adevărat...

— Spune-mi, cu ce te învață predicatorul să-ți aperi casa de hoți și de dușmani, cu ce te învață să te împotrivești dacă cineva vine peste tine să-ți ia agoniseala, multă, puțină cum e, dar e a ta, e munca ta ?

— Nu ne-o spus de treaba asta...

— El cu ce se apără dacă-i intră cineva în ogradă ? urmă tot mai aprins Viorel Datcu. Stă deoparte și se uită cum îi fură unul mașina, sau hainele, sau lucrurile din casă și el nu ridică mîna, nu ia securea, furca, un par din gard, nu ia nimic, pentru că nu-l lasă credința să dea în aproapele lui, în fratele lui ? Și-apoi, pe un dușman, Visu Gherasim, îl poți socoti că e fratele tău ? Ce fel de frate e ăsta care vine să-ți ia viața ? Ce fel de frați sînt aceia care ne pîndesc din umbră casa asta, a noastră, care este țara și vin să ne atace, să ne ia bogăția muncii noastre, să ne ia viața ? Spune Visu Gherasim, în credința voastră ăștia sînt frați ?

Soldatul tăcea, încremenit pe scaun, privindu-l pe ofițer tot cu ochii mari, ca la început, învăluiți în umbre și lumini, mîinile frămîntau mai departe boneta pe genunchii ascuțiți, avea un ușor tremur, ca prins de friguri, broboane de sudoare îi sclipeau șters pe fruntea înaltă, crestată la mijloc, iar chipu-i aspru, crispat, îl arăta chinuit pînă-n adîncuri de-o neliniște greu de înțeles pentru el în clipele acelea. Nervos, aproape nestăpînit, își mușca într-una buzele subțiri și vineții, gata să le sfîșie. Evident, se afla într-o mare încurcătură, una știa de la Toader Cristu, din Noul Testament și din Cartea Sionului, alta aflase de la comandantul lui. Și parcă, stînd și cîntărind lucrurile mai cu luare-aminte, înclina să-i dea dreptate ofițerului... Predicatorul și toți „frații“ lui vorbeau de egalitate între oameni pe pămînt, numai suferința să-i apropie, și pocăința, goi de păcate să se înfățișeze Domnului și Domnul îi va păstori, averea lor să fie numai credința că prin credință se vor mîntui, dar el, Toader Cristu de ce își tocmise a mai făloasă casă din sat, își luase mașină, strîngea bani cît putea de mulți storcîndu-i de la credincioși, de ce nu ostenea ca el la pădure și trăia numai din vorbele aruncate

oamenilor, cu plată bineînțeles, trecîndu-le drept cuvîntul Domnului ? Și-apoi, cum îi treaba cu arma ? Bine, să nu pui mîna pe ea... Dar, adevărat, cum să te aperi dacă dau năvală răii peste tine în ogradă, cum au dat cei doi în noaptea aceea ? Că numai credința nu-ți ține de cald... Și nici învățătura precum că nu-i bine să ridici mîna asupra fratelui tău... Oare, ăluia de ți-o pus gînd rău îi mai poți spune frate, cum bine zice locotenentul ? Ce fel de frate e ăla ? Tu cu binele după el și el cu răul după tine... El pusese mîna pe furcă să se apere de blestemații aceia... Că ce putea face altfel ? Să se lase muiat ca pe-o treanță-n bătaie ? Și-auzi, furca-i o armă, la fel ca pușca. La fel ca piatra. Sau coasa... Sau securea... Dreptu-i, cam așa vine treaba. Că la urma urmei ce mi-i una, ce mi-i alta, nu le desparte nimica, tăte îs la fel de bune să-l găbjești pe ăl de nu-ți dă pace. Sînt arme... „Cum ar veni, dacă-i vorba pe-așa, își spuse pînă la urmă, iată, eu am călcat credința asta separată... Dar la urma-urmei se poate ține credința asta ? Cum poți s-o ții cînd vorba locotenentului, predicatorul spune una și face alta ? Cînd nu-ți arată care-i calea să te ferești din drumul ălor răi, al dușmanilor, cum să faci să te aperi de nelegiuirea lor ? Și-apăi, tăt vorba dumnealui ăia-s frați de vin să-ți rupă grumajii la miez de noapte ? Că ce fel de frați îs ăștia ?“

Visu Gherasim se închisese în muțenia lui și gîndea la toate acestea, încet și răbdător ca omul statornicit la o treabă ce cerea o adîncă chibzuință. Mintea-i frămînta fel și fel de întrebări, de răspunsuri, căuta să afle unele dezlegări, unele lămuriri, să-și împlinească o liniște sufletească pe care ce-i drept, o aștepta așa cum un însetat așteaptă o cană cu apă. Apoi gîndul îl duse la ceilalți militari, la tovarășii lui din pluton care priveau cam pieziș la el ca la un om de nimic, la Sînedru de pildă, cu uitătura aia a lui de te băga-n boală, fecior fain de-altfel, doară îl cunoștea, veniseră împreună cu trenul la armată și hotărîseră să se lege în prietenie mai abitir ca degetele la o mînă...

Afară se auzi sunetul goarnei plutind prelung peste pavilioanele învăluite de întuneric. Apoi tropot mărunt de pași, comenzi scurte, repetate, se adunaseră militarii,

curînd avea să vină şi ofiţerul de serviciu să primească raportul...

— Du-te şi dumneata ! spuse Viorel Datcu soldatului. Se face apelul, să fii prezent...

— Am înţăles ! zise Visu Gherasim şi se ridică în picioare, punîndu-şi boneta pe cap.

— Şi mai gîndeşte-te la cele ce am vorbit, îl povăţui ofiţerul. Poate că vrei să fii soldat cu adevărat. Adică un soldat cu armă, aşa cum se cuvine şi cum îi stă bine unui tînăr ca dumneata...

— Am înţăles, tovarăşu locotenent !

8

A doua zi, dimineaţa, Viorel Datcu se sculă, îşi făcu patul şi se duse în salonaş să se spele. Încă nu se limpeziseră zorii, iar cerul cenuşiu părea o imensă cupolă de ceramică vînătă, smălţuită, cu dîre de fum tăindu-l în zigzaguri destrămate de la un capăt la altul. Dădu bună dimineaţa lui frau Rozalia care-şi deretica prin odaie, legată cu un tulpan la frunte, pesemne o durea capul, dar cu obişnuita-i ţigară spînzurînd în colţul buzelor. Nu-i spuse nimic de mutare, de fapt nu ştia nimic altceva decît informaţia ce i-o furnizase Sandu Andreianu, ofiţerul de serviciu. Aştepta ca totul să se concretizeze într-un anume fel şi numai după aceea avea s-o anunţe. N-o dusese chiar rău în odaia de aci, altceva nu găsise mai bun în urmă cu aproape trei luni cînd venise în oraş, dar în nici un caz camera aceasta nu constituia pentru el, pentru pretenţiile lui, idealul. Un minim de confort acceptabil, în lipsă de altceva. Atît. Iar despre frau Rozalia, nu putea spune că-l deranjase în vreun fel. Dimpotrivă, căutase pe cît posibil să fie linişte, să nu-l tracaseze cu fel şi fel de discuţii, să fie odaia aerisită, măturată, lucrurile puse cît de cît în orînduială...

În timp ce se îmbrăca, Viorel îl zări pe Gustav în curte, în dreptul unui coteţ. Stătea pe vine, în faţa uşii deschise

și mîngîia pe burtă un purceluș, cu pielea roză și rîtul lung, subțire, vorbindu-i și alintîndu-l ca pe un copil. Era numai în cămașă, descheiat la piept, cu capul descoperit, neras și ochii umflați de somn. Pesemne băuse seara, se culcase tîrziu, dar frau Rozalia îl pusese la treabă cu noaptea în cap și el se supusese, că așa îi era felul, încît niciodată nu ajungeau la ceartă chiar pentru lucruri de nimic. Deci, cumpăraseră porc, așa cum plănuiseră. Aveau să-l crească, să-l facă mare pînă în iarnă, dar în mod sigur și discuțiile cu vecinii bănuia a se intensifica în mod inevitabil. Căci dacă cineva admitea să știe într-un coteț o găină sau o rață, în nici un caz nu accepta un porc ce lăsa un miros greu suportabil, mai ales în apropierea ușilor celor din preajma cotețului cu pricina. Și barem de-ar fi fost singurul... Acum la toți ceilalți se mai adăuga cel cumpărat de către frau Rozalia... „Bine că plec de aici, își spuse Viorel îmbrăcîndu-se. Cine știe la ce scandal sînt nevoit să mai asist și nu-mi convine defel. Sînt o fire prea liniștită pentru chiliile acestea de certăreți".

Încuie odaia, ieși în curte și de acolo, prin gang, în stradă. Era o dimineață cenușie, umedă dar plăcută, cu aer proaspăt, curat, reconfortant. Ferestrele caselor erau încă oblonite, porțile închise, strada liniștită. Încă nu se trezise orașul la viață și numai orologiul din turnul înalt al catedralei romano-catolice bătea rar, în clopotul de aramă, orele, jumătățile și sferturile de oră, amintind că timpul se scurge implacabil și ireversibil. Piața centrală era și ea pustie. Ici-colo cîțiva porumbei se învîrteau pe dalele de piatră, în jurul scuarului, în căutare de hrană, amintindu-și probabil animația ce-o suportaseră în ajun, sub razele calde ale soarelui.

Cînd să părăsească piața și să intre pe-o stradă laterală ce cobora în pantă, printre șirurile de case, Viorel Datcu se întîlni față-n față cu bătrînul ceasornicar ce tocmai ieșea dintr-o prăvălie purtînd în mînă o sacoșă încărcată cu borcane de iaurt, cornuri și un pachet cu brînză de vaci. Era învelit într-un loden de culoare cafenie, uzat, cu stofa mult rărită, cu un fular gros, înfășurat în jurul gîtului și cu o căciulă din mohair, roșie, scămoșată, adînc vîrîtă pînă peste perciunii lui roșcați și zulu-

fați ce-i acopereau obrazul slăbit și scorojit cu pielea ca de pergament.

— A, bună dimineața Moișe Rubin ! îi zise vesel Viorel și privindu-i sacoșa, urmă : mai rar așa om vrednic ca dumneata...

— Vrednic di nevoie, așa să știi ! ținu el să precizeze, înălțînd un deget, și ochii săi bulbucați, albaștri erau învăluiți de aceeași umbră de teamă ce nu-l părăsea niciodată. Te poți puni cu boală ? Nu ti poți ! Bruhă, nevastă zace-n pat, nu poati duce o linguriță la gură, așa niște grețuri de la stomac cum nici n-am văzut ! Am luat, uiti, iaurt, îi place, dar asta nu-i mîncare să țină un om de-o sută de kilograme ca dînsa ! Dar poți să-i spui ? Nu poți ! Nu primești nici doctor, nimic... Zice că vrea să slăbească... Dar asta-i metodă ? Spune și dumneata, asta-i metodă ? Să slăbești cu grețuri ? Și la ce trebui să slăbește ? La ce folosește ?

Era îngrijorat, se citea asta pe fața lui subțiată, ascuțită, încadrată în stuful perciunilor ca și în ochii blajini, prea speriați și neliniștiți.

— Ai văzut ce-a făcut bucătăreasă, proprietăreasă dumitale ? întrebă el, trecîndu-și sacoșa dintr-o mînă într-alta. A adus ieri dimineață un porc. Acuma spune, porc lipsea în curtea aceea ? Ce-i trebui porc, cînd carne poati găsi la măcelărie ? Îți spun eu, asta numai așa, să-și bată joc de oameni cumsecade ca mini, ca domnu' Anghel și toți ăilalți. Și să-i dea de lucru dobitocului ăluia de Gustav. Apoi cînd crește, să vîndă, sigur merge la tîrg și face gheșeft, înșală un om cinstit cum mă vezi și te văd. Ei, asta-i, ce să faci ?

— Poate că-i dă careva drumul în stradă, Moișe Rubin ! rîse Viorel, amintindu-și de iepurii ce năvăliseră pe poarta gangului cu cîteva zile mai înainte. Îi face bucuria asta...

— Bucurie ? Care bucurie ? se sperie bătrînul ceasornicar și înălță palma ferindu-se ca de ceva imaginar. Nerozia ăluia, necazul nostru. Lasă, ferească Dumnezeu, nu vreau să mai dau declarații. Că nu știi, a vinit un milițian și m-a pus să scriu tot ce știu de rozătoarele ei. Asta-mi trebui ? Un om cinstit ca mini să dea declarație ? Cînd eu nu pot să scrie nici două rînduri... Spun, așa o

vecină să dea Dumnezeu la dușmani ! Ei, da, mă duc, zise el, așteaptă Bruhă cu iaurt, cere micul dejun și-apoi trebui să deschid atelierul...

— Merge treaba, merge ?

— Merge, nu mă plîng, di ce să mă plîng ? Dacă nu curge pică și tot trăim, omu-i dator să rabde. Și-ncă ceva, ascultă-mă pi mini, adăugă el în șoaptă. Omul, să fie cinstit cum zice Moisi în tablele lui. Cinstea e aurul sufletului, îi dă strălucire și mare prețuire... Ei, să ne videm cu bini...

Zicînd acestea, plecă tîrșindu-și picioarele, în lodenul lui larg și cam jerpelit, cu căciulița aceea roșie ca de copil pe cap și cu sacoșa în mînă, mergînd puțin legănat, ca omul bătrîn, lipsit de puteri, dar stăpînit totuși de-o mare voință.

Viorel privi puțin în urma lui, apoi porni și se îndreptă către poștă. Vroia să dea o telegramă mamei, s-o anunțe despre garsoniera ce avea s-o primească, desigur mai era timp pînă avea să se mute, dar s-o știe liniștită, să nu-i ducă grija că el pe aici locuiește în condiții necorespunzătoare.

Cum intră în holul ghișeelor, își aminti pe dată de întîlnirea cu Ana-Corola și gîndul îl duse către fata subțire, brunetă, cu ochii ca de cărbune pe care o vizitase în ajun și de care se simțea în mod sincer legat sufletește. Evident, la început nu acordase o atenție prea deosebită acestei cunoștințe, dar cu timpul, în peregrinările lor pe străzile orașului sau la masa retrasă din sala cofetăriei, povestindu-și fiecare cîte ceva din propria-i viață, înțelesese ceea ce intuise poate din primele clipe și anume caracterul deosebit al acestei fete, care crescuse în curtea acelei catedrale, servitorind un cleric bețiv și doritor de mîngîierea așa-zis paternă a unor copile și de care numai ea știe cum se ferise și-i respinsese mojiciile. Trecuse în internatul liceului, învățase mai departe cu aceeași sîrguință, urmase apoi facultatea și-și făurise un rost de care se simțea mîndră dat fiind că totul fusese dobîndit prin propria ei stăruință și muncă. Dar ceea ce-i plăcea foarte mult la această fată era perseverența cu care urmărea să realizeze ceva, să întreprindă ceva. Și apoi

efervescența unor căutări, veșnic doritoare de evidența noului, de a face, cu riscul unor eșecuri inerente oricărui început lucruri deosebite, asupra cărora nu s-a gîndit nimeni și care odată împlinite aveau să-i dea o satisfacție nemaiîntîlnită. Era, cum se spune o entuziastă, dar fără să depășească planul realului, știa să discearnă posibilul de imposibil, displăcîndu-i totodată eventualele hazarduri... Tinerețea îi dădea dreptul la toate acestea, așa încît visurilor căuta să le dea un contur realist, concret, nemulțumindu-se cu închipuiri fanteziste și puerile...

— Doriți ceva tovarășe locotenent ?

Viorel tresări din gîndurile ce-l stăpîniseră pînă atunci și se apropie de ghișeul telegramelor unde o fată plinuță, cu obrazul rumen și părul exagerat cîrlionțat îl aștepta surîzătoare, în timp ce sorbea cînd și cînd dintr-o ceașcă de cafea.

— Aș vrea un formular...

— Pentru telegramă, nu ?

— Da.

— Poftiți...

Viorel luă hîrtia, se retrase la una dintre mese, aceeași unde oferise stiloul Anei-Corola, scrise telegrama și se înapoie la ghișeu. Fata luă formularul, începu să numere cuvintele textului subliniindu-le cu vîrful unui pix și în timp ce-și bea cafeaua trăgea uneori cu coada ochiului și spre tînărul ofițer care impasibil, așteptînd, nu-i acorda nici o atenție ; citea un afiș prin care se recomanda în viitor folosirea în corespondență a codurilor poștale... Apoi trecu la un altul ce anunța taxele poștale...

— Șapte lei, vă rog...

— Poftiți și vă mulțumesc...

Ieși în stradă și parcă odată cu plecarea laconicului mesaj către mama sa, simți o adîncă ușurare în suflet. Se va bucura, era sigur de aceasta și mare lucru de nu va fi în trei-patru zile aci, fără să mai aștepte o nouă confirmare așa după cum îi comunicase. Era singurul băiat, îl crescuse și-l educase după voința ei și niciodată nu scăpa prilejul de a-i aminti că se va ocupa de el pînă la adînci bătrînețe. „Oare să i-o prezint sau nu pe Ana-Corola ? se întreba el, mergînd pe stradă către cazarmă.

Evident, s-ar cuveni numai în măsura în care am o intenție, mă refer la o eventuală căsătorie. Dar cum nu m-am hotărît să fac acest pas, *încă* nu m-am hotărît, și cum mamei știu că nu-i plac jumătățile de măsură sau treburile nu prea limpezi, poate că am să evit într-un fel chestiunea aceasta. În orice caz, voi mai reflecta. Ana-Corola e o fată bună, îmi place, am certitudinea că ne potrivim ca fel de a fi, dar cred că e mai bine să las timpul să hotărască. Lucrurile pripite, întocmite în grabă, nu duc la nimic bun".

După un timp, mergînd pe stradă, își privi ceasul de la mînă și constată cu satisfacție că nu se afla în întîrziere. Putea ajunge la vreme la cazarmă. Ziua se anunța frumoasă, cam închisă, dar se mai limpezise, parcă și soarele încerca undeva să taie cenușiul cerului. Întregul batalion de recruți avea să meargă să asiste la tragerea demonstrativă din poligonul special amenajat în acest scop. Băieții se puteau convinge în mod concret de eficacitatea armamentului cu care se instruiau, remarcîndu-i calitățile deosebite ca precizie, putere de foc, rapiditatea execuției și altele...

— Hei, locotenente, cam grăbit, nu-i așa ?

Viorel întoarse capul și-l zări traversînd strada pe căpitanul Savu, comandantul său. Înalt, robust, cu umerii largi, parcă prea strînși în mantaua de ploaie, cu cascheta trasă adînc pe frunte, de sub cozorocul căreia ochii lui negri străluceau aprins și iscoditori. Călca apăsat, în cismele bine ajustate și atît de lustruite încît păreau de lac

— Să trăiți, tovarășe căpitan ! se opri Viorel în loc, luînd poziția de drepți și salutînd. Am auzit pași, dar n-am întors capul.

— Visător ca un poet, nu ? zîmbi Savu și-i strînse mîna. Sau apăsat de gînduri ?

— Nici una, nici alta...

— Sau sesizezi numai pașii ușori, ca de dans ai fetelor ?

— Nu vă contrazic !

Rîzînd, porniră unul lîngă altul, pe strada pietruită, coborînd către gară, ca de acolo, depășind stația și magaziile din juru-i, să urce treptele ce dădeau în drumul larg

care se oprea în poarta cazărmii. Mergeau în aceeași cadență, reflex tipic militarilor, cu pas apăsat, sigur, umăr lîngă umăr, amîndoi de aceeaşi înălţime şi cu aceeaşi aliură puţin dezinvoltă, sportivă.

— Ieri aţi trecut pe la companie, spuse Viorel într-un tîrziu, adresîndu-se căpitanului. Am fost şi eu, dar după-amiază, mi-au raportat militarii...

— Daaa ? se miră căpitanul. Am trecut pe-acolo pentru că am văzut timpul frumos şi mi-am zis să-i scot puţin pe stadion, însă terenul prea moale m-a împiedicat să fac ceva. Soţia a fost de serviciu la liceu, aşa că n-am avut ce face...

— Dumneaei este profesoară ?

— Da, la „Mihai Viteazul", de biologie... Apropo, mi-a spus că ai fost ieri pe acolo, pe la internatul fetelor, ai făcut ravagii amice, în toate dormitoarele nu se discuta decît despre vizita dumitale...

— Exagerări, tovarăşe căpitan, zîmbi Viorel, puţin fîstîcit, am fost să duc un pachet cu cărţi şi caiete...

— Ştiu, mi-a spus soţia, e diriginta fetei, în orice caz gestul dumitale este demn de toată lauda...

— Vă mulţumesc...

— Altfel, cum o duci ?

— Bine, tovarăşe căpitan. Vreau să vă dau o veste, urmă el bucuros, o veste pe care eu o aştept de mult...

— Ce vorbeşti ! Te pomeneşti că te-nsori, nu ? rîse Savu cu satisfacţie. N-ar fi de mirare...

— Nu, tovarăşe căpitan, pentru chestiunea asta mai este timp. Despre cu totul altceva este vorba : mi-a spus ieri locotenentul Andreianu că de la Consiliul popular mi-a venit adresă cu repartizarea unei locuinţe...

— Serios ? Ei, bravo, te felicit ! zise Savu, în timp ce-şi privea ceasul de la mînă. Cu alte cuvinte, vechea-ţi doleanţă s-a rezolvat. Ţi-am spus eu, ai răbdare, toate la timpul lor...

— Nu mai puteam locui acolo, vă rog să mă credeţi...

— Ştiu, mi-ai spus, cunosc condiţiile. Evident, era necesar să te muţi. Şi unde, în care bloc vei locui ?

— În blocul unde staţi şi dumneavoastră...

— Daaa ? Ei, foarte bine. Vom fi vecini. Și dacă sîntem vecini ne vom cunoaște și mai bine. Pentru că trebuie să-ți mărturisesc, îmi place prietenia unor subalterni de formația dumitale...

— Mă flatați, tovarășe căpitan, în orice caz vă mulțumesc pentru ceea ce gîndiți despre mine...

Ajunseră, intrară în curtea cazărmii și se îndreptară către pavilionul în care se afla compania lor. Se auzeau cîntece, soldații încolonați se îndreptau în cadență către locul de adunare, glasurile lor tinere se amestecau în boarea dimineții, pluteau parcă peste rămurișul castanilor și se pierdeau undeva spre înalt ca o pală de vînt. Comenzile gradaților repezite, aspre, îndemnau la formarea rîndurilor, se deslușea tropotul mărunt al bocancilor pe cimentul platoului, încetul cu încetul se contura careul, „mai la dreapta plutonul doi !", „mă, ăla înaltul unde te uiți, umărul pe linia celui cu A.G.-ul, așa, mai în față puțin, mai, mai, stop, e bine !" „nu se iau măștile de gaze, de ce ați venit la adunare cu ele, unde vă e capul cînd se dă un ordin ?", „măi băiete, fugi și dă olecuță cu peria pe bocanci, bocancul recrutului e oglinda superiorului, în ce vrei să-și potrivească tovarășul locotenent cascheta ?", ostașii, cu fețele îmbujorate și vestoanele bine călcate păreau alții decît cei din primele zile cînd intraseră pe poarta cazărmii, se obișnuiseră cu aranjarea ținutei, cu ordinea, cu disciplina, mai aveau puțin și depuneau jurămîntul, gata, aveau să devină militari adevărați așa cum le cerea țara și întreaga ei istorie...

Cei doi intrară în cancelarie, se dezbrăcară, puseră mantalele și caschetele la cuier. Ceilalți ofițeri veniseră mai demult, în mod sigur erau afară cu plutoanele sau inspectau dormitorul, camera pentru armament, cea cu cufere și valize, spălătorul și toate celelalte. Cu o zi înainte fusese duminica, vroiau să vadă cum se gospodăriseră soldații, avuseseră timp berechet la dispoziție, primiseră niște ordine clare, limpezi, iar gradații nu trebuiseră decît să urmărească îndeplinirea lor. Atît și nimic mai mult.

Ieși și căpitanul urmat îndeaproape de Viorel Datcu, intrară în dormitor, se opriră în prag și aruncară o pri-

vire largă asupra încăperii luminoase, aerisite, cu ferestrele deschise, în care paturile cu cearșafurile albe și pledurile maronii, bine întinse ca și podeaua de ciment lucie ca oglinda îți desfăta pur și simplu ochiul. Nu se vedea însă nici un ostaș. Toți erau de bună seamă afară la adunare, îl așteptau pe căpitan să facă inspecția de dimineață și să dea respectivele ordine pentru ziua aceea de instrucție.

— E frumos, îți place ? întrebă Savu înainte de a părăsi dormitorul și arătă cu capul șirul de paturi aliniate la milimetru. S-au integrat repede băieții, mă bucur, bine ar fi să dovedească aceeași rîvnă și la instrucție. Haide să mergem...

Savu vru să iasă, urmat de Viorel, cînd vorba cuiva, dincolo, în partea cealaltă, sub una dintre ferestre îi atrase atenția. Făcu un semn locotenentului și se îndreptară într-acolo.

— Așa flăcău, așa, dă-i bine și pe închizător, și pe țeavă, uite ia acolea pata asta de unsoare, ce faci, o lași de prăsilă ?

— O fac lună tovarășu plutonier, numa mi-e grijă să nu dau de belea, că s-or adunat ăilalți și eu îs lipsă...

— Lasă, vezi-ți de treabă, eu răspund...

Savu se ridică în vîrful picioarelor, se aplecă pe pervaz și privi în afară. Viorel făcu la fel. Jos, pe bordură, lîngă zidul pavilionului, pe un carton mare, ondulat, așa cum probabil fusese scos din vreo ladă cu muniție, stătea Visu Gherasim, cu un pistol-mitralieră pe genunchi și-l freca de zor cu o cîrpă, încercînd să îndepărteze unsoarea ce se vedea întinsă ca o pastă galbenă de la gura țevii pînă la talpa patului. Lucra cu o anume meticulozitate, strîngînd cîrpa în palma lui mare, crăpată, cu capul plecat, parcă frînt din încheietura grumazului și umerii lăsați. Îndoise genunchii ascuțiți, altfel picioarele ar fi ajuns dincolo, în răzorul unde fuseseră flori și cum stătea așa chircit îi ajungeau la bărbie. Lîngă el un bidon, un șomoiog de cîlți, o vergea. Iar alături, în picioare, plutonierul Bănică, scund și slab, cu mîinile-n șold și cascheta dată pe ceafă supraveghea lucrul, dînd îndrumările de

rigoare, dar fără să uite a-i aminti soldatului toate cîte avea să le spună.

— Aşa Visule Gherasim, aşa frate, acuma eşti şi tu în rînd cu ăilalţi, se cheamă că te poţi socoti om întreg, cu scaun la cap cum ar deveni chestiunea. Mi-ai zis că mă supăr că ai venit peste mine în cancelarie cu noaptea-n cap... Da de unde, băiete ! Eu nu-s un om supărăcios şi-apoi să ştii, nu port pică nimănui. Mai îmi ies aşa, cîteodată, din pepeni, vorba aceea, dar ce să fac măi tovarăşe dacă de pildă, uite-n cazul tău, eu umblu să-ţi arăt drumul ăl bun şi tu te dai la o parte ! Păi se poate ?

— Da, tovarăşu plutonier...

— Ai văzut, sînt ăl mai înţelegător, urmă Bănică trecîndu-şi de astă dată mîinile la spate. Cum ai venit, am lăsat totul şi am alergat cu tine la magazie să-ţi împlinesc dorinţa...

— N-am avut somn, tovarăşu plotonier, zău bată-mă să mă bată că tătă noaptea aşa s-o învîrtit patu cu mine. no, ia tocma ca scaunele cele zburătoare de la bîlci. Că mi-am zîs că acolo-n sat am avut mintea slăbită de m-am luat după capul ăluia...

— Păi ai avut-o...

— Că o vinit şi Sînedru, îl ştiţi, şi mi-o spus şi el, da acu mi-i ruşine şi de ăilalţi din pluton, că ce-or zîce...

— Nu zic nimic, se bucură...

— Tocma cum spune cartea noastră de rugăciuni, ştiţi povestea ceia cu oaia rătăcită...

— Lasă, băiete cartea aia a ta, ai zis c-ai uitat-o, ce tot îi dai zor cu ea ? se înfurie pe dată Bănică, scuturîndu-se ca un cal în ham, gata s-o ia razna. Acum eşti soldat cu adevărat, ţi-am spus, nu se prea nimereşte să-ţi umble gîndul la biblie. Hai, dă-i zor, se-apropie ceasul...

— Că greu îmi iese din cap...

— Ce-ţi iese ? se zburli iară Bănică. Ce-ţi mai veni ?

— Veturia, fata ceea, v-am raportat az dimineaţă. Că m-o-ngrijat ce mi-o zîs asară tovarăşu locotenent. Dar îmi trece...

— Îţi trece, sigur îţi trece, îl asigură Bănică oarecum liniştit că soldatul nu se gîndise iar la prostiile ce-i împu-

iaseră capul. Ăla, tat-su a aruncat numai o vorbă așa, să-ți întunece mintea, nu ți-o dădea el ție, stai pe pace !

— Că dreptu-i, am stat și m-am gîndit az noapte, pare-mi c-o mai prostit și pe alții. Da oamini mai în vîrstă...

— Ei, vezi ! Hai, dă-i zor, cred c-au venit tovarășii ofițeri. Te prezinți la tovarășul locotenent Datcu, îi raportezi uite așa și pe dincolo, știi tu...

— Apăi dacă nu era dînsu să-mi lumineze oleacă mintea...

Ascultînd, Savu aruncă o privire plină de uimire și în același timp întrebătoare lui Viorel, dar acesta, total emoționat nu făcu altceva decît își luă cascheta de pe cap, își trecu degetele prin părul blond și trăgînd adînc aer în piept, ca și cum după un drum greu ajunsese acolo unde-i fusese vrerea, se îndepărtă ușor de la fereastră și spuse ca pentru sine :

— În sfîrșit...

Porni apoi prin dormitor, ieși afară în aerul dimineții și rămase în prag, privind pentru o clipă cerul înalt, plumburiu ca o imensă cupolă de sticlă cenușie. Undeva, la orizont desluși o rază de soare, asemeni unei sulițe de foc ce încerca să răzbească spre ziua ce se anunța liniștită și încărcată de miresmele toamnei. Stătu astfel un timp urmărind-o, încrezător în izbînda ei, și într-adevăr nu trecu mult, ea izbuti și aprinse deodată întreaga zare cu lumina ei de aur.

LA KILOMETRUL 202

Spre seară, soarele dispăruse undeva după coama dealurilor împădurite și cerul sîngeriu pînă atunci prinsese o cocleală arămie, ștearsă, ce-și schimba cu încetul culoarea spre albastru-cenușiu. Se lăsa pe nesimțite amurgul. Cu fiecare clipă, șoseaua parcă se topea în imensitatea cîmpului cu reflexe violacee, ghicindu-se tot mai greu conturul panglicii nisipii printre șirurile de salcîmi tineri ce străjuiau de-o parte și de alta drumul pînă departe la orizont.

Autocamionul militar alerga în viteză pe asfaltul șoselei, ocolind mașinile, tractoarele, carele și căruțele întîlnite în cale, urcînd și coborînd pante anevoioase, luînd viraje line în curbele periculoase dincolo de care se deschideau către adîncuri văgăuni negre, acoperite de frunzișul întunecat al codrilor.

Soldatul Horja ținea volanul degajat, cu o anume indiferență ce ți-o dă lunga practică profesională în conducerea mașinii, dar înapoia acestei aparente relaxări se ascundea o deosebită grijă pentru respectarea celor mai elementare reguli ale circulației rutiere. Departe, în cenușiul zării totul se estompa cu încetul ca într-o ceață, — pomii, casele ivite ici-colo pe dealuri, cîmpul, — cufundîndu-se tot mai mult în apele tulburi ale înserării. Evident, vizibilitatea era din ce în ce mai redusă și Horja, privind cu încordare înainte își simțea ochii săgetați de-o durere ascuțită, aprinsă, deseori lăcrimau, dar îi ștergea

cînd și cînd cu latul palmei și continua să conducă tăcut, fără să scoată vreun cuvînt de parcă ar fi fost singur în mașină. Alături de el, ajutorul, soldatul Andreica își aprinsese o țigară și fuma în liniște, slobozind fumul peste geamul portierei, lăsat pe jumătate. Se gîndea la ceva sau numai lăsa impresia asta, poate că nu-l interesa nimic, nici drumul, nici prietenul de alături, nici chiar țigara, iar mintea-i rătăcea într-aiurea, fără o țintă anume.

— Măi, Mircea nu aprinzi lanternele ? zise el într-un tîrziu, ieșind din amorțeala care aproape îl adormise. Uite, a început să se lase întunericul. Aprinde și tabloul de bord...

— Încă se vede...

— Asta o spui tu, dar acuma apare „îngerul păzitor" cu sirena...

— Bine, uite îți fac pe plac...

Și zicînd acestea, Horja întinse mîna pe lîngă volan și calm, apăsă simultan pe butoanele de ebonită neagră. Bordul mașinii se aprinse deodată într-o lumină verzuie, liniștitoare și blîndă ca scala unui aparat de radio ; se vedeau acum acele cadranelor cum jucau ca niște licurici roșii peste cifrele albe, indicînd viteza, nivelul benzinei, presiunea uleiului, temperatura apei în circuit. Motorul sforăia continuu, constant, mărindu-și cînd și cînd turația după felul cum îi comanda pedala acceleratorului.

— Cît mai avem sultane ?

— Cred că vreo optzeci de kilometri. Cît o fi ceasul ?

— Opt fără zece.

— Numai atîta ?

— Numai.

— E destul de bine. Dacă bariera de cale ferată de la canton nu e lăsată, ajungem la vreme...

După un timp, Horja aprinse faza mică a farurilor și conul de lumină prinse a mîngîia șoseaua, nu departe, înainte, dezvăluindu-i în noapte ondulațiile, gropile sau locurile ce se aflau în reparație. Cînd și cînd aprindea și faza mare ; atunci lumina țîșnea fulgerător printre șirurile de salcîmi, ca o săgeată de foc instantanee și dură. Veneau dimpotrivă într-un șir nesfîrșit turisme, camioane, moto-

ciclete, se stingeau și se aprindeau farurile, semnalizînd, ca-ntr-un joc al luminilor, apoi treceau ca vîntul, cu pneurile fîșiind prelung pe asfaltul încă încins, dispărînd în noapte. Altele, depășind, goneau pe-alături, uneori cu viteze excesive, se topeau în întuneric și nu li se zăreau decît pentru un timp stopurile roșii, aprinse la spate, ca niște puncte de foc ce curînd dispăreau brusc la cîte un cot al drumului.

— S-a aglomerat șoseaua, se apropie orașul... zise Andreica, trăgînd alene din țigară.

— Mda... se apropie... confirmă Horja ținînd privirea tot înainte.

Andreica, obosit, se lăsă pe spătarul scaunului și prin fumul țigării trase un timp cu coada ochiului către prietenul său. „Oare de ce o fi așa de posac la vorbă ? se întrebă nedumerit. Pare posomorît... La ce s-o fi gîndind în clipele astea ? Dar parcă numai acuma ? Pînă la stația de benzină a fost el, cel adevărat, dar după ce am umflat pneurile și am pornit iară la drum, parcă un altul s-a instalat la volan. „De fapt, nu-l știa atît de tăcut, închis în sinea lui, parcă frămîntat de ceva. Dimpotrivă, vesel, glumeț, plin de voie bună, iar la un drum ca ăsta, ca să omoare plictiseala, umplea cabina camionului cu snoavele și rîsetele lui, așa cum, evident, făcuse și pînă a opri la acel „Peco" de lîngă motelul din marginea pădurii. Se cunoșteau de trei ani, lucraseră la aceeași autobază ca șoferi în transporturi de mărfuri, iar cînd le venise vremea stagiului militar ceruseră să fie tot împreună și dorința li se împlinise, după perioada de instrucție fiind repartizați pe același autocamion. Horja, înalt, slăbuț, îmbrăcat totdeauna cu gust, plin de exuberanță și veșnic cu o glumă pe buze era cel mai popular șofer din autobază, la serile de la clubul tineretului fiind „căutat" de către fete pentru că știa să danseze ca nimeni altul. Și mai știa ceva : să promită fiecăreia o întîlnire, să aranjeze o eventuală logodnă, să le scrie scrisori presărate cu versuri de dragoste copiate de pe unde se nimerea, într-un cuvînt i se căuta anturajul ; iar el știindu-se plăcut, nu se dădea în lături de a cunoaște alte și alte fete, fiind mereu înconjurat de cele mai frumoase dintre frumoasele orașului.

Nu-i de mirare, deci, că toți colegii lui de la autobază, la ideea unuia mai șugubăț, îl porecliseră „sultanul" și așa îi spuneau ori de cîte ori îl întîlneau, tachinîndu-l, evident prietenește, fără ca el să se supere. Dimpotrivă, părea că gluma îi făcea chiar plăcere. „Ce-ți mai face haremul sultane ?" îl întreba cîte unul rîzînd, dimineața, în garaj. Sau „ce noi cadîne ți-au rămas la inimă la balul sindicatului din transporturi ?". „În orice caz, te asigur că am să fac față situației și n-am să te chem niciodată să mă iei la remorcă", răspundea el tot vesel cum îi era felul. Iar de cînd era militar, Horja primea zilnic la unitate zeci de scrisori de la multe din cunoștințele lui feminine — avea cea mai bogată corespondență din regiment ! — și în timpul liber, cu o conștiinciozitate rar întîlnită, îl vedeai aruncînd în cutia poștală din fața clubului teancuri de plicuri de cele mai diverse culori. Încolo era un băiat de ispravă, fusese în mai multe rînduri evidențiat pentru felul cum își îndeplinea serviciul militar, ba după aplicația din toamnă, primise de la comandantul marii unități chiar o permisie de cîteva zile, deoarece în condiții grele de furtună, prin noroaie și mlaștini, cu o ambiție rar întîlnită de a nu întîrzia un minut, dar să se și ferească de ochii „inamicului", tractase un tun, ajungînd la timp pe o poziție dificilă de tragere de unde se executase focul ce avea să-l surprindă pe adversar iar unitatea avea să iasă victorioasă. După isprava asta mulți credeau că are să-și țină nasul pe sus, știindu-se cel mai iscusit șofer din unitate, dar cu toții se înșelaseră. Horja rămăsese același tînăr modest, cumpătat și sîrguincios ca mai înainte, socotind că nu-și făcuse decît datoria și că oricare în locul lui ar fi obținut același bun rezultat. „În definitiv, zicea el, toți avem aceeași pregătire profesională, aceleași bune mașini, ca să nu mai vorbesc de ambiția ce parcă face parte din însăși ființa noastră". Acuma stătea tăcut la volan, cu ochii numai înainte, parcă gînditor, fără să scoată un cuvînt, manevrînd mecanic schimbătorul de viteze și pedala ambreiajului cînd situația drumului îi cerea acest lucru.

— Unde te gîndești, Mircea ? îl întrebă într-un tîrziu Andreica, trăgînd adînc din țigară.

Vorbise ca să alunge tăcerea pe care el o considera duşmanul şoferului la drum lung, mai ales noaptea, cînd nu auzi decît zumzetul uniform şi constant al motorului, zumzet ce-ţi picură cu încetul în tot trupul, otrava oboselii, te cheamă la somn şi la moarte sigură.

— Ce-ai spus ?

— Că unde te gîndeşti ?

— La nimic.

— Ai rămas cumva cu gîndul la femeia aceea de la staţia de benzină ?

— Ce-ţi veni ? ridică Horja o sprînceană în semn de mirare şi aruncă prietenului său peste umăr o privire întrebătoare. De unde pînă unde ideea asta ?

— Hai, dă-te pe brazdă că aşa este ! nu se lăsă Andreica zîmbind enigmatic. Ce, n-am văzut eu cum stă chestia ?

— Ce-ai văzut ?

— Ţi-a plăcut, las-o-ncolo de treabă, ţi-a rămas la inimă, hai nu mai face pe niznaiul că nu te prinde. Ce, mie nu mi-a plăcut ? Mi-a plăcut, nu mă dau înapoi, recunosc, dar tu ? Însă ce-i drept, e drept, numai cu tine a vorbit tot timpul, trebuie să recunoşti, cum şi eu recunosc că avea şi motive : eşti mai prezentabil, mai drăguţ, mai...

— Hai, mă, du-te şi plimbă ursul, nu mă mai cicăli atîta ! îl repezi Horja, ştergînd cu latul palmei sticla aburită a parbrizului. Pînă acuma ai moţăit şi deodată te-a prins trăncăneala !

— Era frumoasă, mă, frumoasă foc, nu se lăsă Andreica, dar, măi *amigos, adios pasatos,* s-a dus ! Maşina cu care călătorea ne-a depăşit de mult !

— Serios ? tresări Horja.

— Păi cum ? Tu n-ai văzut-o ? „R. 16“, albastru...

— Nu mi-am dat seama...

— S-a dus, fratele meu, s-a dus !

— Eh, asta-i viaţa ! vorbi Horja puţin abătut şi cu părere de rău. Ne putem împotrivi destinului ? Nu ne putem !

— Ei, moft !

— Asta-i părerea mea, ce vrei ? Ei, şi-acuma pentru că ai deschis vorba, urmă el cu glasu-i domol, să-ţi spun drept, cînd m-am uitat prima dată la ea, parcă mi-a dat cineva cu un pumn de lumină în ochi, pe cinstea mea ! Şi cum şi ea mi-a zîmbit cu privirea, m-a aiurit pe loc, să fiu al dracului ! Tulburătoare, femeie a-ntîia, fără discuţie, norocul ăluia de-o are lîngă el !

În urmă cu treizeci de kilometri, la staţia de benzină, în timp ce Horja şi Andreica băgau aer în pneuri şi verificau presiunea cu manometrul, a oprit alături de ei un turism „Renault 16“, albastru, cu număr de Bucureşti. Pasageri erau trei bărbaţi, nici prea tineri, nici prea bătrîni, bine îmbrăcaţi şi o femeie, să tot fi avut treizeci şi ceva de ani, într-o bluză sport şi cu o fustă mult deasupra genunchilor. Afişînd o anumită distincţie, ţinea poşeta agăţată neglijent de-un umăr, cu un aer de ostentativă indiferenţă. A coborît din maşină cu o ţigară lungă între degete şi călcînd uşor, plină de graţie, s-a apropiat de cei doi militari, cerîndu-le un foc.

— Scuzaţi, a ridicat Horja privirea spre ea în timp ce scutura manometrul, dar la staţia de benzină nu ştiţi că nu se fumează ?

— A, da ! Iertaţi-mă ! s-a arătat ea puţin fîstîcită, zîmbind şi roşind totodată, de parcă săvîrşise ceva extrem de grav. Era să comit o imprudenţă în mod cu totul nevoit...

— Ei, se mai întîmplă...

Ea n-a mai zis nimic, a pus ţigara la loc, în pachet, şi-a potrivit mai bine cureaua poşetei pe umăr şi stăruind cu privirea asupra lui Horja, a întrebat mai apoi cu multă amabilitate, fără nici un fel de reticenţă :

— Nu ştiu, poate mă înşel, dar ne cunoaştem de undeva. Da ? Este adevărat ?

— Să ne cunoaştem ? s-a mirat Horja ridicîndu-se şi dînd manometrul lui Andreica să controleze pneurile din faţă. De unde ? Cred că la mijloc este o confuzie, a adăugat puţin jenat, zîmbind la rîndu-i, dar fără să-i displacă conversaţia. Nu v-am mai văzut, aşa că...

— Nu sînteţi bucureştean ?

— Da, bucureştean.

— N-aţi fost odată la un meci de handbal pe terenul Facultăţii de drept ?

— Nu, n-am fost. Dealtfel nu practic şi nici nu mă interesează sportul ăsta...

— Aţi lucrat, cumva la Getax ? Mi se pare că într-o seară m-aţi luat de la „Pescăruş“, eram cu mama şi sora mea. Pare-se aţi intervenit cînd ne-a insultat un huligan...

— N-am lucrat niciodată la Getax ! a desfăcut Horja larg braţele a părere de rău în timp ce continua să zîmbească. Dealtfel, după cum v-am mai spus, nici nu v-am văzut vreodată în viaţa mea...

— Atunci, scuzaţi-mă, am făcut o confuzie.

— Tot ce se poate.

— În orice caz cu proxima ocazie nu mai sînt pentru dumneavoastră o necunoscută...

— O, desigur...

— V-aş servi cu o ţigară, s-a alintat ea, deschizînd poşeta dar dacă aici nu se fumează... Un „Kent“...

— Mă iertaţi, nu fumez...

— O, da... N-am ştiut...

În timp ce unul dintre bărbaţii ce o însoţeau se ocupa de alimentarea maşinii cu ulei şi benzină, ea povesti cu multă dezinvoltură că este regizoare de film, are un „Fiat 850“, sport, luat chiar din Italia cînd a fost la un festival al filmului, maşină cu care plecase către oraşul P. s-o vadă pe mama ei, aflată în spital de cîteva zile. Automobilul a mers admirabil, dar de la un timp a observat că maneta de viteze „intră“ tot mai greu şi pînă la urmă s-a blocat definitiv. Aşa că a fost nevoită să abandoneze maşina într-o comună, lăsînd-o în curtea unui ţăran şi a ieşit la drum să întîlnească vreo „ocazie“. Şi „ocazia“ nu s-a lăsat mult aşteptată. Nu după mult, a apărut un „Renault 16“, a făcut semn şi maşina a oprit. Cei trei bărbaţi, care după spusele lor sînt ingineri şi merg să verifice un proiect în oraşul P. au acceptat cu multă amabilitate s-o ia pînă acolo. Băieţi foarte drăguţi, comunicativi, sociabili, iar unul dintre ei, aflînd că este regizoare, chiar îi ceruse să-i dea un rol într-unul din filmele sale viitoare.

— O chestiune uşoară pentru dumneavoastră, a zîmbit Horja ştergîndu-şi mîinile murdare cu o cîrpă. A fost amabil că v-a luat cu maşina, acuma îi faceţi o plăcere să se vadă actor de film...

— Da, de unde ! s-a împotrivit regizoarea. Nu-l vezi cum arată ? Acela care plăteşte benzinarului, cel cu sacou albastru.

— Cu ochelari de soare ?

— El. Ei, spune dumneata are figură de actor de film ? a pufnit femeia in rîs, acoperindu-şi pentru o clipă faţa cu palma să nu fie zărită de acela. O fi avînd vreun dram de talent, nu contest lucrul acesta pentru că, evident, n-am cum să-mi dau seama, dar în ceea ce priveşte înfăţişarea fizică este o adevărată caricatură ! Pe cuvîntul meu ! Un ins totalmente insipid... Pe cînd dumneata...

— Eu, ce ? s-a mirat zîmbind Horja, sub privirile interesate ale lui Andreica.

— Pe dumneata categoric te-aş distribui într-un film. Parol !... Ai o figură distinsă, trăsături sigure, bărbăteşti, ochi frumoşi, un zîmbet care cucereşte, într-un cuvînt eşti un tip destul de interesant, atractiv...

Horja a început să rîdă. Andreica îşi dăduse cu un gest repezit boneta pe ceafă şi de după maşină, făcu de vreo două ori cu ochiul prietenului său, după care întoarse spatele ca nu cumva femeia să-l vadă şi pe el că rîde. Uite că la aşa ceva nu se aşteptase : să şi-l închipuie pe Horja actor de cinema ! Orice şi-l putea imagina, scafandru, fotbalist, acrobat la circ, să-l vadă pe stradă în picioroange sau să danseze într-o mînă —, dar actor de cinema, nu ! Chiar că avea şi mutră pentru treaba asta ! Poate că-l punea să joace rolul soldatului Sweik sau al lui Ghiţă prostul dintr-o comedioară ce-o văzuse pe vremuri la el în cartier...

— Ce zici, ai fi de acord ? a insistat femeia în timp ce-şi privea ceasul de mînă. Am să-ţi las adresa mea...

— De, ştiu eu ? a înălţat Horja din umeri nehotărît, copleşit de toate cîte le auzise, mai ales de perspectivele ce le întrezărea destul de ademenitoare. Ce să vă spun ? Nu m-am gîndit niciodată la treaba asta. M-aţi luat repede şi...

— Hello ! s-a auzit atunci strigătul aceluia cu sacou albastru ce aştepta lîngă maşină, cu portiera deschisă, semn că este grăbit să continue drumul. Mergeţi ? Sau rămîneţi cu... armata ?

— Îndată ! a înălţat femeia mîna în semn să fie aşteptată. Ei, la revedere băieţi, a urmat apoi cu glas uşor alintat. Serviciu uşor. Iar dumneata, actorule, îi aruncase o privire plină de înţeles lui Horja, caută-mă la studioul Bucureşti. Întrebi de Manuela Popescu. Pa ! *Au revoire !*

— Mergeţi cu bine... a îngăimat Horja, fîstîcit, privind lung după femeia ce alerga uşor, cu pas săltat, către turismul ce-o aştepta. Bine... am... să...

Vroise să spună ceva, dar cuvintele dezarticulate îi rămăseseră parcă în gît, renunţase şi rămăsese stană de piatră, cu ochii tot în direcţia în care demarase ca un bolid „Renault-ul" cu femeia ce-l pusese pe gînduri. Adică, să fie el un ins chiar atît de atrăgător ? se întreba în sinea lui neîncrezător în timp ce-şi ştergea încet, cu latul palmei sudoarea ce-i năpădise deodată fruntea. În definitiv, de ce n-ar fi ? I-o mai spuseseră şi alte femei, cu diferite prilejuri, ştia chestiunea asta — şi de ce să fie ipocrit — se simţea chiar bine, dar uite că de astă dată i-o confirmase o regizoare de film şi încă ce regizoare ! Frumuseţea frumuseţilor de pe pămînt ! Chiar că nu mai întîlnise o asemenea femeie !

— Ce zici, Andreica ? întrebase el într-un tîrziu, în timp ce se urca în maşină şi punea cheia în contact, pregătindu-se să pornească motorul. Ai auzit doar totul, ai fost aci, la doi paşi... poţi spune şi altora, aşa ca să se ştie, pe mine n-o să mă creadă nimeni, ştii cum sînt invidioşii...

— Ce să zic ? zîmbise Andreica urcîndu-se şi el în maşină şi închizînd portiera. Cred că respectiva te-a cam băgat în viteză ! Te văd după mutra aia a ta de motan logodit ! Ia uită-te-n oglindă, te vezi ce mutră ai ? Să nu rămîi în priză directă, că derapezi la viraje !

— Să-ţi spun cinstit, recunoscuse Horja puţin jenat, am început să derapez de pe acuma. Parcă-s pe altă lume, pe cuvîntul meu !

Autocamionul alerga acum în noapte, tăind curbe, urcînd pante, depăşind tractoare în mers sau basculante staţionate pe dreapta şoselei, motorul trăgea din plin, răspunzînd comenzilor, iar Horja privea numai înainte, tăcut, gînditor, fără să scoată un cuvînt. Andreica îl supraveghea cînd și cînd cu coada ochiului, zicîndu-şi în sinea lui că mie la sută prietenului său îi rămăsese inima la regizoare, care realmente îl tulburase, altfel nu avea nici o explicaţie muţenia aceea a lui și uşoara nervozitate ce-l încerca ori de cîte ori schimba maneta de viteze sau semnaliza cu farurile.

— Unde te gîndeşti, Horja ? rupsese el tăcerea.

— La nimic !

— Chiar la nimic ?

— Chiar !

— Ei, nu cred... Măi, ce-i și cu femeile astea !

— Lasă-mă-n pace trebuie să fiu atent înainte ! i-o retezase scurt Horja, aplecîndu-se mult peste volan. Uite, mai trece cîte unul drumul fără să se asigure de parcă ar merge prin ograda lui tat-su !

— Bine, iartă-mă...

Horja minţea. Categoric minţea. Era evident acest lucru, dar el căuta să-şi ascundă cu tărie toate frămîntările ce-l chinuiau în clipele acelea. Orgoliu ? Lașitate ? Neîncredere în propriile lui sentimente ? Teama de el însuși ? Greu de precizat... Cert este că de cînd plecase de la staţia de benzină, oricît s-ar fi străduit să uite, gîndul îi zbura numai la femeia aceea care apăruse acolo ca o fantomă de vis și dispăruse tot atît de repede de nu-l lăsase măcar să se dezmeticească de-a binelea. „O femeie cum rar întîlneşti ! cugeta el, măcinîndu-şi gîndurile de unul singur. Ah, cît n-aş da s-o reîntîlnesc în București, sau oriunde în lumea asta, să stau cu ea de vorbă undeva pe o terasă, la o cafea, să-mi aprindă ţigara cu bricheta ei de dublé, sau să mă plimb alături de ea printr-un parc sau pe-o alee cu tei înfloriţi. Eh, cît de plină de neprevăzut este viaţa asta ! cugeta el mai departe, mistuit de-un foc lăuntric ce se iscase cu un ceas în urmă. Viaţa este o ecuaţie cu infinit de multe necunoscute... Avea dreptate profesorul nostru de psihologie de la

seral : în fiecare zi, în fiecare clipă eşti chemat şi în acelaşi timp eşti dator să rezolvi aceste necunoscute care sînt generate de diferite probleme. Cînd, oare, se vor stinge sentimentele noastre de iubire, de dragoste, de pasiune după femeia dorită ? Cred că niciodată ! Ele sînt hărăzite să trăiască cît omul, să-l urmărească, să-l învăluie cu mirifica lor beţie, o beţie uşoară, alintătoare, ce te face să visezi şi să trăieşti cu speranţa că mîine visul va fi mai frumos decît azi, pentru că cel de azi a fost mai frumos decît cel de ieri...".

Horja era un visător, un sentimental, un romantic, un om pasionat de literatură şi de muzică, învăţa la seral şi intenţiona să se înscrie la facultate, să devină inginer mecanic, să lucreze apoi într-o mare uzină. „Măi băieţi, exploda el cîteodată, în cercul lui de prieteni, vreau să construiesc motoare, să le ascult bătaia inimilor, să ştiu că sînt făcute de mîinile mele".

Lui Andreica îi făcea plăcere prietenia cu Horja, îl preţuia şi-l stima pentru felul cum acesta îşi impunea personalitatea de la primele cuvinte într-o conversaţie cu cineva. Singura lui slăbiciune însă, care-l „dobora" şi-l făcea inofensiv pînă la imobilizare şi pentru care Andreica ducea lungi discuţii în contradictoriu cu el, nefiind de acord cu comportarea lui, erau „poveştile de dragoste" pe care Horja le dorea şi le căuta cu orice chip de cele mai multe ori trăindu-le sincer cu intensitatea unor sentimente deosebite. În clipele acelea sau mai bine zis în timpul acela era de nerecunoscut. El, experimentatul, îndrăzneţul, fantezistul, cel plin de sine şi de un orgoliu fără seamăn, devenea un ins incapabil să se autocontroleze, aproape derutat, greşea în te miri ce, se supăra pentru lucruri de nimic, nu putea întreprinde ceva deosebit, într-un cuvînt se vedea destul de limpede că era subjugat, obsedat, stăpînit numai şi numai de acele trăiri sentimentale ce-l copleşeau literalmente. „Uite-l şi acuma cît este de aprins, îl judeca Andreica în ascuns, în mod sigur visează la femeia aceea de la staţia de benzină care parcă i-a luat minţile ! Şi mai este şi la volan..."

— Fii atent la drum, Mircea ! îl îndemna cînd și cînd Andreica, autoritar, cu un fel de severitate în glas. Sînt unele căruțe care n-au felinare... Și oameni pe biciclete...

— Am grijă, fii pe pace !

— Mai micșorează din viteză, e noapte.

— Lasă, nu mă mai dădăci !

— Vrei s-ajungi „Renault"-ul ?

— Poate...

— E o prostie să te gîndești la așa ceva ! îi replică Andreica, rezemîndu-se mai bine de spătarul scaunului. Pe cuvînt că e o prostie... O imposibilitate. Numai dacă are o pană de cauciuc sau de motor și a tras pe dreapta... Dar... tot te mai gîndești la ea ?

— Tot... Ori cum a zis că o cheamă ?

— Manuela. Manuela Popescu.

— Așa. Manuela. Mda, frumos nume, zîmbi Horja, mijindu-și ochii de parcă ar fi văzut femeia undeva la cîțiva pași în fața lui. Manuela... Măi, Valeriule, pe cinstea mea, nu știu cum, dar am să-i strig numele la miez de noapte, sau dimineața la răsăritul soarelui, sau pe malul unei ape să se piardă în ecouri prelungi deasupra undelor... Nu știu... Nu știu... Ce ochi avea, măi, Valeriule ! Ce ochi ! Și ce zîmbet ! Ce trup... Ai văzut cum mă privea ? Pe cuvînt, spune, ai văzut ?

— Am văzut...

— Ei, uite, nu-i pot uita privirea ! Nu pot și gata ! Știu, zici că sînt un aiurit, un visător... Da, mă, sînt, sînt și gata, asta-i situația...

Și ca și cînd ar fi vrut să sublinieze ultimele cuvinte, Horja aprinse faza lungă a farurilor și fascicolul puternic de lumină mătură pînă departe cenușiul șoselei, dezvăluind trunchiurile copacilor de pe margine, cîte o casă răzlețită sau un han, o fîntînă sau un loc de popas. Mașina gonea, ocolea căruțe răsărite ca din pămînt în cale-i, bicicliști înșiruiți pe potecile mărginașe sau tractoare ce abia ieșiseră din tarlale, în viteza aceea părînd un bolid ce săgetează noaptea, înșurubîndu-se în întunericul ei ca într-o apă neagră. Volanul trepida, trepida întregul bord cu luminițele verzui ale cadranelor, vibrau sec geamurile

portierelor, întreaga caroserie trosnea din încheieturi, gata-gata parcă să se dezmembreze.

— Mai încet, Mircea, mai încet ! îi puse Andreica palma pe braț, încercînd să-și domolească prietenul. Ești peste viteza legală. Ce dracului vrei să faci ? Să intrăm într-un copac din ăștia ? Sau să ne răsturnăm ?

— Fugi, mă, de-aci, ești și tu șofer, cum sînt eu cîntăreț de operă !

— Tu nu te uiți la vitezometru ?

— Să știi și tu că vitezometrele astea sînt relative. Nu întotdeauna indică situația reală, replică cunoscător Horja. Ai, de pildă, o sută la oră și cînd colo mergi frumușel cu optzeci sau mai puțin. De fapt așa se și calculează viteza celor ce concurează în raliuri. Cu scăzămîntul respectiv. Știi, am un prieten, mi-a spus cum stă chestiunea...

— Radar-ul nu-ți întreabă prietenul, te întreabă pe tine. Ce înregistrează aparatul milițianului e sfînt !

— O fi, nu te contrazic, dar n-am prea văzut radar noaptea. Și-apoi sînt în viteză legală...

— Asta numești tu „legală“ ? nu se lăsă Andreica.

— Da, asta... Ce crezi că...

Horja vru să mai spună ceva, dar deodată, avu o tresărire ca și cum careva l-ar fi tras brusc de gulerul vestonului. Luă imediat piciorul de pe accelerator, reduse turația motorului, frînă, încetinind mersul mașinii tot mai mult și rămase cu pieptul aplecat peste volan, cu fruntea lipită de parbriz, cu ochii mari plini de uimire, privind prin aburul geamului undeva către dreapta.

În marginea șoselei, în lumina farurilor, o femeie.

Era ea, aceea de la stația de benzină.

Flutura un batic, făcea semne disperate autocamionului să oprească. Agitată, nervoasă, parcă plînsă, cu părul răvășit...

— Mircea, ea este !

— În sfîrșit ! exclamă ca o ușurare Horja și-și trecu palma peste ochi ca și cînd ar fi vrut să-și alunge nu atît oboseala cît să se autocontroleze că nu visează. Da, ea este !

Și zicînd acestea, stinse faza lungă, trase frîna de mînă și coborî repede din cabină.

— Dumneavoastră ? întrebă el mai mult șoptit și-o privi din cap pînă-n picioare cu aceeași curiozitate de la început. Ce s-a întîmplat ?

— Of, e groaznic ! Groaznic ! spuse ea printre suspine și-și acoperi fața cu palmele, izbucnind în plîns.

— Vă rog, căută s-o liniștească Horja și-i atinse ușor brațul cerîndu-i să vină mai în lumina farurilor. Ia spuneți, ce este ? Ce s-a întîmplat ?

— Vai, dar e groaznic... abia de i se deslușea vorba, fiind înecată de plîns.

— Acuma lăsați, calmați-vă, spuneți despre ce este vorba, vă ascult...

Într-un tîrziu, ștergîndu-și mereu lacrimile cu un colț al baticului, ea povesti, tremurînd de emoție sau de spaimă, cum cei trei bărbați cu care fusese văzută la stația de benzină și se arătaseră amabili și, la rugămintea ei, o luaseră în mașină, se dovediseră pînă la urmă a fi niște „aventurieri ordinari". Trecînd peste cele mai elementare reguli ale unei comportări civilizate, ale unei conduite umane, demne, încercaseră s-o seducă, nu departe de pădurea rămasă în urmă. Ea însă țipase și profitînd de întuneric și de zăpăceala celor trei, fugise peste cîmp, pierzîndu-și urma într-o porumbiște. Cum ajunsese la șosea, numai ea știe ! Cu teamă a așteptat clipă de clipă să se ivească o altă mașină, s-o ia din întunericul acela pustiu și s-o ducă spre oraș, dar în același timp fiindu-i frică să nu apară din nou „Renault"-ul cu cei trei „imbecili" ce în mod sigur aveau să se răfuiască cu ea. Norocul ei că a zărit chiar autocamionul militar, cu cei doi ostași simpatici și atît de binevoitori, băieți cumsecade, cu mult bun simț, cum și-a putut da seama din scurta conversație de la stația de benzină. Și-atunci, parcă i-a venit inima la loc. A înălțat mîna, a făcut semn cu baticul, tremura toată de teamă că nu vor opri, dar...

— Sînt urmărită ! încheie ea cu lacrimi în ochi. Am fugit cît am putut, nu mai sînt în stare să fac un singur pas. Simt că mă prăbușesc. Ajutați-mă ! Vă implor să mă ajutați !

— Haideți sus în cabină ! zise Horja, fără să mai stea pe gînduri. Vru să-i întindă mîna, s-o sprijine, dar și-o

retrase repede privindu-şi nemulţumit palma. Scuzaţi, sînt murdar şi mă rog...

— Nu-i nimic şi eu şofez şi ştiu ce înseamnează să stai la volan.

— Valeriule, ia fii tu cavaler cum te ştiu şi coboară s-o instalăm pe dînsa între noi.

Andreica se dădu jos şi-i făcu loc femeii să se urce. Şi în timp ce ea se instala pe canapea, pieptănîndu-se, el se aplecă discret la urechea lui Horja şi-i aminti în şoaptă că nu au voie să ia femei în maşina militară şi nici alte persoane străine, civile sau militare, scria chiar în instrucţiunile lipite deasupra parbrizului, orice şofer din armată ştie lucrul acesta, dar Horja îi răspunse repezit să nu-l mai dădăcească iară, este un caz special, el Andreica se vede treaba n-a auzit niciodată de umanitate, ar fi bine să mai citească cîte ceva, totul se învaţă, chiar cum să fii un om civilizat. Se urcă apoi repede în cabină şi întrebă pe femeie dacă s-a instalat bine.

— Foarte bine ! îl asigură ea, cercetînd cabina cu o privire fugară. Vai ce înaltă e maşina asta, spuse continuînd să-şi aranjeze părul cu pieptenele. Cred că n-aş fi în stare s-o conduc...

— Nu-i nimic greu în lumea asta ! zise cunoscător Horja, cu un aer de superioritate profesională şi se aşeză la volan. Totul se învaţă cum îi spuneam şi prietenului meu adineaori...

Andreica primi înţepătura tăcut, nu spuse nimic şi se trase mai către portieră pentru ca să n-o stînjenească pe ocazionala pasageră ce se aşezase între el şi Horja. Femeia răspîndea în jurul ei un parfum dulce, ameţitor şi într-o secundă cabina maşinii se umplu de mireasma atît de familiară atelierelor de cosmetică feminină.

— Ne-am întîlnit, deci, şi a doua oară ! zise Horja zîmbind şi apăsînd pe accelerator puse maşina în mişcare. Vă spun sincer că nici nu mă aşteptam. O întîmplare...

— O întîmplare plăcută dintr-un punct de vedere...

— Cum anume ?

— Din punctul nostru de vedere plăcută, preciză femeia, însă neplăcută gîndindu-mă prin cîte am trecut. Vai, şi-acum simt cum îmi bate inima !

— Nu-i nimic, liniștiți-vă ! o povățui Horja. De-acuma sînteți în siguranță, n-o să vi se mai întîmple nimic...

— Vă mulțumesc. Știți, totdeauna un civil lîngă un militar în împrejurări din astea mai deosebite se simte în siguranță, ținu ea să adauge. Mai ales cînd e vorba de-o femeie... Serios, nu vreau să vă flatez, dar așa este. Vedeți, uniforma ostășească emană o certitudine, o garanție, multă seriozitate, demnitate... Nu găsiți că este adevărat ?

— Așa este...

— Unde mergeți ? întrebă ea cu un aer nevinovat.

— Departe.

— Este secret ? încercă să se alinte.

— Are vreo importanță pentru dumneavoastră unde mergem ? zise Horja tot zîmbind, vorbindu-i foarte politicos. Principalul este că trecem prin orașul care vă interesează și puteți ajunge la destinație, nu ?

— Da, aveți dreptate. Vai, ce bine că v-am întîlnit ! exclamă ea liniștindu-se cu totul. Știți, mă uitam să văd vreo mașină, dar în același timp mă încerca din nou spaima prin care trecusem, pentru că mă gîndeam peste cine am să dau oare ?

— Lumea e mică, zise Horja, privind-o cu coada ochiului pe femeie. Speram să vă caut prin iarnă la București, și uite că n-a trecut nici o oră și sînt alături de dumneavoastră...

— Da, așa este. Serviți cîte o țigară ? întrebă ea precipitat și începu să se scotocească cu gesturi febrile prin poșetă. Adică, stați, vă servesc cu ceva care sînt sigură că o să vă placă...

Scoase două pachețele cu gumă de mestecat și-l servi mai întîi pe Horja, apoi pe Andreica.

— Pentru antrenamentul maxilarelor ! rîse Horja și zvîrli ambalajul peste geamul lăsat al portierei. Marfă americană...

— Se fabrică și-n Europa, ținu să precizeze femeia. E bună pentru calmarea nervilor...

— Serios ?

— Foarte serios...

— Dar dumneavoastră nu serviți ?

— Mai tîrziu. Abia am terminat unul...

Horja conducea atent, puțin emoționat, cuprins de-o stare de febrilitate de loc înțeleasă, cînd și cînd privind spre femeia de alături cu satisfacția ce ți-o dă împlinirea unui vis. Nici nu-i venea a crede ochilor că frumoasa din stația de benzină, către care îi zburaseră atîtea gînduri, se află acum lîngă el, prezență vie și plină de farmec ca ceva de neînchipuit. „Măi să fie, oare, am eu o figură de actor de film ? se întreba pentru a nu știu cîta oară și de fiecare dată încerca să se uite în oglinda retrovizoare de deasupra capului. Tot ce se poate... Mă rog, dacă un regizor de film, care este un cunoscător în materie afirmă lucrul ăsta, ce să mai vorbesc ?“ Și tot cuprins de asemenea gînduri, cu cît trecea timpul; cu atît simțea că plutește pe aripile unui vis nevăzut, că este — cum se spune — în al nouălea cer și că încet, încet o ușoară amețeală îi învăluie fruntea și cu fiecare clipă ce trece șoseaua începe să-i joace tot mai mult în fața ochilor. Totodată, lucru inexplicabil, parcă îl stăpînea și o stare necunoscută de moleșeală. „Ce să fie ? se întrebă el într-un tîrziu cu neliniște. Oare, din cauza emoției ? Se prea poate ! Dar ce, nu-s atît de slab să nu-mi pot controla sentimentele, își spuse ca un reproș și-și trecu ușor palma peste fruntea îmbrobonată brusc de sudoare. Parcă-s un copil...“.

Lăsă geamul portierei, o undă de aer rece pătrunse deodată în cabină, dar amețeala stăruia tot ca mai înainte și Horja își trecu din nou palma peste frunte. Dîndu-și seama că nu mai are controlul volanului, încetini mersul mașinii și semnalizînd, trase pe dreapta, pentru oprire.

— Ce-i Mircea, ce-i cu tine ? întrebă îngrijorat Andreica.

— Nu știu, mă doare puțin capul...

— Vai, poate ați răcit, interveni cu aceeași îngrijorare și femeia. Sau mirosul de benzină... Se întîmplă...

— Cred că m-a cuprins oboseala, zise Horja. Oprim cîteva minute și apoi plecăm.

— Nu puteți merge măcar pînă lîngă pod ? îl rugă femeia punîndu-i mîna pe braț. Cunosc bine locul. Este kilometrul 202. Mai de mult am avut aici un necaz. Am rămas fără benzină și am stat două ore în drum. Mi se pare

că acolo este și o fîntînă. Da, precis este o fîntînă. Puțină apă rece pe ochi nu strică, dimpotrivă...

— Bine, oprim acolo...

Era noapte de-a binelea. Merse încet, cu grijă, parcă pipăind șoseaua și lumina lungă a farurilor scormonea pînă departe întunericul. Într-adevăr, nu după mult timp se zări un pod de piatră, cu lateralele albe, proaspăt date cu var. Iar cu cîțiva metri mai înainte, pe dreapta o fîntînă cu o copertină de șindrilă. Apropiindu-se, Horja semnaliză din nou și după ce privi în oglindă să nu vină vreun autovehicul din urmă, frînă și trase pe dreapta. Mașina se opri lin și pneurile aproape că se lipiră de marginea acostamentului. Horja răsuci cheia contactului și glasul motorului se stinse odată cu luminile verzui ale bordului.

— Ți-aduc puțină apă, propuse Andreica.

— Nu, nu-i nevoie... Stau numai puțin așa... Apoi mă dau jos.

Dar spre mirarea lui Andreica, Mircea în loc să coboare, lăsă după o clipă capul pe volan și adormi. Femeia, îi făcu un semn discret lui Andreica să-l lase în pace, are nevoie de odihnă, după care întinse mîna pe la spatele lui Horja și ridică la loc geamul portierei.

— Este tare obosit, zise ea mai mult în șoaptă. Să-l lăsăm să doarmă puțin. Am închis și geamul, e curent.

Andreica dădu din cap în semn de aprobare și rămase atent privind noaptea în jur. Nu se zărea mai nimic. Dincolo de fîntînă se întindea lanul întunecat al unor porumbiști, iar în față ca o pată albă se deslușeau vag lateralele podului aflat la cîțiva zeci de metri. Încolo, beznă s-o tai cu cuțitul, stăpînită de o liniște adîncă ce cuprinsese totul. Femeia scotoci prin poșetă, scoase o țigară, îi întinse și lui Andreica pachetul, dar acesta refuză, după care aprinse și trase un fum lung în piept.

— Poluez cabina, zîmbi ea, ar trebui mai bine să cobor.

— Nu, nu-i nevoie, o opri militarul. Lăsăm puțin geamul și se aerisește...

— Dar să nu răcească colegul dumitale, vorbi ea grijulie.

— N-aveţi teamă.

După cîteva minute, îmbiat poate de sforăitul lui Horja sau poate cuprins şi el de osteneală, Andreica întinse braţele şi căscă parcă abia stăpînindu-şi somnul. Şi nu trecu mult, că rezemat cu capul de peretele cabinei, începu la rîndu-i să sforăie ca şi cînd s-ar fi pornit iară motorul maşinii.

Femeia îi privi pe amîndoi militarii cîteva clipe încercînd să le desluşească chipurile, după care răsuflă adînc, uşurată parcă de-o grea povară, se uită la ceasul brăţară, încercînd prin întuneric să-i vadă minutarele. „Este tocmai bine, îşi spuse, trebuie să mă grăbesc...". Aşadar se întoarse, dădu picioarele lui Andreica la o parte să-şi facă loc, deschise încet, cu grijă, portiera şi sări jos din cabină cît mai uşor ca să nu facă zgomot. În jur acelaşi întuneric dens, ca de smoală de nu se vedea la doi paşi. Doar cînd şi cînd cîte un turism sau camion trecea în viteză pe şoseaua întunecată, dezvăluind pentru o clipă în lumina farurilor şirul bătrînilor stejari de pe marginea drumului. Aşteptă puţin, ascultînd cu atenţie în toate părţile, apoi scoase bricheta din poşetă şi scăpără de trei ori, chipurile vroind să-şi aprindă o ţigară. În acest timp, Andreica deschise uşor ochii, întoarse capul şi prefăcîndu-se că doarme mai departe, n-o slăbi o clipă cu privirea, fără însă să se mişte de la locul lui. Totodată însă, dîndu-şi seama că la mijloc nu e lucru curat, trase încet cu piciorul drept automatul de sub scaun, potrivindu-l să-l aibă la îndemînă pentru orice eventualitate. Cu coada ochiului privi apoi spre Horja. Acesta dormea dus, în aceeaşi poziţie ca la început, cu capul rezemat pe volan, sprijinindu-şi fruntea pe mîna dreaptă. „Dormi artistule, dormi şi visează, îi spuse Andreica în gînd, cu amărăciune, fără însă să-şi ia ochii de pe femeia ce fuma agitată lîngă maşină. Uite mizerabila cum te-a îmbrobodit cu cinematograful ei, cu „băieţi drăguţi, amabili", şi-apoi ne-a dat gumă de mestecat somniferă. Bine că mi-am dat seama la timp şi am zvîrlit-o pe fereastră. Barem dacă apucam

să-ți fac un semn și ție, măi Mircea... Ah, ce i-aș mai ciurui scăfîrlia dumneaei cu cîteva gloanțe, dacă aș prinde mișcarea că a făcut totul ca să ne întindă vreo cursă !“

N-apucă, însă, să-și termine gîndurile. că zări pe-un drumeag alăturat, ce tăia porumbiștea înaltă, înaintînd un turism numai cu lămpile de poziție aprinse. Iar cînd se apropie și mai mult, ieșind la șosea, nu-i fu greu să recunoască după silueta caracteristică a caroseriei, „Renault“-ul din stația de benzină. Cei trei „aventurieri ordinari“ se dădură repede jos și alergară lîngă autocamion.

— Ei, cum a mers ? întrebă unul dintre ei, căruia nu i se deslușea chipul, dar se arăta a fi cel mai voinic.

— Bine, spuse femeia trăgînd precipitat din țigară. Nu se vede ?

— Hai, băieți, căutați repede actele mașinii, legitimațiile, gata, nu-i timp de pierdut !

— Le luăm și hainele ?

— Păi n-am stabilit odată lucrul ăsta ? Altfel cum putem pătrunde mai ușor la obiectivul ce ne interesează ?

Unul dintre bărbați ocoli grăbit camionul, deschise portiera și începu a scotoci febril prin buzunarele lui Horja. Scoase un portofel doldora, după care prinzîndu-l zdravăn de subțiori încercă să-l tragă pe militar jos. Celălalt pasager al turismului se îndreptă spre Andreica, deschise portiera, dar în aceeași clipă soldatul slobozi o rafală scurtă, cu automatul, în noapte și somă tot grupul, cu un glas de tunet :

— Mîinile sus ! Nici o mișcare ! Și dumneata porumbițo, nu se aude ? Sus !

Cei trei bărbați și femeia încremeniră deodată locului ca niște stane de piatră și încet, parcă neîncrezători la tot ce se întîmpla în clipele acelea atît de neașteptat, ridicară mîinile unul cîte unul deasupra capetelor. De unde mai răsărise și ostașul acesta ? Or mai fi și alții ?

Andreica coborî din cabină și fără să-i scape o clipă din ochi pe cei patru, le ordonă ca ținînd mîinile tot în sus, să se apropie și să le sprijine apoi pe laterala camionului. Cine încearcă să...

Toţi patru se supuseră cuminţi, în tăcere, muţi de spaimă şi de întorsătura pe care o luaseră lucrurile.

— Aşa stimabililor ! spuse Andreica cu glasul tăios. Vedem noi care pe care...

Cînd se trezi din acel somn greu şi chinuitor, Horja se uită buimac în jur, neştiind ce s-a întîmplat cu el. Fruntea îi era grea, simţea o senzaţie de vomă venindu-i din stomac şi ameţeala aceea de la început tot mai stăruia, moleşindu-l. Alături, în cabina maşinii, Andreica.

— Ce... este ? întrebă el neliniştit, privind în toate părţile, cu ochii mari de uimire. Am adormit ? Cît am dormit, măi ? Uite, a început să se lumineze de ziuă. Dar cum asta ? Parcă am auzit şi nişte focuri de armă ? Sau am visat ?

— Nu, nu ai visat, îl linişti Andreica, în timp ce potrivea închizătorul automatului. Hai, treci aici în locul meu, că am să conduc eu. Am să-ţi povestesc pe urmă ceva... Ceva cu o regizoare de film, cu un şofer militar gură-cască şi căruia i s-a băgat în cap că este irezistibil de frumos, ceva cu regulamentele noastre, ale celor de pe maşinile militare şi multe altele. Hai, Mircea, treci aici... Nu-i nimic, ai să te dezmeticeşti de-a binelea...

SONATA ZĂPEZILOR ALBASTRE

În dimineața aceea, Mircea Bedeanu ieși din camera sa, a elegantului sanatoriu „Imperial“. De la balcon aruncă o privire largă, mai întîi asupra crestelor împădurite din jur, învăpăiate de lumina matinală a soarelui și apoi jos, către vale, unde hotelurile, vilele, aleile și parcurile frumoasei stațiuni Karlovy Vary erau încă învăluite în umbrele zorilor. Clădirile noi, moderne și zvelte, cu fațade albe și balcoane suspendate, răsărite ici-colo din verdele luxuriant ce inunda întreaga așezare, alături de cele vechi cu cerdacuri din lemn traforat și ancadramentele ferestrelor vopsite în culori pastelate, toate păreau de la înălțimea aceea strînse ca într-un uriaș pumn în valea îngustă a rîului Teplá, a cărui apă repede și înspumată sclipea deseori prin luminișuri în irizări diamantine.

Se anunța o zi caldă, cum fuseseră mai toate ale acelei luni de iulie, dar aici, pe acest versant muntos se simțea încă răcoarea nopții și a pădurilor din jur. Era o liniște desăvîrșită, adîncă, cu adieri înmiresmate de cetină și frunză umedă, izvorîtă parcă din încremenirea bătrînilor copaci peste rămurișul cărora pluteau încă cețuri dense ce se destrămau în fuioare alburii, prelungi, ca niște străvezii năframe de borangic. Doar cînd și cînd, această statornicie a firii era trezită de claxonatul strident al

vreunei maşini ce cobora pe drumurile şerpuitoare ascunse de verdeaţă către centrul staţiunii sau de zgomotul înfundat al motorului celor două funiculare din apropiere ce transportau turiştii, venind sau plecînd de la sanatoriu.

Privind de aici, de sus, spre vale, întreaga panoramă ce se desfăşura larg înaintea ochilor, Mircea Bedeanu avu senzaţia, la fel ca-n fiecare dimineaţă cînd ieşea pe balcon să respire aerul curat al munţilor, că se află încă în carlinga avionului în care stătuse peste treizeci de ani şi că pierzînd din înălţime vine la aterizare, trecînd în planare lină peste hotelurile şi vilele staţiunii, îndreptîndu-se spre un aerodrom ce nu se vedea încă, dar pe care şi-l închipuia undeva, dincolo de creste. Evident, imagine familiară oricărui pilot, ce caută balizajul şi turnul de control, fără însă a-i scăpa privirii oraşul din apropiere peste care zboară şi ale cărui clădiri liliputane cresc cu fiecare clipă sub planurile vibrînde ale avionului.

Om încercat al manşei, zburînd din tinereţe pe toate tipurile de avioane militare, cu sute de mii de kilometri la bord, colonelul Bedeanu se pensionase cu patru ani în urmă, iar de vreo doi venea aci, la Karlovy Vary, la acelaşi sanatoriu „Imperial“ să-şi trateze un reumatism vechi, contractat în timpul războiului, dar accentuat în ultimul timp. Şi de fiecare dată cînd sosea în staţiune, chiar înainte de a-şi desface bagajele, ieşea pe balconul camerei sale şi privea cu o anume nostalgie cerul limpede al Cehiei de vest, amintindu-şi de timpul, cînd cu foarte mulţi ani în urmă, ca tînăr sublocotenent, abia trecut la „simplă“ şi fără experienţa războiului luptase cu IAR-ul său 80 împotriva piraţilor aerului, hitleriştii, încercînd să-şi dovedească dibăcia în pilotarea aparatului de zbor, animat de un singur gînd : să se întoarcă teafăr din misiunea de recunoaştere în care fusese trimis. Pe atunci era iarnă cu chiciură şi ger, cu ninsori dese şi abundente şi nu era dimineaţă în care să nu găsească improvizatul aerodrom acoperit cu troiene de zăpadă în urma viscolului de peste noapte. Avioanele, însă, trebuiau să decoleze şi să aterizeze, întrucît aproape din oră în oră, plecau sau veneau din misiunile la inamic.

Așa că în zori, cînd încă nu se lumina de ziuă, lua lopata și alături de ceilalți piloți și de militarii din serviciul bazei se avînta în mormanele de nămeți pentru a degaja pista și a o face accesibilă zborului. Intra apoi la popotă, în fumul de țigară și gălăgia celorlalți ce-și așteptau rîndul la decolare, lua un ceai cald cu puțin rom, după care îmbrăca șuba îmblănită, își punea casca de piele și ochelarii protectori și în cîteva minute se înălța cu motorul în plin, tăind aerul rece, peste crestele albe, învăluite în cețuri, plecînd în recunoaștere. Palmele ce cu puțin timp înainte ținuseră lopata, strîngeau acuma manșa, stăpînind avionul. Și cu fiecare minut timpul devenea tot mai potrivnic. Peste cabina de plexiglas șuiera aspru viscolul, lovind parbrizele cu acele lui de gheață, iar întregul aparat trepida, din ce în ce mai intens, smucind planurile, gata parcă să se rupă ; el, însă, calm, redresa mereu, cu ochii pe busola-compas, ascultînd în același timp turația puternicului motor, constantă și monotonă, ce făcea parte, după cum spunea tuturor, din însăși ființa lui. Nu, nu era ușor să zbori în condițiile acelea în care vitregia vremii se asocia cu iminentele atacuri ale aviației dușmane sau cu ploaia de proiectile a tunurilor antiaeriene ce urmăreau să te doboare. Ce e drept, în primele „ieșiri“ la inamic avusese puțină teamă ca orice novice prins în vîrtejul războiului, dar cu timpul totul devenise obișnuință și orice zbor amenințat de confruntări cu piloții dușmani îl socotea de-acum în firescul lucrurilor. Plana, deci, liniștit în imensitățile albe, scuturat deseori de viscol, privind continuu aparatele de bord, pînă cînd glasul puțin zumzăit în cască al comandantului de escadrilă îl făcea să tresară. În aceeași secundă ținea mai strîns mîna pe manșă, controla palonierele, maneta de gaze împinsă la refuz și avionul se înșuruba în aerul înghețat ca un bolid tăind spațiile reci și necuprinse. Iar după cîteva secunde o nouă comandă, spargerea plafonului, coborîrea aproape pe verticală, plonjînd vertiginos pe o axă imaginară, trupele inamice, blindatele, amplasamentele tunurilor, întregul dispozitiv mascat, totuși sumar schițat ca pe o hartă rudimentar lucrată, fotografierea în succesiunea rapidă a

filmului, apoi salba trasoarelor în jurul fuselajului, exploziile și punctele de fum ale proiectilelor, ranversarea înșelătoare, scurt, ca la carte, dispersarea escadrilei, regruparea în cîteva clipe, pierzîndu-se cu totul în cețurile albe cu puternicele motoare ambalate în plin.

— Asta e cerul, își spuse Bedeanu, așezîndu-se în fotoliul din pai de orez instalat pe balcon și privind jurîmprejur, spre înalt, cupola albastră, imensă, fără pată de nor. Prin spațiile astea m-au purtat aripile IAR-ului meu. Și tot din spațiile astea, eu, cel ce începusem să cred că sînt invincibil, m-am prăbușit în după-amiaza aceea în hăurile albe, cu aparatul în flăcări și cu spectrul groazei în ochi... Da, astea sînt locurile... În direcția aceea este masivul Pădurea Slavkov. Și dincolo de el Mariánské Lazne... Revăd parcă imensele troiene în care am zăcut două zile și două nopți... Și cabana aceea... Eh, totul parcă a fost un vis. Un vis urît și cutremurător... Pe care mi-l mai reamintește din cînd în cînd durerea ascuțită ce-mi taie picioarele...

Cuprins de gînduri, scoase portțigaretul din argint, cu numele său frumos gravat, cadoul colegilor din regiment în ziua pensionării, îl deschise, dar renunță să mai fumeze. Își propusese ca atîta timp cît va sta la tratament să-și vicieze cît mai puțin plămînii. Era păcat să inhaleze fumul, chiar al unor țigări extrafine, cînd aerul curat, ozonizat, din jur, îl înviora, ca o adevărată binefacere. Așa că fără urmă de regret, puse la loc, în buzunar, portțigaretul și rămase în aceeași contemplare de mai înainte, cu privirea rătăcită peste stațiunea din vale, încă învăluită de liniștea dimineții. Va fuma, jos, în orășel și asta numai după-amiază cînd coboară la o scurtă plimbare. Știe acolo o cofetărie, cu mese afară, sub umbrele colorate, unde se servește o foarte bună cafea și unde spre seară se adună fel și fel de turiști și sporovăiesc vrute și nevrute numai ca să-și treacă timpul și să alunge plictisul.

După ce urmă tratamentul la sanatoriu, Bedeanu luă masa, dormi vreo trei ceasuri bune, după care se sculă, făcu un duș, se bărbieri și se îmbrăcă, pregătindu-se să coboare în stațiune. Era un ins nu prea înalt, dar încă

voinic, în ciuda anilor ce cu puţin nu ajungeau la şaizeci. Dar părul tuns scurt, uşor grizonat la tîmple, sprîncenele înspicate, frumos arcuite către rădăcina nasului drept, gura puţin strînsă ca şi bărbia uşor voluntară îi dădeau chipului său aspru, ridat, bronzat de soarele verii, o înfăţişare totuşi tinerească, poate şi datorită trupului său suplu, bine proporţionat, cu trăsături perfect armonizate, ca de sportiv. Şi dacă mai adăugăm şi costumul de un gri deschis, uşor, de vară, bine croit, cu pantalon evazat şi haina cu tăietură dreaptă, cu nasturi pînă sus, dar înadins purtată descheiat ca să se vadă helanca albă, pe gît, ne putem lesne închipui atracţia ce-o lansa în jurul său fostul pilot de vînătoare, un tip dealtfel volubil, exuberant, plin de vioiciune, căruia nu-i dădeai în nici un caz vîrsta pe care o avea.

Aşadar, pe la cinci, el luă cabina teleferică şi coborî în staţiune. Spre deosebire de alţi ani, cînd centrul micului orăşel se arăta liniştit, acum îl întîmpină o animaţie puţin obişnuită, atît parcul cît şi aleile centrale fiind înţesate de lume. La cofetăria unde preconizase să bea o cafea şi să fumeze o ţigară nici o masă liberă. Mulţi stăteau chiar în picioare, pe sub umbrelele mari, colorate, în mînă cu ceşti aburinde şi pahare de coca-cola, încît fetele de serviciu abia îşi făceau loc să treacă purtînd tăvile cu prăjituri şi cupe de îngheţată. Sosise de două zile şi fostul pilot abia acuma vizita centrul staţiunii balneare. Aşa că văzînd mulţimea de afişe ce împînzea panourile şi zărind zecile de steaguri ce fluturau pe înaltele catarguri în faţa intrării la grădina cinematografului în aer liber, înţelese motivul acelei forfote puţin obişnuite. Se desfăşura festivalul internaţional al filmului şi pe lîngă obişnuiţii turişti ce veneau la tratament, Karlovy-Vary era gazda a altor cîteva sute de actori, regizori, compozitori, operatori, gazetari, cu toţii interesaţi de producţiile lor cinematografice aflate în concurs. Animaţia, deci, din după-amiaza aceea avea o explicaţie, aşa că Bedeanu înţelegînd cum stau lucrurile, renunţă a mai căuta o masă la cofetărie şi încet, ca la o mică plimbare se îndreptă spre impunătoarea statuie a lui Beethoven, ridicată pe un soclu de granit, în luminişul

unor platani foarte înalți, alături de care zări o bancă liberă pe care se așeză. Era spre seară, dar încă nu coborîse amurgul. O boare răcoroasă își făcea, însă, de pe-acuma loc sub coroanele imense ale bătrînilor arbori ce umbreau întregul parc. Stînd și privind în juru-i, nu mult mai încolo zări gardul frumos placat al grădinii de vară unde avea loc festivalul, deasupra căruia, spre dreapta se înălța imensul ecran alb înconjurat de difuzoare și zeci de reflectoare. În fața intrării începuseră a sosi una după alta numeroase limuzine, care după scurte manevre parcau într-un loc anume rezervat. Sus, pe catarguri se înșiruiau ca o mare de culori steagurile tuturor națiunilor participante. Căută tricolorul și-l zări, în sfîrșit, într-acele multe drapele și un vădit sentiment de mîndrie îl cuprinse văzînd simbolul țării departe de meleagurile natale. Dar care, oare, era filmul pe care cineaștii români îl prezentau în concurs ? Trebuia să vadă panoul cu afișe. Și tot neavînd ce face, se îndreptă într-acolo, unde un vast program, cu zeci de anunțuri, umplea marele placat înconjurat și el de reflectoare. Printre altele, zări chipul actriței germane Hildegard Knef, în fruntea unui afiș ce anunța filmul „Fiecare moare singur" după romanul lui Hans Fallada. Citise cartea, îl cutremurase realismul ei, încît era sigur că filmul, respectînd textul, mesajul ei, avea să se bucure de succes și se va impune juriului. Un asemenea manifest împotriva nazismului și a ororilor lui, evident, n-avea să treacă neobservat. Dar ce-i asta ? se întrebă, trecînd mai departe și privind mulțimea anunțurilor. Pe un panou alăturat, un alt afiș îi atrase atenția și citindu-l rămase de-a dreptul stupefiat, cu gîndurile învălmășite, fără să mai vadă nimic altceva în juru-i. Se anunța un concert. O manifestare muzicală ca atîtea altele ce au loc în stațiunile de odihnă. Și parcurgînd titlurile unor cunoscute piese muzicale și numele autorilor lor, Brahms, Ceaikovsky, Vivaldi, privirea i se opri ca electrizată asupra unuia ce-l făcu de-a dreptul să i se taie răsuflarea : „Sonata zăpezilor albastre“ de Hana Simková, pentru vioară și pian. O sonată, un nume... Dar unde le mai auzise ? Și cînd ? În ce împrejurare ? Sau totul era deducția unei confuzii,

a unei asocieri de nume, o asociere cu totul întîmplătoare ce poate fi foarte departe de realitate ? „Sonata zăpezilor albastre"... Nu, în mod cert, nimic nu era întîmplător, nu făcea nici o confuzie, tot citindu-l avea ferma convingere că numele acestei sonate îl mai auzise cîndva, îl întîlnise undeva, poate că i se vorbise chiar despre el, în orice caz îi era familiar şi redescoperirea lui, iată, îl făcuse să tresară și să-l pună pe gînduri. Dar de unde să prindă firul, ca desfășurînd ghemul amintirilor să ajungă la adevărata înțelegere a lucrurilor ? „Sonata zăpezilor albastre"... Da... Da... Evident, numele acestei bucăţi muzicale nu-i era străin. Dar totul existase, pesemne, cu mult înapoi în timp. Un an, doi, zece, douăzeci... Poate chiar mai mult. De n-ar fi fost astfel, atunci amintirile rechemate către prezent s-ar fi lăsat mai ușor rememorate. „Sonata zăpezilor albastre"...

Bedeanu trecea prin mulțimea aceea ce inundase pur și simplu parcul stațiunii, obsedat la culme de afişul ce-l stîrnise într-atîta încît din clipa în care-l citise parcă nu-și mai afla în nici un fel liniştea. „Sonata zăpezilor albastre"... Mai zări o placardă împestrițată de alte zeci de anunțuri și din nou între ele descoperi pe acela ce căuta să impună atenţiei concertul pentru vioară şi pian. „Să fi fost oare, la Bucureşti, la un asemenea concert şi să nu-mi mai aduc aminte ? se întrebă gînditor, dar oricît se strădui să-şi amintească nu reuși. Mă rog, se consolă el într-un fel, poate că m-a lăsat memoria. Vîrsta... anii... necazurile... Și eu care mă lăudam față de toți ai mei din regiment că după mai mult de treizeci de ani ştiu încă pe dinafară toate datele jurnalului de operaţii al escadrilei din timpul războiului ! Ba, mai mult, chiar numele colegilor, în ordinea alfabetică din întîiul an de școală primară, ceea ce e mai greu de reamintit pentru oricare dintre noi ! Şi-acuma, iată, numele unei piese muzicale, nume ce în mod sigur sînt convins că-mi spune ceva, a cărui rezonanţă mă cheamă către o aducere aminte, nu-mi fixează încă nimic în memorie... Extraordinară amnezie ! Şi îngrijorătoare în acelaşi timp...".

Găsi o nouă bancă, se așeză, copleşit parcă de insuccesul său și abia acum își dădu seama că, răscolit de

numele acelei sonate, nici măcar titlul filmului românesc ce se va prezenta în concurs nu-l mai aflase. Nu-i nimic, își spuse, va face rost de un pliant-program și va cunoaște întreaga desfășurare a festivalului. Iar dacă va putea obține și o invitație cu atît mai bine. Numai tratamentul să-i permită, într-un fel, să coboare atunci, în ziua aceea, iar în stațiune. Ar fi posibil ca rigurozitatea programului de la sanatoriu să-l facă să-și ia gîndul de la vreo gală de filme. Dar în definitiv nu pentru filme venise aci, își spuse, ci mai importantă era vindecarea afecțiunii lui reumatismale decît o distracție oricît de atractivă ar fi fost ea. Pentru că săgețile dureroase ce-i străpungeau atît genunchii cît și mușchii picioarelor începuseră a-l trezi pînă și din somn. Boală veche, ce se instaurase cu încetul, an după an și anii aceștia erau foarte mulți la număr. Nenorocită împrejurare aceea ce-l făcuse s-o contracteze ! Dacă n-ar fi căzut cu avionul... O noapte și-o zi afundat pînă la gît în troiene... Putea să moară înghețat, neștiut de nimeni, în hăurile acelea albe. Norocul lui cu cabanierul... Văzuse de departe plutirea lină a parașutei. Și nu zăbovise o clipă să-i vină într-ajutor. Dar cît îl mai căutase ! Și timpul petrecut la cabană... Apoi Otto, neamțul... Fata...". „Ah, iată, am găsit ! își spuse deodată Bedeanu și un val de căldură îi năpădi în clipa aceea fruntea, da, uite acuma îmi amintesc, îmi amintesc perfect, știu despre ce sonată este vorba, într-adevăr „Sonata zăpezilor albastre", zăpezile din amurg cînd am fost smuls din îmbrățișarea lor de gheață. Zăpezile acelea de culoarea cerului... mama fetei... povestea ei... drama ei... da, văd totul perfect înaintea ochilor de parcă s-ar fi petrecut ieri. Ba nu, în dimineața asta, în clipele astea... Dar cum oare este posibil ? se întrebă și înconjurînd cu privirea locul, căută să zărească o nouă placardă cu afișe. Ce este cu sonata aceasta aici ? Cînd va avea loc concertul și cine îl va susține ? Reținuse numai numele piesei muzicale, nu și al interpretului, cu toate că trecuse cu privirea peste el. Evident se va duce chiar la sala de concert și se va interesa. Va lua chiar un bilet să asculte întreaga desfășurare a amplei manifestări muzicale. Și atunci, acolo,

va afla totul... În această seară... Sau poate mîine... Sau cînd va fi... „Sonata zăpezilor albastre“... Nu cumva Hana, chiar ea, îi va face surpriza unei revederi ? Dar, oare, așa o chema ?

Se ridică de pe bancă şi porni încet pe alee, pe sub bătrînii platani, mergînd agale, cu mîinile în buzunare, ca omul ieşit la plimbare, încercînd să afle unde era sala în care va avea loc concertul. Acolo va căpăta o informație. O cît de mică informație... Trecea, aşadar, printre lume, uşor, ca o umbră, dar nu vedea pe nimeni, nu auzea pe nimeni, toate chipurile se cufundau ca într-o apă tulbure, cenușie, uniformă, o imensă pată alungită ce se topea cu încetul în lumina de fum a amurgului. Și dincolo de ea, povestea acelei întîmplări, a cărei imagine se contura acuma cu încetul, prindea viață şi-l ducea înapoi în timp, cu peste treizeci de ani...

2

Era la începutul primăverii anului 1945, cînd în Cehia de vest, crestele alpine ca și văile adînci dintre ele se aflau încă sub un strat gros de zăpadă, în timp ce departe, spre cîmpie, poienile își arătau ici-colo, colțul crud și firav al ierbii. Bedeanu tocmai se afla în baraca piloților unde asista la un înverșunat joc de table între un adjutant aviator și un radiotelegrafist de bord, cînd fu chemat de către comandantul de escadrilă și i se spuse că trebuie să plece în cîteva clipe într-o misiune de recunoaștere. Nemții se pare că-și părăsiseră vechile poziții și ocupaseră altele noi, mascate, de unde trăgeau cu artileria baraje de foc în calea trupelor noastre. Comandamentul hotărîse să se execute un raid fulger și să se ia cîteva fotografii pentru a se completa datele cercetării în vederea luării unor decizii viitoare a căror îndeplinire trebuia să ducă la distrugerea acelor cuiburi de foc dușmane.

— Aparatul este gata de zbor, urmase comandantul și-i întinsese harta zonei de operații. L-au tras mecanicii pe pistă. Uite, urmărești punctele astea... astea... și astea... În orice caz, nu depășești linia masivului Pădurea Slavkov Întoarcerea din misiune la ora 16...

— Am înțeles ! spusese simplu Bedeanu și luase harta, pe care o împăturise cu grijă și o băgase în buzunarul hainei îmblănite de zbor. La ora ordonată voi fi înapoi...

— Ia întîi masa...

— Am mîncat...

— Bine, succes !

— Vă mulțumesc !

Bedeanu nu era de mult în escadrilă și dat fiind acest lucru nici nu se considera un încercat pilot de război. Venise în urmă cu puțin timp din țară și dacă la început, zburînd în formație și angajîndu-se în lupte aeriene cu avioane dușmane îl mai încercaseră unele temeri în ceea ce privește succesul și întoarcerea cu bine la sol, cu vremea se obișnuise și într-atît se familiarizase cu „ieșirile“ la inamic, încît avea impresia că stagiul lui pe front avea o vechime căreia nu-i putea stabili cu exactitate începutul. Participase la cîteva misiuni de însoțire, în dese rînduri fusese angajat în crîncene bătălii cu aviația dușmană, realizase chiar doborîrea a trei aparate germane, așa încît își căpătase o oarecare faimă în rîndul piloților din escadrilă, dar el încă nu se socotea un as și experiența războiului, atît de puțină cît o avea nu-l îndreptățea să se autoconsidere un asemenea ins. Dealtfel. îl caracteriza modestia, bunul simț, era un tip relativ rezervat, mai bine zis tăcut și în orice discuție evita pe cît posibil să facă aluzie la propria-i persoană, indiferent de natura chestiunilor abordate. Așa că este explicabilă porecla ce i-o dăduseră încă de la început cei din escadrilă, aceea de „romanticul“, avizul fiind îndreptat mai ales către firea lui puțin visătoare, degajată, chiar „aeriană“ cum îi spuneau cîte unii, încît decolînd îi strigau că el se află de-acum în aer atît la propriu cît și la figurat.

Se urcase, așadar, în IAR-ul 80, își legase chingile, controlase pe acelea ale parașutei, turase puțin motorul

privind cadranul de bord, ceruse permisiunea de decolare, după care rulase pe pista înghețată și după o clipă se înălțase peste întinderile albe, necuprinse. Un soare palid se întrezărea pe cerul ca de plumb, făcînd ca deseori razele lui să sclipească aprins în cabina de plexiglas a avionului. Jos, pe șoselele troienite se vedeau din ce în ce mai mici șirurile infanteriilor noastre înaintînd către linia frontului, căruțe și camioane ca niște puncte minuscule răzlețite ici-colo, tunuri și blindate tăind peste albul zăpezii... Și-apoi satele cu casele înghesuite unele într-altele din care răsăreau turlele argintii ale bisericilor, pădurile copleșite sub stratul gros al nămeților, rîurile a căror apă înghețată sclipea din loc în loc acolo unde neaua nu le troienise încă. Tot acest tablou hibernal rămînea cu fiecare minut în urmă, în timp ce în zare începuseră a se profila crestele de granit ale munților, dezgolite și aspre, învăluite în nori fumurii de ceață ca într-un abur al depărtărilor.

— Trebuie să iau înălțime, își spuse Bedeanu și privi altimetrul de la bord. Mă mențin pe direcție, dar se apropie munții. Iar dincolo de ei începe poate... „dansul"...

Trase manșa, motorul se ambală puțin, îl ascultă, mergea „rotund". Începuse să viscolească puțin și planurile avionului prinseră a vibra, zgîlțîind aparatul, iar cînd vîntul înghețat se mai înteți părea chiar că vrea să-l desfacă din încheieturi. De fiecare dată, însă, atent și calm, Bedeanu îl redresa, fiind mereu cu ochii pe cadranele bordului, dar fără să uite a privi și jur-împrejur, în spațiile albe de unde se putea aștepta la orice surpriză. Deseori nemții se iveau din necunoscut cu viteza fulgerului și într-atît de repede angajau lupta și apoi dispăreau, încît nici nu aveai timp să apeși pe declanșatorul mitralierei de bord ca să te aperi. Cît despre manevra avionului nici vorbă...

De astă dată, însă, era liniște. La raportul de dimineață nu li se semnalase nici o bătălie aeriană. Iar toate avioanele lor, care fuseseră plecate în misiune, se întorseseră intacte, fără ca măcar un singur glonte să fi ciuruit vreo aripă sau un fuselaj. Se pare că nemții, retrăgîndu-se, își mutaseră mult mai înapoi atît linia frontului,

cît bineînțeles și bateriile artileriilor, fără să mai vorbim de aerodromuri. Se aflau deci în această mişcare, pe care încă nu o încheiaseră, cu toate că întreaga operaţiune, după datele cercetării era posibil a se sfîrşi odată cu ivirea zorilor. În orice caz, un singur element dacă nu fusese mascat sau fusese dar nu într-atît de reușit, putea fi uşor reperat de la înălțime, aşa încît concluziile erau limpezi. „Sau poate că voi găsi chiar coloane în mişcare, își spuse Bedeanu privind cu atenție în jos prin parbrizul carlingii. Și-atunci misiunea îmi va fi mult uşurată...".

Motorul trăgea din plin şi avionul tăia avîntat aerul îngheţat, prin rafalele albe ale viscolului, luînd tot mai mult înălțime. Jos, sub planurile lui se desfășurau întinderile albe, ici-colo cu piscuri cenușii de granit şi abisuri necunoscute între care se deslușeau vag cîteva cabane, îngropate în nămeţi, la mare depărtare unele de altele și a căror prezență era trădată de fuioarele de fum ce se ridicau drept sub razele palide ale soarelui.

— Încă trebuie să mai urc, își zise Bedeanu, mai am puţin şi se apropie crestele...

Trase de manșă, dar nu apucă să înceapă manevra, că deodată, în clipele acelea, un uruit metalic, asurzitor, îl făcu să tresară. Parcă un uriaş sfredel, cu şuier ascuţit, se înşuruba vertiginos în tăriile cerului, despicîndu-l în mii de bucăţi. Întoarse repede capul, privi jur-împrejur dar nu zări nimic în secunda aceea. În următoarea însă, zgomotul crescu, se amplifică, rezonanţa lui spărgea acuma aerul, îl condensa în vibraţii sonore paroxistice şi atunci el înţelese. Se apropiau Stuckas-urile. Cîte ? Nu-şi putea da seama. În orice caz, nu unul singur... Fusese, cumva, reperat de jos ? I se interceptase zborul încă de departe şi fusese lăsat să intre în zona în care atacul se putea desfăşura cu mai multe perspective de reușită ? Sau era pur şi simplu o întîmplare ? În orice caz, situația era disperată și nu suferea o singură clipă amînarea luării unei decizii...

— Trebuie să fug, își spuse cu înfrigurare Bedeanu și asta cît mai repede. Sau mai întîi să văd cîți sînt și să mă angajez în luptă ?

Dar nu apucă să întreprindă ceva, că o săgeată ca de foc răsări din spațiile albe, se apropie într-o lumină orbitoare, instantanee și se înfipse în fuselaj făcîndu-l să explodeze în mii de țăndări. În aceeași clipă, avionul se frînse și intră vertiginos în vrie cu o coadă de fum după el, ca o eșarfă neagră ce se desfășura prelung în urmă-i, parcă fără sfîrșit. Căzînd, cu o prezență de spirit remarcabilă, Bedeanu declanșă parașuta și se aruncă în gol rostogolindu-se ca un ghem către hăurile albe unde-l aștepta salvarea sau moartea. Și după puțin, brusc, imensa cupolă de mătase se deschise deasupră-i ca o umbrelă, smucindu-l în chingi și el începu să plutească, purtat de vînt către înapoi. Apucă, însă, să vadă aparatul cuprins de flăcări, după care resturile lui prinseră a se rostogoli la vale pe peretele de granit sărind din loc în loc ca o torță vie ce curînd fu înăbușită de troienele în care se afundă deodată și nu se mai văzu.

Nemții, patru avioane la număr, se mai învîrtiră cîteva minute în aer după care, pare-se mulțumiți de cele făptuite, dispărură dincolo de crestele albe. Bedeanu se așteptase să fie luat la ochi cu vreo rafală de mitralieră, dar nu se întîmplă lucrul acesta și se liniști. Plutind, privi în jos. Parașuta era purtată de curenți printr-un larg coridor, mărginit de pereți înalți de piatră și oricît se strădui să-i manevreze suspantele, nu reuși să-i schimbe în vreun fel direcția. Ceea ce putea, însă, face, era ca să depună toate eforturile pentru a nu fi izbit de vreun zid colțuros de granit. Se putea răni, sau, mai rău, rupîndu-se mătasea parașutei sau legăturile, odată desprins, evident avea să se rostogolească vertiginos în abisurile albe unde nu se știe dacă mai ajungea în viață.

În sfîrșit, norocul îl ajută și ateriză cu bine pe fundul văii într-un imens morman de zăpadă în care intră pînă la gît, încît numai capul îi rămase afară. Putea prea bine să fi fost îngropat de viu în troianul acela, dar pînza parașutei, în cădere, se prinsese de trunchiul unui jnepen înfipt în peretele de granit și îl oprise, ținîndu-l încă în chingi fără a-l lăsa să se afunde mai mult decît o făcuse în prăbușirea aceea. O șansă, deci, favorabilă, dar și neprielnică în același timp : nu se putea elibera

de suspante și mișcările de salvare îi erau limitate, dacă nu cu neputință de realizat. Așa încît, se văzu într-o situație disperată și oricît se strădui să-i afle vreo rezolvare nu ajunse la nici un rezultat. Stratul de zăpadă ce-i strîngea umerii și coastele îl îngheța tot mai mult, iar dacă pieptul și spatele spera a-i fi cît de cît protejate de haina îmblănită de zbor, cu timpul picioarele complet congelate, începu a nu le mai simți. Stătu astfel un ceas sau două, complet uluit de ceea ce i se întîmplase, puțin amețit, cu obrajii și ochii biciuiți de acele viscolului ce mătura suprafața zăpezii ; oricît se strădui în acest timp să întreprindă ceva, să se salveze, nu reuși în nici un fel întrucît nu era posibil nici măcar să se răsucească un milimetru ca să-și elibereze mîinile, necum să se mai ridice la suprafață.

— Aici îmi rămîn oasele ! își spuse nu fără disperare Bedeanu și un soi de teamă îl cuprinse la gîndul că nu va mai putea ieși din zăpada aceea. Barem să fiu văzut. Dar văzut de către cine ? Mai ales între pereții aceștia înalți ai munților... Dar, oare, știe careva dintre ai mei că am căzut ? Nici n-am apucat măcar o fracțiune de secundă să intru în legătură radio cu baza. Să anunț dezastrul... De fapt, în ce zonă mă aflu ? se întrebă el cu aceeași neliniște de la început. Știu că zburam către liniile dușmane, nu mai aveam mult, dar dacă am căzut chiar înapoia acestor linii ? Ar fi groaznic să fiu luat prizonier... Totuși, ar fi mai bine să fiu salvat de către nemți, decît să fiu acoperit de viscol sau să fiu mîncat de vreo jivină. Brrr ! se scutură el cuprins de-un fior de groază, gîndind că ar fi posibil să asiste la propria-i hălcuire. Nu, trebuie să fac în vreun fel ca să mă salvez, își propuse, mai ales că în curînd are să se lase noaptea. Cum, nu-mi dau seama în clipele astea, dar important este să rămîn lucid, ca să pot întreprinde ceva.

În jur era o liniște într-atît de adîncă încît se auzeau cum sub biciuirea viscolului trosnesc crengile uscate ale jnepenilor înfipți din loc în loc în pereții de stîncă ai văii. Și cum vibrează ca niște corzi întinse suspantele parașutei. Bedeanu încercă să se smucească, răsucind umerii, căutînd a-și face loc, lărgind groapa, dar toate

strădaniile se dovediră zadarnice. O crustă de gheață se formase în jurul gîtului, o lovea deseori cu bărbia s-o spargă, să nu se consolideze și orice efort, părea că-l afundă și mai mult, în loc să-l ajute să se elibereze. Ostenise... Stătu puțin, încercă din nou și iar renunță.

Veni seara, un întuneric de nepătruns îl înconjură ca o năframă neagră, iar curînd tăcerea nopții se statornici întru totul între pereții aceia masivi de stîncă. Și nu după mult timp simți cum îl cuprinde cu încetul o fierbințeală ca și cum s-ar fi aflat în preajma unui foc încins. Iar o sudoare rece îi îmbrobonează tot mai mult fruntea. Privirea i se împăienjeni deodată, deveni albă, săgeți de foc spintecau de-acuma noaptea închipuirii, parcă piscurile acelea înalte prinseră a se clătina, prăbușindu-se, iar zăpada începuse să se înalțe în trîmbe albe ca niște năframe. Căzu. așadar, în somnul lung al inconștienței...

3

În mica odaie a cabanei era cald. Soba de cărămidă, înfundată cu lemne duduia alene și mirosul plăcut al rășinei arse umplea încăperea ca un balsam. Un soare puternic bătea în minusculele ferestre pe ale căror pervazuri încă mai zăbovea un strat gros de zăpadă. Iar sub streșinile largi spînzurau țurțuri ascuțiți de gheață, ca niște baionete, cu lamele strălucinde în lumina dimineții.

Bedeanu se trezi, deschizînd ochii și privi nedumerit mai întîi tavanul gros, din bîrne afumate, de care spînzurau ciorchini de struguri stafidiți, apoi întreaga încăpere ce i se părea cu totul străină. Într-un colț văzu soba de cărămidă, dată cu lut, cu un morman de lemne frumos aranjate lîngă ușița ei, alături un mic dulap de vase pe rafturile căruia se înșiruiau cești, pahare, cîteva cutii din tablă colorată ca și un ceas deșteptător, iar între ferestrele mici, cu perdele de ață, trase într-o parte, o masă pe care se aflau două farfurii, o lampă cu gaz și o cană de pămînt,

smălțuită. Lîngă pat era un scaun pe spătarul căruia zări vestonul său de campanie, cu tresele de sublocotenent aviator, casca de zbor cu ochelarii, iar în cuier printre alte haine scurta îmblănită pe care o recunoscu după pielea ei scorojită şi cîrpită în mai multe locuri. „Unde sînt ? se întrebă dînd să se ridice, dar o moleşeală îi frînse parcă oasele și căzu la loc pe pernă, cu capul îngreunat ca de plumb. Și ce este cu mine ?“ Era învelit cu o pătură mițoasă din lînă groasă, ce mirosea a oaie, iar drept pernă avea un fel de sac de pînză, cu fața aspră, umplut pesemne tot cu lînă, întrucît îl simțea moale sub ceafă. Pe frunte îi era lipit un șervet umed din care picurau stropi de apă, semn că-i fusese pus de curînd, încît fierbințeala care încă îi stăruia sub tîmple, nu reușise să-l usuce. Instinctiv își pipăi obrazul, barba îi crescuse nespus de mult, își pipăi umerii, pieptul, picioarele. Era întreg, nu-l încerca nici o durere, dar își dădea seama că e lipsit de putere și că nu se poate ridica nici măcar în capul oaselor. Iar gura îi era uscată, amară, limba o simțea ca de iască, la fel buzele crăpate, acoperite de-o pieliță scorojită și aspră. Privirea tulbure, cețoasă îl ajuta cu greu să deslușească ce e în juru-i. Vedea totul ca printr-o sită și cum încerca să plimbe ochii într-o parte și alta, dureri ascuțite se înfigeau parcă în pupile, tăindu-le.

O liniște desăvîrşită stăruia în încăperea aceea de țară și numai trosnetul sec al lemnelor ce ardeau în sobă trăda prezența cuiva în apropiere. Dar oricît se strădui să asculte nu auzi nici o mişcare în odaia vecină, către care dădea o ușă puțin întredeschisă și nici afară în jurul aşezării nu desluși ceva. Numai cînd şi cînd, cîte un țurțure de gheață se frîngea brusc sub streaşină şi cădea cu un zgomot sec. lîngă peretele din bîrne, sfărîmîndu-se. Încolo nimic. Iar ticăitul ceasului de pe policioara dulăpiorului făcea liniștea parcă și mai profundă, învăluită în mister.

Era dimineața, Bedeanu înțelegea lucrul acesta nu numai după ceasul al cărui cadran aproape că nu se zărea. dar îi ghicea într-un anume fel poziția minutarelor, cît mai mult după razele soarelui ce scăldau în văpăi micile ferestre, fiecare cu cîte patru ochiuri cît palma. Sau poate că era chiar către amiază. În orice caz timpul nu putea fi trecut de vremea prînzului. întrucît numai la tăria soare-

lui din prima jumătate a zilei se puteau desprinde țurțurii de gheață din buza streșinilor să cadă la pămînt...

Deodată, în camera alăturată se auzi glasul unei viori. Lent, melodios, ca scurgerea lină a unei ape, unduitor și plin de sentimentalitate, aci încet, aproape șoptit, aci vibrant și uneori încărcat de gravitate. Venea parcă de departe, coborît din piscurile albe sau din tăriile cerului, înalt și de necuprins, și glasul acela intim al corzilor se contopea parcă încet cu licărul de viață ce-l simțea sub ploape sau în bătăile slăbite ale inimii sale. Îl asculta ca dintr-un somn, din clipele limpezi ale unui vis, căuta să-l înțeleagă, legănat în tainele lui, dar își dădea seama de zădărnicia neputinței sale și rămase în așteptare cuprins de-o vrajă ce nu-și închipuise a o afla, atunci, în clipele acelea. „E cineva dincolo, își spuse Bedeanu într-un tîrziu și făcu un efort să-și încordeze mai mult auzul. În mod sigur gazda. Cîntă la vioară. Sau poate că e un radio sau patefon... Nu, nu poate fi nici radio, nici patefon, întrucît îmi dau seama că melodia se reia, anumite pasaje se repetă, desigur acel cineva exersează, revine cu stăruință în același punct și apoi explodează în acorduri vibrante și explozia are ecouri adînci, prelungite, ce se liniștesc cu încetul ca vîntul după furtună." Ascultă, deci un timp, cu gîndul stăpînit de glasul acelei viori pînă ce totul se stinse, după care, amintindu-și de el, încercă să înțeleagă cum de ajunsese în patul acela, în căldura acelei odăi și la adăpost de orice pericol. Mintea-i obosită era cuprinsă în vîrtejuri negre, amețitoare, încă stăruitoare, din delirul abia sfîrșit. Așa încît, oricît se strădui nu-și putea lămuri nimic. Firul aducerii aminte se oprea la afundarea lui în troianul de zăpadă, strîns în chingile parașutei și la noaptea care se lăsase curînd bîntuită de urgia viscolului. Vag știa că tîrziu, căzut într-o sfîrșeală fără margini, se mistuise într-un somn adînc și greu, învăluit de puternice halucinații ca niște umbre ale morții.

Vru să se ridice iară într-un cot, dar în clipa aceea ușa se deschise și în încăpere intră cît mai cu fereală, să nu facă zgomot, o fată. Slăbuță, chiar firavă, cu păr bălai și ochi albaștri, într-o jachetă roșie, pe cap cu o căciuliță de aceeași culoare, din lînă, și un fular gros înfășurat în

jurul gîtului. În picioare purta nişte cizmulițe tot roşii, din piele moale, uşor încrețite pe pulpele subțiri ca de copil. De fapt nu avea mai mult de doisprezece sau treisprezece ani și surîsul ei de fetiță, sfios şi plin de naivitate, n-o arăta să se fi desprins încă de alintatul păpuşilor şi joaca şotronului.

Văzîndu-l pe Bedeanu, cu capul puțin ridicat și fața lividă, încadrată de-o barbă mare, cu privirea rătăcită, bolnavă, se opri deodată locului fără să mai facă un pas, surîsul acela îi pieri şi rămase nedumerită şi parcă puțin speriată că-l află trezit din somnul ce părea a nu se sfîrşi niciodată. De fapt nu întîlnise niciodată ochii pilotului, întrucît el stătuse tot timpul numai cu pleoapele lăsate în adormirea aceea adîncă și grea, întretăiată cînd şi cînd de tresăriri scurte şi de gemete înfundate.

Dar ea se reculese pe dată, spuse ceva în cehă, Bedeanu nu înțelese, și-atunci înălță neştiutoare din umeri, fără să mai scoată un cuvînt. Zîmbetul lui, însă, prietenos și în acelaşi timp încurajator o făcu să se apropie și să rămînă lîngă scaunul pe care se afla vestonul şi casca de zbor. Puse chiar mîna pe tresele aurii ce împodobeau manșetele hainei, după care tot cu un gest rezervat mîngîie insigna de pilot și nasturii metalici, sclipitori.

— Știi germana ? întrebă plin de bunăvoință Bedeanu şi de astădată reuşi să se sprijine într-un cot, căutînd o poziție cît mai comodă care să nu-l obosească. Dacă știi, ne putem înțelege...

— Știu, răspunse fata, stăpînită mai departe de sfiiciune. Văd că și dumneavoastră o știți...

— Am învățat în liceu, mărturisi el, găsind că trebuie să se arate foarte amabil și apropiat, înțelegînd că are de-a face cu fiica gazdei sau o rudă a acesteia, în orice caz cu cineva dintre salvatorii săi. Nu vorbesc la perfecţie, dar mă rog...

— Și eu cred că știu cam cît știți și dumneavoastră, rîse ea și pilotul îi zări fugar șirul dinților mărunți și albi ca nişte boabe de mărgăritar. Tata însă știe mai bine...

— Spune-mi, te rog, zise Bedeanu, unde mă aflu și cui trebuie să-i mulțumesc că sînt în afară de orice pericol ?

— Nimănui, răspunse fata, înălțînd din umerii ei mici și ascuțiți ca de copil. Sînteți român, nu ?

— Da...

— Așa a spus și tata...

— Cine-i tatăl dumitale ? vru să afle Bedeanu și făcu semn fetei să dea la o parte casca de zbor și să se așeze pe scaun. Dar ea refuză și rămase în picioare. Este aici ?

— Tatăl meu este meteorolog, spuse ea, înălțînd puțin bărbia, plină de-o subtilă mîndrie, de parcă pilotul ar fi trebuit să afle că este cel puțin un mare savant. Stă tot timpul aici la cabană și transmite date despre starea vremii. Acuma este plecat. De trei zile este plecat. Îndată după ce v-a adus pe dumneavoastră...

— Deci eu sînt aicea de trei zile ? întrebă mirat Bedeanu și ca o confirmare își trecu încă o dată mîna peste barba crescută foarte mult.

— Da de trei zile...

— Și cum de s-a întîmplat să mă salveze ? fu curios să afle mai departe pilotul. Cunoști cumva situația ?

— Da...

— Te rog, spune-mi. Te ascult...

— Dar nu știu totul, totul, ci numai ce l-am auzit pe tata...

— Mă rog... E suficient...

Fără să se mai lase îndemnată, fata povesti cum în ziua aceea, ea și tatăl ei priviseră din ușa cabanei tot ce se petrecuse în aer, deasupra munților, cînd patru avioane germane se năpustiseră asupra unuia singur, identificat prin binoclu de către cabanier după cocarda tricoloră de pe aripi și fuselaj a fi al armatei române. Văzîndu-l prăbușindu-se în flăcări și mai apoi zărind și parașuta, tatăl fetei n-a mai stat o clipă pe gînduri. A luat targa instalată pe tălpice, ce-i folosise în atîtea rînduri înainte de război în acțiunile de salvamont și a pornit în căutarea aviatorului căzut. O zi încheiată a umblat de la revărsatul zorilor și pînă ce s-a lăsat amurgul fără ca vreo urmă să-i indice locul prăbușirii ; și nici un cît de mic amănunt nu-i putea îndrepta pașii către omul ce-l bănuia în suferință, dacă nu cumva între timp pierise înghițit de căderea avalanșelor sau acoperit de urgia viscolului. Dar își spunea că nu se dă bătut, că-l va căuta oricît, chiar și

în ziua următoare, pentru că inima îi șoptea că aviatorul trăiește și așteaptă ajutorul lui. Trăsese cîteva rachete de semnalizare, strigase chiar, punînd palmele la gură. peste văile albe, ecoul glasului spărgîndu-se departe în zidurile de piatră ale munților, totul însă zadarnic. Dar aproape cînd să se lase întunericul a reușit să-l găsească. După pînza parașutei, ce, trențuită de viscol, încă mai spînzura de ciotul unui jnepen înfipt în peretele de granit al unui versant abrupt. Iar suspantele l-au dus direct la locul în care zăcea îngropat, cu un licăr de viață în el, Bedeanu, acoperit în parte cu zăpadă, încît cu greu își putea cineva închipui că acolo după o noapte și-o zi de captivitate în mormanul troienit ar mai putea trăi un om.

Îl adusese la cabană, drum lung și ocolit, tăind nămeții, uneori înalți cît un stat de om și cînd să se lase noaptea de-a binelea îl și instalase în pat, dîndu-i primele îngrijiri ca să-l salveze întru totul. Ceasuri în șir privegheaseă la căpătîiul lui cînd fata, cînd cabanierul, cînd Otto. Și iată că în dimineața asta deschisese pentru prima dată ochii...

— Cine este Otto ? întrebă Bedeanu stăpînit de emoție după cele aflate. Fratele dumitale ?

— O. nu, surîse fata, în timp ce continua să mîngîie stofa vestonului de pe spătarul scaunului. Otto este un german...

— Un german ? tresărise Bedeanu la aflarea acestui lucru. Ce fel de german ?

— Un german ca toți germanii...

— Adică, vreau să înțeleg un soldat german ? Din armata lui Hitler ?

— Da

— Și ce caută aici ? fu curios să afle Bedeanu și simți cum tot sîngele îi năvălește în tîmple.

— A venit cu vreo zece zile înainte de a vă salva tata pe dumneavoastră, spuse fata. N-a vrut să mai lupte împotriva rușilor și românilor și a cerut să se ascundă aici la noi, pînă se va termina războiul...

Bedeanu rămase cîteva clipe pe gînduri, neștiind ce să înțeleagă din toate acestea. Desigur, nu erau rare cazurile cînd militari din armata nazistă, dîndu-și seama de hazardul aventuros al războiului purtat de Hitler, renunțau să mai dea ascultare vreunui ordin de luptă, arun-

cau armele și se predau eliberatorilor sau pur și simplu se ascundeau, rătăcind prin munți și păduri cu gîndul să nu se arate decît după ce se vor sfîrși ostilitățile care după toate probabilitățile nu aveau să mai dureze mult. Poate că și acest Otto era unul dintre aceștia. Preferase să-și piardă urma în această cabană izolată, decît să fie luat prizonier. Încă mai stăruia printre soldații lui Hitler ecoul propagandei că toți cei care cad în mîinile rușilor au de suferit cumplite torturi. Și, evident, acest Otto alesese situația cea mai acceptabilă...

— Ce grad are germanul ăsta ? întrebă Bedeanu într-un tîrziu și încet, cu mare sforțare, dar ajutat și de fată reuși să se ridice în capul oaselor. E ofițer, subofițer sau simplu soldat ?

— Drept să vă spun, nu știu, răspunse fata și pe chipul ei puțin trist se putea citi amărăciunea că nu putea da niște relații cît de cît exacte. Are epoleții tiviți cu o dungă argintie, așa ceva, dar nu știu ce înseamnă asta. De fapt îi avea, că din prima zi cînd a venit la noi i-a descusut de la veston și i-a aruncat în foc...

— Da ? se miră Bedeanu. Pentru ce a făcut lucrul acesta ?

— Spunea că nu vrea să mai poarte uniforma germană. Atîta am înțeles...

— Și el ce face acuma ?

— Este în odaia din partea cealaltă a cabanei, lămuri fata și arătă cu capul spre ușa ce probabil ducea într-acolo. Între odaia asta în care vă aflați dumneavoastră și cea în care se află el, avem un mic salonaș, așa îi spune tata, în care pe o masă ține aparatele de meteorologie și în care mai avem patul, dulapul pentru haine, mă rog lucruri de-ale noastre. Acolo stau eu cu tata...

— Dumneata exersai la vioară ? întrebă Bedeanu și-și potrivi mai bine perna să se sprijine cu coatele de ea. Am auzit adineauri sunetul unei viori...

— Da, eu, dar voi continua după ce mă duc să citesc datele meteografului. Tata este plecat, v-am spus și-atunci fac eu acest lucru în locul dumnealui...

— Și tot dumneata le transmiți ?

— Nu, numai le înregistrez. Legătura noastră cu Praga este întreruptă. Nu știu, poate din cauza războiului s-o fi

rupt firul. Dar tata spunea să trecem totuşi datele astea în registru pentru că poate ni se vor cere după aceea...

— Şi te pricepi să le citeşti ?

— Da ! zîmbi fata cu un fel de semeţie că poate face ceva ce li se pretinde numai adulţilor. Nu este greu. Şi-apoi m-a învăţat tata...

— Stai de mult aici ? Nu urmezi la şcoală ?

— Am urmat în Mariánské Lazne, nu departe de aici...

— Da, cunosc localitatea, de ce se cheamă aşa ?

— De fapt se traduce „Staţiunea Mariei", ştiţi la noi sînt foarte multe izvoare de ape minerale şi primul care a fost găsit i s-a dat numele ăsta, izvorul Mariei şi de aci s-a tras şi numele oräşelului...

— În ce clasă eşti ?

— Începusem clasa a treia de liceu cînd am venit aici, în toamnă adică. Am luat lecţii de vioară, vreau să merg la Praga, la conservator, îmi place foarte mult. Şi cînd am timp exersez. Am luat cu mine o mulţime de „metode". După ce se va termina războiul tata spune că ne vom muta la Praga...

— Dar mama unde este ?

— Mama a murit acum cîteva luni, vorbi fata cu glasul aproape stins. Ştiţi, tata e partizan, conduce luptătorii noştri prin munţi. Nemţii au aflat, au venit la noi acasă, l-au căutat, apoi au luat-o pe mama şi împreună cu mai mulţi alţii din oraş au închis-o mai întîi la mînăstirea Teplá şi apoi în beciurile castelului Metternich unde a fost împuşcată. Eu eram la şcoală, n-am ştiut, cînd am aflat am fugit în pădure. M-a găsit tata şi m-a adus aici...

Fata tăcu, lacrimi îi jucau în ochii albaştri, bărbia îi tremura uşor. Desigur, amintirea mamei o durea, aşa cum o dureau toate amintirile legate de anii grei ai copilăriei ei. Trăise şi văzuse multe sub ocupaţia nazistă, toate ororile săvîrşite de către nemţi în oraş o cutremuraseră, dar nu bănuise că va veni o zi cînd poarta casei lor va fi izbită cu paturile automatelor, uşile vor fi ciuruite cu gloanţe şi toate odăile răvăşite, în căutarea unor dovezi care să confirme îndeletnicirea tatălui. Şi drept represalii o ridicaseră pe mamă. Iar pentru că declaraţiile ei nu le dăduseră satisfacţie o împuşcaseră.

— Am fotografia ei dincolo, suspină fata, ştergîndu-şi cu latul palmei ochii înlăcrimaţi. Am să v-o arăt... Şi cît de mult a dorit să învăţ vioara ! De cînd aveam cinci ani, mă lua de mînă, prin zăpadă, după-amiezele, mă ducea la un renumit profesor de muzică, departe de casa noastră, iar pînă ce eu luam lecţii, dînsa deretica prin odăile aceluia. Veneam către casă aproape cînd se lăsa seara... Am avut o mamă tare bună... Aşa cum sînt toate mamele...

Se căută prin buzunarele jachetei, scoase o batistă, îşi şterse din nou lacrimile, după care înfăşurîndu-şi mai bine fularul în jurul gîtului îşi ceru scuze pentru că plînsese şi spuse că se duce la meteograf, deoarece este ora cînd trebuie să citească datele şi să le treacă în registru.

— Aveţi nevoie de ceva ? întrebă din pragul uşii, înainte de a ieşi. M-am luat cu vorba şi am uitat să am grijă de dumneavoastră...

— Nu... Ori cum te cheamă ? Iată, vorbim şi nici nu te-am întrebat...

— Hana. Hana Simková...

— Nu, Hana, nu am nevoie de nimic, vorbi Bedeanu blînd şi o învălui cu o privire caldă, prietenoasă. Numai aş vrea să ştiu de ce spui „am uitat să am grijă de dumneavoastră" ? Pentru ce trebuie să ai grijă de mine ?

— Pentru că mi-a spus tata că sînteţi aviator român. Şi românii luptă să-i alunge pe nemţii din ţara noastră. Şi pentru că sînteţi... un om. Un om adevărat...

Zîmbi, făcu un semn de bun rămas cu mîna şi apoi o zbughi pe uşă afară. Bedeanu dădu pătura aceea miţoasă la o parte, se trase mai mult în dreptul minusculei ferestre şi privi afară. Munţii erau învăluiţi în alb şi în soarele dimineţii zăpada scînteia aprins, făcîndu-i să strălucească destul de puternic. Fata porni pe o pîrtie deschisă de la uşa cabanei pînă la meteograful instalat pe patru pari înalţi lîngă gardul din bîrne şi micuţă cum era abia i se zărea căciuliţa roşie peste troienele viscolite. O văzu apoi cum urcă scăriţa de scîndură vopsită în alb, deschide uşa micului dulăpior şi apoi pe-un carneţel ce-l avea în mînă începu să scrie ceva. Închise apoi uşa meteografului şi coborî. Rămase apoi un timp jos, lîngă scăriţă, cu

palma streașină la ochi, privind munții jur-împrejur, după care făcu un cocoloș de zăpadă, strîngîndu-l tare în pumn și-l aruncă undeva, în sus, peste gard, numai așa ca să se joace. Mai făcu unul și-l aruncă tot în direcția aceea. Apoi își potrivi căciulița peste zulufii săi aurii, își aruncă repezit fularul spre spate și porni înapoi către cabană, cu mersul ei mărunt, prevăzător, să nu care cumva să lunece pe zăpada încă înghețată și să cadă.

După un minut ușa se deschise și ea apăru în prag cu obrajii îmbujorați de frigul de afară.

— Este soare, însă ger ! spuse ea suflîndu-și în palme. Gata, am terminat. Vă fac un ceai ?

— Nu, mulțumesc, poate mai tîrziu...

— Atunci mă duc să mai exersez la vioară, spuse și-și luă căciulița de pe cap, scuturîndu-și părul lung, blond pentru a-și lăsa pletele să-i cadă în voie pe umeri. Mai vin pe la dumneavoastră.

— Bine, Hana, mulțumesc...

Închise ușor ușa, trecu dincolo și nu după mult timp se auzi din nou glasul viorii răsunînd blînd și duios în liniștea adîncă a cabanei. Bedeanu îl ascultă un timp, gîndindu-se la cele povestite de fată și curînd, ostenit, adormi cuprins de același somn greu, cufundat ca-ntr-o apă a neființei.

4

Spre seară, Bedeanu se trezi și constată că avea iară pe frunte un șervet umed. Îl dădu la o parte, deschise ochii și o văzu pe fată la gura sobei, scotocind jarul cu un băț lung, afumat, încercînd să ațîțe focul care aproape se stinsese. Aruncă apoi cîteva lemne și se ridică. În odaie era aproape întuneric. Hana, fără să-l privească pe aviator, se duse, luă lampa de gaz de pe masă, îi șterse îndelung sticla cu o cîrpă după care o aprinse. O lumină slabă, bolnăvicioasă, se împrăștie deodată în încăpere, dezvăluind

ungherele și făcînd să joace umbre prelungi pe pereții de bîrne.

— V-ați sculat ? întrebă ea, văzîndu-l pe Bedeanu că se mișcă sub pătura mițoasă. Cum vă simțiți ?

— Mulțumesc, mai bine...

— Trebuie să mîncați, să prindeți puteri, spuse ea și se apropie. De cîteva zile nu v-am hrănit decît cu ceai...

— Și în somn ? zîmbi Bedeanu, gîndindu-se că de atîtea zile zăcea în patul acesta și abia de dimineață deschisese ochii.

— Da și în somn. Îmi era greu să vă ridic capul de pe pernă, să vă duc cana la gură, dar de fiecare dată m-a ajutat Otto, v-am spus...

— Ei, dar e plin de umanism, Otto ăsta ! zîmbi din nou Bedeanu. Se vede că-i un om de treabă...

— Întocmai domnule aviator, zise Hana plină de convingere. De cum v-a adus tata, el i-a fost de mare ajutor. Și este tare îndemînatic, priceput. Vă mărturisesc, cum v-am văzut pe targa aceea am crezut că sînteți mort și m-am speriat. Dar el, liniștindu-mă și liniștindu-l și pe tata a făcut tot ceea ce a crezut că este mai bine ca să vă facă să vă reveniți...

— Ce anume ?

— Vedeți, el spune că l-a făcut pe sanitarul în unitatea aceea a lui din care a dezertat. Cu alte cuvinte mai știa cîte ceva în privința asta. Așa că de îndată v-a înfășurat în pături calde, iar în pat, jur împrejurul corpului și chiar pe picioare, pe abdomen, pe piept v-a pus o sumedenie de sticle cu apă clocotindă, sticle ce le-am adunat repede de prin cabană. După care un timp v-a dat ceai după ceai și ceva alcool... A zis că era bine de vă înveleam în vată, dar de unde să fi avut atîta cantitate ? Ținem și noi acolo, un pachet sau două într-un mic dulăpior sanitar și asta de mult, cînd treceau pe aici turiștii. Trebuia să vă readucă temperatura corpului la normal...

— O, dar trebuie să-i mulțumesc foarte mult acestui ins, zise Bedeanu cuprins de recunoștință. Ca și tatălui dumitale, bineînțeles. Poate că în primul rînd dumnealui... Unde este tatăl ?

— V-am spus, a plecat imediat după aceea. Trebuie să se întoarcă...

— A, da, își aminti Bedeanu. Și neamțul ce face ?

— Nu știu, n-am fost la el și nici nu vreau să mă duc, spuse fata. De fapt nici el nu prea iese din odaie. Stă închis acolo și joacă șah toată ziua...

— Șah ? Cu cine joacă ?

— Singur. Sau scrie versuri. I-a spus tatei că e poet. O fi adevărat ?

— Că face versuri, o fi adevărat. mai ales dacă spune el, dar nu oricine face versuri se cheamă că este poet, lămuri Bedeanu și constată că de astă dată se poate ridica mai ușor în capul oaselor. Vezi dumneata, a versifica, „înșirînd cuvinte goale ce din coadă au să sune“ cum spune un mare poet al nostru, Eminescu, nu înseamnă că e sinonim cu poezia, înțelegi ? Dar, mă rog, acest Otto poate fi un adevărat poet, nu contest, mai ales că nici nu-l cunosc și nici nu i-am citit vreo astfel de producție literară.

— Nici eu nu-i cunosc poeziile...

În acea clipă ușa se deschise și în prag se ivi un tînăr înalt, voinic, cu părul blond tuns scurt și față prelungă, îmbrăcat într-un pulover alb, cu pantaloni pană cum au schiorii și în picioare cu bocanci grei, alpini, peste ai căror carîmbi erau răsuciți ciorapi groși, de lînă. Dădu bună seara în limba germană și după semnul discret al Hanei, Bedeanu înțelese că acesta nu-i altul decît Otto.

— Deranjez ? întrebă el plin de amabilitate, afișînd o exagerată decență. Nici n-am bătut la ușă, așa cum se cuvine...

— Deloc ! spuse Bedeanu și întinzîndu-i mîna se prezentă. Vă cunosc din spusele domnișoarei. Dar luați loc ! îl pofti el și-i arătă scaunul pe care se afla vestonul.

— Nu, mulțumesc, nu pot sta mult, se scuză neamțul. Am ceva de lucru. Am auzit-o pe Hana că astăzi v-ați revenit complet și am socotit că este de datoria mea să vă văd...

— Da, mă simt mai bine, confirmă Bedeanu și după cîte am auzit de la domnișoara sînteți unul dintre salvatorii mei, așa că țin să vă mulțumesc în mod deosebit...

— Atît cît m-am priceput... vorbi cu modestie Otto și aruncă o privire plină de zîmbet fetei. Am fost sanitar în

unitatea mea. Cred că ați aflat datorită cărui fapt mă aflu aici...

— Da, am aflat și vă felicit pentru hotărîrea pe care ați luat-o...

— Era singura dictată de rațiune, domnul meu ! spuse Otto și ochii săi albaștri străluciră aprins. Nu se mai putea. Nu se mai putea de mult... E un gînd pe care-l împărtășesc foarte mulți dintre camarazii mei...

Foarte volubil, după ce se așeză pe scaun la o nouă insistență a lui Bedeanu începu să povestească unele lucruri despre el, care pe pilotul român îl interesară în mod deosebit. Era de fel din Düsseldorf, lucra la o fabrică de ceasuri, unde cîștiga destul de bine. La puțină vreme după ce terminase stagiul militar într-o unitate de lîngă Köln, se căsătorise cu o croitoreasă, o fată drăguță, talentată și foarte muncitoare. Avea un băiețel, Hans, un drac neastîmpărat care numai la trei ani a început să umble cu bicicleta. El și-a cumpărat o motocicletă și înainte de război lua parte la concursuri de viteză, dar după un accident destul de neplăcut a renunțat. Acuma are două pasiuni : creșterea canarilor și poezia. Înainte de a fi mobilizat, avea într-o cameră anume amenajată, lîngă atelierul nevestei sale, aproape două sute de colivii cu cele mai renumite specii de canari din lume. Îi vindea și obținea bani buni. Nu mai știe nimic de soarta lor. Războiul a distrus multe, iar soția nu i-a mai scris de foarte multă vreme. Poate o fi chiar arestată pentru că atît ea, cît și tatăl ei, sticlar, de fapt ca și el, Otto, aveau alte vederi decît acelea impuse de către regimul lui Hitler. Cine mai putea ști, deci, acolo în Germania ce avea să aducă ziua de mîine ? El, Otto, n-a primit cu bucurie, ca și alți germani dealtfel, pretențiile de expansiune ale lui Hitler, deci nici războiul. Dar odată mobilizat s-a gîndit că poate va scăpa mai ușor de glonț dacă se face sanitar. A cerut acest lucru, a urmat un curs de cîteva luni și a lucrat multă vreme la un spital de campanie. Cu timpul, însă, efectivele armatei germane au început să se subțieze, așa că a fost trimis și el în linia întîia. Frontul — e sincer și-o spune — l-a înfricoșat de moarte. La ce bun să-și dea viața și pentru cine ? Are acasă o soție drăgălașă, un băiețel ce-i seamănă leit, o gospodărie nu prea mare, dar atît cît poate să fie un

om mulțumit, așa că vrea să se întoarcă teafăr și cît mai neîntîrziat între ai lui. A găsit deci, momentul potrivit și a dezertat. Cum ? A fost trimis cu o patrulă de recunoaștere în munți, pe aici, prin împrejurimi, s-a rătăcit voit de camarazii lui și a ajuns la cabană unde, neașteptat, a găsit multă înțelegere la domnul Karel și la fiica dumnealui, Hana. Războiul, după cîte știe este pe sfîrșite. Armatele lui Hitler iau bătaie, se retrag zilnic din calea rușilor și a românilor și în curînd va fi pace. Se va întoarce, deci, în Düsseldorf-ul lui, liniștit și fericit, dar mai ales mulțumit că în tot timpul campaniei n-a tras un singur foc de armă. N-a vrut să ucidă și uite că Dumnezeul lui l-a ajutat să-și afle scăpare...

— Interesant ! spuse Bedeanu oarecum mișcat de cele auzite. Foarte interesant. Ei, dacă toți cei din țara dumneavoastră ar fi avut o asemenea atitudine...

— Sînt destui, domnul meu, vorbi Otto cu certitudine. Mulți, însă, sînt imprudenți și plătesc cu viața hotărîrile lor. Vă rog să mă credeți că am chibzuit îndelung pînă ce să iau calea dezertării. Mă gîndeam că are să sufere familia, acolo-n Düsseldorf, nu știam unde am să nimeresc, mă rog, m-a chinuit multă vreme gîndul acestei fugi, dar pînă la urmă, cu orice risc am făcut-o ! Și nu regret. Slavă Domnului, am nimerit între oameni adevărați. Uite, ei cehi, dumneavoastră român... Încă atunci cînd am auzit de la domnișoara că știți germana, m-am bucurat. Mai am cu cine schimba o vorbă în pustietatea aceasta...

— Da, am învățat cîte ceva în liceu...

— Este o limbă frumoasă, spuse Otto. Mai ales cînd stăpînești bine toate nuanțele ei...

— Da, într-adevăr...

— Cum vă simțiți ? se arătă grijuliu Otto și puse palma lui mare pe fruntea pilotului. Mai aveți puțină febră, să știți, încă nu este bine să coborîți din pat. Dealtfel aici e cald, e bine și asta prin grija domnișoarei Hana, zîmbi el afabil, privind-o afectuos pe fată. Să știți, de cum v-a adus domnul Karel, în seara aceea cu targa și v-am văzut mi-a fost tare mult teamă de-un colaps. De unde perfuzii cu soluții glucozate sau plasmă aici în vîrful muntelui ? N-am avut nici măcar o cadă să vă fac o baie caldă cum se recomandă în situațiile astea,

așa că după o scurtă respirație artificială, am recurs la cîteva sticle cu apă fiartă și pături...

— Vă mulțumesc foarte mult ! spuse Bedeanu. Vă sînt îndatorat...

— O, nu, nu aveți pentru ce ! răspunse Otto prinzîndu-l pe Bedeanu de încheietura mîinii. Eu sînt cel îndatorat. Și asta în primul rînd pentru aportul ce l-ați adus și-l aduceți nu numai la eliberarea ungurilor și cehilor. dar și a noastră, a germanilor care sîntem sătui de dictatura lui Hitler. Vă rog să mă credeți că spun adevărul adevărat...

— Vă cred...

— Războiul este inuman, domnul meu, urmă Otto așezîndu-se mai bine pe scaun. Mă rog, însăși noțiunea ca atare impune această catalogare...

— Evident...

— Am urmărit, atunci, în după-amiaza aceea, lupta inegală dintre Suckas-urile noastre și avionul dumneavoastră și vă mărturisesc că întreaga scenă m-a revoltat pur și simplu, urmă Otto tot mai aprins. Patru contra unul ! Păi este posibil așa ceva ? Unde este cavalerismul confruntărilor, unde este acea echitate a disputelor, acel „*heute mir, morgen dir*“, cum spunem noi, germanii ? S-a ajuns, domnul meu, la barbarie, războiul ne-a animalizat într-atîta, încît au pierit orice sentimente de umanitate, nu ?

— Desigur...

— Eu, stimate domn, sînt un pacifist, vă rog să mă credeți, vorbi mai departe Otto cu aceeași convingere de mai înainte. Așa m-am născut, așa am fost educat, așa m-am format, n-am ce-i face ! Totdeauna am gîndit că pentru fiecare om se găsește un loc sub soarele acesta, pe pămîntul acesta, nu avem de împărțit nimic unul cu altul, fiecare poate trăi prin munca lui, prin ceea ce știe să facă în viață. Ce avem unul cu celălalt ? Uitați de pildă în situația de față : sînteți român, am fost aliați, prin forța lucrurilor am devenit beligeranți, trebuia, văzîndu-vă în seara aceea aproape lipsit de viață, întins acolo pe targă, să vă întorc spatele ? Nicidecum ! Am făcut tot ceea ce am crezut că pot face pentru ca astăzi, iată, să putem sta de vorbă și pentru ca dumneavoastră să vă puteți bucura

de viață. Pentru că războiul, îl simt, este pe sfîrşite şi ne vom putea întoarce fiecare la rosturile noastre. Aveţi vreo meserie în viața civilă ?

— Sînt ofițer, deci militar de carieră...

— Da, înțeleg. Pilot de vînătoare, nu ?

— Exact...

— Ei, vă las, spuse Otto şi se ridică. Trebuie să vă odihniţi. Am să vă mai vizitez, sper că vă face plăcere, nu ?

— Da, poftiți ori de cîte ori timpul vă permite.

— Scriu versuri, v-am spus, sper ca într-o zi să vă citesc ceva, propuse Otto şi zîmbi din nou Hanei care tot timpul stătuse deoparte, la capul patului, și ascultase discuția celor doi. Domnișoarei chiar i-am dedicat cîteva, e foarte drăguță...

— Prea bine, domnule Otto, fu de acord Bedeanu. Vă urez succes în îndeletnicirea dumneavoastră...

Neamțul întinse protocolar mîna, i-o strînse pe a pilotului şi apoi, după ce în treacăt mîngîie fugar obrazul fetei, zîmbindu-i din nou, ieşi din odaie şi închise uşa. Hana privi o clipă în urma lui, după care, veni, luă şervetul de pe fruntea lui Bedeanu, îl muie în ligheanul ce se afla pe un scaun lîngă sobă şi i-l întinse.

— Vă rog să-l puneți iară, spuse. Încă mai aveți febră. Am să vă fac un ceai și am să-i mai cer domnului Otto o aspirină...

— Are ?

— Are o mulțime de medicamente la el.

— Bine, domnişoară, vă mulțumesc...

După ce bău ceaiul și luă aspirina, fata îl înveli bine pe Bedeanu cu pătura aceea mițoasă, îi potrivi perna sub cap şi-i spuse că a doua zi va găti o supă de orez sau cu fidea, sperînd că nu va fi refuzată și va mînca. Dealtfel, poate că va sosi și tatăl ei și va aduce ceva alimente, întrucît cele care se mai aflau prin dulap erau cam pe sfîrşite.

— Nu-ţi este urît să stai singură, fără tata ? o întrebă pilotul şi-i prinse palma mică, puțin asudată într-a sa.

— Nu, sînt cu dumneavoastră...

— Și înainte de a fi eu ?

— Era domnul Otto...

— Şi înainte de el ?

— Nimeni. M-am obişnuit, spuse ea simplu. Cabana este foarte departe de vreo aşezare omenească, nu are cine urca pînă aici...

— Uite a venit neamţul, am venit eu...

— Da, este adevărat, dar eu nu fac rău nimănui, ce să aibă cineva ceva cu mine ? Nu ?

— De ce te lasă tatăl mereu singură ? întrebă Bedeanu fără să-i lase mîna. Unde se tot duce ? Că aşa am înţeles, că pleacă şi uneori vine după trei-patru zile ca acuma...

— V-am spus, e partizan, conduce cehii noştri prin munţi...

— Aşaa ? se miră Bedeanu. Are deci puşcă...

— Numai una ? rîse fata. Am avut podul plin. Le-a împărţit oamenilor...

— De unde le-a luat ?

— De la nemţi, de unde să le ia. Încă am avut şi-un tun. L-au adus tocmai de la Česke Budéjovice. Demontat, bucăţele, bucăţele, în rucsacuri. Şi tot aşa l-au şi dus la vale după o vreme...

— Ce vorbeşti ! se miră iară Bedeanu şi surîse de năstruşnicele veşti ce i le da fata. Tatăl dumitale este un erou, după cîte văd...

— Nu, domnule aviator, este un om...

— Îl iubeşti ?

— Foarte mult...

— Bine, du-te la culcare, îi spuse Bedeanu şi-i lăsă mîna. Îţi urez noapte bună şi-ţi mulţumesc pentru îngrijire...

— Noapte bună !

Ea mai potrivi odată lemnele în sobă, aduse o cană cu apă proaspătă pe care o puse pe scaun, lîngă pat, făcu lumina lămpii mai mică, după care, cu pas uşor, cît mai neauzit, trecu în odaia de dincolo, nu înainte ca din prag să-i zîmbească pilotului şi să-i facă un semn prietenesc cu mîna.

Rămas singur, Bedeanu nu adormi imediat. Stătu în liniştea odăii, cu palmele sub cap, gînditor, ascultînd trosnetul sec al lemnelor în sobă şi cîntecul hornului. Se simţea slăbit, orice mişcare, chiar aci în pat, îi cerea un

efort deosebit, încă avea stăruitoare ameţeli, iar buzele îi erau mereu uscate de arşiţa ce-i înfierbîntase trupul atîtea zile și nopți. Sfîrşeala aceasta continuă îl obosea şi avea sentimentul că nu va scăpa de ea niciodată. Nu pusese în gură decît ceaiul oferit zilnic de către fată cu multă generozitate, dar de fapt, nici nu avea senzaţia foamei. Îl dureau muşchii, oasele, parcă le zdrobise o mînă nevăzută cu maiul, le pisase centimetru cu centimetru încît se gîndi că dacă ar fi cutezat să se dea jos din pat ? încercarea i-ar fi fost fatală. S-ar fi prăbușit la primul pas.

În întreaga cabană se lăsase o tăcere adîncă. Dincolo, fata, pesemne se pregătea de culcare, zăvorînd bine ușile, aşa cum o învăţase tatăl său. Otto, poate, la lumina lămpii scria mai departe versuri sau se culcase şi el. Dintr-un început i-a făcut o impresie destul de bună. Un ins comunicativ, deschis, poate chiar sincer, desigur nu este singurul care condamnă şi încă făţiş regimul dictatorului fascist de la Berlin. Bedeanu avusese chiar la Turnu Severin, unde fusese dispersată școala de ofițeri de aviație, un instructor neamţ care nu se ferea de nimeni şi în dispute libere își blama superiorii pentru opacitatea lor politică în ceea ce priveşte declanșarea și purtarea războiului, ţara lui înrobind atîtea popoare. Unii dintre colegi spuneau că insul o făcea înadins ca să-i poată demasca pe cei care i se raliau, alţii dimpotrivă, îl credeau sincer, o sinceritate pornită dintr-un gram de demenţă ce-l făcuse din cîteva victorii aeriene un as al aviaţiei germane, fiind decorat cu „Crucea de fier“ clasa a doua. Evident, nici acest Otto nu trebuia ascultat decît cu o anume rezervă ce ţi-o dă prudenţa ce se spune că este mama înţelepciunii. Este foarte adevărat că s-o fi rătăcit cu bună știință de camarazii lui, nu, nu era singurul care o mai făcuse, atîţia prizonieri declaraseră acest lucru, în definitiv de ce să nu-și fi hotărît și el soarta în această direcţie ? Mai ales că, într-adevăr, războiul era pe sfîrșite şi după cum afirmase, vroia cu tot dinadinsul să scape cu viaţă. De fapt, cine nu vroia lucrul ăsta ? Dar tot atît de adevărat poate fi şi faptul, dovedit tot de practica războiului, că nemţii lansau anumiţi militari în spatele frontului cu scopuri diversioniste, ce se dădeau

drept dezertori şi apoi erau prinşi atacînd cine ştie ce pod sau nod de cale ferată, aruncînd în aer un depozit de muniții sau dînd foc unui comandament în zone socotite mai puţin accesibile. „Bine, îşi zise Bedeanu, să admit ipoteza cea mai puţin fericită, aceasta din urmă, în definitiv ce ar putea să întreprindă acest Otto aici, în această cabană izolată ? Şi apoi Karel, tatăl Hanei, am înţeles că e un partizan cu experienţă, nu l-ar fi dibuit el la vreme dacă într-adevăr ar fi fost ceva în neregulă cu insul ăsta ? Dar nici nu-l arată firea a fi un tip plin de inventivitate, capabil de vreo acţiune mai deosebită. Vorbeşte cam mult şi face deseori caz de atitudinea lui antifascistă... Mă rog, îl priveşte, în definitiv cum îşi putea justifica hotărîrea de a rămîne la cabană pînă ce trece primejdia războiului ?".

Afară se pornise din nou viscolul. Vîntul aspru, îngheţat, şuiera pe sub streşini, lovind minusculele geamuri cu măzărichea zăpezii, iar hornul prinsese să vuiască asemenea unei cascade. Bedeanu se gîndi la camarazii lui de la bază, la aerodromul troienit, la comandantul escadrilei. Desigur l-au dat dispărut, căzut la datorie într-o misiune de recunoaştere din care nu s-a mai întors. Poate că au trimis înştiinţare şi familiei. Chiar şi-o închipuia pe mamă plîngînd, cu acea simplă carte poştală în mînă, prin care i se vestea într-un text laconic, stereotip „suprema jertfă a sublocotenentului aviator Mircea Bedeanu, distins şi apreciat camarad de arme, ale cărui aripi s-au frînt în ziua de... etc... etc...". După paraşutarea sa nu ştia dacă mai trecuseră sau nu avioane prin această zonă, n-avea cum să afle, întrucît abia în dimineaţa aceasta îşi venise în fire. Dar nici astăzi n-a trecut vreunul, nu s-a auzit nici un zgomot de motor sus, în înalt, pesemne că frontul s-a mutat mult mai departe, altă explicaţie nu-şi putea enunţa. În orice caz, cum va prinde mai multe puteri şi vremea se va mai îmbunătăţi, va coborî la vale şi în mod sigur are să întîlnească unităţi de-ale armatei române. Apoi se va prezenta la bază. Dar unde-i este pistolul ? se întrebă şi deodată fu cuprins subit de-o adîncă îngrijorare. Îl avusese în haina de zbor, o fi în buzunar sau l-a lăsat în avion ? Şi harta zonei de recunoaştere...

Dar nu cumva or fi în veston ? Avea nevoie de pistol, un militar fără armă în război este pe jumătate pierdut și-apoi dacă vrea să se întoarcă la bază, cum va putea face lucrul acesta fără a fi înarmat ? Este foarte posibil să se întîlnească cu vreo patrulă dușmană, chiar cu soldați nemți răzlețiți de unitățile lor și trebuie să se apere, nu ? Apoi harta... E un document care în nici un caz nu trebuie să cadă în mîinile dușmanului...

Astfel gîndind, stăpînit mai departe de îngrijorarea aceea fără seamăn se aplecă către scaun, îl trase aproape și scotoci prin buzunarele vestonului. Dar în afară de un carnețel, cîteva fotografii, scrisori de acasă, o batistă, țigările și bricheta, nu mai găsi nimic. „În mod sigur pistolul este în scurta îmblănită, de zbor, își zise. Și harta tot acolo. Dar cum, oare, să mă tîrăsc pînă la cuier cînd abia mă pot ține în capul oaselor ? Am să aștept pînă mîine dimineață și am să cer Hanei haina. Pînă atunci trebuie să cred că totul este în ea. Nu are rost să mă frămînt degeaba...".

Adormi totuşi tîrziu și căzu într-un somn adînc și greu, în căldura odăii și în liniștea înstăpînită a nopții, cînd afară viscolul, șuierînd ascuțit, spulbera zăpada peste întinderile albe.

5

— Bună dimineața !

Bedeanu deschise pleoapele și în puțina lumină a odăii o văzu pe fată îndreptîndu-se cu un braț de lemne către sobă. Imbrăcase un pulover alb și pantaloni-pană, cu ghete de munte. Obrajii îi erau îmbujorați, semn că venea de undeva, de afară.

— V-am deranjat ? întrebă ea, punînd cu grijă lemnele lîngă sobă și stivuindu-le să stea cît mai bine. Este aproape ora nouă...

— Serios ? zise Bedeanu și se frecă la ochi, încercînd să privească pe fereastră, afară. Dimineața era cenușie,

iar prin geamul aburit abia se zăreau munții învăluiți într-o pîclă deasă ca de fum. Am adormit tîrziu, parcă se scuză el și uite cum mi-am prelungit somnul...

— Nu-i nimic, trebuie să vă odihniţi, zise Hana scuturîndu-și palmele în faţa cenuşarului. Am să vă aduc de îndată şi ceaiul. Apoi am să vă fac două ouă moi. Vă plac ?

— Da, îți mulţumesc. Dar te-ai sculat tare devreme, din moment ce ai adus şi lemne...

— Am fost și la apă, să ştiţi, zise ea sumeţindu-se, arătînd că e fată tare vrednică. Și am spălat și vasele...

— Dar de unde iei apă ?

— De jos, din vale. Este acolo un pîrîiaş, subţire ca un fir de aţă, curge sprinten peste pietre. Vara e foarte frumos în juru-i. Mi-a făcut tata şi o morișcă. O mînă apa...

— Daaa ?

— Acolo întîlnesc cîteodată şi capre negre. Vin la adăpat...

Ascultînd-o, Bedeanu se gîndea la grijile acestei fete, griji ce-o prinseseră la o vîrstă foarte fragedă, cînd departe de lume, aci, în vîrful muntelui trebuia să întreţină o gospodărie, să facă mîncare, să spele, să ţină rînduiala odăilor, pe deasupra şi cu doi musafiri, picaţi în împrejurări deosebite pe capul ei, o mînă de om, plăpîndă ca o trestie, dar îndemînatică și plină de hărnicie încît nu avea pereche. Bine, el, Bedeanu încă nu era întremat, nici nu se putea ţine pe picioare, dar de ce, oare, Otto n-o ajuta în nici un fel ? Se putea duce, jos, în vale, la izvor să aducă apă, să pregătească lemnele pentru sobe, să facă puţină curăţenie, zvîrlind zăpada din jurul cabanei. Se considera, poate, un turist venit la odihnă ? Să fie mulțumit că dăduse peste un adăpost, așa cum își dorise, în care să stea pînă ce se va sfîrşi războiul. Altfel unde s-ar fi dus ? Cine l-ar fi primit ? Indignat de situație, pilotul spuse aceste gînduri fetei, dar Hana găsi pentru toate o singură explicaţie, pe care de fapt o primise la rîndu-i chiar de la Otto : dezertorul nu ieşea nici măcar un singur metru în afara cabanei de teamă să nu-l zărească vreunul dintre ai lui, care s-ar afla în misiune

prin zonă. Atunci întregul lui plan s-ar fi prăbuşit. Chiar lupta aeriană între cele patru Stuckas-uri şi avionul lui Bedeanu o privise prin mica fereastră a odăii sale...

— Nu cumva este un fricos ? întrebă Bedeanu, urmărind-o pe fată cum băga lemne pe gura sobei. Sau un laş ?

— Asta nu pot s-o ştiu, domnule aviator...

— Uite, stau şi mă gîndesc, vorbi mai departe Bedeanu, dacă-i urăşte într-atît de mult pe hitlerişti, de ce nu se duce să lupte alături de partizanii cehi împotriva foştilor lui camarazi ?

Fata se întoarse de la sobă, înălţă din umeri şi apoi îşi văzu mai departe de treabă, potrivind lemnele peste jarul aprins.

— Îi este teamă de partizani ? urmă Bedeanu. Se prea poate. Atunci de ce nu i-a fost teamă de tatăl dumitale ?

— Nu ştie că tata este partizan, zise Hana, ridicîndu-se. V-am spus numai dumneavoastră, pentru că în el nu am încredere. E totuşi neamţ şi nemţii mi-au omorît mama, nu ştiu ce poate gîndi. De fapt să ştiţi, eu nu prea cred în poveştile lui...

— Cum adică ? se miră Bedeanu.

— Că vrea să scape de război da, mai zic că are ceva în cap în chestiunea asta, dar că-i urăşte pe hitlerişti mă cam îndoiesc. Otto ăsta, din cîte pricep eu, este unul care vrea să-şi pună pielea la adăpost şi atît.

— Şi ce ştie de tatăl dumitale ? Nu întreabă unde este ?

— E plecat după alimente, asta ştie...

După ce termină cu soba, fata aranjă masa, vestonul pe scaun, deschise cîteva minute fereastra să aerisească odaia, după ce mai întîi îl înveli bine pe Bedeanu cu pătura pînă sub bărbie, dădu cu mătura, şterse praful, totul repede, cît mai repede, de parcă ar fi zorit-o careva sau timpul nu i-ar fi permis să zăbovească mai mult cu treburile acelea. Închise apoi fereastra, şterse cu o hîrtie sticlele aburinde ale geamurilor, potrivi pe podea carpeta din lînă ţărănească, puţin uzată, dar curată şi bine întreţinută...

— Faci curat şi dincolo, la Otto ? întrebă într-un tîrziu Bedeanu, urmărind-o cum nu-i stau mîinile în nici un fel.

— N-am intrat acolo niciodată de cînd a venit, zise fata, îndreptîndu-şi o şuviţă de păr pe frunte. O singură dată am vrut, la început, dar el mi-a spus că nu e nevoie. Aeriseşte singur...

— Am impresia că este îndrăgostit de dumneata, aruncă Bedeanu o vorbă, căutînd s-o stîrnească pe fată la unele destăinuiri. Îţi face poezii, chiar el ne-a spus aseară dacă-ţi aminteşti, apoi am văzut că te-a mîngîiat tandru pe obraz şi te priveşte într-un anume fel...

— Ce spuneţi ? se încruntă Hana, punînd mîinile în şold şi fiind foarte atentă. Cum mă priveşte ?

— Nu ştiu... aşa... cu dragoste... cu simpatie...

— Mă faceţi să rîd, domnule aviator, zise ea puţin îmbufnată. Gesturile lui le socotesc, nu ştiu, aşa... lipsite de importanţă, nici nu le dau atenţie, vă rog să mă credeţi. Cum oare aş accepta o cît de mică insinuare chiar de prietenie din partea unui duşman, a unuia care mi-a omorît mama ? Care a omorît sute şi mii de cehi de ai noştri şi oameni ai altor ţări ?

— Bine, dar nu el, Otto, a făcut lucrul acesta...

— Nu el, dar alţii ca el, alţii crescuţi în aceleaşi legi barbare ca şi el. Şi cînd îl văd, nu ştiu, dar îi văd pe aceia. Dar la urma urmei de unde ştiu că nu s-a numărat şi el printre ei ? Şi că l-au apucat remuşcările în ceasul al doisprezecelea ? Sau mai bine zis teama, gîndindu-se la cele ce-or să urmeze ?

Bedeanu nu mai zise nimic. Tăcu, privind-o pe fată cum şterge oglinda, sticla lămpii cu gaz, pervazurile ferestrelor.

— Cînd vă faceţi mai bine şi puteţi mînca orice, zise Hana zîmbind, am să vă dau un ciorchine de strugure de sus. I-a prins tata de grinzile acelea, să se usuce, ştie că-mi plac iarna aşa stafidiţi cum sînt. Apoi îi pun şi la prăjituri...

— Ştii să faci prăjituri ? se miră Bedeanu.

— De ce nu ? M-a învăţat mama. De mică am stat pe lîngă ea pe la bucătărie. Am să vă fac şi dumneavoastră...

— Bine, îţi mulţumesc de pe acuma, zise Bedeanu zîmbind. Eşti o fată tare drăguţă...

— Acuma pentru că am terminat treaba, zise ea, aranjîndu-şi din nou părul, am să mă duc să vă aduc ceaiul, după care mă apuc să exersez din nou la vioară...

— Bine, Hana. Dar de fapt ce cînţi acolo ? Te-am ascultat şi ieri dimineaţă...

— V-am spus, exersez, zise ea punînd mîinile cruciş pe piept. Cînd se va termina războiul am să merg la Praga, la conservator. Dorinţa mamei... De fapt încerc să compun ceva în amintirea ei...

— A mamei ?

— Da, a mamei...

— Vrei să devii şi compozitoare ?

— Încerc, răspunse ea cu modestie zîmbind sfielnic. Pentru mama, indiferent ce voi reuşi, vreau să fie în primul rînd un omagiu adus memoriei ei. V-am spus, am iubit-o foarte mult. A făcut sacrificii ca eu să pot lua primele lecţii de vioară. Spuneţi, nu merită să-i închin ei prima mea compoziţie ?

— O, dar nici nu mai încape vorbă ! o asigură Bedeanu. Gestul dumitale este un gest foarte frumos, chiar impresionant...

— Vă mulţumesc...

— Şi ai să-mi cînţi şi mie ceva din această compoziţie ? stărui Bedeanu cu o anume căldură în glas. Chiar dacă este o primă încercare, vreau să ascult...

— Desigur...

— Şi cum se va chema compoziţia dumitale ?

— „Sonata zăpezilor albastre"...

— Da ? Deci „Sonata zăpezilor albastre", repetă Bedeanu, privind lung pe fereastră. Dar de unde pînă unde i-ai dat acest nume ?

— Ştiţi, în ultima seară, cînd veneam cu mama de la acel profesor, de fapt atunci am văzut-o pentru ultima oară, întrucît noaptea au ridicat-o nemţii, deci cum mergeam pe stradă, în amurg, am privit amîndouă munţii, departe, către masivul Pădurea Slavkov şi ea mi-a spus, parcă îi aud glasul acuma, „uite, Hana, zăpezile albastre, numai la noi sînt zăpezile albastre, nu, nu este amurgul cum poate te gîndeşti tu, aşa sînt zăpezile, albastre ca dimineţile, ştiu şi un cîntec, vechi, de demult, am să mi-l

amintesc și am să ți-l fredonez mîine, cu o fată din ai cărei ochi albaștri, urcînd muntele să-și caute iubitul au curs lacrimi atît de multe încît zăpada a devenit ca sineala. Tatăl tău spune că acea fată am fost eu...“.

— Ai aflat cîntecul ? întrebă cutremurat Bedeanu, cu glasul aproape pierit.

— Nu, v-am spus, în noaptea aceea mama a plecat din casa noastră pentru totdeauna...

— Și sonata dumitale ?

— Este ceea ce mi-am închipuit eu că ar fi trebuit să fie. Sentimentele unei fete căutîndu-și iubitul în întinderea zăpezilor albastre... Mă rog, v-am spus, o încercare. Închinată, desigur mamei...

Plecă, aduse ceaiul, apoi reveni cu vioara, luă un scaun de lîngă masă și se așeză lîngă patul aviatorului, ciupind ușor corzile să o acordeze. Puse apoi instrumentul sub bărbie, trecu de cîteva ori cu arcușul peste corzi, după care începu să cînte ușor și tandru, mișcînd mîna într-un gest larg, plin de grație și eleganță. Degetele-i subțiri, fragile, apăsau corzile, într-o vibrație continuă, antrenantă, în timp ce-și ținea capul plecat pe umărul viorii, cu pletele-i lungi, blonde, lăsate în voie și legănate în ritmul lent al melodiei. Întreaga încăpere se umplu în clipele acelea de chemările cînd grave, cînd duioase, ușor alintate ale glasului violinei, amplificate parcă de ecoul îndepărtat al munților, închipuind suspinele unei fete ce se auzea plîngînd peste creste și văi, peste coline și păduri în rătăcirile ei necuprinse, mînată de dorul dragostei. Hana ținea ochii închiși, cu pleoapele pe jumătate lăsate, cutremurată ea însăși pînă în adîncul ființei de acele disperate căutări și fără să-și dea seama două bobițe minuscule, ca de cristal, întîile ei lacrimi, după multă vreme de ascunse dureri, prinseră a se rostogoli pe obrazul fraged, intens transfigurat de emoția clipelor trăite sub vraja arcușului.

Lăsă apoi vioara, își scutură cu un gest reflex părul spre spate, șterse lacrimile, se ridică de pe scaun și spuse :

— Vă rog să mă iertați. De fiecare dată cînd cînt, mă gîndesc la povestea aceea în care mi-o închipui pe mama, în care mă pot închipui pe mine...

Bedeanu prinse să aplaude, lovindu-şi frenetic palmele şi aşa cum putu îşi plecă puţin fruntea, într-un gest de sinceră admiraţie şi recunoştinţă pentru strădania şi talentul fetei. Întinse apoi mîna, o prinse pe a ei, şi-o apropie şi-i spuse :

— Foarte frumos ! Extraordinar de frumos ! Bravo ! Te felicit...

Hana zîmbi, ţinînd vioara sub braţ şi şopti cu buzele uşor tremurînde :

— Sînteţi primul meu auditoriu... Vă mulţumesc... Dar să ştiţi, am fost emoţionată ca în faţa unei săli arhipline... N-am cîntat încă nimănui această bucată. Cui oare, de fapt, aş fi putut s-o cînt ?

Îşi desprinse mîna din cea a lui Bedeanu şi cu vioara sub braţ plecă, scuzîndu-se că trebuie să se ducă, fiind timpul, pentru a citi datele meteografului din dimineaţa aceea. Va reveni apoi.

— Hana, te rog ceva, mă serveşti ? întrebă Bedeanu cu glasul blînd, binevoitor de tandru. Dă-mi te rog din cuier haina aceea a mea, de piele...

— Da, cu plăcere...

Fata se duse, o desprinse dintre celelalte lucruri de îmbrăcăminte îngrămădite într-un singur cuier şi i-o aduse. Bedeanu o luă şi o întinse peste pătura miţoasă, netezind-o uşor cu palma.

— Vă este frig ? întrebă ea îngrijorată.

— O, nu, dar vreau să-mi caut ceva în buzunare. Ţigările, minţi el. Şi bricheta...

— Înţeleg, dar cred că nu e bine să fumaţi ! îl avertiză fata. Sînteţi încă slăbit...

— Bine, am să văd eu...

— Cum doriţi...

Ieşi, se duse în camera ei, lăsă vioara, îşi luă jacheta roşie şi pe geam, Bedeanu o văzu cum aleargă pe potecă dintre troiene către căsuţa meteografului. De îndată, el scotoci în buzunarele hainei îmblănite şi răsuflă uşurat : pistolul lui „Beretta“, de nouă scurt, era acolo. Şi harta... Deci nimeni nu-i umblase prin haine. Desigur, tatăl fetei, grăbit, plecase chiar în seara aceea sau poate că dimineaţa, iar Otto nu-şi închipuise, poate, că haina

de piele din cui e a aviatorului. Dar este posibil, nici să nu-l fi interesat treaba asta. Pe fată nici atît... În definitiv, ce și-ar fi putut închipui că are în ea ?

Luă repede pistolul, îi cercetă încărcătorul şi împreună cu harta le vîrî sub saltea, să le ştie la loc sigur. Evident, într-o zi va fi nevoit să plece. De ce să aibă grija lor ? Poate că odată, în timp ce doarme, lui Otto îi trece prin minte să cotrobăie prin această odaie. Din simplă curiozitate sau urmărind un anume scop. Şi-atunci, de ce să-i ofere posibilitatea însuşirii unui pistol, pe care cu greu l-ar mai fi putut dobîndi de la el ? Poate că şi el, la rîndu-i, gîndindu-se la o eventuală părăsire a cabanei și-ar fi dorit o asemenea armă. Sau poate că avea chiar una ? În definitiv, spusese că dezertase în timp ce se afla cu o patrulă în cercetare. Şi atunci, desigur, avusese asupra lui o armă, pe care poate că nu o aruncase și o luase cu el. Sau i-o fi predat-o cabanierului atunci cînd îl găzduise ?

Spre seară se auziră, departe peste munți, ecourile prelungi, întocmai ca niște tunete, ale unor baterii de artilerie. Bubuiturile erau tot mai dese, profunde și zgomotul lor intens făcea geamurile cabanei să zumzuie ușor în cercevele. Parcă și grinzile tavanului se zguduiau, dizlocîndu-se, gata să se desprindă din încheieturile lor.

— Domnule aviator... Domnule aviator ! zise Hana năvălind în odaie. Auziți ? Cred că sînt soldații dumneavoastră...

— Da, ei trebuie să fie, confirmă Bedeanu ascultînd, cu chipul învăluit în lumină. Bombardamente de artilerie. Se apropie frontul...

— Ah, în curînd... în curînd... vom scăpa de griji ! exclamă Hana cu fața îmbujorată și prinse să bată din palme cuprinsă de bucurie. Vom fi liberi. Voi putea pleca la Praga, la Bratislava unde vreau ! Dar mai întîi voi trece pe acasă, la Mariánské Lazne... Oare, unde o fi tata ? De ce nu mai vine ?

În clipa aceea, intră în odaie și Otto. În aceeași îmbrăcăminte din ajun, cu puloverul alb, pe gît şi în pantalonii de schi, cu bocancii alpini în picioare. Ţinea sub

braț o cutie din lemn, iar între buze îi spînzura o țigară aprinsă.

— Ei, ce spuneți ? zise el și arătă cu capul către afară vroind prin aceasta să-i atragă atenția lui Bedeanu asupra ofensivei. Se apropie frontul. Vin ai dumneavoastră sau rușii...

— E sectorul nostru, spuse Bedeanu cunoscător. Trupele noastre...

— Vă bucurați, nu ?

— Evident, confirmă Bedeanu. Mă voi putea întoarce cît de curînd între ai mei...

— Am adus șahul, facem o partidă ? întrebă Otto și vru să tragă scaunul lîngă pat. Ne mai trecem vremea...

— O, nu, refuză Bedeanu, mă iertați, dar mă simt încă slăbit, nu mă pot ridica...

— Cum doriți, se arătă concesiv neamțul. Atunci am să mă duc în camera mea. Lucrez la o poezie foarte frumoasă...

— Da ? făcu Bedeanu interesat.

— O poezie închinată canarilor mei. Ceva... așa... mă rog, nu vă pot explica... Un fel de Minnelied, dacă știți, ...adică un asemenea motiv, prelucrat, bineînțeles... și adus la minunile acestea de păsări...

— Bine, dar nu văd legătura... se arătă contrariat Bedeanu. Cîntecul de iubire, Minneliedul de care vorbiți are un anumit sens, o anumită motivație, pe cînd...

— O, domnul meu, v-am spus, îmi este foarte greu să explic, căută să fie convingător Otto, trăgînd adînc din țigară. Trebuie neapărat să vă citesc. Și domnișoarei să-i citesc versurile pe care i le-am dedicat, se întoarse apoi către Hana, surîzînd. Sînt foarte frumoase... În curînd ne vom despărți și vreau să i le las drept amintire...

— Vă mulțumesc ! spuse Hana, ținînd mîinile la spate. Am să le păstrez...

— Deci, domnul meu, refuzați o partidă de șah, nu ? mai încercă odată Otto, stingînd țigara în scrumiera de pe masă. Nu-i nimic. Poate că mîine dimineață veți avea altă dispoziție...

— Sper... asigură Bedeanu. Acum, v-am spus, încă nu sînt în stare să mă ridic...

— În orice caz, ţinu să precizeze Otto, întorcîndu-se din drumul lui către uşă, vreau să cred că mă bucur de prietenia dumneavoastră şi că atunci cînd vor sosi militarii români aici îi veţi asigura de devotamentul ce vi l-am arătat... Ştiţi, ca să nu am neplăceri... Sînt un pacifist prin excelenţă, v-am spus, urăsc regimul fascist al ţării mele... Sper să mă bucur de înţelegerea comandanţilor dumneavoastră...

— Fără îndoială, spuse Bedeanu. Totdeauna noi am fost înţelegători faţă de cei care, cu voia sau fără voia lor ne-au impus războiul şi a trebuit să-i înfrîngem. Aşa că...

— Vă urez noapte bună, domnul meu. Mă retrag... Noapte bună, stimată domnişoară...

6

A doua zi, dimineaţa, cînd se sculă, Bedeanu constată că uşa ce da spre săliţa în care locuia fata era deschisă. Privi pe fereastră, afară, şi o văzu pe Hana, în mînă cu o căldare, trecînd pe pîrtia dintre troiene, grăbindu-se, căutînd să-şi ţină cît de cît echilibrul ca să nu lunece pe zăpada îngheţată. Desigur, se ducea iar la vale, la acel izvor de munte să ia apă şi căută să şi-o închipuie, aşa firavă cum era, purtînd căldarea plină, destul de grea, la înapoiere, în urcuşul ce nu era de loc uşor.

Ridicîndu-se în capul oaselor, el constată că nu mai avea ameţelile ce-l încercaseră în ajun, iar fruntea nu mai era cuprinsă de fierbinţeli. Se simţea totuşi oleacă slăbit. Dar puţină mişcare nu-i strica, dimpotrivă, îl ajuta să se întremeze mai repede ca să se ţină bine pe picioare. Coborî, aşadar, din pat şi ţinîndu-se de scaun încearcă să meargă pînă la sobă. Reuşi şi acest lucru îl bucură tare mult. Şi dacă tot făcu drumul, se aplecă şi aţîţă focul, zvîrlind cîteva lemne de brad peste jarul ce dogorea într-atît de puternic, încît îi îmbujoră pe dată faţa. Apoi sprijinindu-se tot de scaun, încet, încet căl-

cînd cu grijă se duse să închidă și ușa. Pesemne în graba ei, fata o uitase deschisă. S-o fi lăsat înadins pentru ca să treacă și în odaia ei căldura, acolo poate nefiind sobă ? se întrebă Bedeanu. Va vedea cum stau lucrurile. Deocamdată nu cunoștea decît această încăpere în care zăcuse atîtea zile și care-i devenise într-atît de familiară, încît îi cunoștea fiecare ungher. Ce era dincolo de ea, în restul cabanei, înregistrase numai cu închipuirea minții, după cele povestite de fată. O mică odaie cu aparatura stației meteorologice, dincolo o alta în care era găzduit Otto... Înapoia cabanei o mică magazie pentru lemne...

Ajunse, în sfîrșit, în pragul ușii și interesat privi odaia în care locuia fata. O încăpere mică, cu un pat așezat lîngă peretele din fund, acoperit cu o velință mițoasă, la fel cu cea care se învelea el, o masă și pe masă cutia viorii ; alături un piedestal pentru pus partiturile, iar lîngă piedestal, pe un scaun, mulțime de caiete groase, frumos legate, cu note, pe fiecare scris numele compozitorului și al lucrării : „Mozart — Concertul nr. 3 pentru vioară", „Giovanni Battista Viotti — Concertul nr. 20 pentru vioară", „Max Bruch — Concert pentru vioară, opus 26" și altele semnate de Brahms, Bériot, Ceaikovski, Haydn, Vivaldi... O întreagă colecție pe care plin de emoție, Bedeanu o răsfoi, convins fiind că fără voia lui comite un sacrilegiu, pătrunzînd în universul intim al fetei. Și mai mult avu acest sentiment cînd pe pat găsi un caiet de note, cu încercările de punere în temă a acelei sonate, în fel și fel de variante, „Sonata zăpezilor albastre", iar lîngă el un fel de jurnal, cuprinzînd însemnări zilnice ale ei, unele reflexii, cugetări, aprecieri, chiar poezii sau pasaje din diferite cărți ce se refereau la viață, la dragoste, la muzică. Mișcat, el dădu pagină după pagină, găsi versuri de Baudelaire, de Verlain, de Schiller, unele cugetări desprinse din scrierile lui Balzac, Shakespeare, Tolstoi, Goethe, într-un cuvînt o mică enciclopedie din care, evident nu lipseau date din viața marilor compozitori ca Bach, Leclair, Paganini, Beethoven și alții. Totul scris în cehă, germană sau franceză.

Dincolo, în cealaltă cameră locuia Otto. Ușa era închisă, iar înapoia ei nu deslușea nici un zgomot. Poate că neamțul dormea încă sau scria. Bedeanu ascultă puțin,

mai privi odată camera fetei și apoi hotărî să se întoarcă. Dar nu făcu decît un pas că din odaia lui Otto îi ajunseră la ureche nişte vorbe. Era glasul insului, îl recepționa limpede, dar cu cine discuta, oare ? Să fie Hana la el în vizită ? Nu, fata plecase, o văzuse cu căldarea în mînă, pe pîrtia dintre troiene, ducîndu-se în vale, după apă. Atunci ? Stăpînit de curiozitate, și cît mai încet să nu facă vreun zgomot, pilotul se apropie tiptil de ușă, încordîndu-şi mai mult auzul. Și cu cît deslușea mai limpede spusele aceluia, cu atît simțea că în el crește o undă de revoltă, cu greu putîndu-se stăpîni să nu izbucnească.

— Aici Elba doi... Aici Elba doi..., vorbea cît mai rar și apăsat Otto, desigur în microfonul unei stații de radio emisie-recepție. Aici Elba doi... Aici Elba doi... Viscol în zona X C patru... Viscol în zona X C patru. Avalanșe est pătratul K... Avalanşe est pătratul K...

„Imbecilul ! i se adresă în gînd, cuprins de răzbunare Bedeanu şi sprijinindu-se de pereți să nu cadă, se înapoie cît mai zorit în odaia sa. Iată de ce este în stare „antifascistul“ nostru... aprigul „revoltat“ împotriva nazismului lui Hitler.. Un agent, parașutat poate în această zonă, greu de recucerit de către trupele lor, pentru a le comunica poziția unităților noastre. Otto pacifistul... Indignatul... 'mnezeii mamii lui de tîlhar !“.

Ajunse la pat, luă de sub saltea pistolul, îl armă și tot grăbit, abia ținîndu-se pe picioare, dar sprijinindu-se de tot ce găsea în cale, se înapoie în odaia fetei și încet se apropie de ușa înapoia căreia se auzea vocea lui Otto. Se lipi de zid și ascultă. Neamțul își transmitea în continuare mesajul, desigur socotindu-se în siguranță, fără a-i fi teamă că poate fi deranjat de cineva. O știa pe fată plecată, în fiece dimineață, ori la apă, ori la meteograf, iar cît despre aviatorul român îl socotea ca și inexistent : blocat în pat și slăbit, multe zile acesta nu avea să se ridice nici măcar să-și ia singur un pahar de apă de pe masă. Așa că domnul Otto își făcea în liniște meseria. Explicabilă, deci, seria de insuccese a artileriștilor noştri, mereu depistați de către aviația și tunarii dușmani...

— Aici Elba doi... Aici Elba doi.., își continua Otto raportul, cu glasul tot scăzut, temător, pesemne să nu se

fi întors fata şi să-l audă. Joi recepţie la aceeaşi oră... Joi recepţie la aceeaşi oră...

Nestăpînit, Bedeanu îşi mai controlă odată pistolul, apoi izbi cu umărul în uşă şi aceasta se dădu cu putere la o parte, deschizîndu-se larg ca luată de vînt. Otto ce stătea în pat, acoperit cu pledul, cu căştile la urechi şi desigur cu aparatul ascuns, tresări şi sări drept în picioare, numai în pantaloni şi cămaşă, aşa cum fusese surprins de năvala neaşteptată a aviatorului român.

— Mîinile sus şi nici o mişcare, mizerabile ! îi strigă Bedeanu şi întinse pistolul, ameninţător, către el. Lasă căştile... Ţi le iau eu de la urechi...

Otto, nedumerit, se supuse, ridică încet mîinile, dar ochii săi albaştri, învăluiţi de umbre ciudate, aruncară asupra pilotului o uitătură piezişă, aspră, vicleană. Iar după felul cum îşi muşca nervos buzele gata să le însîngereze, se înţelegea că mintea lui plănuieşte ceva diabolic scontînd într-o salvare rapidă şi sigură.

— Dar ce e cu gluma asta, domnule aviator ? întrebă el, încercînd să zîmbească totuşi, un zîmbet amar, răutăcios, încărcat de ură. Pe cuvînt dacă înţeleg ceva ? Ce v-a găsit cu pistolul ăsta ? Şi mai ales să mă jigniţi cu cele ce mi-aţi spus... Se poate ? Asta vă este recunoştinţa ? Nu ştiam că-mi este interzis să ascult o emisiune de radio... Chiar Bucureştiul dumneavoastră...

Vorbind se apropia, dar firele legate de aparatul ascuns sub pătură îl reţinură pentru o clipă şi-atunci el scutură energic capul şi căştile căzură.

— Ţi-am spus, nici o mişcare ! ordonă din nou Bedeanu şi felul poruncitor cum rosti aceste cuvinte lăsă să se înţeleagă că în caz de nesupunere va apăsa pe trăgaci. Stai pe loc !

Otto deveni ascultător, cu acelaşi zîmbet amar în colţul gurii, ţinînd mai departe mîinile ridicate. Poate că aviatorul, într-un acces de furie, se ţine de cuvînt. Să fie totuşi prudent... În acelaşi timp, însă, îşi dădea seama că Bedeanu, nerestabilit încă, făcea eforturi supraomeneşti să se menţină pe picioare şi cîştigînd timp, făcîndu-i pe voie, sconta, fireşte pe iminenta prăbuşire a acestuia. Îl vedea cum se clatină tot mai mult şi caută cu

coada ochiului un punct de sprijin în jur, cum devine tot mai îngrijorat că nu-l găseşte şi o bucurie răutăcioasă îl încerca pe neamţ în clipele acelea, observînd situaţia critică în care se găsea ofiţerul român. Dar spre surprinderea lui, acesta continua să reziste, ţinînd pistolul tot întins. Chiar făcu un pas, doi, vroind probabil să-l imobilizeze. Atunci, Otto, socoti că nu mai are ce aştepta. Smucindu-se, făcu o săritură înainte, năpustindu-se asupra pilotului să-i ia arma, dar în clipa aceea Bedeanu apăsă puternic pe trăgaci şi patru gloanţe îl frînseră de mijloc pe neamţ şi-l făcură să se prăbuşească lîngă patul răvăşit, într-un horcăit prelung, spasmodic, bolborosind cuvinte greu de înţeles. Apoi căzu şi el, lîngă pragul uşii, istovit, cu puterile sfîrşite, îşi rezemă încet capul de zid, ţinînd încă pistolul în mînă şi rămase astfel multă vreme, ameţit şi neştiutor, de parcă totul se întîmplase aievea.

Auzind detunăturile armei, Hana care tocmai se întorcea, lăsă căldarea afară şi alergă să vadă ce s-a întîmplat. Se opri în pragul odăii, cu palmele pe piept, să-şi astîmpere bătăile inimii şi îngrozită privirea sa se plimba cînd la Bedeanu, rezemat de zid, a cărui faţă lividă era de nerecunoscut, cînd la Otto, ghemuit într-o baltă de sînge, lîngă pat, cu ghearele înfipte în podeaua de scîndură şi gura rînjită, ca o ultimă încercare de a se agăţa de viaţă.

— Hana, şopti Bedeanu şi arătă cu capul către neamţ. Poetul nu va mai scrie versuri despre canarii săi. Haide, ajută-mă să mă ridic, du-mă dincolo, am să-ţi povestesc totul... Totul...

7

Toate acestea şi le reaminti Mircea Bedeanu, strecurîndu-se printre lumea ce parcă invadase pur şi simplu staţiunea Karlovy-Vary în seara aceea. Încet, fără grabă, cu pasul rar, se îndrepta către sala de concerte, atras ca

un magnet de acel afiș, sau mai bine zis de numele acelei sonate ce-i trezise spontan dramaticele aduceri aminte din anii tinereții. De sus, de pe munți se lăsase cu încetul o răcoare abia simțită, aducînd cu ea mireasma pădurilor, mireasmă ce se contopea cu aceea a florilor ce ornamentau pe-o parte și alta aleea plină de animație.

Ajunse, intră în foaier și întrebă o femeie din personalul de serviciu dacă avea loc vreun concert și la ce oră. Da, era programat un concert pentru orele douăzeci. Apoi dacă artiștii interpreți au sosit. Și unde pot fi găsiți. Dar unde anume o poate întîlni pe violonista ce va executa „Sonata zăpezilor albastre..."

— Acolo este salonul de recepție ! lămuri cu multă amabilitate femeia și arătă către o ușă placată în mahon, încadrată de altele înșiruite de-o parte și alta a spațiosului foaier. Nu știu, n-o cunosc pe artistă, dar am să las vorbă la cineva ca atunci cînd va veni dumneaei să vă caute. Unde vă găsește ?

— Aici, pe acest fotoliu...

Bedeanu mulțumi și se așeză, într-unul din fotoliile ce mobilau foaierul. Evident, era stăpînit de-o emoție fără seamăn, gîndindu-se la apropiata întîlnire, stînd cu privirea ațintită numai către ușa larg deschisă pe care din minut în minut se iveau bărbați eleganți însoțind femei în rochii de seară, afișînd o anume sobrietate și distincție. Va veni, desigur, își spunea, dacă ea este într-adevăr cea pe care o cunoscuse cu peste treizeci de ani în urmă și dacă chiar ea va fi interpreta, ce va da viață pe scenă acelei sonate pe care nu și-o mai reamintea, dar îi reținuse numele. Dar oare, nu cumva, la mijloc este o simplă coincidență ? se întreba tot privind plin de neastîmpăr cînd către ușa salonului de recepție, cînd către cea mare a sălii de concerte. Este foarte posibil ca cineva, auzind de încercarea ei de odinioară, să fi reluat tema și evident titlul. Tot ce se poate ; în muzică, în artă se cunosc felurite variațiuni ale aceleiași idei, de ce nu și în cazul acesta să se fi întîmplat la fel ? Dar de pe afiș reținuse și un nume, pare-se Hana, cel de familie nu și-l mai amintea, trecuse prea repede peste el, da, Hana, ori pe fata de atunci tot așa o chema, îi stăruise în memorie multă vreme după

întîmplarea aceea, nu l-a uitat și poate nu avea să-l uite niciodată.

Curînd, foaierul se umplu de lume, se discuta încet, cu discreție, un murmur continuu stăruia sub plafonul frumos ornamentat, între oglinzile mari și ușile sălii acoperite de draperii grele din pluș. Și cu cît mișcarea aceea de oameni devenea mai efervescentă, cu atît creștea nervozitatea lui Bedeanu, neliniștea lui, firească dealtfel, gîndindu-se că în mulțimea ce umbla de colo pînă colo cu greu îi va fi dat s-o întîlnească pe atît de mult așteptata lui cunoștință, necum s-o mai recunoască. Poate că și femeia din serviciul sălii, ce se arătase foarte amabilă, o fi uitat. Să se ducă el la salonul de recepție ? Să mai aștepte ? Sau chiar să renunțe ? Dar, oare, putea renunța ?

Tocmai cînd chibzuia astfel, prin lume văzu strecurîndu-se și venind către el o femeie nu prea înaltă, slăbuță, trecută de prima tinerețe, cu părul blond tapat, în care sclipea viu o diademă, purtînd o frumoasă rochie neagră, lungă, iar pe umeri o capă albă. Ochii săi albaștri căutau întrebători către colțul acela, în timp ce cu un evantai japonez își făcea aer în dreptul frunții. Cum o văzu, Bedeanu se ridică brusc în picioare, căută să-și potrivească mai bine haina și cînd ea fu la un pas, electrizat, amuți, complet transfigurat, încît nu mai putu articula un singur cuvînt. Da, era ea, Hana de odinioară, ochii îi străluceau ca atunci, dar chipul își maturizase trăsăturile, devenise un altul, al unei femei în toată puterea cuvîntului, pe care fardul încercase a retușa acum, ceea ce timpul nu iartă nimănui.

— Mă căutați ? întrebă ea în limba cehă. Bedeanu nu înțelese dar deduse totuși, după felul cum ea se arătă cu evantaiul, așteptînd.

— Vorbiți limba germană ? i se adresă fostul pilot plin de amabilitate.

— Da, vorbesc, răspunse ea simplu, privindu-l mirată și oarecum stăruitor din cap pînă-n picioare pe cel care-i stătea înainte.

— Vreau să vă amintesc ceva, dacă-mi permiteți și dacă, evident nu vă răpesc timpul, zise Bedeanu stăpînit încă de emoția revederii. Vă numiți Hana, nu ?

— Da, domnule, Hana Simková...

— Dumneavoastră sînteţi atît compozitoarea cît şi, după cîte am înţeles, chiar interpreta piesei „Sonata zăpezilor albastre...“.

— Întocmai... răspunse ea stăruind a-l cerceta tot mai atentă pe Bedeanu, întrucît nu ştia unde vrea să ajungă.

— Cu treizeci şi ceva de ani în urmă, pe timpul războiului, aţi locuit la o cabană, nu departe de aici, în munţi, urmă Bedeanu cu vocea tot mai tremurată. Atunci, acolo, aţi compus această sonată...

Ea asculta, tăcînd, privindu-l tot mai aprins şi mai neliniştit pe cel din faţa sa, ceva parcă îi răscolea în clipele acelea întreaga fiinţă, i se citea în ochi o profundă nedumerire, dar cu cît îl studia mai mult, cu atît parcă i se luminau, învăpăiaţi de-o ascunsă bucurie.

— Nu vă amintiţi cui i-aţi cîntat pentru întîia oară, această piesă, atunci, în vremea aceea ?

— Domnule aviator ! exclamă deodată Hana într-o explozie nestăpînită şi-l cuprinse în braţe pe Bedeanu. Dumneavoastră sînteţi ? Vai, Dumnezeule, ce minune ! Ce minune ! Ori cum vă spune ?

— Bedeanu. Mircea Bedeanu...

— Uite, aţi stat atîta acolo, sus, la noi şi niciodată nu v-am întrebat cum vă cheamă...

— Nici eu nu v-am întrebat. Am ştiut numai de Hana...

— Ce faceţi aici ? Cu ce ocazie în staţiune ? Cînd aţi venit ?

— Din ziua şi noaptea aceea, îngropat în zăpadă, am rămas cu o amintire din munţii dumneavoastră, zîmbi amar Bedeanu. Reumatismul...

— Înţeleg, făcu Hana şi-l luă de braţ îndemnîndu-l s-o conducă spre sala de recepţie. Acuma aţi venit la concert, nu ? Haideţi să vă prezint dirijorului. Sînt profesoară de muzică la Praga, dar dau şi concerte. Veţi sta în prima lojă...

— Vă rog, protestă Bedeanu, nu vreau să...

— Vai, se poate ? contestă autoritar Hana, trecînd cu el de braţ prin mulţimea foaierului. Astă seară voi cînta pentru dumneavoastră. Voi anunţa publicul că vă voi dedica acest concert. Primului meu auditor... Şi primului

care mi-a aplaudat lucrarea... Întîia mea încercare... Celui care mi-a dat curajul să îndrăznesc... Vai, Dumnezeule, ce întîmplare ! adăugă cu glasul încărcat de emoţie. Ce intîmplare ! Cum au trecut anii, domnule aviator... Cum au trecut...

— Şi noi odată cu ei...

— Aveţi dreptate. M-am schimbat, nu ?

— Nu foarte mult. Ochii sînt aceiaşi... Ochii cu care priveaţi zăpezile albastre...

— Ştiţi ce ? îl opri ea ţinîndu-l mai departe de braţ. Seara asta, după concert, vreau s-o petrecem împreună. Să ne amintim... Să ne întoarcem înapoi în viaţă... Ah, cabana aceea ! Şi munţii... Totul legat de copilăria mea... Şi de dragostea pentru mama...

În seara aceea, în imensa sală a concertului, cînd peste mulţimea încremenită în scaune se revărsau lin şi melodios acordurile subtile, pline de graţie ale acelei sonate, atît de fragilă în începuturile ei, acum după atîta timp subliniată de robusteţea unei muzicalităţi evidente, sonată ce învinsese anii, un singur spectator, în singura lojă oficială, nu urmărea virtuozitatea cu care artista îşi interpreta piesa, ci stătea cu fruntea plecată, cuprinsă în palme, purtat de vraja viorii către tinereţea ce nu se lăsa uitată.

CUPRINS

Spre seară, în Gara de Nord, pe unul dintre peroane, Anuța fu primită cu entuziasm de veselele ei colege, strînse în juru-i, lîngă maldărele de valize și sacoșe. Evident, nu mai prididеau cu întrebările, fiecare voind să afle, dacă se poate cu cît mai multe amănunte, cum a fost întîlnirea cu Pete...

— Cum să fie ? zise Anuța cu glasul abia șoptit, dar cu ochii încă înrourați de urmele lacrimilor. Voi nu știți ? Ca orice întîlnire... Ne-am plimbat prin parc... pe străzi... a fost drăguț ca întotdeauna... mi-a vorbit mult despre el, despre noi... am fost la cofetărie, apoi la un film. Mi-a cumpărat flori, m-a condus la gară...

— Și cum, toate astea într-o singură oră ?

— Numai... Da, numai... vorbi ea cu același glas șoptit și izbucni în plîns. Într-o singură oră...

EDITURA MILITARĂ Lei 7,75